

DŽENI DAUNAM

P R E
N E G O
Š T O

UMREM

„Ovo je predivno napisana priča
o mladalačkom dobu koja pokazuje da,
bez ljubavi, život ne vredi živeti.“

THE BOOKSELLER

Dženi Daunam

*Pre nego što
umrem*

Luisu i Arčiju s ljubavlju

Jenny Downham - Before I Die

Preveo: Marko Mladenović

Laguna
Beograd

1.

Volela bih da imam dečka. Volela bih da živi na vešalici u mom ormaru. Kad god bih poželela, mogla bih da ga izvadim i on bi me pogledao kao što to momci rade na filmu, kao da sam divna. Ne bi mnogo pričao, ali bi teško disao dok skida kožnu jaknu i otkopčava farmerke. Imao bi bele gaće i bio toliko zgodan da se zamalo ne bih onesvestila. Skinuo bi i mene. Prošaputao bi: „Tesa, volim te. Kako te samo volim! Divna si“, baš te reći, dok me svlači.

Uspravim se i upalim svetio kraj uzglavlja. Tu je penkalo, ali nema hartije, te na zidu iza sebe napišem: *Želim da na sebi osetim težinu nekog momka*. Zatim ponovo legnem i pogledam napolje u nebo. Ono je poprimilo čudnovatu boju - ujedno crvenu i zagasitosivu, kao da dan krvari.

Osećam miris kobasica. Uvek su kobasice subotom uveče. Biće i krompir-pire i kupus i umak od luka. Tata će imati loto tiket za koji je Kal izabrao brojeve i oni će sedeti ispred TV-a i večerati s poslužavnikom na kolenima. Gledaće *Faktor X*, a onda će gledati *Želite li da postanete milioner*. Nakon toga Kal će se okupati i otići u krevet, a tata će piti pivo i pušiti dok mu ne bude dovoljno kasno da ode na spavanje.

Popeo se kod mene nešto ranije. Otišao je do prozora i razmaknuo zavese. „Vidi ovo!“, kazao je kada je svetlost preplavila sobu. Tu su bili popodne, krošnje drveća, nebo. Stajao je ocrtavajući se kao obris ispred prozora, podbočen. Ličio je na Moćnog rendžera.

„Ako nećeš da pričaš o tome, kako da ti pomognem?“, rekao je, pa prišao i seo na rub moje postelje. Zadržala sam dah. Ako to radite dovoljno dugo, pred očima vam zaigraju bela svetla. Pružio je ruku i pomilovao me po glavi, nežno me masirajući prstima.

„Diši, Tesa“, prošaputao je.

Umesto toga, zgrabila sam svoj šešir s noćnog stočića i navukla ga pravo na oči. Onda je otišao.

Sada je dole i peče kobasice. Čujem kako pršti mast, kako umak šljiska u tiganju. Nisam sigurna da li bi trebalo da mogu to da čujem skroz odozgo, ali ništa me više ne iznenađuje. Sada čujem kako Kal otkopčava kaput, pošto je išao da kupi senf. Pre deset minuta dobio je jednu funtu i uputstvo: „Ne pričaj s čudacima.“ Dok je on bio odsutan, tata je stajao na stepenicama iza kuće i pušio pljugu. Čula sam kako lišće, koje je padalo na travu kraj njegovih nogu, šapuće. Najezda jeseni.

„Okači kaput i idi vidi treba li nešto Tesi“, kaže tata. „Imamo mnogo kupina. Zainteresuj je za njih.“

Kal je u patikama; vazduh u njegovim đonovima uzdiše dok on skače uz stepenice i ulazi na vrata moje sobe. Pravim se da spavam, što ga ne ometa. Smesta se naginje i šapuće: „Baš me briga ako više nikada ne progovoriš sa mnom.“ Otvaram jedno oko i ugledam dva plava. „Znao sam da foliraš“, kaže i isceri se široko i dražesno. „Tata pita hoćeš li kupine?“

„Neću.“

„Šta da mu kažem?“

„Reci mu da želim bebu slona.“

On se nasmeje. „Nedostajaćeš mi“, kaže, i ostavi me s otvorenim vratima i promajom sa stepenica.

2.

Zoi čak i ne kuca, samo uđe i bupne na kraj kreveta. Čudno me gleda, kao da nije očekivala da će me zateći ovde.

„Šta radiš?“, pita.

„Zašto?“

„Zar više ne silaziš?“

„Je l' te moj tata pozvao?“

„Je l' te boli?“

„Ne.“

Sumnjičavo me pogleda, zatim ustaje i skida kaput. Na sebi ima vrlo kratku crvenu haljinu. Slaže se s torbicom koju je bacila na pod.

„Izlaziš li?“, pitam je. „Imaš li sudar?“

Ona slegne ramenima, ode do prozora i pogleda u baštu. Kruži prstom po staklu, potom kaže: „Možda treba da pokušaš da veruješ u Boga.“

„Trebali?“

„Da, možda svi treba da pokušamo. Čitava ljudska rasa.“

„Ne bih rekla. Mislim da je on možda mrtav.“

Ona se okrene da pogleda u mene. Lice joj je bledo, kao zima. Iza njenog ramena avion jezdi nebom i namiguje.

Ona pita: „Šta si to napisala na zidu?“

Ne znam zašto joj dopuštam da pročita. Valjda želim da se nešto desi. Napisano je crnim mastilom. Dok Zoi gleda, sve reči se migolje kao pauci. Ona čita iznova i iznova. Ne podnosim to koliko ume da me sažaljeva.

Govori veoma tiho. „Nije baš *Diznilend*, je l' da?“

„Jesam li rekla da jeste?“

„Mislila sam da tako treba.“

„Ne što se mene tiče.“

„Mislim da tvoj tata očekuje da tražiš ponija, a ne dečka.“

Čudesan je, zvuk našeg smeha. Iako boli, obožavam ga. Smejanje sa Zoi začelo mi je jedna od omiljenih radnji, jer znam da obe u glavi imamo iste glupave slike. Dovoljno je da ona kaže: „Možda je rešenje farma pastuva“, pa da obe dobijemo napad histerije.

Zoi pita: „Je l' ti to plačeš?“

Nisam sigurna. Mislim da plačem. Zvučim kao one žene na telišu kada im pobiju čitavu porodicu. Zvučim kao životinja koja sama sebi odgriza šapu. Sve naprosto navre odjednom - na primer to kako su mi prsti gole kosti a koža mi se praktično providi. Osećam kako mi se ćelije umnožavaju u levom plućnom krilu, kako se gomilaju, poput pepela koji polako ispunjava vazuu. Uskoro neću moći da dišem.

„U redu je da se bojiš“, kaže Zoi.

„Nije.“

„Naravno da jeste. U redu je šta god da osećaš.“

„Zamisli to, Zoi - da neprestano budeš prestravljena.“

„Mogu.“

Ali ne može. Kako bi i mogla kad je čitav život pred njom? Opet se sakrijem pod šešir, tek nakratko, jer će mi nedostajati disanje. I pričanje. I prozori. Nedostajće mi kolači. I ribe. Volim ribe. Volim to kako im se ustašca otvaraju, zatvaraju, otvaraju.

A onamo kuda ću ja, ne može se poneti ništa sa sobom.

Zoi me gleda kako brišem oči krajem jorgana.

„Uradi to sa mnom“, kažem.

Ona se trgne. „Šta da uradim?“

„Svugde je na ceduljicama. Napisaću sve precizno, a ti me možeš naterati da to i uradim.“

„Šta da te nateram da uradiš? Ono što si napisala na zidu?“

„I ostalo, ali prvo to s momkom. Ti si se kresala gomilu puta, Zoi, a mene niko nikada nije čak ni poljubio.“
Posmatram kako moje reči prodiru u nju. Dopiru negde veoma duboko.

„Ne baš gomilu puta“, naposletku kaže.

„Molim te, Zoi. Čak i ako te budem molila da to ne radiš, čak i ako budem grozna prema tebi, moraš me naterati. Imam ceo dugačak spisak onoga što želim da učinim.“

Kada ona kaže „dobro“, to zazvuči lako, kao da sam je samo zamolila da me češće posećuje.

„Ozbiljno?“

„Već sam ti rekla, zar ne?“

Zapitam se zna li u šta se upušta.

Uspravim se na postelji i gledam je kako pretura po mom ormanu. Mislim da je nešto naumila. To je dobro kod Zoi. Mada bi bolje bilo da požuri, jer počinjem da mislim na stvari kao što su šargarepe. I vazduh. I patke. I stabla kruške. Somot i svila. Jezera. Nedostajace mi led. I kauč. I dnevni boravak. I Kalova ljubav prema mađioničarskim trikovima. I bele stvari - mleko, sneg, labudovi.

Zoi izvlači iz ormara onu usku haljinu koju mi je tata kupio prošlog meseca. Još ima cenu na sebi.

„Ja ću obući ovo“, kaže. „Ti obuci moju.“ Stane da raskopčava haljinu.

„Je l' me ti to izvodiš?“

„Subota več je, Tes. 'Si ikada čula za to?“

Naravno. Naravno da jesam.

Satima nisam bila u uspravnom položaju. Zbog toga se osećam malčice neobično, nekako prazno i bestelesno. Zoi stoji u donjem rublju i pomaže mi da obučem crvenu haljinu. Miriše na nju. Materijal je mekan i prijanja uz mene.

„Zašto želiš da obučem ovo?“

„Ponekad prija osećati se kao neko drugi.“

„Neko kao ti?“

Ona to razmotri. „Možda“, kaže. „Možda neko kao ja.“

Kada se pogledam u ogledalo, sjajno je koliko drugačije izgledam - krupnooka i opasna. Uzbudljivo je, kao da je sve moguće. Čak mi i kosa izgleda dobro, upadljivo obrijana umesto da samo raste. Ogljedamo se, jedna kraj druge, a zatim me ona odvodi od ogledala i smešta na krevet. Donosi moju korpicu sa šminkom s toaletnog stočića i seda pored mene. Usredsređujem se na njeno lice dok ona razmazuje podlogu na prst i tapka me po obrazima. Vrlo je bleđa i veoma plava, i zbog bubuljica izgleda donekle divlje. Ja u životu nisam imala bubuljicu. To je stvar sreće.

Ovičava mi usne i ispunjava prostor karminom. Pronalazi neku maškaru i kaže mi da gledam pravo u nju. Pokušavam da zamislim kako bi bilo biti ona. Često to radim, ali nikada ne mogu baš da ukapiram. Kada me natera da ponovo stanem pred ogledalo, ja sijam. Pomalo kao ona.

„Gde ti se ide?“, pita.

Ima gomila mesta. Pab. Klub. Žurka. Želim veliku mračnu sobu u kojoj jedva možeš da se pomeraš, gde se tela taru jedno o drugo. Želim da čujem hiljadu pesama puštenih neviđeno glasno. Želim da igram toliko brzo da mi kosa izraste toliko da gazim po njoj. Želim da mi glas grmi i nadjača damaranje basa. Želim da mi bude toliko vruće da moram da drobim led u ustima.

„Hajde da đuskamo“, kažem. „Hajde da nađemo neke frajere i da se kresnemo.“

„U redu.“ Zoi uzme svoju torbicu i povede me iz sobe.

Tata izađe iz dnevnog boravka i popne se na pola stepenica. Pravi se da je krenuo u klonju, i sav se kao bajagi iznenadi što nas vidi.

„Ustala si!“, kaže. „To je čudo!“ I nerado klimne glavom Zoi u znak poštovanja. „Kako ti je pošlo za rukom?“

Zoi se nasmeši dok gleda u pod. „Trebalo joj je samo malo podstreka.“

„A to je?“

Ja se podbočim i pogledam ga pravo u oči. „Zoi me vodi da igramo na šipci.“

„Duhovito“, kaže on.

„Ne, stvarno.“

On zavrti glavom i stane da kruži rukom po stomaku. Bude mi ga žao jer ne zna šta da radi.

„Dobro“, kažem. „Idemo u klabin.“

On pogleda na sat kao da će mu on reći nešto novo.

„Paziću na nju“, kaže Zoi. Zvuči tako ljupko i bezazleno da joj umalo ne poverujem.

„Ne“, kaže on. „Trebalo da se odmara. U klubu će biti zadimljeno i bučno.“

„Ako treba da se odmara, zašto ste me pozvali?“

„Želeo sam da pričam s njom, ne da je odvedeš!“

„Ne brinite“, nasmeje se. „Vratiću je.“

Osećam kako sva radost polako iščezava iz mene jer znam da tata ima pravo. Morala bih da spavam nedelju dana ako bih otišla u klabin. Ako potrošim previše energije, uvek kasnije platim za to.

„U redu je“, kažem. „Nije važno.“

Zoi me uhvati za ruku i povuče za sobom niz stepenice. „Uzela sam kola od mame“, kaže. „Dovešću je kući do tri.“

Tata joj kaže ne, prekasno je; kaže joj da me vrati do ponoći. Ponavlja to nekoliko puta dok Zoi uzima moj kaput iz plakara u predsoblju. Dok izlazimo, ja dovikujem „zdravo“, ali mi on ne odgovara. Zoi zatvara vrata za nama.

„Ponoć je okej“, kažem joj.

Ona se okreće prema meni na stepeniku. „Slušaj, devojko, ako ćeš raditi ovo kako treba, onda ćeš morati da naučiš da kršiš pravila.“

„Nemam ništa protiv da se vratim do ponoći. Samo će se brinuti.“

„Neka ga - nije bitno. Za nekoga kao što si ti nema posledica!“

Nikada o tome nisam tako razmišljala.

3.

Razume se da ulazimo u klub. Subotom uveče nikada nema dovoljno devojaka, a Zoi ima sjajno telo. Izbacivači balave na nju dok nam mašu da odemo na početak reda. Ona malo zatrese guzom za njih dok ulazimo i njihovi pogledi nas prate kroz predvorje do garderobe.

„Lepo se provedite večeras, dame!“, dovikuju. Ne moramo da platimo. Stvarno smo glavne.

Pošto ostavimo kapute, odlazimo za šank i uzimamo dve koce. Zoi u svoju dospe ruma iz pljoske koju drži u torbici. Kaže da to rade svi studenti na njenom koledžu jer su izlasci tako jeftiniji. Ja ću se pridržavati zabrane da pijem, pošto me podseća na radioterapiju. Jednom sam se nacirkala između dva tretmana tako što sam mešala pića iz tatinog ormarića, i sada mi je to slepljeno zajedno u glavi. Alkohol i ukus zračenja celog tela.

Naslanjamo se na šank da ošacujemo lokal. Već je krcat, a plesni podijum je usijan od tela. Svetla jurcaju po grudima, dupetima, tavanici.

Zoi kaže: „Samo da znaš, imam kondome. U torbici su mi kad ti zatrebaju.“ Dodirne me po ruci. „Si dobro?“

„Aha.“

„Nije ti frka?“

„Ne.“

Puna prostorija ošamućena subotnjom večeri upravo je ono što sam želela. Načela sam svoj spisak, a Zoi to radi sa mnom. Noćas ću preškrabati prvu stavku - seks. I neću umreti dok ne ispunim svih deset.

„Vidi“, kaže Zoi. „Šta misliš o njemu?“ Upire prst u jednog momka. Dobro igra, žmuri i kreće se kao da je sam ovde, kao da mu ne treba ništa drugo sem muzike. „Dolazi svake nedelje. Ne znam kako sme da puši gandžu ovde. Sladak je, je l' da?“

„Neću nekog ko se drogira.“

Zoi se namršti na mene. „O čemu pričaš, jebote?“

„Ako je napušten, neće me zapamtiti. Neću ni nekoga ko je cirke.“

Zoi tresne piće na šank. „Nadam se da ne očekuješ da se zaljubiš. Nemoj mi reći da je i to na tvom spisku.“

„Ne baš.“

„Dobro, jer ne bih da te podsećam, ali vreme nije na tvojoj strani. I hajdemo sada!“

Vuče me prema podijumu. Približavamo se taman toliko da nas Hašišar primeti, a onda igramo.

I dobro je. Kao da si u plemenu, svi se krećemo i dišemo u istom tempu. Ljudi gledaju, snimaju jedni druge. Niko mi to ne može oduzeti. To što sam ovde i igram u ovo subotnje veče, što privlačim pogled jednog momka dok sam u Zoinoj crvenoj haljini. Neke devojke nikada to ne dozive. Čak ni ovoliko.

Znam šta će se dalje zbiti jer sam imala mnogo vremena za čitanje i znam sve zaplete. Hašišar će prići da nas overi. Zoi ga neće pogledati, ali ja hoću. Zuriću u njega trenutak duže i on će se nagnuti ka meni i pitati me kako se zovem. „Tesa“, reći ću, i on će ponoviti - to tvrdo „T“, piskavo „s“ i „a“ puno nade. Klimnuću glavom da bih mu stavila do znanja da je pogodio, da mi se sviđa kako slatko i sveže zvuči s njegovog jezika. Zatim će on dići ruke kao da kaže: *Predajem se, šta da radim sa svom tom lepotom?* Ja ću se smerno osmehnuti i pogledati u pod. To mu govori da sme nešto da preduzme, da ga neću ugristi, da znam igru. Onda će me zagrliti i igraćemo zajedno, spustiću mu glavu na grudi, osluškiivati njegovo srce - srce jednog neznanca.

Ali to se ne događa. Zaboravila sam na tri činioca. Zaboravila sam da knjige nisu stvarne. A zaboravila sam i da nemam vremena za očijukanje. Zoi se setila. Ona je taj treći činilac na koji sam zaboravila. I sada će se umešati.

„Ovo je moja drugarica“, vikne Hašišaru nadglasavši muziku. „Zove se Tesa. Sigurna sam da bi volela da povuče dim iz tog tvog džointa.“

On se nasmeši, pruži mi ga i obe nas odmeri, a pogled mu se zaustavi na Zoinoj dugoj kosi.

„Čista trava“, prošapuće Zoi. Šta god da je, gusto je i resko u mom grlu. Natera me da se zakašljem, zavrti mi se u glavi. Dodajem ga Zoi, koja duboko uvlači, potom ga vraća njemu.

Nas troje smo sada spojeni, krećemo se zajedno dok nas bas drma uvis kroz stopala i ulazi nam u krv. Kaleidoskopske slike trepere s video-ekrana na zidovima. Džoint ponovo kreće ukруг.

Ne znam koliko vremena prolazi. Možda sati. Minuti. Znam da ne smem da stanem i to je sve što znam. Ako nastavim da igram, mračni ćoškovi prostorije neće se prikradati ništa bliže, a tišina između numera neće se pojačavati. Ako nastavim da igram, opet ću videti brodove na moru, jesti školjke i puževe i čuti kako sneg zaškripi kada prvi put staneš na njega.

U nekom trenutku Zoi mi dodaje novi džoint. „Je l' ti drago što si pošla?“, nemo izgovori usnama.

Zastanem da udahnem, glupavo stojim mirno trenutak predugo, zaboravljajući da se pomeram. I sada se čarolija raspršila. Grčevito se trudim da povratim malo dobre volje, ali osećam se kao da mi na grudima stoji strvinar. Zoi, Hašišar i svi ostali koji igraju daleki su i nestvarni, kao emisija na televiziji. Više ne očekujem da ću biti deo te priče.

„Odmah se vraćam“, kažem Zoi.

U miru klozeta sedam na šolju i posmatram kolena. Ako zadignem ovu crvenu haljinicu samo još malčice, vidim stomak. Još imam crvene mrlje na stomaku. I na butinama. Koža mi je suva kao u guštera, koliko god kreme namazala. Na unutrašnjoj strani ruku imam jedva vidljive tragove uboda iglom.

Piškim, brišem se i spuštam haljinu. Na izlasku iz kabine Zoi me čeka kraj sušača za ruke. Nisam čula da je ušla. Oči su joj tamnije no ranije. Veoma lagano perem ruke. Znam da me gleda.

„Ima druga“, kaže. „Drug mu je zgodniji, ali uzmi ga slobodno ti, pošto je ovo tvoje posebno veče. Zovu se Skot i Džejk i idemo kod njih.“

Uхватim se za umivaonik i pogledam svoje lice u ogledalu. Kao da ne prepoznajem svoje oči.

„Jedan od Tvinisa¹ zove se Džejk“, kažem.

„Vidi“, kaže Zoi, već nadržkana, „hoćeš li da se krešeš ili nećeš?“

Devojka za umivaonikom pored mog letimice pogleda u mene. Poželim da joj kažem da nisam ono što misli. Zapravo sam vrlo fina, a ona je verovatno nalik meni. Ali nema vremena.

Zoi me izvlači iz toaleta i vodi natrag prema šanku. „Eno ih. Onaj je tvoj.“

Mladić u koga upire prst stoji s dlanovima na preponama i palčevima provučenim kroz gajke na pojasu. Liči na kauboja sa sanjarskim pogledom. Ne vidi nas da dolazimo, te se ja ukopam u mestu.

„Ne mogu ja ovo!“

„Možeš! Živi brzo, umri mlada, budi lep leš!“

„Ne, Zoi!“

Lice mi je vruće. Zapitam se može li se ovde nekako doći do vazduha. Gde su vrata na koja smo ušle?

Ona me popreko pogleda. „Ti si me zamolila da te nateram na ovo! Šta sad treba da uradim?“

„Ništa. Ne moraš ništa da uradiš.“

„Jadna si!“ Zavrti glavom, ljutito zakorači po podijumu i izađe u predvorje. Ja istrčim za njom i vidim je kako predaje broj za moj kaput.

„Šta to radiš?“

„Uzimam tvoj kaput. Naći ću ti taksu, pa možeš da se nosiš kući.“

„Ne možeš sama da ideš kod njih, Zoi!“

„Samo me gledaj.“

Gura vrata i gleda po ulici. Mirno je ovde napolju sad kada reda više nema, a nema ni taksija. Na trotoaru golubovi ključaju po kutiji piletine iz restorana brze hrane.

„Molim te, Zoi, umorna sam. Zar ne možeš da me odvezeš kući?“

Ona slegne ramenima. „Uvek si umorna.“

„Što si tako grozna!“

„Što si tako dosadna!“

„Ne želim da idem kod nekih momaka koje ne poznajemo. Svašta može da se desi.“

„Odlično. I nadam se da hoće, jer se u suprotnom neće desiti baš ništa.“

---

¹ *Tweenies*, likovi iz istoimene britanske lutkarske serije za decu. (Prim. prev.)

Stojim smeteno, naprasno uplašena. „Želim da bude savršeno, Zoi. Ako se kresnem s dečkom koga čak i ne poznajem, šta sam onda? Kurva?“

Okreće se ka meni, a oči joj sijaju. „Ne, onda si živa. Ako uđeš u taksi i vratiš se kući tatici, šta si onda?“

Zamišljam kako ležem u krevet, čitavu noć udišem mrtvi vazduh u svojoj sobi, kako se ujutru budim a ništa se nije promenilo.

Ona se ponovo osmehuje. „Hajde“, kaže. „Možeš da precrtáš prvu stavku s onog tvog prokletog spiska. Znam da želiš.“ Njen osmeh je zarazan. „Pristani, Tesa. Hajde, pristani!“

„Važi.“

„Ura!“ Uhvati me za ruku, povuče natrag prema vratima kluba. „Sad pošalji tati poruku i reci da ćeš prespavati kod mene, pa da požurimo.“

4.

„Zar ne voliš pivo?“, pita Džejk.

Naslonjen je na sudoperu u svojoj kuhinji, a ja mu stojim preblizu. Namerno to radim.

„Samo sam htela malo čaja.“

On slegne ramenima, kucne pivom o moju šolju pa potegne iz flaše. Posmatram mu grlo dok guta, primećujem mali bled ožiljak pod njegovom bradom, usku traku od neke davne nezgode. On briše usta rukavom i vidi me kako piljim.

„Si dobro?“, pita.

„Aha. Ti?“

„Aha.“

„Dobro.“

Nasmeši mi se. Ima lep osmeh. Drago mi je. Bilo bi mnogo teže da je ružan.

Pre pola sata, Džejk i njegov ortak Hašišar kezili su se jedan drugom dok su vodili mene i Zoi svojoj kući. Ti kezovi su govorili da su nas zbarili. Zoi im je rekla da ništa ne umišljaju, ali ipak smo ušle u njihovo predvorje i ona je pustila Hašišara da joj uzme kaput. Smejala se njegovim šalama, prihvatila džointe koje joj je motao i temeljno se razbijala.

Vidim je kroz vrata. Pustili su muziku, neku milozvučnu džez numeru. Pogasili su svetla da bi igrali, zajedno se kreću u sporim, naduvanim krugovima po itisonu. Zoi drži jednu ruku u vazduhu, a u njoj džoint, a druga joj je zadenuća za Hašišarov kaiš iza leđa. On ju je obavio obema rukama, pa se čini da pridržavaju jedno drugo.

Odjednom, dok pijem čaj u kuhinji, postajem razborita i shvatam kako treba da nastavim s ostvarivanjem svog nauma. Na kraju krajeva, ovo se tiče mene.

Poločem čaj, spuštam solju na cediljku za sudove i prilazim još bliže Džejku. Dodiruju nam se vrhovi cipela.

„Poljubi me“, kažem, što zazvuči smešno čim izgovorim, ali Džejk kao da ne mari. Spušta pivo i naginje se ka meni.

Ljubimo se sasvim nežno, tek ovlaš se dodirujemo usnama, on mi daje tek nagoveštaj svog daha. Oduvek sam znala da će mi ljubljenje ići od ruke. Čitala sam sve one časopise, one što vam govore o sudaranju nosevima i višku pljuvačke i o tome gde da stavite ruke. Međutim, nisam znala da će biti ovako, da će njegova brada blago doticati moju, da će me njegove ruke nežno milovati po leđima, njegov jezik ići po usnama i ulaziti u usta.

Ljubimo se minutima, pripijamo jedno uz drugo, naginjemo se jedno ka drugome. Pravo je olakšanje biti s nekim ko me uopšte ne poznaje. Ruke su mi smele, zaranjaju u onu krivu gde mu se kičma završava i baš tu ga miluju. Kako je samo jedar na dodir, kako je čvrst!

Otvaram oči da vidim uživa li u tome, ali umesto toga, pogled mi privlači prozor iza njega, drveće opkoljeno noći tamo napolju. Crne grančice tapkaju po staklu poput prstiju. Naglo zažmurim i privijem se uz njega. Kroz svoju crvenu haljinicu lepo osećam koliko me žestoko želi. On tiho zastenje iz grla.

„Hajdemo gore“, kaže.

Pokuša da me pokrene prema vratima, ali ja mu stavljam dlan na grudi da mi ne bi prilazio dok razmislim. „Hajde“, kaže. „Želiš, zar ne?“

Kroz prste osećam kako mu srce damara. Osmehuje mi se, i ja želim, zar ne? Nisam li zato došla? „Dobro.“

Ruka mu je vrela dok prepliće prste s mojima i vodi me kroz dnevni boravak ka stepenicama. Zoi se ljubi s Hašišarom. Priljubila ga je uz zid i stavila nogu između njegovih. Dok prolazimo pored njih, oni nas čuju i oboje se okreću. Raščupani su i napaljeni. Zoi mi zapalaca jezikom. On se cakli kao riba u pećini.

Puštam Džejka da bih uzela Zoinu torbicu s kauča. Preturam po njoj, svesna da su sve oči uprte u mene, da se Hašišar polako ceri. Džejk je naslonjen na dovratka, čeka. Je li on to podiže palčeve? Ne mogu da gledam. A ne mogu ni da pronađem kondome, ne znam čak ni je li posredi kutija ili svežanj, a stvarno ni kako izgledaju.

U svojoj nelagodnosti, rešavam da ponese gore celu torbicu. Ako Zoi zatreba kondom, moraće prosto da dođe po njega.

„Idemo”, kažem.

Idem za Džejkom uz stepenice, usredsređujem se na njihanje njegovih kukova da bih ostala vesela. Osećam se malčice čudno, vrti mi se u glavi i blago mi je muka.

Nisam mislila da će me koraćanje uz stepenice iza nekog momka podsetiti na bolničke hodnike. Možda sam samo umorna. Pokušavam da se setim pravila za slučaj da ti pripadne muka - kad god je moguće, nadiši se svežeg vazduha, otvori prozor ili izađi ako možeš. Postani vičan terapiji odvrtaćanja pažnje - radi nešto, bilo šta, da ne misliš na to.

„Ovamo”, kaže on.

Njegova soba nije ništa naročito - sobičak s radnim stolom, računarnom, knjigama rasejanim po podu, stolicom i krevetom za jednog. Na zidovima je nekoliko crno-belih postera - uglavnom džez muzičari.

Gleda me kako posmatram njegovu sobu. „Možeš da ostaviš torbicu”, kaže.

Sakuplja prljav veš s kreveta i baci ga na pod, poravna jorgan, seda i potapše mesto kraj sebe.

Ja ne mrdam. Jer ako sednem na taj krevet, svetla treba da budu ugašena.

„Možeš li da upališ tu sveću?”, pitam.

On otvara fioku, vadi šibice i ustaje da upali sveću na stolu. Ugasi glavno svetlo i opet sedne.

On je pravi živi mladić, gleda u mene, čeka me. Ovo je moj trenutak, ali osećam kako mi grudi kucaju. Možda je jedini način da preživim ovo a da on ne pomisli da sam potpuni debil to da izigravam nekog drugog. Rešim da budem Zoi i latim se otkopčavanja dugmića na njenoj haljini.

On me posmatra kako to radim, jedan dugmić, dva dugmića. Prelazi jezikom po usnama. Tri dugmića.

Ustane. „Pusti mene da to uradim.”

Njegovi prsti su brzi. Radio je ovo već. Druga devojka, druga noć. Zapitam se gde li je ona sad. Četiri dugmića, pet, i crvena haljinica sklizne s ramena na kuk, padne na pod i sleti mi na stopala poput poljupca. Iskoračim iz nje i stojim pred njim samo u grudnjaku i gaćicama.

„Šta je to?” Namršti se na nabranu kožu na mojim prsima.

„Bila sam bolesna.”

„Šta ti je bilo?”

Ućutkam ga poljupcima.

Drukčije mirišem sad kad sam maltene gola - na mošus i ljutinu. On ima drugačiji ukus - dima i nečega slatkog. Možda života.

„Zar se ti nećeš skinuti?”, pitam, oponašajući Zoin glas najbolje što umem.

On skida majicu, preko lica, podignutih ruku. Načas ne može da me vidi, ali on je izložen mom pogledu - njegove uske grudi, pegave i mlade, taman sjaj dlake pod njegovim miškama. Baci majicu na pod i ponovo me poljubi. Pokušava da otkopča kaiš bez gledanja, samo jednom rukom, ali ne može. Odmiče se, ne skidajući pogled s mene dok petlja s dugmetom i rajsferšlusom. Izlazi iz pantalona i stoji preda mnom u donjem vešu. Nastupa trenutak kada je on možda nesiguran, i okleva, naoko stidljiv. Primećujem njegove noge u belim čarapama, nevine kao bele rade, i poželim nešto da mu poklonim.

„Nikada još ovo nisam radila”, kažem. „Do kraja, s momkom.”

Sveća procuri.

On na trenutak ne kaže ništa, potom zavrti glavom kao da naprosto ne može da poveruje. „Ej, pa to je čudesno!”

Klimnem glavom.

„Dodi ovamo.”

Zarivam glavu u njegovo rame. Utešno je, kao da bi sve moglo biti u redu. On me objuži jednom rukom, a drugom mi polako pođe uz kičmu da bi me milovao po vratu. Ruka mu je topla. Pre dva sata nisam znala ni kako se zove.

Možda ne moramo da se kresnemo. Možda bismo mogli jednostavno da legnemo i da se ušuškamo, da zaspimo pod jorganom, jedno drugom u naručju. Možda ćemo se zaljubiti. On će tragati za lekom, a ja ću živeti večno.

Ali ne. „Imaš li kondome?“, prošapuće. „Meni je nestalo.“

Posegnem za Zoinom torbicom i istresem je na pod kraj naših nogu, a on se posluži, stavi kondom na noćni stočić i stane da svlači čarape.

Polako skidam brus. Nikada ranije nisam bila gola pred tipom. On me gleda kao da želi da me pojede i pita se odakle da počne. Čujem kako mi srce lupa. On se muči s gaćama, lagano ih skida preko erekcije. Skinem gaćice, i shvatim da drhtim. Oboje smo goli. Pomislim na Adama i Evu.

„Biće sve u redu“, kaže, uzima me za ruku i vodi u krevet, povlači pokrivač i ležerno. To je čamac. To je jazbina. To je mesto za skrivanje.

„Mnogo će ti se svideti“, kaže.

Počinjemo da se ljubimo, isprva polako, dok njegovi prsti lenjo idu po linijama mojih kostiju. Dopada mi se to - koliko smo nežni jedno prema drugom, koliko smo spori pod sjajem sveće. Ali to ne traje dugo. Njegovi poljupci se produbljuju, jezik mu brzo nasrće, kao da ne može dovoljno da priđe. I ruke su mu sada u poslu, gnječe i trljaju. Traži li nešto naročito? Stalno govori: „O, da, o, da“, ali mislim da ne govori meni. Žmuri, a usta su mu puna moje dojke.

„Gledaj u mene“, kažem mu. „Moraš da gledaš u mene.“

On se podiže na lakat. „Molim?“

„Ne znam šta da radim.“

„Dobro ti ide.“ Oči su mu toliko tamne da ga ne prepoznajem. Kao da se preobrazio u nekog drugog, da nije čak ni onaj poluneznanac koji je bio do pre nekoliko minuta. „Sve je u redu.“

I nastavlja da me ljubi po vratu, po grudima, po stomaku, dok mu se lice opet ne izgubi.

I ruka nastavlja da mu se spušta, a ja ne znam kako da mu kažem da to ne radi. Odmičem kukove od njega, ali on ne prestaje. Prsti mu sevaju između mojih nogu, a ja se prenerazim i ostanem bez daha, jer mi to još niko nikada nije uradio.

Šta je to sa mnom kad ne umem ovo da radim? Mislila sam da ću znati šta da radim, šta će se zbiti. Ali ovo mi se otima, kao da me Džejk tera na to, a ja bi trebalo da sam glavna.

Pripijam se uz njega, obgrlim ga rukama oko vrata i tu ga potapšem, kao da je kuće koje ne razumem. On se polako povlači naviše po postelji i seda. „Sve u redu?“

Klimam glavom.

On pruži ruku ka stočiću na kom je ostavio kondom. Gledam kako ga stavlja. Radi to brzo. Stručnjak je za kondome. „Spremna?“

Ponovo klimam glavom. Kao da je neotesano to ne učiniti.

On leže, razmiče mi nogama noge, privija se bliže, čitavom težinom je na meni. Uskoro ću ga osetiti u sebi i znaću oko čega je ta silna galama. Ovo je bila moja zamisao.

Primećujem štošta dok crveni neonski brojevi na njegovom radio-budilniku prevaljuju put od 3.15 do 3.19. Primećujem da njegove cipele leže postrance pokraj vrata. Vrata nisu čestito zatvorena. Na tavanici u uglu naspram mene nalazi se neobična senka koja liči na lice. Setim se nekog debelog čoveka koga sam jednom videla kako se znoji dok je džogirao našom ulicom. Pomislim na jabuku. Pomislim da bi bezbedno bilo biti ispod kreveta, ili s glavom u majčinom krilu.

On se podupire rukama, lagano se kreće na meni, lica okrenutog u stranu, čvrsto zatvorenih očiju. To je to. Stvarno se dešava. Upravo ga doživljavam. Seks.

Kada se završi, ležim pod njim, osećajući se ponajviše mirno i sitno. Ostajemo tako neko vreme, zatim se on sklanja s mene i zagleda me kroz tminu.

„Šta je?“, pita. „Šta nije u redu?“

Ne mogu da ga pogledam, te prilazim bliže, ukopavam se dublje, sakrivam se u njegovom naručju. Znam da pravim pravu-pravcatu budalu od sebe. Šmrčem svud po njemu kao beba, i ne mogu da se zaustavim,

grozno je. On mi kruži rukom po leđima i šapuće mi „ššš“ na uvo, da bi me naposljetku lagano odmakao i pogledao.

„Šta je? Nećeš valjda reći da nisi htela?“

Brišem oči jorganom. Uspravljam se i sedam, tako da mi se noge zaklate preko ivice kreveta i spuste na pod. Sedim, okrenuvši mu leđa, gledam u svoje stvari i trepćem. One su sada nepoznati obrisi razbacani po podu.

Kad sam bila mala, jahala sam tati na ramenima. Bila sam toliko sitna da je obema rukama morao da me drži za leđa da se ne bih preturila, a ipak sam bila toliko visoko da sam mogla rukama da pljeskam po lišću. Džejku to nikada ne bih mogla da ispričam. Njemu to ništa ne bi značilo. Mislim da reći ne dopiru do ljudi. Možda ništa ne dopire.

Žurno se oblačim. Crvena haljina kao da je manja no ikada: vučem je dole, pokušavam da prekrijem kolena. Jesam li stvarno išla ovakva u klub?

Obuvam cipele, vraćam stvari u Zoinu torbicu.

Džejk kaže: „Ne moraš da ideš.“ Nalaktio se. Grudi su mu bele na treperavoj svetlosti sveće.

„Želim.“

On se baca nazad na jastuk. Jedna ruka mu visi preko kreveta: prsti mu se savijaju onde gde dodiruju pod. Veoma polako vrti glavom.

Zoi je dole na kauču, spava. Kao i Hašišar. Leže zajedno, isprepletanih ruku, priljubljenih lica. Ne mogu da podnesem što je njoj dobro. Ima čak i njegovu majicu na sebi. Njeni ljupki dugmići u malim redovima podsećaju me na kuću od šećera iz one priče za decu. Kleknem kraj njih i sasvim nežno pogladim Zoi po ruci. Ruka joj je topla. Gladim je dok ne otvori oči. Onda zatrepće. „Ej!“, prošapuće. „Već gotovo?“

Klimam glavom i ne mogu a da se ne iscerim, što je čudno. Ona se ispetljava iz Hašišarovog naručja, uspravlja se i seda i razgleda po podu.

„Ima li gandže tu negde?“

Pronalazim foliju s travom i pružam joj je, zatim odlazim u kuhinju i uzimam čašu vode. Pomislim da će ona doći za mnom, ali ona to ne čini. Kako možemo da pričamo kad je Hašišar tamo? Pijem vodu, spuštam čašu na cediljku za sudove i vraćam se u dnevni boravak. Sedam na pod kod Zoinih nogu dok ona liže rizlu i lepi je za drugu, liže drugu, pripaja i nju, otcepljuje krajeve.

„I?“, pita. „Kako je prošlo?“

„Dobro.“

Zaslepi me damar svetlosti kroz zavese. Vidim samo kako joj blešte zubi. „Je li šta vredeo?“

Pomislim na Džejka i na njegovu ruku koja se vuče po podu. „Ne znam.“

Zoi udiše, radoznalo me posmatra, izdiše. „Moraš da se navikneš. Moja mama je jednom rekla da je seks samo tri minuta zadovoljstva, pa sam pomislila: je l' to sve? Za mene će biti više od toga! I jeste. Ako im predočiš da su sjajni u tome, nekako sve ispadne kako treba.“

Ustajem, odlazim do zavesa i razgrćem ih šire. Još gore ulična svetla. Jutro nije ni blizu.

Zoi pita: „Jesi li ga samo ostavila tamo gore?“

„Valjda.“

„To je malo nevaspitano. Treba da se vratiš i da probaš još jednom.“

„Ne želim.“

„E pa, ne možemo još kući. Ja sam se razbila.“

Gasi džoint u pepeljari, smešta se nazad pokraj Skota i zatvara oči. Posmatram je čitavu večnost, kako joj se grudi dižu i spuštaju dok diše. Niz svetiljki na zidu baca nežan sjaj po itisonu. Tu je i tepih, mali oval s mrljama plave i sive, nalik na more.

Vraćam se u kuhinju i pristavljam čajnik. Na pultu je cedulja. Na njoj je neko napisao *sir, puter, pasulj, hleb*.

Sedam na stolicu za kuhinjskim stolom i dodajem *karamel-čokolada, krem-jaja (pakovanje od 6 komada)*. Posebno želim krem-jaja, jer obožavam da ih jedem za Uskrs. Do Uskrsa ima dvesta sedamnaest dana.

Možda bi trebalo da budem malo realnija. Preškrabam krem-jaja i napišem *čokolada Božić Bata, crveno-zlatna folija sa zvonom oko vrata*. To bih možda i mogla da dobijem. Do Božića ima sto trinaest dana.

Prevrćem ceduljicu i pišem *Tesa Skot*. Moj tata uvek kaže: lepo ime od tri sloga. Ako uspem da smestim svoje ime na ovo parče hartije više od pedeset puta, sve će biti u redu. Pišem veoma sitnim slovima, kao što bi Zubić vila mogla pisati odgovor na pismo nekog deteta. Zaboli me zglob. Čajnik zapišti. Kuhinja se ispuni parom.

5.

Ponekad nedeljom tata odveze mene i Kala da posetimo mamu. Popnemo se liftom na osmi sprat, i obično nastupi trenutak kada ona otvori vrata i kaže: „Ej, vi!“, i obuhvati nas sve troje pogledom. Tata se obično malo zadrži na pragu i njih dvoje popričaju.

Ali kada ona danas otvori vrata, tata tako očajnički želi da se skloni od mene da se već vraća hodnikom prema liftu.

„Pripazi na nju“, kaže, ubadajući prstom ka meni. „Ne sme joj se verovati.“

Mama se nasmeje. „Zašto, šta je uradila?“

Kal jedva uspeva da obuzda uzbuđenje. „Tata joj je rekao da ne ide u klabin.“

„A“, kaže mama. „To liči na vašeg oca.“

„Ali ona je ipak otišla. Tek što se vratila kući. Bila je napolju celu noć.“

Mama mi se nasmeši blagonaklono. „Jesi li upoznala nekog momka?“

„Ne.“

„Kladim se da jesi. Kako se zove?“

„Nisam!“

Tata je besan. „Kao i obično“, kaže. „Baš kao i obično. Trebalo je da znam da od tebe neću dobiti nikakvu podršku.“

„Ma daj, ćuti“, kaže mama. „Ništa joj nije naškodilo, zar ne?“

„Pogledaj je. Sva je iscrpljena.“

Sve troje zastanu na tren da bi pogledali u mene. Ne mogu to da podnesem. Snuždena sam i hladno mi je i boli me stomak. Boli otkad sam se kresnula s Džejkom. Niko mi nije rekao da će se to dogoditi.

„Vratiću se u četiri“, kaže tata dok ulazi u lift. „Skoro dve nedelje odbija da joj se proverí krvna slika, pa mi javi ako se nešto promeni. Hoćeš li moći to?“

„Da, da, ne brini.“ Nagnu se i poljubi me u čelo. „Pripaziću na nju.“

Kal i ja sedamo za kuhinjski sto, a mama stavlja čajnik na ringlu, pronalazi tri šolje među prljavim posuđem u sudoperi i pere ih pod slavinom. Iz kredenca uzima kesice čaja, vadi mleko iz frižidera i miriše ga, a zatim stavlja keks na tanjir.

Smesta trpam ceo jedan keks u usta. Izvrstan je. Jeftina čokolada i navala šećera u moj mozak.

„Jesam li vam ikada pričala o svom prvom dečku?“, kaže mama dok treska čaj na sto. „Zvao se Kevin i radio je u časovničarskoj radnji. Obožavala sam to kako je umeo da se usredsredi s onim malim okularom priljubljenim na lice.“

Kal se posluži novim keksom. „Koliko si momaka imala u životu, mama?“

Ona se nasmeši i prebaci svoju dugu crnu kosu preko ramena. „Je li to umesno pitanje?“

„Je l' tata bio najbolji?“

„Ah, vaš otac!“, uskliknu i izveštačeno se uhvati za srce, od čega Kal prsnu u grohotan smeh.

Jednom sam pitala mamu šta nije u redu s tatom. Rekla je: „On je najrazumniji čovek koga sam u životu upoznala.“

Bilo mi je dvanaest godina kad ga je ostavila. Neko vreme je slala razglednice iz mesta za koja nikada nisam čula - Skegnes, Grimzbi, Hal. Jedna od njih imala je spredu sliku hotela. *Ovde ja sad radim*, napisala je. *Učim za poslastičara i strašno se gojim!*

„Odlično!“, rekao je tata. „Nadam se da će pući!“

Stavljala sam njene razglednice na zid svoje sobe - Karlajl, Melrouz, Dornoh.

Živimo na unajmljenoj farmi kao pastiri, pisala je. *Jeste li znali da za spravljanje hagisa² koriste dušnik, pluća, srce i džigericu ovce?*

Nisam znala, i nisam znala na koga to misli kad kaže „mi“, ali volela sam da gledam u sliku Džona O'Groutsa³ s njegovim nepreglednim nebom što se pruža preko zatona.

---

² Tradicionalno škotsko jelo. (Prim. prev.)

Onda je došla zima i dobila sam svoju dijagnozu. Nisam sigurna da je odmah poverovala jer joj je trebalo vremena da se okrene i vrati. Bilo mi je trinaest godina kada je konačno pokucala na naša vrata.

„Divno izgledaš!“, rekla mi je kada sam joj otvorila. „Zašto kod tvog oca sve vazda zvuči mnogo gore no što jeste?“

„Jesi li se vratila da živiš s nama?“, upitala sam.

„Ne baš.“

I onda se uselila u svoj stan.

Uvek je isto. Možda je u pitanju nedostatak novca, ili možda želi da se postara da se ne premorim, ali na kraju uvek gledamo spotove ili igramo društvene igre. Danas Kal bira *Igru života*. Sranje je, i očajno mi ide od ruke. Završavam s mužem, dvoje dece i poslom u turističkoj agenciji. Zaboravljam da kupim osiguranje za kuću, pa kad naiđe oluja, gubim sav novac. Kal, međutim, postaje pop zvezda s vilom na moru, a mama je umetnica s ogromnim prihodima i velelepnom kućom u kojoj živi. Kad se penzionišem, što se dešava rano, jer uporno vrtim desetke⁴, čak se i ne trudim da prebrojim šta mi je ostalo od love.

Kal zatim poželi da mami pokaže svoj novi mađioničarski trik. Ode da uzme novčić iz njenog novčanika, a dok mi čekamo, ja svlačim ćebe s naslona kauča i mama mi pomaže da ga navučem na kolena.

„Sledeće nedelje idem u bolnicu“, kažem joj. „Hoćeš li doći?“

„Zar tata ne ide?“

„Mogli biste oboje da dođete.“

Ona se načas zbuni. „Zašto ideš?“

„Ponovo imam glavobolje. Hoće da urade lumbalnu punkciju.“

Ona se naginje i ljubi me; dah joj je topao na mom licu. „Biće sve u redu, ne brini. Znam da će sve biti u redu.“

Kal se vraća s novčićem od jedne funte. „Gledajte vrlo pažljivo, dame“, kaže.

Ali ja ne želim. Dosadilo mi je da gledam kako stvari nestaju.

U maminoj spavaćoj sobi zadižem majicu pred garderobnim ogledalom. Nekada sam ličila na ružnog kepeca. Koža mi je bila siva, a kada sam gurala prst u tibu, ona je bila kao prenaubrekli grumen hlebnog testa i prst mi se gubio u njenoj mekoći. Učinili su to steroidi. Visoke doze prednizolona i deksametazona.

Oba su otrovi i od njih postaneš debeo, ružan i mrzovoljan.

Otkad sam prestala da ih koristim, počela sam da se skupljam. Danas su mi kukovi oštri, a rebra mi se cakle kroz kožu. Povlačim se od sebe poput aveti.

Sedam na mamin krevet i pozivam Zoi.

„Seks“, pitam je. „Šta to znači?“

„Jadna ti“, kaže ona. „Baš si imala bezveznu snošku, je l' da?“

„Samo ne razumem zašto se osećam tako čudno.“

„Kako čudno?“

„Usamljeno, i boli me stomak.“

„A, da!“, kaže ona. „Sećam se toga. Kao da te je neko otvorio unutra?“

„Malčice.“

„Proći će.“

„Zašto se osećam kao da sam sve vreme na ivici da zaplačem?“

„Preozbiljno si to shvatila, Tes. Seks je način da budeš s nekim, to je sve. To je samo način da se ugriješ i osetiš privlačno.“

Zvuči čudno, kao da se smeška.

„Jesi li se opet naduvala, Zoi?“

„Ne!“

„Gde si?“

---

³ Škotsko selo, najsevernije naselje u Velikoj Britaniji. (Prim. prev.)

⁴ Umesto kockica, koristi se točak s brojevima. (Prim. prev.)

„Slušaj, moram da idem za minut. Kaži mi šta je sledeće na tvom spisku i skovaćemo plan.“

„Otkazala sam spisak. Bilo je glupo!“

„Bilo je zabavno! Nemoj da odustaješ. Napokon si radila nešto sa svojim životom.“

Pošto sam prekinula vezu, brojim u sebi do pedeset sedam. Potom okrenem 999. Neka žena kaže: „Službe za hitne slučajeve. Koja vam usluga treba?“

Ništa ne kažem.

Žena pita: „Imate li neki hitan slučaj?“

„Ne“, kažem.

Ona pita: „Možete li potvrditi da nemate hitan slučaj? Možete li potvrditi svoju adresu?“

Kažem joj gde mama živi. Potvrđujem da nemam hitan slučaj. Pitam se hoće li mami poslati nekakav račun. Nadam se da hoće.

Okrećem službu za informacije o brojevima pretplatnika i nabavim broj *Samarićana*⁵ Okrećem ga veoma polako.

Neka žena kaže: „Halo.“ Ima tih glas, možda irski. „Halo“, ponovi.

Pošto mi je žao što joj traćim vreme, kažem: „Sve je sranje.“

A ona u grlu proizvodi jedno malo „aha“, što me podseća na tatu. On je napravio isti takav zvuk pre šest nedelja, kada je lekar u bolnici pitao razumemo li šta podrazumeva to što nam govori. Sećam se da sam pomislila kako tata sigurno nije razumeo, pošto je previše plakao da bi slušao.

„Još sam tu“, kaže žena.

Želim da joj kažem. Pritiskam slušalicu na uvo, jer da biste pričali o nečemu ovako važnom, morate biti blizu tog nekog.

Ali ne mogu da pronađem dovoljno prikladne reči.

„Jesi li još tu?“, pita ona.

„Ne“, kažem, i spuštam slušalicu.

---

⁵ Dobrotvorna britanska organizacija koja se bavi pružanjem emotivne podrške. (Prim. prev.)

6.

Tata me uzima za ruku. „Daj mi taj bol“, kaže.

Ležim na rubu bolničke postelje, s kolenima privučenim do grudi i glavom na jastuku. Kičma mi je paralelna s ivicom kreveta.

U sobi su dva doktora i medicinska sestra, premda ih ja ne vidim jer su iza mene. Jedan doktor je studentkinja. Ne priča mnogo, ali pretpostavljam da posmatra dok drugi pronalazi odgovarajuće mesto na mojoj kičmi i obeležava tačku olovkom. Priprema mi kožu antiseptičkim rastvorom. Vrlo je hladan. Počinje tamo gde će uvući iglu i ide koncentričnim krugovima upolje, zatim mi prebacuje ubruse preko leđa i stavlja sterilne rukavice.

„Upotrebiću iglu debljine 0,5 mm“, kaže studentkinji. „I špric od pet mililitara.“

Na zidu iza tatinog ramena nalazi se slika. U bolnici često menjaju slike, a ovu nikada ranije nisam videla. Pomno zurim u nju. Za protekle četiri godine ovladala sam raznoraznim tehnikama odvratanja pažnje.

Na slici je rano predvečerje na nekom engleskom polju i sunce je nisko na nebu. Jedan čovek se muči s težinom pluga. Ptice se obaraju i obrušavaju.

Tata se okreće na plastičnoj stolici da vidi u šta gledam, pušta mi ruku i ustaje da poblize pogleda sliku.

U dnu polja jedna žena trči. Jednom rukom pridržava suknju da bi trčala brže.

„Crna smrt stiže u Im“, saopštava tata. „Vesela sličica za bolnicu!“

Doktor se zakloče. „Jeste li znali“, upita, „da još ima preko tri hiljade slučajeva kuge godišnje?“

„Ne“, kaže tata, „nisam.“

„Hvala bogu što imamo antibiotike, a?“

Tata seda i opet me hvata za ruku. „Hvala bogu.“

Ona žena rasteruje živinu dok trči, i ja tek sada primećujem njen pogled, koji se, ispunjen stravom, obraća onom čoveku.

Kuga, veliki požar i rat s Holanđanima, sve se odigralo 1666. Sećam se toga iz škole. Milione su odvlačili na dvokolicama, bacali leševe u krečnjačke jame i bezimene grobove. Više od trista četrdeset godina kasnije, nestali su svi koji su je preživeli. Od svega na slici ostalo je samo sunce. I zemlja. Na tu pomisao osetim se veoma sićušno.

„Malo će zapeći“, kaže lekar.

Tata me palcem miluje po ruci dok mi u kosti prodiru talasi statičke toplote. Od toga pomišljam na reč „zauvek“, na to kako ima više mrtvih no živih, na to kako smo okruženi duhovima. To bi trebalo da me teši, ali ne teši me.

„Stegni me za ruku“, kaže tata.

„Ne želim da te povredim.“

„Kada se tvoja majka porađala, držala me je za ruku četrnaest sati i nije mi iščašila nijedan prst! Nikako ne možeš da me povrediš, Tes.“

To je kao struja, kao da mi se kičma zaglavila u tosteru i da je doktor iskopava tupim nožem.

„Šta misliš da mama radi danas?“, pitam. Glas mi je drugačiji. Uzdržan. Stegnut.

„Nemam pojma.“

„Pitala sam je da dođe.“

„Stvarno?“, tata zazvuči iznenađeno.

„Mislila sam da biste mogli posle zajedno da izblejite u kafeu.“

On se namršti. „Baš čudno što si pomislila tako nešto.“

Zažmurim i zamišljam da sam drvo okupano sunčevom svetlošću, da ne želim ništa drugo sem kiše. Zamišljam kako srebrna voda pljuska po mom lišću, kako mi natapa korenje, kako mi se penje uz žile.

Doktor studentkinji recituje statistike. Kaže: „Približno jedan od hiljadu ljudi koji se podvrgnu ovom testu pretr-i neku manju povredu nerva. Takođe postoji nezatna opasnost od infekcije, krvarenja ili oštećenja hrskavice.“ Onda izvlači iglu. „Bila si sjajna“, kaže. „Gotovo.“

Napola očekujem da me pljesne po zadnjici, kao da sam poslušan konj. Ne radi to. Umesto toga, mahne mi trima sterilnim epruvetama. „Nosim ih u laboratoriju.” Čak se i ne oprašta, samo nečujno klizne iz sobe, sa studentkinjom za sobom. Kao da mu je naprasno bilo neprijatno što se između nas odigralo išta od ove prisnosti.

Ali sestra je divna. Priča s nama dok mi previja leđa gazom, zatim zaobilazi krevet i osmehuje mi se.

„Moraš neko vreme da ležiš mirno, dušice.”

„Znam.”

„Već si bila ovde, a?” Okreće se tati. „Šta ćete vi da radite sa sobom?”

„Sedeću ovde i čitaću knjigu.”

Ona klimnu glavom. „Ja sam odmah ispred. Znae na šta da obratite pažnju kad se vratite kući?”

On odvergla kao profesionalac. „Na jezu, groznicu, ukočen vrat ili glavobolju. Curenje ili krvaranje, svaku utrnulost ili gubitak snage ispod mesta uboda.”

Sestra ostaje pod utiskom. „Dobri ste!”

Kada ona izađe, tata mi se nasmeši. „Svaka čast, Tes. Sad je gotovo, a?”

„Osim ako laboratorijski nalazi budu loši.”

„Neće biti.”

„Onda ću opet svake nedelje morati na lumbalnu punkciju.”

„Ššš! Pokušaj sad malo da odspavaš, mala. Tako će ti vreme brže proći.”

Uzima knjigu, ponovo se smešta na stolicu.

Tračci svetlosti, nalik svicima, udaraju mi u kapke. Čujem sopstvenu krv kako kola, poput kopita koja kloparaju po ulici. Zgušnjava se siva svetlost iza bolničkog prozora.

On okreće stranicu.

Iza njegovog ramena, na slici, dim se bezazleno vije iz dimnjaka jedne seoske kuće, a jedna žena trči - lica okrenutog uvis, u užasu.

7.

„Diži se! Diži se!“, viče Kal. Navlačim pokrivač preko glave, ali on ga odmah ponovo skida. „Tata kaže ne budeš li ustala iz ovih stopa, popeće se ovamo s mokrim peškirom!“

Prevrćem se, dalje od njega, ali on odskakuje oko kreveta i nadvija se nad mene, kezeći se. „Tata kaže da svako jutro treba da ustaneš i uradiš nešto sa sobom.“

Snažno ga šutiram i opet navlačim pokrivač preko glave. „Baš me briga, Kale! A sad se tornjaj iz moje sobe.“

Iznenadena sam koliko mi je malo stalo kada ode.

Nadire buka - grmljavina njegovih stopala na stepenicama, zveckanje posuđa iz kuhinje kada on otvori vrata i ne zatvori ih za sobom. Do mene dopiru i najtiši zvuči - šljiskanje mleka po žitaricama, kašika koja se vrti u vazduhu. Tatino coktanje dok briše Kalovu školsku košulju krpom. Mačkinu laptanje s poda.

Otvora se orman u predvorju i tata vadi Kalu njegov kaput. Čujem zvuk rajsferšlusa i dugmeta na vrhu - da bi mu bilo toplo oko vrata. Čujem poljubac, potom uzdah -kuću preplavljuje veliki talas očajanja.

„Idi pozdravi se“, kaže tata.

Kal se u skokovima penje uz stepenice, kratko zastaje ispred mojih vrata, zatim ulazi i prilazi tik do postelje.

„Nadam se da ćeš umreti dok sam u školi!“, cedi kroz zube. „I nadam se da će te strašno boleti! I nadam se da će te sahraniti na nekom groznom mestu kao što je ribarnica ili zubarska ordinacija!“

Zdravo, bato, pomislim. Zdravo, zdravo.

Tata će ostati u toj uneređenoj kuhinji u kućnom ogrtaču i s, papučama, neobrijan i trljajući oči kao da se iznenadio što se obreo sam. U minulih nekoliko nedelja ustanovio je jednu malu jutarnju naviku. Nakon što Kal ode, kuva sebi kafu, zatim sređuje kuhinjski sto, pere sudove i uključuje mašinu za pranje. To traje dvadesetak minuta. Nakon toga, dolazi i pita me jesam li lepo spavala, jesam li gladna i kada ću ustati. Tim redom.

Kada mu kažem: „Ne, ne i nikada“, on se oblači, zatim se vraća dole svom računaru, gde satima kucka i surfuje Internetom u potrazi za informacijama koje će me održati u životu. Rekli su mi da postoji pet faza tugovanja, a ako je to tačno, onda se on zaglavio u prvoj fazi: poricanju.

Začudo, danas mi kuca na vrata ranije. Nije ni popio kafu ni pospremio. Šta se zbiva? Ležim veoma mirno kada on ulazi. Tiho zatvara vrata za sobom i zbacuje papuče s nogu.

„Pomeri se“, kaže. Podiže jedan kraj pokrivača.

„Tata! Šta to radiš?“

„Ležem u krevet s tobom.“

„Ne želim da to radiš!“

On me grli i prikiva me tu. Kostu su mu tvrde. Čarape mu se taru o moje bosc noge.

„Tata! Beži iz mog kreveta!“

„Neću.“

Guram njegovu ruku i sedam da ga pogledam. Miriše na ustajali dim i pivo i izgleda stariji no što ga se sećam. Čujem i njegovo srce, što ne mislim da bi trebalo da se dešava.

„Šta to radiš, dođavola?“

„Nikada ne pričaš sa mnom, Tes.“

„I ti misliš da će ovo pomoći?“

Sleže ramenima. „Možda.“

„Je l' bi ti voleo da ja dođem tebi u krevet dok spavaš?“

„Dolazila si kad si bila mala. Govorila si da nije fer što moraš da spavaš sama. Svake noći mama i ja smo te puštali kod nas jer si bila usamljena.“

Nisam sigurna da je to istina jer se ne sećam. Možda je i poludeo.

„E pa, ako ti nećeš da ustaneš iz mog kreveta, onda ja hoću.“

„Odlično“, kaže on. „To i želim.“

„A ti ćeš naprosto ostati tu, je l' da?“

On se ceri i ušuškava pod pokrivačem. „Divno je i toplo.“

Noge su mi slabe. Juče nisam mnogo jela i kao da sam od toga postala prozirna. Hvatam se za visoku nogaru kreveta, hramam do prozora i gledam napolje. Još je rano: mesec iščezava i utapa se u bledosivo nebo.

Tata kaže: „Dugo se nisi videla sa Zoi.“

„Nisam.“

„Šta se desilo one noći kad ste išle u provod? Da se niste posvađale?“

Dole u bašti Kalova narandžasta fudbalska lopta liči na izduvanu planetu na travi, a u susednom dvorištu opet je onaj dečko. Prislanjem dlanove na prozor. Svako jutro on je napolju i nešto radi - grabulja ili kopa ili nešto petlja. Trenutno seče trnovito žbunje u živici i baca ga na gomilu da zapali vatru.

„Jesi li me čula, Tes?“

„Jesam, ali se ne obazirem na tebe.“

„Možda treba da razmisliš o povratku u školu. Tada bi videla neke druge drugarice.“

Okrećem se da pogledam u njega. „Ja nemam drugih drugarica - i pre no što to predložiš, ne želim ni da ih steknem. Ne zanimaju me zabadala koji žele da me upoznaju samo da bi izazvala saosećanje na mojoj sahrani.“

On uzdiše, navlači pokrivač do brade i vrti glavom.

„Ne treba tako da pričaš. Zajedljivost ti škodi.“

„Jesi li to negde pročitao?“

„Pozitivno razmišljanje jača imuni sistem.“

„Znači, onda sam ja kriva što sam bolesna, je l' to?“

„Znaš da ne mislim tako.“

„E pa uvek se ponašaš kao da sve radim pogrešno.“

On se s mukom uspravlja i seda. „Nije istina!“

„Jeste, ponašaš se. Kao da ne umirem kako treba. Stalno mi dolaziš u sobu, govoriš mi da ustanem iz kreveta ili da se saberem. Sad mi govoriš da se vratim u školu. To je besmisleno!“

Zalupam nogama po podu, dograbim njegove papuče i obuvam ih. Prevelike su mi, ali baš me briga. Tata se nalakćuje da bi me pogledao. Izgleda kao da sam ga udarila.

„Nemoj ići. Kuda ćeš?“

„Dalje od tebe.“

Uživam pošto sam zalupila vratima. Neka mu moj krevet. Neka ga. Nek leži tamo dok ne istrune.

8.

Onaj dečko se iznenadi kada izvirim glavom iznad ograde i pozovem ga. Stariji je no što sam mislila, možda mu je osamnaest godina, ima crnu kosu i nagoveštaj brade.

„Da?“

„Smem li nešto da spalim na tvojoj vatri?“

On se zagega, idući stazom prema meni, i obriše rukom čelo kao da mu je vruće. Nokti su mu prljavi, a u kosi ima komadiće lišća. Ne osmehuje se.

Ja podižem svoje dve kutije cipela tako da ih on vidi. Zoina haljina mi je prebačena preko ramena kao zastava.

„Šta je u njima?“

„Uglavnom hartija. Smem li da ih donesem?“

Sleže ramenima kao da mu je svejedno, te ja prolazim kroz našu bočnu kapiju i prelazim preko niskog zida koji razdvaja dve kuće, prolazim kroz njegovo prednje dvorište i spuštam se duž bočne strane njegove kuće. On je već tamo, pridržava mi kapiju. Kolebam se.

„Ja sam Tesa.“

„Adam.“

Čutke hodamo njegovom baštenskom stazom. Kladam se da misli kako me je upravo otkačio dečko, a ovo su ljubavna pisma. Kladam se da misli: nije ni čudo što je dobila korpu, s takvim kosturskim licem i ćelavom glavom.

Vatra nas, kada stignemo do nje, razočara; to je to samo gomila lišća i grančica koja se puši, s nekoliko plamenova, ispunjenih nadom, što ližu po rubovima.

„Lišće je bilo vlažno“, kaže on. „Od papira će se opet razgoreti.“

Otvaram jednu kutiju i prevrćem je naopačke.

Od dana kada sam primetila prvu modricu na kičmi do dana od pre samo dva meseca, kada je bolnica zvanično digla ruke od mene, vodila sam dnevnik. Četiri godine bednog optimizma lepo gore - gle kako bukte! Sve one čestitke sa željama za ozdravljenje koje sam u životu primila uvijaju se na ivicama, zaiskre pravo uvis, pretvaraju se u ljuspe se i nestaju. Tokom četiri duge godine zaboraviš kako se ko zove.

Bila je tu jedna medicinska sestra koja je crtala karikature lekara i stavljala ih kraj postelje da bi me zasmejavali. Ne sećam se ni kako se ona zvala. Beše li Luiz? Bila je baš izdašna. Vatra pucketa, žar svetluca i odleće u drveće.

„Rasterećujem se“, kažem Adamu.

Ali mislim da me on ne sluša. Vuče pregršt trnovitog žbunja po travi prema vatri.

Narednu kutiju najviše mrzim. Nekada smo tata i ja preturali zajedno po njoj, prosipali fotografije na bolnički krevet.

„Ozdravićeš ti“, govorio mi je dok je prelazio prstom po mom jedanaestogodišnjem liku u školskoj uniformi, obuzetom neprijatnošću prvog dana srednje škole. „Evo jedne tebe iz Španije“, kazao bi. „Sećaš li se?“

Bila sam mršava i preplanula i ispunjena nadom. Prvi put sam bila u remisiji, jedan dečko je zazviždao za mnom na plaži. Tata je uslikao fotku, rekao da nikada neću želeti da zaboravim svoj prvi zvižduk.

Ali ja želim.

Naprasno mi se javi želja da pohitam natrag u kuću i uzmem još stvari. Svoju odeću, svoje knjige.

Pitam: „Kada sledeći put budeš palio vatru, smem li ponovo da dođem?“

Adam nagazi čizmom na jedan kraj trnja i presavije drugi kraj u vatru. Pita: „Zašto želiš svega da se otarasiš?“

Gužvam Zoinu haljinu u čvrsto klupko; kao da je manja u mojoj pesnici. Bacam je u vatru i ona kao da se pali još pre no što dospe do plamena. Nepomična u vazduhu, topi se u plastiku.

„Opasna haljina“, kaže Adam, i pogleda pravo u mene, kao da nešto zna.

Sva materija se sastoji od čestica. Što je nešto čvršće, to čestice stoje bliže jedna uz drugu. Ljudi su čvrsti, ali unutar njih je tečnost. Mislim da se možda od stajanja preblizu vatri mogu promeniti čestice u tvom telu, neobično mi se vrti u glavi i muka mi je. Nisam baš sasvim sigurna šta je sa mnom - možda je to što ne jedem valjano - ali kao da nisam uzemljena u svom telu. Bašta odjednom zablista.

Kao iskre iz vatre, koje mi polako padaju po kosi i odeći, zakon gravitacije kaže da sva tela koja padaju moraju pasti na zemlju.

Iznenadena sam kada shvatim da ležim na travi i gledam uvis u Adamovo bledo lice s oreolom od oblaka. Na trenutak ne mogu da ukapiram šta se zbilom.

„Ne mrdaj”, kaže on. „Mislim da si se onesvestila.”

Pokušavam da progovorim, ali jezik mi je trom i mnogo mi je lakše da ležim ovde.

„Jesi li dijabetičar? Je li ti treba šećera? Imam ovde limenku koce ako hoćeš.”

Seda pored mene i čeka da se pridignem na lakat, onda mi pruža piće. Kada mi šećer dospe do mozga, glava mi zabruji. Kako se osećam lako, nekako avetinjski, ali mnogo bolje! Oboje gledamo u vatru. Stvari iz mojih kutija potpuno su izgorele; čak su i same kutije tek ugljenisani ostaci. Haljina je isparila. No pepeo je još vreo, dovoljno blistav da privuče jednog noćnog leptira, glupavog noćnog leptira koji pleše prema njemu. On zapucketa kada inu krila zašište i pretvore se u prah. Oboje posmatramo prostor gde je bio.

Kažem: „Ti baš voliš da se baviš baštovanstvom, je li da?”

„Sviđa mi se to.”

„Gledam te. Kroz prozor, kada kopaš i tako to.”

On se zgrane. „Stvarno? Zašto?”

„Volim da te gledam.”

On se namršti, kao da se trudi da to shvati. Načas se učini kao da će nešto zaustiti, ali umesto toga skreće pogled i prelazi njim po bašti.

„Hoću da napravim povrtnjak u onom uglu”, kaže. „Grašak, kupus, zelena salata, boranija. Sve, u stvari. Više je za moju mamu nego za mene.”

„Zašto?”

On slegne ramenima i pogleda ka kući, kao da bi se pri pomenu nje i ona sama mogla pojaviti na prozoru. „Voli bašte.”

„Šta ti je s tatom?”

„Ne. Samo smo ja i mama.”

Primećujem tanak mlaz krvi na njegovoj nadlanci. Vidi da gledam i briše ga o farmerke.

„Verovatno bi trebalo da nastavim”, kaže. „Hoćeš li biti dobro? Možeš da zadržiš kocu ako hoćeš.”

Korača uz mene dok se ja polako penjem stazom. Mnogo mi je drago što su mi fotke i dnevnik izgoreli, što je Zoina haljina nestala. Kao da će se izdešavati nešto drugo.

Na kapiji se okrećem ka Adamu.

Kažem: „Hvala ti na pomoći.”

On kaže: „U svako doba.”

Drži ruke u džepovima. Nasmehi se, zatim okreće glavu, gleda sebi u čizme. Ali ja znam da me vidi.

9.

„Ne znam zašto su vas poslali ovamo“, kaže recepcionarka.

„Zamolili su nas da dođemo“, odgovori joj tata. „Pozvala nas je sekretarica doktora Rajana i zamolila nas da dođemo.“

„Ne ovamo“, kaže ona. „Ne danas.“

„Da, ovamo“, kaže on njoj. „Da, danas.“

Ona frkne na njega, okrene se računaru i stane da skroluje naniže. „Je l' na lumbalnu punkciju?“

„Ne, nije.“ Tata zvuči sve nadržkanije. „Je li doktor Rajan danas uopšte na klinici?“

Sedam u čekaonicu i ostavljam ih da nastave s tim. Tu su i dežurni krivci - u uglu, banda sa šeširima priključena je na svoju portabl-hemoterapiju i priča o prolivu i povraćanju; jedan dečak se drži mami za ruku, a njegova slabašna nova kosa u istoj je fazi kao i moja; i jedna devojčica bez obrva koja se pravi da čita knjigu. Nacrtala je lažne obrve iznad linije naočara. Vidi da zurim i osmehuje se, ali to me ne zanima. Imam pravilo da se ne petljam s ljudima na samrti. Nezgodni su. Jednom sam se ovde sprijateljila s jednom devojkom. Zvala se Anđela i svakodnevno smo se dopisivale mejlovima, a onda je ona jednog dana prestala da piše. Naposljetku se njena mama javila telefonom mom tati i rekla mu da je Anđela umrla. Umrla je. Tek tako, a da mi nije ni kazala. Rešila sam da se ne gnjavim ni sa kim drugim.

Uzimam jedan časopis, ali ne stižem ni da ga otvorim pre no što me tata potapše po ramenu.

„Potvrđeno!“, kaže.

„Šta?“

„Mi smo bili u pravu, ona nije.“ Veselo mahne recepcionarki dok mi pomaže da ustanem. „Glupača ne razlikuje glavu od dupeta. Po svoj prilici, sada smemo pravo u kancelariju tog sjajnog čoveka!“

Doktor Rajan na bradi ima mrlju od nečeg crvenog. Ne mogu a da ne piljim u nju dok sedimo naspram njega za njegovim radnim stolom. Pitam se - je li to umak za testeninu ili čorba? Je li upravo završio operaciju? Možda je to sirovo meso.

„Hvala vam što ste došli“, kaže i promeni položaj ruku u krilu.

Tata primakne stolicu bliže meni i pripije koleno uz moje. Ja gutam knedlu, odupirem se porivu da ustanem i izađem. Ako ne budem slušala, neću znati šta će reći, i možda to onda neće biti istina.

Ali doktor Rajan ne okleva, i glas mu je krajnje nepokolebljiv. „Tesa“, kaže, „bojim se da nemam lepe vesti. Tvoja nedavna lumbalna punkcija pokazuje nam da ti se rak proširio na likvor⁶.“

„Je l' to loše?“, pitam, malko se našalivši.

On se ne nasmeje. „Veoma je loše, Tesa. To znači da ti se pogoršalo stanje centralnog nervnog sistema. Znam da ti nije nimalo lako da ovo čuješ, ali stvari napreduju brže no što smo isprva mislili.“

Pogledam u njega. „Stvari?“

On se promeškolji na stolici. „Uznapredovala si na svom putu, Tesa.“

Iza njegovog stola nalazi se veliki prozor, i kroz njega vidim krošnje dva drveta. Vidim njihove grane, lišće koje se suši, i parče neba.

„Koliko sam uznapredovala na svom putu?“

„Ja samo mogu da te pitam kako se osećaš, Tesa. Jesi li umornija, je li ti češće muka? Bole li te iole noge?“

„Malo.“

„Ne mogu da ocenim, ali podstakao bih te da uradiš ono što želiš da uradiš.“

Kod sebe ima neke slajdove kojima dokazuje to o čemu priča, deli ih kao fotke s odmora, pokazujući na tamne mrljice, lezije, lepljive eksplozije koje slobodno plutaju. Kao da su nekom detetu u meni, s kičicom i previše dobre volje, dali odrešene ruke i kanticu crne boje.

Tata se neuspešno trudi da ne plače. „I šta sad?“, pita, a krupne neme suze padaju mu iz očiju i pljuskuju u krilo. Doktor mu pruža papirnu maramicu.

---

⁶ Moždana tečnost, tečnost koja se nalazi u moždanim komorama i kičmenoj moždini i koja odvaja mozak i kičmenu moždinu od njihovih omotača. (Prim. prev.)

S one strane prozora prve današnje kapi kiše prskaju po staklu. Cepa se jedan list uhvaćen u naletu vetra, zatim pravi crveno-zlatni odblesak dok pada.

Doktor kaže: „Tesa bi mogla reagovati na intenzivnu intratekalnu⁷ terapiju. Preporučio bih četiri nedelje metotreksata i hidrokortizona. Ako terapija urodi plodom, njeni simptomi bi trebalo da se poboljšaju, pa možemo nastaviti s programom održavanja.”

Doktor nastavlja da priča a tata nastavlja da sluša, ali ja prestajem da slušam sve to.

Zaista će se desiti. Rekli su da hoće, ali ovo je brže no što je iko mislio. Zbilja se nikada neću vratiti u školu. Nikada. Nikada se neću proslaviti niti ostaviti za sobom nešto vredno. Nikada neću otići na fakultet niti se zaposliti. Neću videti svog brata kad odraste. Neću putovati, nikada neću zarađivati novac, nikada neću voziti, nikada se neću zaljubiti, niti otići iz doma, niti kupiti vlastitu kuću.

Stvarno je istina, stvarno.

Jedna misao šine uvis, rastući od mojih nožnih prstiju i kidišući kroz mene, dok ne priguši sve ostalo i postane jedino o čemu razmišljam. Ispuni me poput nemog vriska. Strašno dugo sam bolesna, natečena i iznurena, imam šugavu kožu, iskrzane nokte, ćelavim i osećam mučninu koja mi prodire do kostiju. To nije pošteno. Ne želim da umrem ovako, pre no što sam uopšte čestito živela. Sve mi se učini tako jasno. Maltene se ispunim nadom, što je sumanuto. Želim da živim pre no što umrem. Samo to ima smisla.

Tada se prostorija naglo vrati u žižu.

Doktor sad raspreda o isprobavanju lekova, o tome da mi to verovatno neće pomoći, ali da bi moglo pomoći drugima. Tata još tiho plače, a ja buljim kroz prozor i pitam se zašto se čini da svetlo tako brzo zamire. Koliko je kasno? Koliko dugo sedimo ovde? Gledam na sat - pola četiri je i dan se već bliži kraju. Oktobar je. Sva ona deca što su se nedavno vratila u učionice s novim torbama i pernicama već se zasigurno raduju polugodištu. Kako vreme leti! Uskoro će Noć veštica, zatim Noć vatrometa. Božić. Proleće. Uskrs. Onda će i moj rođendan, u maju. Napuniću sedamnaest godina.

Koliko dugo mogu da se branim? Ne znam. Znam samo da imam dva izbora - da ostanem umotana u ćebad i nastavim da umirem, ili da ponovo sastavim spisak i nastavim da živim.

---

⁷ Ubrizgavanje leka pravo u kičmenu moždinu. (Prim. prev.)

10.

Tata kaže: „Ej, ustala si!“ Zatim primećuje mini-haljinu na meni i usne mu se skupljaju. „Da pogađam. Viđaš se sa Zoi?“

„Nešto nije u redu s tim?“

Gura moje vitamine po kuhinjskom stolu. „Nemoj ih zaboraviti.“ Obično ih donosi gore na poslužavniku, ali danas neće morati da se bakće time. Pomislili biste da će ga to odobrovoljiti, ali on samo sedi onde i gleda me kako gutam pilulu za pilulom.

Vitamin E pomaže telu da se posle zračenja oporavi od malokrvnosti. Vitamin A poništava posledice koje zračenje ima po creva. Brest nadomešćuje sluzavu materiju koja oblaže sve šuplje cevi u mom telu. Silicijum-dioksid jača kosti. Kalijum, gvožđe i bakar snaže imuni sistem. Alojavera je za opšte tečenje. A beli luk - pa, tata je negde pročitao da osobine belog luka nisu još do kraja shvaćene. On ga zove vitaminom X. Sve se to spira neprerađenim sokom od pomorandže i kašikom neprerađenog meda. Njam, njam.

S osmehom guram poslužavnik nazad ka tati. On ustaje, odnosi ga u sudoperu i ubacuje uz zveket. „Mislio sam“, kaže, odvrnuvši slavinu i vrteći vodu po činiji, „da ti je juče bilo muka i da te je bolelo.“

„Dobro sam. Danas ništa ne boli.“

„Zar ne misliš da bi bilo mudro da se odmaraš?“

To je opasan teren, te brže-bolje menjam temu i preusmeravam pažnju na Kala, koji gnječi svoje kukuruzne pahuljice i pretvara ih u gnjecavu masu. Namrgođen je isto kao i tata.

„Šta je s'tobom?“, pitam.

„Ništa.“

„Subota je! Zar ne treba da ti bude drago zbog toga?“

On me gleda besno. „Ne sećaš se, je l' da?“

„Ne sećam se čega?“

„Rekla si da ćeš me voditi u kupovinu na polugodištu. Rekla si da ćeš poneti svoju kreditnu karticu.“ Čvrsto zažmuri. „Znao sam da nećeš, jebote!“

„Smiri se!“, kaže tata onim glasom upozorenja kojim se služi kada Kal počne da gubi strpljenje.

„Jesam to rekla, Kale, ali ne mogu danas.“

On me ljutito pogleda. „Ali ja hoću!“

Ja moram jer je to u pravilima. Druga stavka na mom spisku je jednostavna. Čitav jedan dan moram da pristajem na sve. Šta god da je posredi i ko god da mi to zatraži.

Kada izađemo kroz kapiju, pogledam u Kalovo lice ispunjeno nadom, i odjednom se zateturam od straha.

„Poslaću poruku Zoi“, kažem mu. „Reći joj da smo krenuli.“

On mi kaže da mrzi Zoi, što je bedak, jer mi je potrebna. Treba mi njena energija. I to što se sve uvek dogodi kada je ona u blizini.

Kal kaže: „Hoću da idem na igralište.“

„Da nisi malo star za to?“

„Nisam. Biće zabavno.“

Često zaboravljam da je on tek dete, da postoji neki delić njega koji još voli ljuljaške i vrteške i sve to. No u parku nema mnogo čega što bi nam moglo nauditi, pa Zoi odgovara porukom da je to u redu, ona će ionako kasniti i naći će se s nama baš tu.

Sedim na klupi i gledam kako se Kal vere. To je paukova mreža od užadi i on tamo gore izgleda baš mali.

„Idem još više!“, viče. „Da se popnem na sam vrh?“

„Da“, dovikujem i ja njemu jer sam obećala sebi. To je u pravilima.

„Vidim unutrašnjost aviona!“, prodere se. „Dođi i vidi!“

Teško je verati se u miniću. Ljulja se čitava mreža od užadi, te sam primorana da bacim cipele na zemlju. Kal mi se smeje. „Na sam vrh!“, naređuje. Baš je đavolski visoko, a neki klinac s licem nalik autobusu tresu užad na dnu. Izvlačim se naviše, iako me ruke bole. Želim i ja da vidim unutrašnjost aviona. Želim da posmatram vetar i hvatam ptice u šaku.

Polazi mi za rukom. Vidim vrh crkve, i drveće koje oivičava park i sve one ljuške divljeg kestena spremne da se rasprsnu. Vazduh je čist i oblaci su blizu, kao da sam na veoma maloj planini. Gledam dole ka svim licima okrenutim uvis.

„Je l' da da je visoko?“, kaže Kal.

„Jeste.“

„Hoćemo li posle na ljuljaške?“

„Hoćemo.“

Pristajem na sve što kažeš, Kale, ali najpre hoću da osetim kako mi vazduh kruži oko lica. Hoću da posmatram Zemljinu zaobljenost dok se polako okrećemo oko Sunca.

„Rekao sam ti da će biti zabavno.“ Kalu lice sija od lepog raspoloženja. „Hajdemo na *sve* ostalo!“

Na ljuljaške se čeka red, te odlazimo na klackalicu, još sam teža od njega, još njegova starija sestra, i mogu da treskam nogama po tlu tako da on odskakuje visoko i vrišti od smeha dok tvrdo sleće na guzu. Imaće masnice, ali on za to ne mari. Pristani, samo pristani.

Idemo svukud - u kućicu na vrhu merdevina na peščanom igralištu, u koju jedva stajemo. Na motor na divovskoj opruzi, koji se pijano zanese kada sednem na njega, zbog čega uspevam da izgrebem koleno o zemlju. Tu je i jedna drvena greda i mi izigravamo gimnastičare, jedna alfabet-zmija za šetanje, šema za školicu, majmunske prečke. Zatim se vraćamo do ljuljaški, gde red mama s papirnim maramicama i bebama zaokrugljenih lica zacokće kada pretekнем Kala do jedine slobodne. Moja haljina na mahove otkriva butine. Smejem se zbog toga. To me nagoni da se naginjem unazad i ljuljam još više. Ako se zaljuljam dovoljno uvis, možda će svet biti drukčiji.

I ne primetim kad Zoi stigne. Kad mi je Kal pokaže, ona stoji naslonjena na ulazna vrata igrališta i gleda nas. Mogla je biti tamo čitavu večnost. Odevena je u majicu do pupka i suknju koja joj jedva prekriva guzu.

„Dobro jutro“, kaže kad joj se pridružimo. „Vidim da ste počeli bez mene.“

Osećam kako crvenim. „Kal je hteo da idemo na ljuljaške.“

„A ti si morala da pristaneš, naravno.“

„Da.“

Ozbiljno gleda u Kala. „Mi idemo na pijacu“, kaže mu. „Kupovaćemo svašta i pričati o menstruaciji, pa ćeš se stvarno smoriti.“

On je ljutito pogleda, lica uprljanog zemljom. „Hoću da idem u prodavnicu mađioničarske opreme.“

„Odlično. Briši onda. Vidimo se kasnije.“

„Mora da ide s nama“, kažem joj. „Obećala sam mu.“

Ona uzdahne i pođe. Kal i ja krenemo za njom. Zoi je bila jedina devojka u školi koja se nije plašila moje bolesti. Ona je i dalje jedina osoba koju znam koja ide ulicom kao da se pljačke nikada ne dešavaju, kao da ljude nikada ne bodu nožem, kao da se autobusi nikada ne penju na trotoar, kao da bolest nikada ne pogađa. Kad sam s njom, to je kao da mi govore da su pogrešili i da ne umirem ja, već neko drugi, i da je sve greška.

„Tresi guzom“, dovikne mi preko ramena. „Mrdaj tim kukovima, Tesa!“

Ova haljina je veoma kratka. Pokazuje svaki drhtaj i nabor. Jedna kola zatrupe. Družina momaka gleda dugo i netremice u moje grudi, u moje dupe.

„Zašto moraš da radiš šta ti ona kaže?“, pita Kal.

„Jednostavno moram.“

Zoi je ushićena. Čeka da je sustignemo i hvata me podruku. „Oprošteno ti je“, kaže.

„Za šta?“

Zaverenički se nagine prema meni. „Što si bila tako grozna zbog svoje bezvezne snoške.“

„Nisam!“

„Jesi, bila si. Ali u redu je.“

„Nevaspitano je šaputati!“, kaže Kal.

Ona ga gurne ispred nas, i privuče me da bismo bile bliže dok hodamo. „Dakle“, kaže. „Koliko si daleko spremna da ideš? Je l' bi se istetovirala kad bih ti rekla?“

„Bih.“

„Je l' bi se drogirala?“

„Ja želim da se drogiram!“

„Je l' bi kazala onom čoveku da ga voliš?“

Čovek u koga upire prst ćelav je i stariji od mog tate. Izlazi iz prodavnice, cepa celofan s pakle pljuga i pušta ga da mu odleprša iz ruke na tlo.

„Bih.“

„Idi, onda.“

Čovek istapka pljugu iz kutije, pripali je i izbacio dim u vazduh. Ja mu priđem a on se okrene, napola se smešeći, možda očekujući nekoga koga pozna.

„Volim te“, kažem.

On se namršti, onda primeti kako se Zoi kikoće. „Nosi se“, kaže. „Glupavi debilu.“

To je da umreš od smeha. Zoi i ja se držimo jedna za drugu i mnogo se smejemo. Kal se očajnički krevelj na nas. „Je l' možemo sada da idemo?“, pita.

Pijaca se komeša. Na sve strane ljudi se laktaju, kao da je dan pun žurbe. Debele starice s korpama za kupovinu guraju se mimo mene; roditelji s dečjim kolicima zauzimaju sav prostor. Dok stojim ovde sa sivom svetlošću ovog dana oko sebe, kao da sam u snu, kao da se uopšte ne pomeram, kao daje pločnik lepljiv a meni noge od olova. I dečaci žustro prolaze pored mene, s kapuljačama na glavama, bezizražajnih lica. Pored mene krivudaju devojčice s kojima sam išla u školu. Sada me ne prepoznaju; proteklo je mnogo vremena otkad sam bila u učionici. Vazduh je zasićen mirisom viršli, hamburgera i luka.

Sve je na prodaju - pilići za kuvanje obešeni o noge, lacne sa škembicima i iznutricima, svinjske polutke s izloženim grudnim košem. Materijali, vuna, čipka i zavese. Na tezgi s igračkama kućici kevu i premeću se preko glave, a vojnici na navijanje zveče činelama. Vlasnik tezge mi se osmehuje i upire prst u džinovsku plastičnu lutku koja sedi nema u svom celofanu.

„Samo cener, srećo.“

Okrećem se; pravim se da ne čujem.

Zoi me gleda strogo. „Trebalo bi da na sve pristaješ. Sledeći put, kupi - šta god da je. U redu?“

„Da.“

„Dobro. Odmah se vraćam.“ I izgubi se u rulji.

Ne želim da ide. Treba mi. Ako se ne vrati, dan će mi se svesti na kratak boravak na igralištu i dva-tri zvižduka na putu za pijacu.

„Si dobro?“, pita Kal.

„Aha.“

„Ne izgledaš tako.“

„Dobro sam.“

„E pa, meni je dosadno.“

To je opasno, jer ću, očigledno, morati da pristanem ako zatraži da se vratimo kući,

„Zoi će se odmah vratiti. Možda možemo da sednemo na bus za drugi kraj grada. Mogli bismo da odemo u prodavnicu mađioničarske opreme.“

Kal slegne ramenima i gurne ruke u džepove. „Neće hteti.“

„Razgledaj igračke dok čekaš.“

„Te igračke su sranje.“

Stvarno? Nekada sam dolazila ovamo s tatom da ih gledam. Sve je blistalo.

Zoi se vrati uzrujana. „Skot je lažljivi seronja“, kaže.

„Ko?“

„Skot. Rekao je da radi na jednoj tezgi, ali nema ga ovde.“

„Hašišar? Kada ti je to kazao?“

Ona me pogleda kao da sam potpuno skrenula pameću i opet ode. Priđe jednom čoveku iza tezge s voćem i nagnu se preko kutije banana da bi popričala s njim. On joj gleda u grudi.

Prilazi mi jedna žena. Nosi nekoliko najlonskih kesa. Gleda pravo u mene, a ja ne odvracam pogled.

„Deset svinjskih odrezaka, tri pakovanja dimljene slanine i pile za kuvanje“, prošapuće. „Hoćeš?“

„Da.“

Pruži mi jednu kesu, a zatim čačka svoj krastavi nos dok ja ne pronađem nešto novca. Dam joj pet funti, a ona zakopa po džepu i vrati mi dve funte kusura. „To je vrlo povoljno“, kaže.

Kal kao da je malko uplašen dok ona odlazi. „Zašto si to uradila?“

„Umukni“, kažem mu, jer nigde u pravilima ne stoji da mora da mi bude drago što nešto radim. Pošto mi je ostalo samo dvanaest funti, zapitam se smem li da promenim pravila tako da pristajem samo na ono što je besplatno, iz kese krene da kaplje krv pored mojih nogu. Zapitam se moram li da zadržim sve što kupim.

Zoi se vrati, primeti kesu i uzme je od mene. „Šta je tu unutra, dođavola?“ Zaviri unutra. „Liči na delove mrtvog psa!“ Zavrljači sve zajedno u kantu za đubre, pa se ponovo okrene meni, smeškajući se. „Našla sam Skota. Ipak je bio tu. Džejk je s njim. Dođi.“

Dok se polako probijamo kroz gomilu, Zoi mi ispriča da se videla sa Skotom nekoliko puta otkad smo bile kod njih. Ne gleda u mene dok mi to govori.

„Zašto mi nisi rekla?“

„Bila si van svega duže od četiri nedelje! Uostalom, mislila sam da ćeš se nadrkati.“

Prilično je potresno videti ih po danu kako stoje iza tezge gde se prodaju baterijske lampe i tosteri, satovi i čajnici. Izgledaju starije no što se sećam.

Zoi ode iza da bi popričala sa Skotom. Džejk mi klimne glavom.

„Si dobro?“, pita.

„Aha.“

„Malo u kupovinu?“

Izgleda drugačije - znojav je i blago smeten. Jedna žena mi priđe iza leđa, pa Kal i ja moramo da joj se sklonimo s puta da bi došla do tezge. Kupi četiri baterije. Koštaju jednu funtu. Džejk joj stavi baterije u najlonsku kesu i uzme od nje novac. Ona ode.

„Hoćeš li ti neku bateriju?“, pita me. Ne gleda me baš u oči. „Ne moraš da platiš.“

Ima nečega u načinu na koji to kaže, kao da mi čini ogromnu uslugu, kao da me sažaljeva i želi da pokaže kako je pristojan tip - to mi govori da zna. Zoi mu je rekla. Vidim u njegovim očima grižu savesti i sažaljenje. Poševio je devojkicu na samrti i sada se boji. Mogla bih biti zarazna; moja bolest mu se očesala o rame i možda ga čeka u zasedi.

„Hoćeš li neku, onda?“ Uzima paketić baterija i maše njima preda mnom.

„Da“, izlazi mi iz usta. Razočaranje zbog te reči moram da progutam kao knedlu dok uzimam njegove glupave baterije i stavljam ih u kesu.

Kal me snažno mune laktom u rebra. „Možemo li sada da idemo?“

„Da.“

Zoi je zagrlila Skota oko struka. „Ne!“, kaže. „Idemo kod njih. Imaju pauzu za ručak za pola sata.“

„Vodim Kala na drugi kraj grada.“

Zoi se smeška dok mi prilazi. Krasno izgleda, kao da ju je Skot zagrejao. „Zar ne bi trebalo da pristaneš?“

„Kal je prvi pitao.“

Ona se namršti. „Imaju malo ketamina kod kuće. Sve je sređeno. Povedi Kala ako hoćeš. Imaće nešto da se on zabavi, plejstejšn ili šta već.“

„Rekla si Džejku.“

„Šta sam mu rekla?“

„Za mene.“

„Nisam.“

Ona pocrveni, frkne cigaretu i gazi je da ne bi morala da gleda u mene.

Lepo mogu da zamislim kako je to uradila. Otišla je kod njih, nagovorila ih da smotaju zajedno džoint i zahtevala da povuče prvi dim, potom udahnula dugo i žestoko dok su je obojica gledali. Zatim se primakla Skotu i kazala: „Ej, sećate li se Tese?“

I onda im je rekla. Možda je čak i plakala. Kladim se da ju je Skot zagrlio. Kladim se da je Džejk dograbio džoint i udahnuo tako duboko da ne mora da misli o tome.

Uхватim Kala za ruku i povučem ga odatle. Dalje od Zoi, dalje od pijace. Odvučem ga niza stepenice iza tezgi pa na vučnu stazu koja ide uz kanal.

„Kuda idemo?“, zacvili on.

„Zaveži.“

„Plašiš me.“

Pogledam u njegovo lice i shvatim da me je baš briga.

Katkada sanjam da hodam unaokolo po kući, samo ulazim u sobe i izlazim, a niko me iz moje porodice ne prepoznaje. Mimoilazim se s tatom na stepenicama, a on mi učtivo klimne glavom, kao da sam došla da pospremim kuću, ili je to zapravo hotel. Kal sumnjičavo pilji u mene dok ulazim u svoju sobu. Unutra nema više mojih stvari i tamo je neka druga devojka umesto mene, devojka u cvetnoj haljini, s jarkim usnama i obrazima tvrdim kao jabuke. To je moj paralelni život, mislim. Onaj u kom sam zdrava, u kom bi Džejku bilo drago što me je upoznao.

U stvarnom životu vučem brata po stazi za tegljenje prema kafeu koji gleda na kanal. „Biće dobro“, kažem mu. „Uzećemo sladoled i toplu čokoladu i kocu.“

„Ne bi smela da unosiš šećer. Kazaću tati.“

Stežem ga za ruku još čvršće. Malo dalje na stazi stoji neki čovek, između nas i kafea.

Na sebi ima pidžamu i gleda u kanal. U ustima mu gori cigareta.

Kal kaže: „Hoću da idem kući.“

Ali ja hoću da mu pokažem pacove na vučnoj stazi, lišće otrgnuto s drveća dok je vrištalo, način na koji ljudi izbegavaju ono što je teško, to kako je ovaj čovek u pidžami stvarniji od Zoi, koja kaska za nama sa svojom velikom gubicom i glupavom plavom kosom.

„Odlazi“, kažem joj i ne okrenuvši se.

Ona me uhvati za ruku. „Zašto s tobom sve mora da bude tako komplikovano?“

Odgurnem je. „Ne znam, Zoi. Šta ti misliš?“

„Mislim, nije to tajna. Brdo ljudi zna da si bolesna. Džejku nije smetalo, ali sada misli da si potpuni čudak.“

„Ja *jesam* potpuni čudak.“

Ona me pogleda kroz skupljene kapke. „Mislim da voliš što si bolesna.“

„Misliš?“

„Ne možeš podneti da budeš obična.“

„Da, u pravu si, sjajno je. Hoćeš da se menjaš?“

„Svi ćemo umreti“, kaže, kao da je to nešto čega se upravo setila i protiv čega ne bi imala ništa protiv.

Kal me povuče za rukav. „Vidi“, kaže.

Čovek u pidžami je zagazio u kanal. Pljuska po plićaku i udara rukama po vodi. Belo pogleda u nas, zatim se osmehne, pokazavši nekoliko zlatnih zuba. Osetim kako me podilaze žmarci.

„Jeste li za kupanje, dame?“, dovikne. Ima škotski naglasak. Nikada nisam bila u Škotskoj.

„Uđi s njim“, kaže Zoi. „Zašto da ne?“

„Je l' mi to kažeš?“

Ona mi se pakosno iskezi. „Da.“

Pogledam u stolove ispred kafea. Ljudi blenu ovamo. Pomisliće da sam džanki, dildika, lujka. Podvrnem haljinu i upašem je u gaćice.

„Šta to radiš?“, procedi Kal kroz zube. „Svi gledaju!“

„Onda se pravi da nisi sa mnom.“

„I hoću!“ Tvrdo glavo seda na travu dok ja izuvam cipele.

Umočim palac. Voda je toliko hladna da mi trnci prolaze kroz celu nogu.

Zoi me dodirne po ruci. „Nemoj, Tesa. Nisam ozbiljno mislila. Ne budi glupa.“

Zar ona uopšte ne kapira?

Skliznem u vodu do butina, a patke pobegnu uzburjeno kvaćući. Nije duboko, malo je blatnjavo, a na dnu verovatno ima svakojakog smeća. U ovoj vodi plivaju pacovi. Ljudi bacaju konzerve i kolica za kupovinu i igle i mrtve pse. Mekani glib mi se gnječi između prstiju.

Zlatni Zub mi maše, smeje se dok gaca prema meni, pljeskajući se po slabinama. „Ti si dobra devojka”, kaže. Usne su mu plave, a zlatni zubi mu svetlucaju. Na glavi ima duboku posekotinu i krv mu niz čelo curi u oči. Od toga mi postaje još hladnije.

Iz kafea izlazi jedan čovek mašući krpom. „Ej!”, vikne. „Ej, izlazi odatle!”

Na sebi ima kecelju i stomak mu se zadrma kada se sagne da mi pomogne. „Jesi li luda?”, kaže. „Možeš da se razboliš od te vode.” Okrene se Zoi. „Jesi li ti s njom?”

„Žao mi je”, kaže ona. „Nisam mogla da je sprečim.” Maše kosom kako bi on shvatio da ona nije kriva. Mrzim to.

„Ona nije sa mnom”, kažem mu. „Ne poznajem je.”

Zoino lice se zaledi, a kafedžija se ponovo okrene meni, zbunjen. Daje mi krpu da obrišem noge. Onda mi kaže da sam luda. Kaže mi da su svi mladi ljudi narkomani. Dok on viče, gledam kako Zoi odlazi. Smanjuje se i smanjuje dok ne nestane. Kafedžija me pita gde su mi roditelji; pita me poznajem li onog čoveka sa zlatnim zubima, koji se sada penra na suprotnu obalu, promuklo se smejući za sebe. Kafedžija neprekidno cokće, ali onda se vrati sa mnom stazom do kafea, natera me da sednem i donese mi solju čaja. Stavim tri kocke šećera i pijuckam. Mnogi ljudi zure u mene. Kal izgleda prilično uplašeno i sitno.

„Šta to radiš?”, prošapuće.

Toliko će mi nedostajati da želim da ga povredim. A i da ga odvedem kući i predam tati pre no što nas oboje izgubim. Ali kod kuće je dosadno. Tamo smem da pristanem na sve, jer mi tata neće tražiti da uradim ništa stvarno.

Čaj mi greje stomak. Nebo se u trenutku menja iz sumornosivog u sunčano i opet u sivo. Čak ni vreme ne može da odluči šta mu je činiti, pa se tetura od jednog besmislenog događaja do drugog.

„Hajdemo na bus”, kažem.

Ustajem, pridržavam se za ivicu stola i ponovo ulazim u cipele. Ljudi se prave da ne gledaju u mene, ali ja osećam njihove netremične poglede. Pod njima se osećam živo.

11.

„Jel to istina?“, pita Kal dok koračamo ka autobuskoj stanici. „Je l' voliš što si bolesna?“

„Ponekad.“

„Jesi li zato skočila u vodu?“

Zastajem i gledam u njega, u njegove bistre plave oči. Imaju sive pegice kao i moje. Postoje fotografije na kojima smo on i ja u istom uzrastu i ne postoji ni jedna jedina razlika među nama.

„Skočila sam jer sam sastavila spisak onoga što treba da uradim. Danas na sve moram da pristajem.“

On razmišlja o tome, potrebno mu je nekoliko sekundi da bi shvatio šta to tačno znači, potom se široko isceri. „Znači, moraš da pristaneš na sve što ti kažem da uradiš?“

„Ukapirao si iz prve.“

Ulazimo u prvi bus koji naiđe. Sedamo gore pozadi. „Dobro“, kaže Kal. „Isplazi se onom čoveku.“ Oduševi se kada to i uradim.

„Sada pokaži znak mira onoj ženi na trotoaru, pa pošalji poljupce onim dečacima.“

„Biće zabavnije ako ti to budeš radio sa mnom.“

Slažemo face, mašemo svima, na sav glas vičemo *slina, guzica, kita*. Kada pozvonimo da izađemo iz autobusa, sami smo na spratu. Svi nas hejtuju, ali mi ne hajemo.

„Kuda ćemo?“, pita Kal.

„U kupovinu.“

„Jesi li ponela kreditnu karticu? Hoćeš li da mi kupiš nešto?“

„Hoću.“

Najpre kupujemo helikopter na daljinsko upravljanje. Može da leti do visine od deset metara. Kal baca ambalažu u kantu ispred prodavnice i pušta ga da leti ispred nas dok hodamo po ulici. Koračamo iza helikoptera, zaslepljeni njegovim šarenim svetlima, sve do prodavnice donjeg rublja.

Nateram Kala da sedne unutra sa svim muževima koji čekaju svoje žene. Ima nečega baš dražesnog u tome što skidam haljinu, ne za pregled, već za ljubaznu ženu koja mi uzima meru za jedan čipkasti i veoma skup brus.

„Lila“, kažem joj kada me pita za boju. „A želim i gaćice iste boje.“ Pošto platim, ona mi ih uruči u otmenoju kesi sa srebrnim ručkama.

Zatim kupujem Kalu kašicu u vidu robota koji priča. Pa onda sebi farmerke. Uzimam iste onakve uzane isprane kakve ima Zoi.

Kal kupuje jednu igru za plejstejšn. Ja kupujem haljinu. Od smaragdno-crne svile je i nešto najskuplje što sam u životu kupila. Gledam se u ogledalu i trepcem, ostavljam svoju mokru haljinu u svlačionici i opet se pridružujem Kalu.

„Gotivno“, kaže on kada me ugleda. „Je l' ostalo šta novca za digitalni sat?“

Kupujem mu i budilnik, onaj koji će trodimenzionalno projektovati vreme na tavanicu njegove sobe.

Potom čizme. Kožne, s rajsferšlusom i niskim potpeticama. I putnu torbu u istoj prodavnici da u nju stavimo sve stvari.

Nakon posete prodavnici mađioničarske opreme moramo da kupimo kofer s točkicama da bismo u njega stavili torbu. Kal uživa da upravlja njime, ali meni prolazi kroz glavu da ćemo, budemo li kupili još stvari, morati da kupimo kola da bi nosila taj kofer. Kamion za kola. Brod za kamion. Kupićemo luku, okean, kontinent.

U *Mekdonaldu* me zaboli glava. Kao da me neko naprasno skalpira kašikom i zakopa mi po mozgu. Zavrtili mi se u glavi i pripadne mi muka dok svet nadire. Pijem paracetamol, ali znam da će on samo ublažiti bol.

Kal pita: „Si dobro?“

„Da.“

Zna da lažem. Pun je hrane i zadovoljan kao kralj, ali oči su mu uplašene. „Hoću da idem kući.“

Moram da pristanem. Oboje se pravimo da to nije zbog mene.

Stojim na pločniku i gledam ga kako zaustavlja taksi, dok se držim za zid zarad ravnoteže. Neću završiti ovaj dan transfuzijom. Danas neću u sebi njihove besramne igle.

U taksiju je Kalova ruka sitna i prijateljska i uredno staje u moju. Trudim se da uživam u trenutku. On se ne nudi često da me drži za ruku.

„Hoćemo li dospeti u neprilike?“, pita.

„Šta mogu da urade?“

On se nasmeje. „Znači da možemo da ponovimo ovakav dan?“

„Naravno.“

„Možemo li sledeći put na klizanje?“

„Važi.“

On nastavlja da brblja o splavarenju brzacima, priča da voli jahanje, da ne bi imao ništa protiv da se okuša u skakanju bandžijem. Ja gledam kroz prozor, a glava mi bubnja. Svetlost se odbija o zidove i lica i nasrće na mene jarka i gusta. Kao da gori stotinu vatri.

12.

Čim otvorim oči, shvatam da sam u bolnici. Sve mirišu isto, a cevčica na koju mi je ruka prikačena bolno je poznata. Pokušam da se uspravim i sednem u postelji, ali glava mi pada i žuč krene da mi se diže u grlo.

Medicinska sestra stiže s kartonskom činijom, ali stiže prekasno. Najveći deo završava na meni i čaršavima.

„Nema veze”, kaže. „Uskoro ćemo to srediti.”

Briše mi usta, pa mi pomaže da se prevrnem na bok da bi mi odvezala spavaćicu.

„Doktor će ubrzo doći”, kaže.

Sestre ti nikada ne govore šta znaju. Unajmljuju ih zbog dobre volje koju poseduju i gustine njihove kose. Moraju da budu živahne i zdrave, kako bi bile nekakav uzor pacijentima.

Časka dok mi pomaže da obučem čistu haljinu, kaže mi da je nekada živela u Južnoj Africi, blizu okeana; kaže: „Sunce je onde bliže zemlji, i uvek je vruće.”

Izvlači čaršave ispod mene i odnekud stvori čiste. „U Engleskoj mi baš zebu noge”, kaže. „Hajde sad da te prevrnemo nazad na leđa. Spremna? To je to, gotovo. A, i baš na vreme - evo doktora.”

On je ćelav i beo i sredovečan. Učtivo me pozdravlja i primiče stolicu koja je stajala pod prozorom da bi seo kraj kreveta. Stalno se nadam da ću u nekoj bolnici negde u ovoj zemlji naleteti na savršenog lekara, ali nijedan od njih nikada ne valja. Ja želim mađioničara s plaštom i čarobnim štapićem, ili viteza s mačem, nekoga neustrašivog. Ovaj je ćelav i ljubazan kao prodavač.

„Tesa”, kaže, „znaš li šta je hiperkalcemija?”

„Ako kažem *ne*, smem li dobiti nešto drugo?”

On se smete, i u tome je ta nevolja - nikada baš ne ukapiraju šalu. Volela bih da ima pomoćnika. Dvorska luda ne bi bila loša, neko da ga golica perjem dok iznosi svoje lekarsko mišljenje.

Prelistava karton u svom krilu. „Hiperkalcemija je stanje u kome ti veoma poraste nivo kalcijuma. Dajemo ti bisfosfonate koji će spustiti taj nivo. Već bi trebalo da si mnogo manje zbunjena i da ti je manje muka.”

„Ja sam uvek zbunjena”, kažem mu.

„Imaš li neka pitanja?”

Pogleda u mene s očekivanjem i meni bude žao što ću ga razočarati, ali šta bih ja to mogla da pitam ovog prostog čovečuljka?

Kaže mi da će mi sestra dati nešto što će mi pomoći da zaspim. Ustane i klimne glavom u znak pozdrava.

To je trenutak kada bi dvorska luda položila niz kora od banane do vrata, potom došla i sela na postelju sa mnom. Zajedno bismo se smejali doktoru u zadnjicu dok on hita da umakne.

Kad se probudim, mrak je i ničega ne mogu da se setim. To me izbezumi. Rvem se s tim možda desetak sekundi, šutiram uvrnute čaršave, uverena da me je neko oteo ili još nešto gore.

Tata dotrčava do mene, gladi me po kosi, šapuće moje ime iznova i iznova kao bajalicu.

A onda se setim. Skočila sam u reku, nagovorila Kala da mi se pridruži u besmislenoj orgiji kupovanja i sada sam u bolnici. Ali od onog trenutka zaboravljanja srce mi bije brzo kao u zeca, jer sam načas zaista zaboravila ko sam. Postala sam niko, i znam da će se to ponoviti.

Tata mi se smeši. „Hoćeš li malo vode?”, pita. „Jesi li žedna?”

Sipa mi čašu iz bokala, ali ja vrtim glavom i on je spušta natrag na sto.

„Zna li Zoi da sam ovde?”

On kopa po jakni i vadi paklu cigareta. Odlazi do prozora i otvara ga. Polako počinje da se uvlači hladan vazduh.

„Tata, ne smeš da pušiš ovde.”

On zatvara prozor i vraća cigarete u džep. „Ne”, kaže. „Verovatno ne smem.” Vraća se da sedne, uzima me za ruku. Pitam se da nije i on zaboravio ko je.

„Potrošila sam mnogo novca, tata.”

„Znam. Nije važno.”

„Nisam mislila da će moja kartica zbilja uspeti da uradi sve to. U svakoj prodavnici mislila sam da će je odbiti, ali nisu. No imam račune, tako da možemo sve da vratimo.“

„Čuti“, kaže on. „U redu je.“

„Je l' Kal dobro? Jesam li ga isprepadala?“

„Preživće. Hoćeš li da ga vidiš? Napolju je u hodniku s tvojom majkom.“

Nikada, u minule četiri godine, nisu me sve troje posetili u isto vreme. Odjednom se uplašim.

Ulaze krajnje ozbiljno, Kal čvrsto drži mamu za ruku, mama izgleda kao da tu ne pripada, tata pridržava vrata. Sve troje stanu pored postelje i zagledaju se u mene. Kao da je posredi predskazanje dana koji će doći. Kasnije. Ne sad. Dan kada neću moći da ih vidim kako gledaju, ni da se osmehnem, niti da im kažem da prestanu da me izluđuju i da sednu.

Mama primiče stolicu blizu, naginge se i ljubi me. Od njenog poznatog mirisa - prašak za rublje koji upotrebljava, ulje narandže koje prska na vrat - dođe mi da zaplačem.

„Uplašila si me!“, kaže i vrti glavom kao da naprosto ne može da poveruje.

„I ja sam se uplašio“, šapuće Kal. „Onesvestila si se u taksiju i čovek je mislio da si pijana.“

„Stvarno?“

„Nisam znao šta da radim. Rekao je da ćemo morati da doplatimo ako se izbljuješ.“

„Jesam li bljuvala?“

„Nisi.“

„I jesi li mu rekao da se nosi?“

Kal se smeši, ali mu krajevi usana podrhtavaju.

„Nisam.“

„Hoćeš li da dođeš da sedneš na krevet?“ On zavrti glavom.

„Ej, Kale, ne plači! Dođi i sedi sa mnom na krevet, hajde. Pokušaćemo da se setimo svega što smo kupili.“

Ali on, umesto toga, seda mami u krilo. Mislim da ga nikada nisam videla da je to uradio. Nisam sigurna ni da je tata. Čak i Kal kao da se iznenadio. Okrene se ka njenom ramenu i istinski zarida. Ona stane da ga miluje po leđima, da opisuje krugove rukom. Tata pogleda kroz prozor. Ja raširim prste pred sobom na čaršavima. Vrlo su tanki i beli, nalik vampirskim šakama koje mogu svima da isisaju toplotu.

„Kad sam bila mala, oduvek sam želela plišanu haljinu“, kaže mama. „Zelenu sa čipkastim okovratnikom. Moja sestra je imala jednu takvu, a ja nikada nisam, te razumem žudnju za lepim stvarima. Ako ikada poželiš ponovo u kupovinu, Tesa, ja ću ići s tobom.“ Neumereno zamahne rukom. „Svi ćemo ići!“

Kal joj se odmakne od ramena i pogleda u nju. „Stvarno? I ja?“

„I ti.“

„Pitam se ko će plaćati!“, zajedljivo kaže tata sa svog visokog mesta na prozorskoj dasci.

Mama se nasmeši, obriše nadlanicom Kalove suze, zatim ga poljubi u obraz. „Slano“, kaže. „Slano kao more.“

Tata je posmatra dok to radi. Pitam se zna li ona da je gleda.

Ona započne priču o svojoj razmaženoj sestri Sari i poniju po imenu Tango. Tata se nasmeje i kaže joj da ona teško može da se požali da joj je u detinjstvu nešto bilo uskraćeno. Ona onda stane da ga zadirkuje i kaže nam kako je okrenula leđa jednoj bogatoj porodici da bi se udala za tatu i životarila. A Kal vežba trik s novčićem, prebacuje funtu iz jednog dlana u drugi, a zatim otvara pesnicu da bi nam pokazao kako je nestala.

Divno je slušati ih kako pričaju, kako im reči klize jedne u druge. Kosti me ne bole tako mnogo kada su njih troje tako blizu. Možda oni, ako budem istinski mirna, neće primetiti bleđi mesec ispred prozora, niti čuti kolica s lekovima kako tandrču hodnikom. Mogli bi ovde da prenoće. Mogli bismo da se razgalamimo, da pričamo viceve i priče dok sunce ne izađe.

Ali naposletku mama kaže: „Kal je umoran. Odvešću ga kući i staviti na spavanje.“ Okrene se tati. „Vidimo se tamo.“

Poljubi me za rastanak, pa mi pošalje još jedan poljubac s vrata. Zaista osećam kako mi sleće na obraz. „Njušimo se kasnije“, kaže Kal. A onda odu.

„Hoće li ona prespavati kod nas?“, pitam tatu.

„Čini se da to ima smisla, samo za noćas.“

On priđe, sedne na stolicu i uhvati me za ruku. „Znaš“, kaže, „kad si bila beba, mama i ja smo ležali noću budni i gledali te kako dišeš. Bili smo uvereni da ćeš zaboraviti ako prestanemo da gledamo.“ Ruka mu se pomeri, obrisi prstiju smekšaše. „Možeš ti da mi se smeješ, ali istina je. To postaje lakše kako ti deca rastu, ali nikada ne nestane. Ja stalno brinem za tebe.“

„Zašto mi to govoriš?“

On uzdahne. „Znam da si nešto naumila. Kal mi je rekao za neki spisak koji si sastavila. Moram da znam za to, ne zato što želim da te sprečim, već zato što želim da budeš bezbedna.“

„Nije li to isto?“

„Ne, mislim da nije. To je kao da poklanjaš ono najbolje u sebi, Tesa. Mnogo boli biti izostavljen iz toga.“

Glas mu zamire. Želi li zbilja samo to? Da ga uključim? Ali kako da mu ispričam za Džejka i njegov uzani krevet za jednog? Kako da mu kažem da mi je Zoi rekla da skočim i da sam morala da pristanem? Sledeća je droga. A posle droge preostaje još sedam stavki koje treba da sprovedeni. Ako mu kažem, on će mi to oduzeti. Ne želim da provedem ostatak života zgrčena pod ćebetom s glavom na tatinom ramenu. Taj spisak je jedino što me održava.

13.

Mislila sam da je jutro, ali nije. Mislila sam da je kuća ovako mirna jer su svi ustali i izašli. Međutim, tek je šest sati, a ja sam osuđena na prigušenu svetlost svitanja.

Uzimam kesicu grickalica sa sirom iz kuhinjskog ormara i uključujem radio. Nakon jednog lančanog karambola, nekoliko ljudi je ostalo zatočeno preko noći u svojim kolima na auto-putu M3. Nisu imali pristup toaletu, a vodu i hranu su morale da im dostavljaju službe za hitne slučajeve. Potpuni zastoj saobraćaja. Sve se puni. Jedan torijevski poslanik vara ženu. U jednom hotelu pronađen je leš. Kao da slušam crtani film. Isključujem ga i uzimam čokoladni sladoled iz friza. Od njega kao da se blago opijem i postane mi veoma hladno. Uzimam kaput s kuke i šunjam se po kuhinji osluškujući lišće i senke i tiho padanje prašine. Od toga se malčice zgrejem.

Šest i sedamnaest je.

Možda će u bašti biti nešto drugo - divlji bizon, svemirski brod, humke crvenih ruža. Polako otvaram zadnja vrata, preklinjući svet da mi donese nešto potresno i novo. Ali sve je jezivo poznato - prazne cvetne leje, raskvašena trava i nizak sivi oblak.

Šaljem Zoi jednu reč: DROGA!

Ona mi ne odgovara na poruku. Kladim se da je kod Skota, napaljena i srećna u njegovom naručju. Došli su mi u posetu u bolnici, sedeli zajedno na jednoj stolici kao da su se venčali a ja to propustila. Doneli su mi malo šljiva i baterijsku lampu s motivima Noći veštica.

„Pomažem Skotu na tezgji”, kazala je Zoi.

Razmišljala sam samo o tome koliko je brzo došao kraj oktobra, i koliko Zoi usporava težina Skotove ruke na njenom ramenu. Odonda je prošlo nedelju dana. Premda mi je svakodnevno slala poruke, čini se da je moj spisak više ne zanima.

Pretpostavljam da ću bez nje jednostavno stajati ovde na stepenicama i posmatrati kako se oblaci navlače i eksplodiraju. Voda će u potočićima teći niz kuhinjski prozor i još jedan dan će početi da se urušava oko mene. Je l' to življenje? Je li uopšte išta?

U susednoj kući otvaraju se i zatvaraju vrata. Čuje se kako neko teškim korakom gazi čizmama po blatu. Ja prilazim i izvirujem glavom iznad ograde.

„Zdravo!”

Adam stavlja ruku na grudi kao da sam mu izazvala srčani udar. „Bože! Uplašila si me!”

„Izvini.”

Nije odeven za rad u vrtu. Na sebi ima kožnu jaknu i farmerke i nosi motociklističku kacigu.

„Izlaziš?”

„Aha.”

Oboje gledamo u njegov motor. Pored šupe je, vezan. Crveno-sivi je. Izgleda kao da bi odjezdio kad bi ga oslobodili. „Lep motor.”

On klimne glavom. „Samo što sam ga opravio.”

„Šta mu je bilo?”

„Pao je i viljuške su se iskrivile. Je l' se razumeš u motore?”

Pomislim da slažem, ali to je laž kakva se vrlo brzo otkrije. „Ne baš. Ali oduvek sam želela da se popnem na jedan.”

On me čudno pogleda. Pitam se kako izgledam. Juče sam ličila na džankija jer koža kao da je počela da mi žuti. Sinoć sam stavila minduše u pokušaju da poništim taj utisak, ali od jutros sam zaboravila da pogledam lice. Sve je moglo da se desi tokom noći. Malo me obuzme nelagoda dok me on tako gleda.

„Slušaj”, kaže. „Verovatno bi trebalo nešto da ti kažem.”

Znam šta će to biti po nelagodi u njegovom glasu, i želim da ga toga poštedim.

„U redu je”, kažem. „Moj tata je pravi brbljivac. Čak me i neznanci u poslednje vreme gledaju sa sažaljenjem.”

„Stvarno?“ Kao da se zaprepasti. „Nisam te viđao neko vreme, to je sve, pa sam pitao tvog brata jesi li dobro. On mi je rekao.“

Pogledam u stopala, u parče travnjaka pred mojim nogama, u prazan prostor između trave i dna ograde.

„Mislio sam da imaš dijabetes. Znaš, kad si se onaj put onesvestila. Nisam znao.“

„Ne.“

„Žao mi je. Hoću reći, bilo mi je mnogo žao kad mi je rekao.“

„Da.“

„Bilo mi je važno da ti kažem da znam.“

„Hvala.“

Naše reči zvuče veoma glasno. Zauzimaju sav prostor u mojoj glavi i čuče tu i odjekuju.

Konačno izgovaram: „Ljudi se obično malo izbezume kada saznaju, kao da to naprosto ne mogu podneti.“ On klimne glavom kao da to zna. „Ali nije kao da ću pasti mrtva ovog trena. Imam čitav spisak onoga što najpre želim da uradim.“

Nisam znala da ću mu to reći. Iznenadim se. Iznenadim se i kada se on nasmeši.

„Kao šta?“, pita.

Svakako mu neću ispričati za Džejka i za skakanje u reku.

„Pa, na redu je droga.“

„Droga?“

„Da, i ne mislim na aspirin⁸.“

On se nasmeje. „Nisam ni mislio da misliš.“

„Drugarica će mi nabaviti eksere.“

„Ekstazi? Treba da probaš pečurke, bolje su.“

„Od njih se halucinira, zar ne? Ne želim da na mene nasrću kosturi.“

„Bićeš sanjiva, nećeš tripovati.“

To me ne umiri preterano jer mislim da moji snovi nisu poput tuđih. Ja završavam na pustim mestima odakle je teško vratiti se. Budim se vruća i žedna.

„Mogu da ti nabavim ako hoćeš“, kaže.

„Možeš?“

„Danas, ako želiš.“

„Danas?“

„Najbolje vreme je sadašnje vreme.“

„Obećala sam drugarici da ništa neću raditi bez nje.“

On podiže obrvu. „Mnogo si joj obećala.“

Skrećem pogled na kuću. Tata će uskoro ustati i sme-sta šesti za računar. Kal će otići u školu. „Mogla bih da je pozovem, da vidim može li da svrati.“

On zakopča jaknu. „Dobro.“

„Gde ćeš ih nabaviti?“

Krajevi usana mu se podižu u laganom osmehu. „Jednog dana ću te odvesti na motoru i pokazati ti.“ Zakorači unazad po stazi, još se smeškajući. Na ovoj ranoj svetlosti ne mogu da skinem pogled s njegovih očiju, bledozelenih.

---

⁸ Na engleskom se reč *drug* upotrebljava i za lekove i za drogu. (Prim. prev.)

14.

„Gde misliš da ih nabavlja, Zoi?”

Ona silno zevne. „U *Legolendu*?” kaže. „U prodavnici igračkaka?”

„Zašto si tako grozna?”

Ona se okrene na krevetu i pogleda me. „Zato što je on dosadan i ružan a ti imaš mene, i ne znam zašto te uopšte zanima. Nije trebalo da ga pitaš za drogu. Rekla sam ti da ću je ja nabaviti.”

„Nije te baš nešto bilo.”

„Koliko se ja sećam, poslednji put si ležala na leđima u bolnici a ja sam ti došla u posetu!”

„A koliko se ja sećam, bila sam tamo samo zato što si mi rekla da skočim u reku!”

Ona se isplazi, te se ponovo okrenem ka prozoru. Adam se odavno vratio kući, ušao na pola sata, potom opet izašao i krenuo da grabulja lišće. Mislila sam da će dosad već pokucati na vrata. Možda mi treba da odemo kod njega.

Zoi mi priđe i gledamo ga zajedno. Svaki put kada utovari lišće u kolica, vetar digne desetine listova u vazduh i spusti ih nazad na travnjak.

„Je l' on nema pametnija posla?”

Znala sam da će to pomisliti. Nema mnogo strpljenja ni za šta na šta mora da čeka. Kada bi posadila neko seme, morala bi svaki dan da ga iskopava da vidi raste li već.

„Održava baštu.”

Ona me osine pogledom. „Da nije zaostao?”

„Nije!”

„Zar ne bi trebalo da je na koledžu ili šta već?”

„Mislim da vodi računa o svojoj mami.”

Ona me zaverenički pogleda. „Sviđa ti se.”

„Ne sviđa mi se.”

„Sviđa ti se. Potajno si zaljubljena u njega. Znaš o njemu stvari koje nikada ne bi znala da ti nije stalo.”

Zavrtim glavom, pokušam daje skrenem s traga. Igraće se sada s tim, napraviće ga većim no što bi bilo bez nje.

„Jel svaki dan stojiš ovde i špijuniraš ga?”

„Ne.”

„Kladim se da stojiš. Pitaću ga da li se i ti njemu dopadaš.”

„Ne, Zoi!”

Ona otrči do vrata smejući se. „Pitaću ga hoće li da se oženi tobom!”

„Molim te, Zoi. Nemoj sve da upropastiš.”

Ona se polako vrati, vrteći glavom. „Tesa, mislila sam da razumeš pravila! Nikada ne puštaj tipa u srce - to je kobno!”

„A šta je s tobom i Skotom?”

„To je drugačije.”

„Zašto?”

Ona se nasmeši. „To je samo seks.”

„Nije. Kad ste došli da me posetite u bolnici, nisi skidala pogled s njegovog lica.”

„Koješta!”

„Istina je.”

Zoi je nekada živela svoj život kao da ljudskoj rasi preti neposredno istrebljenje, kao da ništa zaista nije važno. Ali u Skotovoj blizini sva smekša i raspilavi se. Zna li ona to o sebi?

Gleda me tako ozbiljno da je uhvatim za lice i poljubim jer želim da se opet smeje. Usne su joj mekane i lepo miriše. Proleti mi kroz glavu da bih ovako možda mogla da usisam u sebe malo njenih zdravih belih krvnih zrnaca, ali ona me odgurne pre no što stignem da proverim svoju teoriju.

„Zašto si to uradila?”

„Da ne bi sve pokvarila. A sad idi i pitaj Adama je li nabavio pečurke.“

„Idi ti.“

Nasmejem joj se. „Idemo obe.“

Ona obriše usne rukavom i ostane zbunjena. „Dobro, važi. Tvoja soba ionako počinje čudno da miriše.“

Kad nas Adam vidi da dolazimo preko travnjaka, spusti grabulje i dođe do ograde da nas dočeka. Malo mi se zavrti u glavi dok on prilazi. Bašta kao da je svetlija no ranije.

„Ovo je moja drugarica Zoi.“

On joj klimne glavom.

„Baš sam se naslušala o tebi!“, kaže mu ona. I uzdahne, naoko postavši mala i bespomoćna. Svi dečaci koje sam u životu poznavala smatrali su da je Zoi prelepa.

„Jel?“

„O, da! Tesa neprestano priča o tebi!“

Brzo je šutnem da bih je učutkala, ali ona se izmakne i stane da maše kosom.

„Jesi li ih uzeo?“, pitam, želeći da mu skrenem pažnju s nje.

On gurne ruku u džep na jakni, izvuče najlonsku kesicu i pruži mi je. U njoj su sitne tamne pečurke. Izgledaju napola oblikovano, tajanstveno, ne sasvim spremno za svet.

„Gde si ih nabavio?“

„Ubrao sam ih.“

Zoi ugrabi kesicu od mene i podigne je. „Otkud znamo da su prave? Mogle bi biti otrovne!“

„Nisu“, kaže on. „Nisu ni zelene muhare ni smrdljive pupavke.“

Ona se namršti i vrati ih njemu. „Mislim da se nećemo baktati. Bolje nam je s ekstazijem.“

„Uradite i jedno i drugo“, kaže joj on. „Njih sada, a eksere neki drugi dan.“

Ona se okrene meni. „Šta ti misliš?“

„Mislim da treba da ih uzmemo.“

S druge strane, ja nemam šta da izgubim.

Adam se isceri. „Dobro“, kaže. „Dođite kod mene i skuvaću čaj s njima.“

Kuhinja mu je toliko čista da liči na nešto iz neke montažne kuće na izložbi; nema čak ni opranih sudova na cediljki. Čudno je kako je sve suprotno od naše kuće. Ne samo prostor, koji je kao odraz u ogledalu, već i urednost i tišina.

Adam izvuče za mene stolicu za stolom i ja sednem. „Je li ti tu mama?“, pitam.

„Spava.“

„Je li joj nije dobro?“

„Dobro je.“

Ode do čajnika i uključi ga, uzme šolje iz ormarića i stavi ih pored čajnika.

Zoi mu složi neku facu iza leđa, zatim se iskezi na mene dok skida kaput.

„Ova kuća je ista kao tvoja“, kaže. „Samo naopačke.“

„Sedi“, kažem joj.

Ona uzme pečurke sa stola, otvori kesicu i pomiriše.

„Bljak! Jesi li siguran da su ove prave?“

Adam ih uzme od nje i odnese do čajnika. Prospe sve unutra i sipa na njih provrelu vodu. Ona pođe za njim i stane da gleda iza njegovog ramena.

„To ne izgleda kao da je dovoljno. Je li ti stvarno znaš šta radiš?“

„Ja neću“, kaže joj. „Otići ćemo nekud kad prorade. Ja ću paziti na vas obe.“

Zoi prevrne očima na mene kao da nikad u životu nije čula ništa jadnije.

„Već sam uzimala drogu“, kaže mu. „Sigurna sam da nam ne treba dadilja.“

Posmatram njegova leđa dok meša. Zveckanje kašike me podseća na vreme za spavanje, kada tata pravi meni i Kalu kakao; tu je ista ona temeljnost u mešanju.

„Ne smeš da nam se smeješ ako napravimo neku glupost“, kažem.

On mi se osmehne preko ramena. „Nećete.”

„Mogle bismo”, kaže Zoi. „Ne znaš ti nas. Mogle bismo skroz da odlepimo. Tesa je sposobna za sve sad kad ima svoj spisak.”

„Jel da?”

„Umukni, Zoi!”, kažem joj.

Ona se vrati za sto. „Ups”, kaže, premda uopšte ne izgleda kao da joj je žao.

Adam donese šolje i spusti ih pred nas. Obavijene su parom i odvratno mirišu - na karton i mokru koprivu.

Zoi se nagne i omiriše solju. „Liči na umak!”

On sedne kraj nje. „U redu je. Veruj mi. Ubacio sam štapić cimeta da ga zasladim.”

Na to mi ona opet prevrne očima.

Kolebljivo gucne, proguta i izbekeļi se.

„Sve”, kaže Adam. „Što pre popijete, pre će vas prošljakati.”

Ne znam šta će se dalje desiti, ali on odiše nekom krajnjom smirenošću, koja kao da je zarazna. Njegov glas je jedini jasan zvuk. Popijte, kaže. I tako, sedimo mi u kuhinji i pijemo taj smeđi bučkuriš a on nas posmatra. Zoi se drži za nos i s gađenjem pije u krupnim gutljajima. Ja ga samo iskapljujem odjednom. Zbilja nije važno šta jedem ili pijem jer više ništa nema lep ukus.

Neko vreme sedimo, pričamo o koještarijama. Ne mogu baš da se usredsredim. Sve vreme čekam da se nešto desi, da se nešto promeni. Adam objašnjava kako se vidi da su pečurke prave po njihovim šiljatim šeširima i vretenastim drškama. Kaže da rastu u grupama, ali samo u pozno leto i jesen. Kaže nam da su dozvoljene, da se mogu kupiti osušene u izvesnim radnjama. Zatim, pošto se još ništa ne događa, skuva nam svima po običnu šolju čaja. Meni se moj baš i ne pije, samo obavijam ruke oko njega da se ugrijem. U ovoj kuhinji je veoma hladno, hladnije nego napolju. Pomišļjam da zamolim Zoi da ode kod mene i donese mi kaput, ali kada hoću da progovorim, grlo mi se zgrči, kao da me iznutra dave ručice.

„Je l' treba od njih da boli vrat?”

Adam zavrti glavom.

„Kao da mi se dušnik skupļja.”

„Prestaće.” Ali preko lica mu preleće tračak straha.

Zoi ga prostreli pogledom. „Da nam nisi dao previše?”

„Ne! Sve će biti u redu - samo joj treba malo vazduha.”

Ali u glas mu se uvukla sumnja. Kladam se da misli isto što i ja - da sam drugačija, da mi se telo drugačije ponaša, da je ovo možda bila greška.

„Hajde, izađi.”

Ja ustajem i on me vodi kroz predsoblje do ulaznih vrata.

„Sačekaj na stepenicama - doneću ti neki kaput.”

Prednji deo kuće je u senci. Stojim na stepenicama, trudim se da dišem duboko, trudim se da ne paničim. Na dnu stepenica je staza koja vodi do kolskog prilaza i kola Adamove mame. S obe strane staze je trava. Iz nekog razloga trava je danas drugačija. Nije posredi samo boja, već i njena dužina: čekinjava je kao obrijana glava. Dok gledam, postaje sve očiglednije da je bezbedno biti i na stepenicama i na stazi, ali da je trava zlonamerna.

Hvatam se za alku na vratima da se slučajno ne bih okliznula i pala. Dok je stiskam, primećujem da ulazna vrata na sebi imaju rupu koja liči na oko. Sve drvo na vratima vodi do ove rupe u zavojnicama i čvorovima, pa se čini kao da vrata klize sama u sebe, skupļjaju se i opet vraćaju. To je sporo i jedva primetno kretanje. Posmatram ga čitavu večnost. Zatim stavljam oko na rupu, ali unutra je maglovito, te se vraćam u predsoblje i zatvaram vrata, pa gledam kroz rupu iz suprotnog pravca. Svet je sasvim drugačiji odavde, kolski prilaz se izdužio u nit.

„Kako ti je grlo?”, upita Adam kada se ponovo pojavi u predsoblju i pruži mi kaput.

„Jesi li ikada gledao kroz ovo?”

„Zenice su ti ogromne!”, kaže on. „Treba sad da izađemo. Obuci kaput.”

To je zapravo jakna s kapuljačom obrubljenom krznom. Adam mi je zakopčava. Osećam se kao inuitsko dete.

„Gde ti je drugarica?”

Načas ne znam o kome priča; onda se setim Zoi i srce mi se prepuni toplinom.

„Zoi! Zoi!”, zovem. „Dođi da vidiš ovo.”

Ona se smeši dok prilazi kroz predsoblje, oči su joj duboke i tamne kao zima.

„Kakve su ti oči!”, kažem joj.

Ona me pogleda u čudu. „I tebi!”

Piljimo jedna u drugu dok nam se nosevi ne dodirnu.

„U kuhinji je tepih”, šapuće, „koji u sebi ima čitav jedan svet.”

„Isto je s vratima. Stvari menjaju oblik ako gledaš kroz njih.”

„Pokaži mi.”

„Izvinite”, kaže Adam. „Ne bih da kvarim trenutak, ali jel neko za vožnju?”

Izvadi ključeve iz džepa i pokaže nam ih. Čudesni su.

Pomeri Zoi s vrata i mi izađemo. Uperi ključeve u kola i ona se oglase u znak prepoznavanja. Ja veoma oprezno koračam niz stepenice i po stazi, upozoravam Zoi da uradi isto, ali ona me ne čuje. Igra po travi i kao da joj ništa ne smeta, te je za nju možda drugačije.

Ja sedam napred pored Adama; Zoi seda pozadi.

Čekamo trenutak, zatim Adam kaže: „Pa, šta kažete?”

Ali ja neću da mu odgovorim.

Primećujem koliko je pažljiv dok poseže ka volanu, kao da mami neku retku životinju da mu jede iz ruke. Kaže: „Obožavam ovaj auto.”

Jasno mi je o čemu priča. Biti ovde je isto što i sedeti u kakvom izvrsnom časovniku.

„Bio je tatin. Mama ne voli da ga vozim.”

„Možda onda treba prosto da ostanemo ovde!”, dovikne Zoi otpozadi. „To bi baš bilo zabavno!”

Adam se okreće da pogleda u nju. Govori veoma polako. „Odvešću vas nekud”, kaže. „Samo kažem da joj neće biti drago zbog toga.”

Zoi se baci na zadnje sedište i u neverici zavrti glavom ka krovu.

„Pazi s tim cipelama!”, vikne on.

Ona se vrlo brzo uspravi i pokaže mu srednjak.

„Pogledaj se!”, kaže. „Ličiš na kera koji se sprema da se posere negde gde ne bi smeo!”

„Zaveži”, kaže on, što mene posve sablazni, jer nisam znala da ima taj glas u sebi.

Zoi utone nazad u sedište, dalje od njega. „Samo vozi ta kola, čoveče”, promrmlja. Ja i ne provaljujem da je pokrenuo motor. Ovde unutra je tako tiho i skupo, da se ne može sve čuti. Ali dok klizimo po kolskom prilazu i izlazimo na kapiju, kuće i vrtovi u našoj ulici promiču mimo nas, i meni je drago. Ovaj put će mi otvoriti vrata. Tata kaže da muzičari pišu sve svoje najbolje pesme kad su razvaljeni. Otkriću nešto čudesno. Znam da hoću. I doneću to natrag sa sobom. Kao Sveti gral.

Otvaram prozor i izvirujem, rukama takođe, tako da celom gornjom polovinom tela visim napolju. Zoi isto to radi pozadi. Vazduh juriša na mene. Osećam se strašno živom. Vidim stvari koje nikada ranije nisam videla, a moji prsti privlače tuđi život - onu lepu devojkicu što netremice gleda u svog dečka i želi tako mnogo od njega. Čoveka na autobuskoj stanici koji se češe po glavi, a svaka ljuspica njegove kože svetluca dok pada na tlo, ostavljajući deliće sebe svud po ovoj zemlji. Bebu koja gleda uvis u njega i plače, shvatajući koliko je sve ovo kratko i beznadežno.

„Vidi, Zoi”, kažem.

Uperim prst u jednu kuću s otvorenim vratima, namah ugledam predvorje, majku kako ljubi svoju ćerku. Devojčica okleva na pragu. Znam te, pomislim. Ne boj se.

Zoi se maltene cela izvukla iz kola držeći se za krov. Noge su joj na zadnjem sedištu, a lice joj se pojavljuje pored mog prozora. Liči na sirenu na pramcu broda.

„Vrati se u prokleti auto!”, vikne Adam. „I skini noge s prokletog sedišta!”

Ona utone natrag unutra, krešteći od smeha.

Ovaj deo puta zovu Razbojničkom miljom. Tata stalno čita o njemu u ovdašnjim novinama. To je mesto nasumičnog nasilja, siromaštva i očaja. Ali kako ubrzavamo i mimo nas proleću drugi životi, uviđam koliko su ljudi lepi. Ja ću prva umreti, znam to, ali oni će mi se svi pridružiti jedan po jedan.

Šećemo sporednim ulicama. Adam kaže da je smislio da odemo u šumu. U njoj postoji jedan kafe i park i niko nas neće poznavati.

„Tako možete da ludujete i da vas ne prepoznaju”, kaže. „A nije ni mnogo daleko, tako da ćemo se vratiti na vreme za čaj.”

„Jesi li ti lud?”, dovikuje Zoi otpozadi. „Zvučiš kao Inid Blajton⁹! Želim da svi znaju da sam razvaljena i ne želim nikakav prokleti čaj!”

Opet se izvlači kroz prozor, i šalje poljupce svim neznancima u prolazu. Liči na Zlatokosu u begu, dok joj kosa šiba na vetru. Ali onda Adam nagazi na kočnicu i Zoi žestoko odalami glavom o krov.

„Zaboga!”, vrisne. „Namerno si to uradio!”

Sroza se na zadnje sedište, trljajući se po glavi i tiho ječeći.

„Izvini”, kaže Adam. „Trebam benzina.”

„Drkadžijo”, kaže ona.

On izađe iz kola, ode pozadi do rezervoara i stane da sipa. Zoi kao da je najednom zaspala, tako skljkana pozadi dok sisa palac. Možda ima potres mozga.

„Si dobro?”, pitam.

„Nameračio se na tebe!”, procedi kroz zube. „Hoće da me se otarasi da bi te imao samo za sebe. Ne smeš to da mu dozvoliš!”

„Ne mislim da je tako.”

„Kao da bi pa primetila!”

Nabije palac nazad u usta i okrene glavu od mene. Ostavim je takvu, izađem iz kola i odem da popričam s čovekom na šalteru. On ima ožiljak nalik srebrnoj reci, koji se pruža od linije kose pa preko čela skroz do hrbata nosa. Liči na mog pokojnog strica Bila.

Naginje se napred preko svog malog radnog stola. „Broj?”, pita.

„Osam.”

On se zbuni. „Ne, nije osam.”

„Dobro, nek budem tri.”

„Gde su ti kola?”

„Onde.”

„Jaguar?”

„Ne znam.”

„Ne znaš?”

„Ne znam kako se zovu.”

„Pobogu!”

Staklo između nas se krivi da bi se prilagodilo njegovom besu. Ja uzmičem, zabezeknuta i obuzeta strahopoštovanjem.

„Mislim da je mađioničar”, kažem Adamu kada mi priđe s leđa i stavi ruku na rame.

„Mislim da imaš pravo”, prošapuće on. „Najbolje da se vratiš u auto.”

Kasnije se budim u šumi. Kola su stala a Adam nije tu. Zoi spava, ispružena na sedištu kao dete. Gledano kroz prozor automobila, svetlost koja sipi kroz drveće sablasna je i oskudna. Nisam sigurna je li dan ili noć. Osećam se vrlo smireno dok otvaram vrata i stupam napolje.

Tu je mnoštvo drveća, raznih vrsta, listopadnih i zimzelenih. Toliko je hladno da mora da smo u Škotskoj.

---

⁹ Engleska spisateljica za decu, neretko kritikovana zbog svojih stereotipnih likova i didaktičkog moralizma. (Prim. prev.)

Malo se šetam, dodirujem koru, pozdravljam lišće. Shvatam da sam gladna, istinski, opasno gladna. Ako se pojavi medved, oboriću ga na zemlju i odgristi mu glavu. Možda bi trebalo da zapalim vatru. Postaviću zamke i iskopati rupe i sledeća životinja koja naiđe završiće na ražnju. Podići ću sklonište od pruća i lišća i zauvek živeti ovde. Nema mikrotalasnih pećnica i pesticida. Nema fluorescentnih pidžama ni satova koji sijaju u mraku. Nema TV-a, ničega od plastike. Nema laka za kosu ni boje za kosu ni cigareta. Petrohemijska fabrika je daleko. U ovoj šumi sam bezbedna. Tiho se smejem za sebe. Ne mogu da verujem da se ranije nisam toga setila. To je ta tajna po koju sam došla.

Onda ugledam Adama. Kao da je sitniji i naprasno daleko.

„Otkrila sam nešto!”, viknem.

„Šta to radiš?” Glas mu je slabašan i savršen.

Ne odgovaram mu jer je očigledno i ne želim da ispadne glup. Zašto bih inače bila ovde gore i sakupljala grančice, lišće i tako dalje?

„Silazi odatle!”, vikne.

Ali drvo me je obgrlilo rukama i zamolilo da ne silazim. Pokušavam da to objasnim Adamu, ali nisam sigurna da li me čuje. Skida kaput. Počinje da se vere.

„Moraš da siđeš!”, viče. Izgleda veoma pobožno dok se uspinje kroz granje, sve više i više, nalik milom monahu koji je došao da me spase. „Tvoj tata će me ubiti ako nešto slomiš. Molim te, Tesa, siđi odmah.”

Blizu je, lice mu se svelo na puku svetlost iza očiju. Saginjem se da polizem tu hladnoću s njega. Koža mu je slana.

„Molim te”, kaže.

Nimalo ne boli. Zajedno jezdimo dole, hvatajući vazduh širom raširenim rukama. U podnožju sedamo na jedno gnezdo od lišća i Adam me drži u naručju kao bebu.

„Šta si to radila?”, pita. „Šta si radila tamo gore, dođavola?”

„Sakupljala građu za sklonište.”

„Mislim da je tvoja drugarica imala pravo. Zaista bih voleo da ti nisam dao tako mnogo.” Ali on mi ništa nije dao. Izuzev njegovog imena i prljavštine pod njegovim noktima, jedva da ga uopšte poznajem. Pitam se treba li da mu poverim svoju tajnu.

„Reći ću ti nešto”, kažem. „A ti moraš da obećaš da nikome nećeš reći. Važi?”

On klimne glavom, mada kao da nije siguran. Uspravljam se kraj njega i uveravam da gleda u mene pre no što počnem. Boje i svetla bleskaju po njemu. Toliko je svetao da mu vidim kosti, i svet iza njegovih očiju.

„Nisam više bolesna.” Toliko sam uzbuđena da mi je teško da govorim. „Moram da ostanem ovde u ovoj šumi. Moram da se klonim modernog sveta i svih njegovih spravica i onda neću biti bolesna. Možeš da ostanesh sa mnom ako hoćeš. Pravićemo razne stvari, skloništa i zamke. Gajićemo povrće.”

Adamove oči su pune suza. Dok ga gledam kako plače, kao da me svlače s planine.

„Tesa”, kaže.

Iznad njegovog ramena nalazi se rupa na nebu, a kroz nju dopire statička dreka jednog satelita od koje mi se tresu zubi. Zatim nestaje i tu je samo zjapeća praznina.

Stavljam mu prst na usne. „Ne”, kažem mu. „Ništa ne govori.”

15.

„Na Internetu sam“, kaže tata, upirući prst u svoj laptop. „Možeš li negde drugde neumorno da šetkaš tamo-am?“

Svetlost iz računara treperi mu na naočarima. Sednem na stolicu naspram njega.

„I to mi smeta“, kaže, ne dižući pogled.

„Što sedim ovde?“

„Ne.“

„Što lupkam prstima po stolu?“

„Slušaj“, kaže, „ima ovde jedan lekar koji je razvio sistem po imenu disanje kostima. Jesi čula za to?“

„Nisam.“

„Moraš da zamisliš svoj dah kao neku toplu boju, zatim udahneš kroz levo stopalo pa uz nogu do kuka, i izdahneš na isti način. Sedam puta, pa onda isto tako desnu nogu. Hoćeš da probaš?“

„Neću.“

On skine naočare i pogleda u mene. „Prestala je da pada kiša. Zašto ne uzmeš cebe i sedneš u vrt? Reći ću ti kada sestra stigne.“

„Ne želim.“

On uzdahne, ponovo stavi naočare i vrati se svom laptopu. Mrzim ga. Znam da me gleda kako odlazim. Čujem njegov mali uzdah olakšanja.

Zatvorena su vrata svih spavaćih soba, pa je u predsoblju mračno. Popnem se uz stepenice četvoronoške, sednem na vrh i počnem da gledam dole. Tmina kao da se kreće. Možda počinjem da vidim stvari koje drugi ljudi ne mogu. Atome, na primer. Spuštam se na zadnjici i opet puzim gore, uživajući u tome kako kolenima gnječim itison. Ima trinaest stepenika. Isto je svaki put kad ih izbrojim.

Sklopčavam se u podnožju stepenica. Tu mačka sedi kada hoće nekoga da saplete. Oduvek sam želela da budem mačka. Srdačna i pripitomljena kada to želiš da budeš, divlja kada nećeš.

Čuje se zvono na vratima. Sklopčavam se čvršće.

Tata izlazi u predsoblje. „Tesa!“, kaže. „Zaboga!“

Današnja sestra je nova. Na sebi ima kariranu suknju i stamena je kao brod. Tata kao da se razočara.

„Ovo je Tesa“, kaže, i uperi prst u mene, koja ležim na itisonu.

Sestra se zaprepasti. „Je l' ona to pala?“

„Ne, već skoro dve nedelje odbija da izađe iz kuće, i od toga polako ljudi.“

Ona priđe i pogleda u mene. Grudi su joj ogromne i drmusaju se kada pruži ruku da me povuče gore. Šaka joj je krupna kao teniski reket. „Ja sam Filipa“, kaže, kao da to nešto objašnjava.

Odvodi me u dnevni boravak i pomaže mi da sednem, pa se spušta tačno naspram mene.

„Dakle“, kaže, „ne osećaš se baš najbolje danas?“

„A vi biste se osećali?“

Tata mi letimice dobacuje pogled upozorenja. Baš me briga.

„Ostaješ li bez daha, ili ti pripada muka?“

„Pijem antiemetike.¹⁰ Jeste li uopšte pročitali moj karton?“

„Izvinite zbog nje“, kaže tata. „U poslednje vreme je malo bole noge, ništa drugo. Sestra koja je bila prošle nedelje kazala je da joj je dobro. Mislim da se zvala Sajen - ona je upoznata s režimom terapije.“

Ja frkćem kroz nos. Trudi se da to zvuči uzgredno, ali to ne prolazi kod mene. Prošli put kada je Sajen bila ovde, ponudio ju je večerom i napravio pravu-pravcatu budalu od sebe.

„Služba se trudi da održava kontinuitet“, kaže Filipa, „ali to nije uvek moguće.“ Opet se okreće meni, otpisavši tatu i njegov žalostan ljubavni život.

„Tesa, imaš popriličan broj modrica na rukama.“

„Verala sam se na drvo.“

---

¹⁰ Lekovi protiv mučnine i povraćanja. (Prim. prev.)

„To ukazuje da ti je opao broj trombocita. Planiraš li još neku ozbiljniju aktivnost za ovu nedelju?“

„Ne treba mi transfuzija!“

„Ipak ćemo ti izvaditi krv, za svaki slučaj.“

Tata je nudi kafom, ali ona odbija. Sajen bi prihvatila.

„Moj tata ne može da izađe na kraj s ovim“, kažem Filipi kada on nadureno ode u kuhinju. „Sve radi pogrešno.“

Pomaže mi da skinem košulju. „Kako ti ovo prija?“

„Zasmejava me.“

Uzima gazu i antiseptički sprej iz svoje lekarske torbe, stavlja sterilne rukavice i pruža mi ruku tako da može očistiti oko porta. Obe čekamo da se osuši.

„Imate li dečka?“, pitam je.

„Imam muža.“

„Kako se zove?“

„Endi.“

Kao da joj je neprijatno dok naglas izgovara njegovo ime. Stalno srećem različite ljude i oni se nikada čestito ne predstave. Ali vole da znaju sve o meni.

„Verujete li u Boga?“, pitam je.

Ona se nasloni na stolicu i namršti se. „Kakvo pitanje!“

„Verujete li?“

„Pa, pretpostavljam da bih volela.“

„A šta je s rajem? Verujete li u to?“

Ona iščupa sterilnu iglu iz pakovanja. „Mislim da raj lepo zvuči.“

„To ne znači da postoji.“

Ona me strogo pogleda. „E pa nadajmo se da postoji.“

„Ja mislim da je to jedna velika laž. Kad si mrtav, mrtav si.“

Već počinjem da je upoznajem: usplahirila se. „A šta se desi sa svim onim duhom i energijom?“

„Pretvore se ni u šta.“

„Znaš“, kaže, „postoje grupe za podršku, mesta gde možeš upoznati druge mlade ljude koji su u istom položaju kao ti.“

„Niko nije u istom položaju kao ja.“

„Tako se osećaš?“

„Tako jeste.“

Podižem ruku da bi mogla da mi izvadi krv kroz port. Napola sam robot, s plastikom i metalom usađenim pod kožu. Ona povlači krv u špric i odbacuje ga. Kakvo traćenje, taj prvi špric uprljan sonim rastvorom! Tokom godina, medicinske sestre su zasigurno bacile čitavo jedno telo moje krvi. Vadi drugi špric, prebacuje krv u bočicu i škraba moje ime na etiketi plavim mastilom.

„Gotova si“, kaže. „Pozvaću za sat ili tako nešto da ti javim rezultate. Još nešto pre no što odem?“

„Ne.“

„Imaš li dovoljno lekova? Hoćeš li da svratim kod lekara opšte prakse da uzmem neke stare recepte?“

„Ne treba mi ništa.“

Ona ustane sa stolice i ozbiljno pogleda u mene.

„Služba za kućno lečenje nudi svakojake vrste podrške za koje možda ne znaš, Tesa. Možemo ti pomoći da se vratiš u školu, na primer, makar i samo na određeno vreme, makar i samo na nekoliko nedelja. Možda bi vredelo da razmisliš kako da normalizuješ svoju situaciju.“

Smejem joj se pravo u lice. „Da li biste vi išli u školu da ste na mom mestu?“

„Možda bih bila usamljena sama ovde po ceo dan.“

„Nisam sama.“

„Ne“, kaže. „Ali teško je tvom tati.“

Ona je krava. Tako nešto se ne govori. Zagledam se u nju. Tada shvati poruku.

„Zdravo, Tesa. Skoknuću u kuhinju da porazgovaram s tatom, a onda idem.“

Uprkos tome što je već debela, tata je nudi voćnom tortom i kafom, a ona prihvata! Jedino što bi gostima trebalo da nudimo jesu najlonske kese da ih obmotaju oko cipela. Kapiju bi trebalo da označimo jednim divovskim „X“.

Kradem pljugu iz tatine jakne, odlazim gore i naginjem se kroz Kalov prozor. Hoću da vidim ulicu. Kroz drveće se pruža pogled na ulicu. Prolazi jedan auto. Drugi auto. Čovek.

Izbacujem dim u vazduh. Svaki put kada udahnem, čujem kako mi pluća pucketaju. Možda imam tuberkulozu. Nadam se da imam. Svi najbolji pesnici imali su tuberkulozu; to je znak osećajnosti. Rak je samo ponižavajući.

Filipa izađe na ulazna vrata i stane pored stepenica. Otresem joj pepeo na kosu, ali ona ne primeti, samo kaže „zdravo“ onim svojim brundavim glasom i odgega se stazom.

Sedam na Kalovu postelju. Tata će se popeti svaki čas. Dok čekam, uzimam olovku i pišem *padobrani, kokteli, kamenje, lizalice, boje, zebre, lupe, cigarete, hladna voda iz slavine* na tapeti iznad Kalovog kreveta. Zatim se mirišem ispod pazuha, njušim kožu na ruci i prste. Gladim kosu unazad, unapred, kao tepih.

Tati treba čitava večnost. Krenem u šetnju po sobi. Pred ogledalom čupam jednu jedinu vlas kose. Izrasta mnogo tamnija, i neobično kovrdžava, kao stidna dlaka. Proučavam je, pa je puštam da padne. Drago mi je što mogu jednu da odvojim za itison.

Na Kalovom zidu nalazi se karta sveta. Okeani i pustinje. Na tavanici mu je pričvršćen Sunčev sistem. Ležem na njegovu postelju da ga valjano pogledam. Osećam se sićušno.

Tačno je pet minuta kasnije kada otvorim oči i siđem da vidim šta zadržava tatu. On je već zbrisao i ostavio neku glupavu poruku kraj laptopa.

Pozivam ga telefonom. „Gde si?“

„Spavala si, Tesa.“

„Ali gde si?“

„Samo sam izašao da na brzinu popijem kafu. U parku sam.“

„U parku? Zašto bi išao onamo? Imamo kafu kod kuće.“

„Tes! Daj, treba mi malo prostora. Uključi TV ako si usamljena. Brzo ću se vratiti.“

Neka žena sprema pohovanu piletinu. Tri muškarca pri tiskaju zvonce dok se nadmeću za pedeset hiljada funti. Dva glumca se raspravljaju oko mrtve mačke. Jedan se šali da je prepariraju. Sedim pogrbljena. Čutke. Zapanjena time kakvo je TV sranje, koliko malo svi imamo da kažemo.

Pošaljem poruku Zoi. GDE SI? Ona odvrati da je na koledžu, ali to je laž jer petkom nema predavanja.

Volela bih da imam Adamov broj mobilnog. Napisala bih mu: DA NISI UMRO?

Trebalo bi da je napolju i da kopa po đubrivu, tresetu i trulom bilju. Potražila sam novembar u tatinom *Riders dajdžestovom Priručniku za baštovanstvo* i onde piše da je ovo savršeno vreme za pripremanje tla. Trebalo bi da razmisli i da posadi lesku, pošto je ona lep dodatak svakom vrtu. Pomislila sam da bi leska mogla biti lepa. Ona ima krupne plodove u obliku srca.

Međutim, on danima nije bio napolju.

A obećao mi je vožnju motorom.

16.

Ružniji je no što ga pamtim. Kao da se podgrejao u mom sećanju. Ne znam zašto je tako. Pomislim kako bi Zoi posprdno frknula kad bi znala da sam mu došla na vrata, i na tu pomisao poželim da joj to nikada i ne kažem. Ona kaže da je od ružnih ljudi zaboli glava. „Izbegavaš me“, kažem mu.

On se načas iznenadi, ali prilično brzo to sakrije. „Imao sam posla.“

„Je l' tako?“

„Aha.“

„Znači nije zato što misliš da sam zarazna? Ljudi uglavnom počnu da se ponašaju kao da će na kraju dobiti rak od mene, ili kao da sam to nečim zaslužila.“

On se onespokoji. „Ne, ne! Ja ne mislim tako.“

„Dobro. Kad ćemo onda da se provozamo tvojim motorom?“

On se premesti s noge na nogu na stepenicama i malo se postidi. „U stvari, nemam punu dozvolu. Bez nje ne bih smeo da vozim putnike.“

Mogu da se setim milion razloga zašto možda ne bi bilo pametno da se penjem na Adamov motor. Jer bismo mogli da se slupamo. Jer možda ne bi bilo onoliko dobro koliko se nadam. Jer, šta ću reći Zoi? Jer to stvarno želim da uradim više od svega. Ali neću dozvoliti da nedostatak pune dozvole bude jedan od njih.

„Imaš li kacigu viška?“, pitam ga.

Opet onaj spori osmeh. Obožavam taj osmeh! Nisam li još maločas mislila da je ružan? Ne, lice mu se promenilo.

„U šupi. Imam i jaknu viška.“

Ne mogu a da se ne smešim i ja njemu. Osećam se hrabro i samouvereno. „Hajde, onda. Pre no što padne kiša.“

On zatvori vrata za sobom. „Neće padati kiša.“

Zaobilazimo kuću i uzimamo stvari iz šupe. Ali baš dok mi on pomaže da zakopčam jaknu, baš dok mi govori da njegov motor može da razvije brzinu od sto pedeset kilometara na sat i da će vetar biti hladan, otvaraju se zadnja vrata i jedna žena stupa u vrt. Na sebi ima kućnu haljinu i papuče.

Adam kaže: „Vrati se unutra, mama, nazepćeš.“

Ali ona nastavlja da korača po stazi prema nama. Ima najtužnije lice koje sam ikada videla, kao da se jednom utopila i da su plima i oseka ostavile tu svoj trag.

„Kuda ćeš?“, pita, i uopšte ne gleda u mene. „Nisi rekao da nekuda ideš.“

„Neću dugo.“

Ona proizvodi čudan kratak zvuk u grlu. Adam oštro podiže pogled. „Nemoj, mama“, kaže. „Idi okupaj se i obuci. Vratiću se pre no što i primetiš da me nema.“

Ona bespomoćno klimne glavom, zakorači po stazi, zatim zastane kao da se nečega setila, okrene se i prvi put pogleda u mene, neznanku u svojoj bašti.

„Ko si ti?“, pita.

„Ja živim u komšiluku. Došla sam kod Adama.“

Seta u njenim očima se produbi. „Da, tako sam i mislila.“

Adam ode do nje i nežno je uhvati za laktove. „Hajde“, kaže. „Treba da se vratiš unutra.“

Ona dozvoli sebi da joj on pomogne uz stazu i otprati do zadnjih vrata. Popne se stepenicama a onda se okrene da me ponovo pogleda. Ništa ne govori, a ne govorim ni ja. Samo se gledamo, a potom ona ulazi na vrata u svoju kuhinju. Pitam se šta se onda dešava, šta kažu jedno drugom.

„Je l' oria dobro?“, pitam kada Adam opet izađe u vrt.

„Hajdemo odavde“, kaže on.

Nije kao što sam zamišljala, nije nalik brzom vožnji biciklom nizbrdo, niti čak kao kad izbaciš glavu kroz prozor na auto-putu. Iskonskije je, kao da si na žalu u zimu kada vetar zavija s mora. Kacige imaju plastične vizire. Ja sam svoj spustila, ali Adam je svoj podigao; uradio je to sasvim namerno.

Rekao je: „Volim da osećam vetar u očima.“

Kazao mi je da se naginjem kad ulazimo u krivine. Kazao mi je da neće ići punom brzinom, pošto mi je prvi put. Ali to bi moglo da znači bilo šta. Čak i sa pola brzine, mogli bismo se odlepiti s da. Mogli bismo poleteti.

Napuštamo ulice i bandere i kuće. Napuštamo prodavnice i industrijsko dobro i stovarište drvene građe, i prelazimo svojevrsnu granicu unutar koje stvari pripadaju gradu i razumeju se. Pojavljuju se drveće, polja, prostor. Zaklanjam se iza njegovih povijenih leđa, žmurim i pitam se kuda me vodi. Zamišljam konje u motoru i njihove lepršave grive, kako im se dah puši a nozdrve plamte dok galopiraju. Jednom sam čula priču o nekoj nimfi koju je oteo neki bog i odveo u svojim kočijama na neko mračno i opasno mesto.

Završavamo negde gde nisam očekivala - na blatnjavom parkingu na silasku s magistrale. Tu su parkirani dva šlepera, nekoliko automobila i kiosk za prodaju viršli.

Adam gasi motor, šutom spušta stalak i skida kacigu.

„Ti treba prva da siđeš”, kaže.

Klimam glavom, jedva mogu da progovorim, dah mi je ostao negde usput. Kolena mi klecaju i treba mi mnogo truda da prebacim nogu preko motora i stanem. Zemlja je sasvim nepokretna. Jedan vozač kamiona namigne mi iz svoje kabine. U ruci drži šolju čaja koja se puši. Na kiosku za prodaju viršli, devojka s kosom vezanom u konjski rep pruža preko pulta kesicu pomfrita čoveku s psom. Ja se razlikujem od svih ovde prisutnih ljudi. Kao da smo doleteli odnekuda, a da su svi ostali posve obični.

Adam kaže: „Ovo nije to mesto. Hajde da nešto pojedemo, pa ću ti pokazati.”

Kao da razume da još ne mogu baš da pričam i ne čeka odgovor. Polako idem za njim, slušam ga kako naručuje dve viršle s prženim kolutićima luka. Otkud je znao da ja tako zamišljam savršen ručak?

Stojimo i jedemo. Delimo jednu kocu. Čini mi se čudesnim što sam ovde, što se svet otvorio dok sam sedela na motoru, što je nebo ličilo na svilu, što sam videla kako popodne nailazi, ne belo, ne sivo, ne sasvim srebrno, već kao mešavina sve tri boje. Konačno, kada sam bacila hartiju u kantu za đubre i ispila kocu, Adam upita: „Spremna?”

I ja pođem sa njim kroz kapiju iza kioska za viršle, preko jarka i u proređen šumarak. Zemljana staza vodi kroz njega i izlazi na suprotnu stranu, gde se prostor otvara.

Nisam znala koliko smo visoko. Čudesno je, čitav grad je tamo dole kao da nam ga je neko položio pred noge, a mi smo visoko, i gledamo na sve to.

„Čoveče!”, kažem. „Nisam znala da je ovde ovakav vidik.”

„Aha.”

Sedamo zajedno na klupu, ne dodirujući se sasvim kolenima. Zemlja pod mojim nogama je tvrda. Vazduh je hladan, miriše na mraz koji nije baš uspeo, na nastupajuću zimu.

„Ovamo dolazim kada moram da pobegnem”, kaže. „Odavde sam uzeo pečurke.”

Izvadi svoju kutijicu za duvan i otvori je, stavi duvan u papirić i smota ga. Ima prljave nokte i ja uzdrhtim na pomisao da bi me te ruke mogle dodirnuti.

„Evo”, kaže. „Ovo će te ugrejati.”

Pruži mi cigaretu i ja je gledam dok on mota sebi drugu. Liči na bled mršav prst. Ponudi da mi pripali. Ne govorimo ništa čitavu večnost, samo duvamo dim u grad pod sobom.

On kaže: „Svašta bi moglo da se događa onde dole, ali ovde jednostavno ne bismo znali.”

Znam šta hoće da kaže. Mogao bi da bude pakao u svim tim kućercima, svačiji snovi u rasulu. Ali ovde gore je mirno. Čisto.

„Izvini za ono malopre s mojom mamom”, kaže. „Ponekad ume da bude malo teška.”

„Je l' bolesna?”

„Ne baš.”

„Šta joj je, onda?”

On uzdahne i provuče ruku kroz kosu. „Tata mi je poginuo u saobraćajnoj nesreći pre godinu i po dana.” Šibne cigaretu preko trave i oboje posmatramo njen narandžasti sjaj. Kao da proteknu minuti dok se ne ugasi.

„Hoćeš li da pričaš o tome?”

On slegne ramenima. „Nema šta mnogo da se kaže. Mama i tata su se posvađali, on je besno otišao u pab i zaboravio da pogleda kad je prelazio ulicu. Dva sata kasnije policija nam je pokucala na vrata.”

„Sranje!”

„Jesi li ikada videla uplašenog policajca?”

„Ne.”

„Zastrašujuće je. Mama je sela na stepenice i rukama pokrila uši, a oni su stajali u predsoblju sa skinutim kapama i kolena su im se tresla.” Nasmeje se kroz nos slabašnim zvukom u kome nema humora. „Bili su jedva malčice stariji od mene. Nisu imali pojma kako da s tim izađu na kraj.”

„To je strašno!”

„Nije pomoglo. Odveli su je da vidi tatin leš. Ona je želela, ali nije trebalo da je puste. Bio je prilično izobličen.”

„Jesi li ti išao?”

„Sedeo sam ispred.”

Sada razumem zašto se Adam razlikuje od Zoi, kao i od sve ostale dece koju sam poznavala u školi. Nas veže rana.

„Mislio sam da će biti bolje kad se preselimo iz stare kuće, ali i nije baš. Ona i dalje guta milion tableta na dan”, kaže.

„A ti vodiš računa o njoj?”

„Manje-više.”

„A šta je s tvojim životom?”

„Nemam baš izbora.”

Okreće se na klupi tako da sedi licem prema meni. Kao da me istinski vidi, kao da zna nešto o meni što ne znam čak ni ja.

„Plašiš li se, Tesa?”

Niko me to dosada nije pitao. Nikada. Gledam u njega da proverim da se ne zajebava ili da ne pita iz učtivosti, ali on mi uzvraća netremičnim pogledom. Kažem mu da se plašim mraka, da se plašim da zaspim, da se plašim spojenih prstiju, malih prostora, vrata.

„To dođe i prođe. Ljudi većinom misle da postaneš neustrašiv i odvažan kad si bolestan, ali ne postaneš. Uglavnom je to kao da me vreba neki psihopata, kao da me neko može svaki čas upucati. Ali katkada satima ne pomislim na to.”

„Kako zaboraviš?”

„Kad je neko sa mnom. Kad nešto radim. Kad sam bila s tobom u šumi, zaboravila sam na čitavo popodne.”

On veoma polako klimnu glavom.

Zatim nastupi tišina. Kratka, ali ima oblik, poput jastuka oko šiljate kutije.

Adam kaže: „Sviđaš mi se, Tesa.”

Kada progutam pljuvačku, zaboli me grlo. „Stvarno?”

„Onaj dan kad si došla da baciš svoje stvari u vatru, rekla si da hoćeš da se otarasiš svih svojih stvari. Kazala si mi da me gledaš s prozora. Ljudi mahom ne pričaju tako.”

„Jesam li te zabezegnula?”

„Baš naprotiv.” Pogleda u svoja stopala kao da će mu ona dati neki nagoveštaj. „Ali ne mogu da ti dam ono što želiš.”

„Ono što želim?”

„I ja jedva izlazim na kraj. Ako bi se nešto desilo među nama, to je kao ono, u čemu bi bila svrha?” Promeškolji se na klupi. „Ovo uopšte nije zvučalo kako treba.”

Kada ustanem, osećam se neobično nedodirljivo. Osećam kako zatvaram neki unutarnji prozor. To je onaj što upravlja temperaturom i osećanjima. Osećam se hrskavo kao zimski list.

„Vidimo se”, kažem.

„Ideš?”

„Aha, imam neka posla u gradu. Izvini, nisam shvatila koliko je sati.”

„Moraš da ideš iz ovih stopa?”

„Nalazim se s nekim društvom. Čekaće me.”

On nespretno posegne za kacigama koje leže na travi. „Pa daj da te ja odvezem.”

„Ne, ne, u redu je. Zvaću nekoga od njih da dode po mene. Svi imaju kola.”

On se zapanji. Ha! Odlično! To će ga naučiti da ne bude isti kao svi ostali. Ne trudim se čak ni da se pozdravim.

„Čekaj!”, kaže on.

Ali ja neću. Neću ni da se okrenem da pogledam u njega. „Staza je možda klizava!”, viče. „Počinje da pada kiša.” Rekla sam da će padati kiša. Znala sam da hoće. „Tesa, daj da te odvezem!”

Ali ako on misli da ću se popeti s njim na onaj motor, nek ponovo porazmisli.

Napravila sam kobnu grešku misleći da me on može spasti.

17.

Krenem jurišem, žestoko nabijam lakat jednoj ženi u leđa dok se penjem u autobus. Ona se okreće pomamljenog pogleda.

„Jao!“, cvili. „Gledaj kuda ideš!“

„On je!“, kažem joj, uperivši prstom u čoveka iza sebe. On ne čuje, odveć je zaokupljen nošenjem deteta koje vrišti i urlanjem u telefon da bi primetio da sam ga upravo oklevetala. Žena me zaobilazi. „Seronjo!“, kaže mu.

To čuje.

U toj pometnji izbegavam da platim kartu i nalazim sebi mesto pozadi. Tri prestupa za manje od minut. Nije loše.

Na putu nizbrdo pretresla sam džepove na Adamovoj motorki, ali pronašla sam samo upaljač i jednu staru iskrivljenu smotanu pljugu, te nisam ni mogla da platim vožnju busom. Rešavam da počinim četvrti prestup i da zapalim cigaretu. Jedan matorac se okrene i uperi prst u mene.

„Ugasi to!“, kaže.

„Nosi se“, kažem mu, što se, verujem, na sudu može smatrati nasilnim ponašanjem.

Ide mi ovo. A sada je vreme za malo ubijanja, za rundu igre umiranja. Onaj čovek tri sedišta ispred mene hrani rezancima dečaćića koji mu sedi u krilu. Dajem sebi tri boda za boju za hranu koja polako teče detetovim venama.

Na sedištu naspram mog jedna žena vezuje šal oko vrata. Jedan bod za guku na njenom vratu, nažuljenu i ružičastu kao rakova klešta.

Novi bod za autobus koji odleće u vazduh dok koči na semaforima. Dva za ogromne grudve otopljene plastike sa sedišta koje paraju vazduh.

Terapeutkinja s kojom sam u bolnici razgovarala rekla je da nisam ja kriva. Verovala je da zasigurno postoji brdo bolesnih ljudi koji potajno žele da zdrave snađe neko zlo.

Rekla sam joj da moj tata kaže da je rak znak izdajstva, pošto telo radi nešto bez znanja ili pristanka uma. Pitala sam je smatra li da ova igra može biti način da moj mozak povрати svoje.

„Možda“, kazala je. „Igraš li je često?“

Bus proezdi pored groblja, otvaraju se gvozdene kapije. Tri boda za mrtve koji polako odižu poklopce svojih mrtvačkih sanduka. Žele da naude živima. Ne mogu da se zaustave. Grla su im se pretvorila u tečnost, a prsti im svetlucaju pod slabašnim jesenjim suncem.

Možda je dosta. Sada ima previše ljudi u autobusu. Napred na sedištima trepću i meškolje se. „U busu sam“, kažu kad im mobilni zacvrkuće. Samo ću se smoriti ako ih sve poubijam.

Teram sebe da gledam kroz prozor. Već smo u Aveniji Vilis. Nekada sam ovde išla u školu. Eno onog mini-marketa! Bila sam zaboravila da je uopšte postojao, mada je bio prvo mesto u gradu gde su počeli da prodaju voćne sokove s mrvljenim ledom. Zoi i ja smo leti svaki dan kupovale po jedan kada smo se vraćale kući iz škole. Prodaju i druge stvari - sveže urme i smokve, alvu, hleb sa susamom i ratluk. Ne mogu da verujem da sam dozvolila da zaboravim na taj mini-market.

Levo je prodavnica filmova, i jedan čovek s belom keceljom koji stoji na vratima ćevabdžinice i oštri nož. U izlogu iza njega polako se okreće jagnjetina na ražnju. Džeparac za večeru utopljen je baš tu pre dve godine na ćevape i pomfrit ili je, u slučaju daje pripadao Zoi, potrošen na ćevape i pomfrit i cigaretu ispod žita.

Nedostaje mi. Silazim s busa na pijačnom trgu i zovem je telefonom. Zvuči kao da je pod vodom.

„Jesi li u bazenu?“

„U kadi sam.“

„Sama?“

„Naravno da sam sama!“

„Poslala si mi poruku da si na koledžu. Znala sam da lažeš.“

„Šta hoćeš, Tesa?“

„Da kršim zakon.“

„Šta?“

„To je četvrta stavka na mom spisku.“

„A kako nameravaš to da uradiš?“

Ranije bi joj sinula neka zamisao. Ali sada je, zbog Skota, izgubila definiciju. Kao da su im se ivice stopile i zamutile.

„Razmišljala sam da ubijem premijera. Baš bih volela da pokrenem revoluciju.“

„Duhovito.“

„Ili kraljicu. Mogle bismo da uzmemo bus do Bakingemske palate.“

Zoi uzdahne. Čak se i ne potruži da to sakrije. „Imam obaveze. Ne mogu da budem s tobom svaki dan.“

„Nisam te videla deset dana!“ Zavlada tišina. Poželim da je povredim. „Obećala si da ćeš sve raditi sa mnom, Zoi. Sprovela sam samo tri stavke sa spiska. Ovom brzinom neću stići da sve uradim na vreme.“

„O, zaboga!“

„Na pijaci sam. Dodi da se nađemo, biće zabavno.“

„Na pijaci? Je l' Skot tu?“

„Ne znam, tek sam izašla iz autobusa.“

„Naći ćemo se za dvadeset minuta“, kaže.

Sunce je u mojoj šoljici čaja i vrlo je prijatno sedeti ispred ovog kafea i gledati ga kako sija.

„Mislim da si ti vampir“, kaže Zoi. „Isisala si mi svu energiju“, odgurne tanjir u stranu i položi glavu na sto.

Dopada mi se ovde - tenda iznad nas išarana je prugama kao šećerlema, pogled na trg seže sve do fontane. Sviđa mi se rezak miris kiše u vazduhu i red ptica koje sede na zidu kod kanti za đubre.

„Koje su to ptice?“

Zoi otvori jedno oko da pogleda. „Čvorci.“

„Otkud znaš?“

„Jednostavno znam.“

Nisam sigurna da joj verujem, ali ipak to zapisujem na salveti. „A oblaci? Znaš li kako se oni zovu?“

Ona prostenje i premesti glavu na stolu.

„Misliš li da se kamenje nekako zove, Zoi?“

„Ne! A ni kapi kiše, ni lišće, niti bilo šta drugo od ostalih sumanutih gluposti o kojima ne prestaješ da melješ.“

Napravi gnezdo od ruku i potpuno sakrije lice od mene. Mrzovoljna je još otkad je došla ovamo i to počinje da me ljuti. Od ovoga bi trebalo da se osetim bolje.

Zoi se promeškolji na stolici. „Tebi nije hladno?“

„Ne.“

„Je l' možemo prosto da odemo da opljačkamo banku, ili šta god već bilo to što treba da uradimo?“

„Hoćeš li me naučiti da vozim?“

„Zar ne možeš da pitaš tatu?“

„Pitala sam ga, ali to neće ići.“

„Trebalo bi mi milion godina, Tesa! Verovatno mi nije ni dozvoljeno. Tek što sam sama naučila.“

„Kad je to pa tebi bilo stalo do toga šta je dozvoljeno?“

„Je l' moramo sad o tome da pričamo? Hajde, idemo.“

Zaškripi stolicom kada je odmakne, ali ja još nisam spremna. Hoću da gledam onaj crni oblak kako se vozi prema suncu. Hoću da gledam kako se nebo preliva iz sive u crnu kao ugljen. Vetar će se pojačati i počupati sve lišće s drveća. Ja ću trčati unaokolo i hvatati ga. Požeću stotine želja.

Pojavljaju se tri žene koje guraju dečja kolica i vuku decu po trgu prema nama.

„Brzo!“, viknu. „Ovamo, brzo, pre no što opet počne da pada.“

Drhte i smeju se kad se proguraju pored nas do jednog praznog stola. „Ko šta želi?“, uzviknu. „Šta želimo?“ Pljunuti su čvorci.

Zoi se rastegne, pogleda u žene i trepne kao da se pita odakle su se one stvorile. One izazovu ogromnu pometnju dok skidaju kapute i bučno smeštaju bebe u hranilice, brišu noseve papirnim maramicama i poručuju sok i voćni kolač.

„Mama me je dovođila u ovaj kafe kad je bila trudna s Kalom“, kažem Zoi. „Bila je totalno navučena na milk-šejkove. Dolazili smo ovamo svaki dan dok se nije toliko ugojila da joj je stomak prekrio čitavo krilo. Morala sam da sedim na stolici kraj nje i gledam teliš.“

„O, bože!“, progunđa Zoi. „Biti s tobom je kao biti u filmu strave i užasa!“

Prvi put je čestito odmeravam. Nije se nimalo potrudila; na sebi ima samo bezobličnu trenerku i duksericu. Mislim da je nikada ranije nisam videla bez šminke. Bubljičice su joj baš upadljive.

„Jesi li dobro, Zoi?“

„Hladno mi je.“

„Jesi li mislila da danas radi pijaca? Jesi li očekivala da vidiš Skota?“

„Ne!“

„Dobro, pošto ne izgledaš baš sjajno.“

Ona me prostreli pogledom. „Hajde samo da ukrademo nešto iz prodavnice i da završimo s tim.“

18.

Morison je najveći supermarket u tržnom centru. Još malo pa će kraj nastave i gužva je.

„Uzmi korpu”, kaže Zoi. „I pazi na njihove detektive.”

„Kako oni izgledaju?”

„Izgledaju kao da su na poslu!”

Koračam polako, uživajući u pojedinostima. Čitavu večnost nisam bila u supermarketu. U prodavnici delikatesne robe na pultu stoje tanjirići. Uzimam dva parčeta sira i maslinu, shvatam da umirem od gladi, te se poslužujem šakom trešanja s tezge s voćem. Mljackam dok hodam.

„Kako možeš toliko da jedeš?”, kaže Zoi. „Meni je muka samo od gledanja.”

Naređuje mi da u korpu stavim stvari koje ne želim - obične stvari kao što su supa od paradajza i slani keks.

„A u kaput”, kaže, „stavi stvari koje želiš.”

„Kao šta?”

Ona je ljuta. „Ne znam, dođavola! Imaš čitavu prodavnicu punu robe. Biraj.”

Biram uzanu bočicu vampirskicrvenog laka za nokte. Još sam u Adamovoj jakni. Ona ima mnoštvo džepova. Glatko klizne unutra.

„Sjajno!”, kaže Zoi. „Zakon uspešno prekršen. Možemo li sada da idemo?”

„Jel to to?”

„Faktički.”

„To nije ništa! Uzbudljivije bi bilo da smo zapalile iz onog kafea a da nismo platile.”

Ona uzdahne i pogleda na mobilni. „Onda još pet minuta.”

Zvuči kao moj tata.

„A šta je s tobom? Hoćeš li samo da gledaš?”

„Ja sam ti straža.”

Prodavačica u apoteci razgovara s jednom mušterijom o suvom kašlju. Mislim da joj neće nedostajati ova tuba hidrantne kreme za telo i ova teglica hranljive kreme za telo. U korpu ide hrskavi hleb. U moj džep hidrantno mleko za lice. Kesice čaja za korpu. Krema za svilenkastu kožu za mene. Ovo je pomalo nalik branju jagoda.

„Ide mi ovo od ruke!”, kažem Zoi.

„Sjajno!”

I ne sluša me. Jaka mi je ona straža. Nešto petlja za pultom apoteke.

„Sledeći su rafovi s čokoladom”, kažem joj.

Ali ona ne reaguje, te je ostavljam da radi to što je započela.

Nije baš Belgija, ali odeljak sa slatkišima ima malene kutije čokoladnih kuglica uvezane prekrasnim tračicama. Koštaju samo 1,99 funti, te maznem dve kutijice i gurnem ih u džep. Motorka je odlična za lopove. Zapitam se zna li Adam to.

U poslednjem redu, kod zamrzivača, džepovi su mi nabrekli. Pitam se koliko će sladoled od čokolade i karamele izdržati u jakni, kada pored mene prolaze dve devojke s kojima sam nekada išla u školu. Zastaju kada me vide, nagingu se glavom jedna ka drugoj i kreću da se sašaptavaju. Upravo se spremam da pošaljem poruku Zoi, da joj stavim do znanja kako mora da mi pomogne, kada mi one prilaze.

„Jesi li ti Tesa Skot?”, pita plavuša.

„Aha.”

„Je l' nas se sećaš? Mi smo Fiona i Bet.” To zazvuči kao da idu samo u paru. „Otišla si u jedanaestom razredu, je l' da?”

„U desetom.”

Obe me gledaju s očekivanjem. Zar ne shvataju da potiču s neke druge planete - neke koja se okreće mnogo sporije od moje - i da nemam ništa pod milim bogom da im kažem?

„Kako ide?“, pita Fiona. Bet klimne glavom kao da se u potpunosti slaže s tim pitanjem. „Ideš li još na one silne tretmane?“

„Više ne.“

„Znači, bolje ti je.“

„Nije.“

Posmatram ih kako shvataju. To počinje u njihovim očima i širi im se niz obraze do usta. Sve je tako predvidivo. Neće mi više postavljati pitanja jer im nije preostalo nijedno učtivo. Želim da im dam dozvolu da odu, ali ne znam kako.

„Ovde sam sa Zoi“, kažem, jer muk potraje predugo. „Zoi Voker. Bila je u godini iznad nas.“

„Stvarno?“ Fiona gurne laktom svoju drugaricu. „To je uvrnuto. O njoj sam ti pričala.“

Bet se na to razvedri, odahnuvši što se nastavilo uobičajeno opštenje. „Je l' ti pomaže pri kupovini?“ Zvuči kao da priča s četvorogodišnjim detetom.

„Ne baš.“

„Ej, vidi!“, kaže Fiona. „Eno je. Znaš li sada na koga mislim?“

Bet klimne glavom. „A, na nju!“

Počinjem da žalim što sam išta rekla. Imam jeziv predosećaj u vezi s ovim. Ali sada je prekasno.

Zoi kao da nije nimalo drago što ih vidi. „Šta vi radite ovde?“

„Pričamo s Tesom.“

„O čemu?“

„Ovom i onom.“

Zoi me podozrivo pogleda. „Jesi li spremna za polazak?“

„Aha.“

„Pre no što krenete“, Fiona dotakne Zoi po rukavu, „je l' istina da se viđaš sa Skotom Rejmmondom?“

Zoi se usколеba. „Šta se to tebe tiče? Poznaješ ga?“

Fiona frkne i izbaci slabašan zvuk kroz nos. „Njega svi poznaju“, okrene se prema Bet i prevrne očima. „Mislim, baš svi.“

Bet se nasmeje. „Da, furao je s mojom sestrom otprilike pola sata.“

Zoi blesnu oči. „Je l' tako?“

„Ej, slušajte“, kažem. „Koliko god ovo bilo zanimljivo, mi moramo sada da idemo. Moram da odem po pozivnice za svoju sahranu.“

To ih učutka. Fiona se zaprepasti. „Stvarno?“

„Aha.“ Uхватim Zoi za mišicu. „Šteta što ne mogu lično da budem prisutna - volim zabave. Pošaljite mi poruku ako se setite nekih lepih himni!“

Ostavimo ih potpuno zblanute. Zoi i ja zađemo za ugao i stanemo na odeljku za kuhinjski pribor, okružene escajgom i nerđajućim čelikom.

„One su obični debili, Zoi. Nemaju pojma ni o čemu.“

Ona se napravi da je zanimaju neke mašice za šećer. „Ne želim da pričam o tome.“

„Hajde da uradimo nešto ludo da se razveselimo! Hajde da napravimo što više prestupa za jedan sat!“

Zoi se osmehne preko volje. „Mogle bismo da spalimo Skotovu kuću.“

„Ne treba da veruješ u to što pričaju, Zoi.“

„Zašto da ne?“

„Zato što ga poznaješ bolje od njih.“

Nikada nisam videla Zoi da plače, nikada. Ni kad je dobila svedočanstvo završnog ispita srednje škole, čak ni kada sam joj rekla da sam smrtno bolesna. Oduvek sam mislila da je nesposobna za to, kao vulkan. Ali sada plače. U supermarketu. Pokušava to da sakrije, zamahujući kosom da bi pokrila lice.

„Šta? Šta je?“

„Moram da idem da ga pronađem“, kaže.

„Odmah?“

„Izvini.“

Prilično sam ravnodušna dok je gledam kako plače, u fazonu, kako Skot može toliko da joj se dopada? Poznaje ga tek nekoliko nedelja.

„Još nismo završile s kršenjem zakona.“

Ona klimne glavom; niz lice joj klize suze. „Samo ostavi korpu i izađi kada završiš. Izvini. Ne mogu ništa protiv toga. Moram da idem.“

Već sam to doživela, s istovetnim vidikom. Povlači se, njena zlatna kosa se njiše dok se ona sve više i više odaljava od mene.

Možda ću spaliti njenu kuću.

Međutim, nije zabavno bez nje, te ostavljam korpu u fazonu „ne mogu da verujem da sam zaboravila novčanik“ i kratko stojim češući se po glavi, da bih zatim krenula ka vratima. Ali baš pre no što dospem onamo, neko me hvata za zglob.

Mislila sam da je Zoi rekla kako je detektive u prodavnicama lako primetiti. Mislila sam da će biti rđavo obučeni, u odelu i s kravatom, i da neće na sebi imati kaput jer su ceo dan unutra.

Ovaj čovek je u teksas-jakni i ima kratko ošišanu kosu. Kaže: „Hoćeš li da platiš za robu u svom džepu?“ Kaže: „Imam razloga da verujem da si kod sebe sakrila neku robu s rafova pet i sedam. Tome je kao očevidac prisustvovao jedan član našeg osoblja.“

Vadim lak za nokte iz džepa i pružam mu ga. „Evo vraćam vam ga.“

„Moraš sad da pođeš sa mnom.“

Vrelina mi obliva vrat, potom lice i oči. „Ne treba mi.“

„Nameravala si da odeš iz prodavnice a da ne platiš“, kaže i povuče me za ruku.

Hodamo između rafova ka zadnjem delu prodavnice. Svi me vide i njihovi netremični pogledi peku. Nisam sigurna sme li ovako da me vuče. Možda uopšte nije detektiv: možda hoće da me odvede na neko mesto koje je usamljeno i mirno. Ukopavam pete i hvatam se za jedan raf.

Teško mi je da dišem.

On se usколеba. „Jesi li dobro? Da nemaš astmu ili šta već?“

Ja zažmurim. „Ne, ja sam... ne treba...“

Ne mogu da dovršim. Previše mi reči pada s jezika.

On se namrgodi, izvadi pejdžer i zatraži pomoć. Dva mala deteta koja sede u kolicima bulje u mene dok ih guraju u prolazu. Jedna devojka mojih godina besciljno prolazi, zatim došeta nazad glupavo se smejujući.

Žena koja dođe žustro na sebi ima značku s imenom. Zove se Širli i mršti mi se. „Ja ću preuzeti odavde“, kaže čoveku i mahne mu da ode. „Dođi ovamo.“

Iza tezgje s ribom nalazi se tajna kancelarija. Ne biste znali da je tamo da ste običan posetilac. Širli zatvori vrata za nama. To je prostorija kakve imate u policijskim dramama na TV-u - mala i zagušljiva, sa stolom i dve stolice, osvetijena fluorescentnom prugom koja treperi s tavanice.

„Sedi“, kaže Širli. „Isprazni džepove.“

Poslušam je. Stvari koje sam ukrala izgledaju bedno i jeftino na stolu između nas.

„Pa“, kaže, „ja bih rekla da su to dokazi, zar ne?“

Pokušam s plakanjem, ali ona ne pada na to. Pruži mi papirnu maramicu, iako vidim koliko je to gnjavi. Sačeka da izduvam nos i uperi prst u kantu za đubre kada završim.

„Moram da ti postavim neka pitanja“, kaže. „Počev od toga kako se zoveš.“

To traje čitavu večnost. Traži sve pojedinosti - godište, adresu, tatin broj telefona. Zanima je čak i kako mi se mama zove, mada ne vidim zašto je to iole važno.

„Imaš izbor“, kaže. „Možemo da zovemo tvog oca ili možemo da zovemo policiju.“

Odlučujem se na očajnički potez. Skidam Adamovu jaknu i počinjem da otkopčavam košulju. Širli samo trepće. „Nije mi dobro“, kažem joj. Smaknem košulju s ramena i podignem ruku da bih joj pokazala metalni disk pod pazuhom. „To je port, pristupni disk za lekarsku terapiju.“

„Molim te, obuci košulju.“

„Hoću da mi verujete.“

„Verujem ti.“

„Imam akutnu limfoblastičnu leukemiju. Možete da pozovete bolnicu i da ih pitate.“

„Molim te, obuci košulju.“

„Znate li uopšte šta je akutna limfoblastična leukemija?“

„Ne, bojim se da ne znam.“

„To je rak.“

Ali nju ta reč ne plaši i ona ipak poziva mog tatu.

Kod kuće, ispod našeg frižidera, ima jedno mesto gde se uvek nalazi lokvica smrdljive vode. Svako jutro tata je obriše antiseptičkim ubrusom za čišćenje domaćinstva. U toku dana, voda se polako vrati. Drvene daske počinju da bubre od vlage. Jedne noći, kada nisam mogla da spavam, ugledala sam tri bubašvabe kako beže u zaklon kad sam upalila svetlo. Sutradan je tata kupio zamke s lepkom i stavio bananu kao mamac.

Međutim, nismo uhvatili ni jednu jedinu bubašvabu. Tata je rekao da mi se priviđalo.

Čak i kad sam bila veoma mala, prepoznavala sam znake - leptire koji su se sušili u teglama za džem, Kalovog zeca koji je jeo rođene mladunce.

Bila je jedna devojčica u mojoj školi koja je pala sa svog ponija i razbila se. Zatim se onaj momak iz prodavnice voća sudario s taksijem. Onda je moj stric Bil dobio tumor mozga. Na njegovoj sahrani, svi oni sendviči izvili su se na ivicama. Danima nakon toga grobna zemlja nije htela da mi se skine s cipela.

Kada sam primetila masnice na kičmi, tata me je odveo kod lekara. Lekar je rekao da ne bi trebalo da budem toliko umorna. Lekar je rekao mnogo šta. Noću mi drveće lupa na prozor kao da hoće da uđe. Opoljena sam. Znam to.

Kada se tata pojavi, čučne pored moje stolice, hvata me za bradu i natera da gledam pravo u njega. Nikada ga nisam videla tužnijeg.

„Jesi li dobro?“

Misli zdravstveno, te klimnem glavom. Ne pominjem mu paukove koji cvetaju na prozorskoj dasci.

On ustade i gleda u Širli, koja sedi za svojim radnim stolom. „Moja ćerka nije dobro.“

„Pomenula je to.“

„I zar to ništa ne znači? Jeste li vi ljudi toliko bezosećajni?“

Širli uzdahne. „Vaša ćerka je uhvaćena kako krije robu s namerom da napusti prodavnicu i ne plati.“

„Otkud znate da nije htela da plati?“

„Roba je bila skrivena kod nje.“

„Ali nije otišla.“

„Namera da se ukrade je zločin. U ovoj fazi imamo mogućnost da opomenemo vašu ćerku. Nismo dosada imali ništa s njom, i ja nemam obavezu da pozovem policiju ako je vratim u vašu nadležnost. Međutim, moram da budem sasvim sigurna da ćete se vi ovime pozabaviti s najvećom ozbiljnošću.“

Tata je gleda kao da mu je postavila neko veoma teško pitanje i da mu treba vremena da porazmisli o odgovoru.

„Hoću“, kaže. „Uradiću to.“ Potom mi pomaže da ustanem.

Ustaje i Širli. „Jesmo li se onda dogovorili?“ On se zbuni. „Izvinite. Treba li da vam dam novac ili šta već?“

„Novac?“

„Za stvari koje je uzela?“

„Ne, ne, ne morate.“

„Znači smem da je vodim kući?“

„Stavićete joj do znanja koliko je ovo ozbiljno?“

Tata se okreće meni. Govori polako, kao da sam naprasno zaglupela. „Obuci jaknu, Tesa. Hladno je napolju.“

Jedva sačeka da izađem iz kola pre no što me pogura po stazi i kroz ulazna vrata. Smesti me u dnevni boravak. „Sedi“, kaže. „Hajde.“

Sedam na kauč a on seda naspram mene u naslonjaču. Izgleda da se baš uzrujao na putu do kuće. Izbeumljen je i zadihan, kao da nedeljama nije spavao i da je sposoban za sve.

„Šta to radiš, Tesa, dođavola?“

„Ništa.“

„Za tebe je krađa iz prodavnice ništa? Nema te čitavo popodne, ne ostaviš mi ni poruku niti šta drugo, i misliš da to nije važno?“

Obgrli se rukama kao da mu je hladno i neko vreme sedimo tako. Čujem kako sat otkucava.

Na stočiću pokraj mene nalazi se tatin auto-moto časopis. Igram se jednim njegovim krajem, presavijam ga u trougao dok čekam šta će se dalje desiti.

Kad on progovori, radi to vrlo obazrivo, kao da želi da te reči zvuče baš kako treba. „Postoji nešto na šta imaš pravo“, kaže. „Postoje neka pravila koja možemo da rastegnemo radi tebe, ali postoji i nešto što možeš da želiš koliko god hoćeš, a ipak nećeš dobiti.“

Kada se nasmejem, moj smeh zazvuči kao staklo koje pada s neke ogromne visine. Iznenadi me. A iznenadi me i to što uhvatim sebe kako presavijam tatin časopis na pola i cepam naslovnu stranu - crvena kola, lepojku s belim zubima. Gužvam je i bacam na pod. Cepam stranicu za stranicom, pljuskam ih na stočić jednu za drugom, dok ceo časopis ne bude prostrt između nas.

Zajedno zurimo u iscepane stranice, a ja se borim za dah i strašno želim da se nešto dogodi, na primer da neki divovski vulkan provali u bašti. Ali desi se samo to da tata sebe obgrli čvršće, što čini uvek kada se uznemiri: i onda samo gleda belo, kao da se pretvara u svojevrсно ništa.

A zatim me upita: „Šta će se desiti ako te obuzme bes, Tesa? Ko ćeš onda biti? Šta će ostati od tebe?“

A ja ne govorim ništa, samo gledam kako svetlost lampe koso pada na kauč i prska parket da bi se zgrušavala kod mojih stopala.

19.

Na travnjaku je mrtva ptica, noge su joj tanke kao koktel štapići. Sedim na ležaljci pod jabukom i posmatram je.

„Sto posto se pomerila”, kažem Kalu.

On prestaje da žonglira i prilazi da pogleda. „Crvi”, kaže. „U lešu ume toliko da otopli da oni u sredini moraju da se pomere ka površini da bi se ohladili.”

„Otkud to znaš, dođavola?”

On sleže ramenima. „S interneta.”

Gurka pticu cipelom dok joj se ne raspukne stomak. Stotine crva se prosipaju na travu i uvijaju se onde, ošamućeni sunčevom svetlošću.

„Vidiš?”, kaže Kal, pa čučne i stane da ih čuška štapom. „Leš je zaseban ekosistem. U određenim uslovima treba samo devet dana da čovek istruli do kosti.” Zamišljeno me pogleda. „Ali tebi se to neće dogoditi.”

„Neće?”

„To je pre kada nekoga ubiju i ostave napolju.”

„Šta će se meni desiti, Kale?”

Imam osećaj da će, šta god da mi kaže, to biti tačno, kao da je kakav veliki mađioničar dodirnut kosmičkom istinom. Ali on samo slegne ramenima i kaže: „Saznaću, pa ću ti reći.”

Ode u šupu po ašov. „Čuvaj pticu”, kaže.

Njeno perje se mreška na povetarcu. Prelepa je, crna s plavim sjajem, nalik nafti na moru. I crvi su prilično lepi. Uzbunjeni su na travi; traže pticu, jedni druge.

I tada Adam priđe preko travnjaka.

„Zdravo”, kaže. „Kako si?”

Ja se ispravim na ležaljci. „Jesi li ti to upravo preskočio ogradu?”

On zavrti glavom. „Polomljena je pri dnu.”

Na sebi ima farmerke, čizme i kožnu jaknu. Drži nešto iza leđa. „Evo”, kaže. Pruži mi svežanj divljeg zelenog lišća. Među njima su jarkonarandžasti cvetovi. Liče na fenjere ili male bundeve.

„Za mene?”

„Za tebe.”

Srce me probada. „Trudim se da ne dobijam nove stvari.”

On se namršti. „Možda se žive stvari ne računaju.”

„Mislim da se one možda računaju i više.”

On sedne na travu pored moje ležaljke i stavi cveće između nas. Zemlja je mokra. Skvasiće se. Biće mu hladno. Ne kažem mu to. Ne kažem mu ni za crve. Želim da mu uđu u džepove.

Kal se vrati s baštenskom lopaticom.

„Sadiš nešto?”, pita ga Adam.

„Mrtvu pticu”, kaže i uperi prst ka mestu na kome ona leži.

Adam se nagne da pogleda. „Ovo je gaćac. Je l' ga maznula vaša mačka?”

„Ne znam. Ali sahraniću ga.”

Kal ode do zadnje ograde, pronađe jedno mesto u cvetnoj leji i prione na kopanje. Zemlja je kao testo za kolače. Tamo gde ašovče naiđe na kamenčiče, zazvuči kao cipele na šljunku.

Adam otkida komadiće trave i prosejava ih kroz prste. „Izvini za ono što sam rekao pre neki dan.”

„U redu je.”

„Nije ispalo kako treba.”

„U redu je, stvarno. Ne moramo da pričamo o tome.”

On veoma ozbiljno klimne glavom, još cepkajući travu, još ne gledajući u mene. „Ti vrediš muka.”

„Vredim?”

„Aha.”

„Znači, želiš da budemo drugari?”

On podiže pogled. „Ako ti želiš.“

„I siguran si da ima svrhe?“

Uživam dok ga gledam kako crveni, dok gledam zbunjenost u njegovim očima. Možda je tata u pravu i ja se pretvaram u bes.

„Mislim da ima svrhe“, kaže.

„Onda ti je oprošteno.“

Pružam mu ruku i rukujemo se. Ruka mu je topla.

Kal prilazi, kaljav, s ašovčetom u ruci. Liči na poludelog malog grobara. „Raka je spremna“, kaže.

Adam mu pomaže da prevrne gačca na ašov. Krut je i naoko težak. Njegova ozleda je upadljiva - crvena brazgotina na zatiljku. Glava mu pijano visi dok ga nose do rupe. Kal mu priča dok koračaju. „Jadna ptico“, kaže. „Hajde, vreme je za počinak.“

Zaogrčem se ćebetom i krećem za njima po travi da bih videla kako je ubacuju. Jedno oko blešti ka visini, ka nama. Izgleda mirno, čak zahvalno. Perje joj je sada tamnije.

„Trebalo li nešto da kažemo?“, pita Kal.

„Zbogom, ptico?“, predlažem.

On klimne glavom. „Zbogom, ptico. Hvala ti što si došla. I srećno.“

Nabaca lopaticom zemlju na nju, ali glavu ostavi otkrivenu, kao da bi ptica možda želela da poslednji put pogleda unaokolo. „A šta je s crvima?“, pita.

„Šta s njima?“

„Zar se neće ugušiti?“

„Ostavi rupu za vazduh“, kažem mu.

Taj predlog kao da ga zadovolji, pa izdrobi zemlju ptici na glavu i nabije je. Prutom izdubi rupu za crve.

„Daj neko kamenje, Tesa, da ga ukrasimo.“

Ja poslušam i odem da tražim. Adam ostane s Kalom. Kaže mu da su gačci veoma društveni, da ovaj gačac sigurno ima mnogo prijatelja, i da će oni biti zahvalni Kalu što ga je sahranio s toliko pažnje.

Mislim da želi da ostavi utisak na mene.

Ova dva bela kamena gotovo su sasvim obla. Evo jedne ljuštore puža, jednog crvenog lista. Jednog mekanog sivog pera.

Držim ih u ruci. Toliko su divni da moram da se naslonim na šupu i zažmurim.

To je greška. Kao da padam u mrak.

Na glavi mi je zemlja. Hladno mi je. Crvi riju. Dolaze termiti i mokrice.

Pokušavam da mislim na lepe stvari, ali strašno je teško ispenstrati se napolje. Otvaram oči i gledam grube prste stabla jabuke. Paukovu mrežu koja srebrnkasto podrhtava. Moje tople ruke koje stiskaju kamenje.

Ali sve što je toplo ohladiće se. Otpašće mi uši i oči će mi se istopiti. Usta će mi se zapečatiti. Usne će mi se preobratiti u lepak.

Adam se pojavljuje. „Jesi li dobro?“, pita.

Usredsređujem se na disanje. Udahni. Izdahni. Ali disanje donosi ono suprotno kada ga postaneš svestan. Pluća će mi se osušiti kao papirne lepeze. Izdahni. Izdahni.

On me dodiruje po ramenu. „Tesa?“

Nema ni mirisa ni ukusa ni dodira ni zvuka. Ničega u šta bi se gledalo. Potpuna praznina zauvek.

Kal pritrčava. „Šta je?“

„Ništa.“

„Čudno izgledaš.“

„Zavrtele mi se u glavi kad sam se sagla.“

„Da odem po tatu?“

„Ne.“

„Jesi li sigurna?“

„Završi grob, Kale. Biću ja dobro.“

Dajem mu stvari koje sam sakupila i on odlazi. Adam ostaje. Jedan kos nisko nadleće ogradu. Nebo je izrešetano ružičastom i sivom. Diši. Udahni. Udahni.

Adam pita: „Šta je?“

Kako da mu kažem?

On se pokreće i dodiruje me dlanom po leđima. Ne znam šta to znači. Ruka mu je mirna, nežno se kreće ukруг. Složili smo se da budemo drugari. Rade li drugari i ovo?

Njegova toplota prodire kroz tkanje ćebeta, kroz moj kaput, moj džemper, moju majicu. Kroz moju kožu. Toliko me boli da mi je teško da pronađem misli. Čitavo telo mi se pretvara u nadražaj.

„Prestani.“

„Šta?“

Otirem njegovu ruku ramenom. „Samo idi.“

Nastupa jedan trenutak. Ima u sebi zvuk, kao da se slomilo nešto malešno. „Hoćeš da odem?“

„Da. I ne vraćaj se.“

On zakorači po travi. Pozdravlja se s Kalom i vraća kroz onaj polomljeni deo ograde. Izuzev onog cveća kraj ležaljke, kao da nikada nije ni bio ovde. Uzimam ga. Njegove narandžaste glavice klimaju mi dok ga dajem Kalu.

„Ovo je za pticu.“

„Strava!“

Polaze ga na vlažnu zemlju i mi stojimo zajedno i gledamo u grob.

20.

Tati treba čitava večnost da bi otkrio da me nema. Volela bih da požuri jer mi je leva noga utrnula a moram da se pomerim pre no što dobijem gangrenu ili šta već. Menjam položaj u čučanj, grabim džemper s police iznad sebe i guram ga jednom rukom među cipele da bih imala udobnije mesto za sedenje. Vrata ormara zaškripe i neznatno se odškrinu kada se smestim. Načas to zazvuči veoma glasno. Zatim prestane.

„Tes?“ Vrata sobe se lagano otvore i tata na prstima zakorači po itisonu. „Mama je došla. Zar nisi čula da te zovem?“

Kroz pukotinu na vratima ormara vidim zbunjenost na njegovom licu kada shvati da je zavežljaj na mojoj postelji samo jorgan. On ga podigne i pogleda ispod, kao da sam se mogla skupiti u nekoga veoma sitnog otkad me je poslednji put video, na doručku.

„Sranje!“, kaže i protrlja se rukom po licu kao da ne razume, ode do prozora i pogleda napolje u vrt. Pored njega, na dasci, nalazi se zelena staklena jabuka. Dobila sam je jer sam bila deveruša na venčanju sestre od ujaka. Bilo mi je dvanaest godina i nedavno su mi bili postavili dijagnozu. Sećam se kako su mi ljudi govorili da divno izgledam s celavom glavom umotanom u cvetnu maramu, kada su sve ostale devojčice imale pravo cveće u kosi.

Tata uzme tu jabuku i pokaže je jutru. U njoj su blede-žuti i smeđi kovitlaci što liče na srce prave jabuke; otisci semenki, koje je tu uduvao duvač stakla. Polako je obrće u ruci. Gledala sam svet kroz to zeleno staklo mnogo puta - bude mali i miran.

Ali mislim da ne treba da dira moje stvari. Mislim da treba da se pozabavi Kalom, koji više s dna stepenica da antena ispada iz televizora. Isto tako mislim da treba da siđe i kaže mami da ju je pozvao ovamo samo zato što želi da mu se vrati. Bavljenje disciplinskim merama kosi se sa svim njenim načelima, te teško da je zatražio njen savet u toj oblasti.

On spusti jabuku i ode do police, i krene prstom po hrbatima mojih knjiga, kao da su klavirske dirke a on očekuje neku melodiju. Izvije glavu da pogleda gore u stalak za diskove, izabere jedan, pročita omot, potom ga vrati.

„Tata!“, vikne Kal odozdo. „Slika je potpuno mutna, a mama je beskorisna!“

Tata uzdahne, krene ka vratima, ali ne uspe da odoli iskušenju da ispravi jorgan u prolazu. Kratko čita moj zid - sve ono što će mi nedostajati, sve ono što želim. Zavrti glavom na to, zatim se sagne i podigne jednu majicu s poda, složi je i stavi na moj jastuk. I tada primeti da mi je neznatno otvorena fioka na noćnom ormariću.

Kal se približava. „Propustiću svoje emisije!“

„Vrati se dole, Kale! Odmah dolazim.“

Ali ne ode. Sedne na rub mog kreveta i povuče fioku prstom. Unutra su stranice i stranice reči koje sam napisala o svom spisku. Moje misli o onome što sam već uradila - seks, pristajanje, droga, kršenje zakona - i moji naumi za ostalo. Izbezumiće se ako pročita šta danas nameravam da uradim, pod petom stavkom. Čuje se šuštanje hartije, pomeranje gumice. Zvuči veoma glasno. Mučim se da se ispravim i sednem da bih iskočila iz ormara i oborila ga na pod, ali Kal me spašava tako što otvara vrata moje sobe. Tata trapavo vrati papire u fioku i zalupi je.

„Zar ja ne mogu da imam nimalo mira?“, kaže. „Makar ni na pet minuta.“

„Jesi li gledao Tesine stvari?“

„Šta se to tebe tiče?“

„Tiče me se ako joj kažem.“

„O, pobogu, pusti me na miru!“ Tatini koraci zatoptaše niza stepenice. Kal ode za njim.

Ispužem iz ormara i počnem da trljam noge da bi ih vratila u život. Na kolenu osećam ugrušak tromerke krvi, a stopalo mi je sasvim utrnulo. Othramljem do postelje i ljosnem na nju baš kada se Kal vrati.

Iznenadeno me pogleda. „Tata je rekao da nisi tu.“

„I nisam.“

„Jesi!“

„Tiše malo. Gde je otišao?“

Kal slegne ramenima. „U kuhinji je s mamom. Mrzim ga. Upravo mi je kazao da sam seronja, a onda je rekao onu reč na 'j'.“

„Je l' pričaju o meni?“

„Da, i ne daju mi da gledam teliš!“

Šunjamo se dole i virimo preko ograde. Tata sedi na barskoj stolici nasred kuhinje. Izgleda nespretno dok kopa po džepu pantalona u potrazi za cigaretama i upaljačem. Mama stoji naslonjena na frižider i gleda ga.

„Kada si ponovo propužio?“, pita. Na sebi ima farmerke i vezala je kosu pozadi tako da joj pramenovi vise oko lica. Izgleda mlado i lepo dok mu dodaje tanjirić.

Tata pripali cigaretu i dune dim u prostoriju. „Izvini, izgleda da sam te dovukao ovamo pod lažnim izgovorom.“ Načas se smete, kao da ne zna šta dalje da kaže. „Samo sam mislio da bi mogla malo da je urazumiš.“

„Kuda misliš da je otišla ovog puta?“

„Znajući nju, verovatno je na putu za aerodrom!“

Mama se zakikoće, i to bude čudno jer se zbog toga učini nekako življom od tate. On joj se smrknuto osmehne sa stolice i pređe rukom po kosi. „Mrtav sam umoran.“

„Vidim.“

„Granice se stalno menjaju. Čas ne želi nikoga u svojoj blizini, čas želi da je neko satima drži u naručju. Danima neće da izađe iz kuće, zatim nestane kada to najmanje očekujem. Odlepiću od tog njenog spiska.“

„Znaš“, kaže mama, „jedino ispravno što bi iko mogao da učini bilo bi da je izleči, a to ne može niko od nas.“

On je gleda veoma pomno. „Nisam siguran koliko još mogu da izdržim sam. Katkada ujutru jedva mogu da podnesem da otvorim oči.“

Kal me gurne laktom. „Da ga pljunem?“, prošapne.

„Da. Pljuni mu u šolju.“

On skupi pljuvačku u ustima i žestoko je ispljune. Potpuno omaši cilj. Pljuca jedva dospe kroz vrata; najvećim delom samo mu se slije niz bradu i završi na itisonu u predsoblju.

Prevrćem očima i pokazujem mu da pođe sa mnom. Vraćamo se gore u svoju sobu.

„Sedi na pod kod vrata“, kažem mu. „Stavi ruke na lice i ne puštaj unutra ni jedno ni drugo.“

„Šta ćeš da uradiš?“

„Oblačim se.“

„Šta ćeš onda da uradiš?“

Skidam pidžamu, ulazim u svoje najbolje gaćice i klizim u onu svilenu haljinu koju sam pazarila u orgiji kupovanja s Kalom. Trljanjem teram peckanje iglica i čioda u stopalima i navlačim svoje cipele s kaiševima.

Kal pita: „Hoćeš li da vidiš mog *Megazorda*?¹¹ Moraćeš da dođeš kod mene u sobu jer brani grad i svi će umreti ako ga pomerim.“

Uzimam kaput s naslona stolice. „Zapravo sam malo u žurbi.“

On se zagleda u mene kroz raširene prste. „To ti je haljina za pustolovine!“

„Aha.“

On ustaje, preprečivši vrata. „Smem li i ja da idem?“

„Ne.“

„Molim te. Mrzim da budem ovde.“

„Ne.“

Ostavljam telefon jer pomoću njega mogu da mi uđu u trag. Guram hartije iz fioke u džep kaputa. Kasnije ću ih baciti u neku kantu za đubre. Vidiš, tata, kako ti stvari nestaju ispred nosa?

Pre no što Kala pošaljem dole, podmičujem ga. On tačno zna koliko mađioničarskih trikova može da kupi za cener, i jasno mu je da ću ga isključiti iz testamenta bude li ikada ocinkario da sam bila ovde.

---

¹¹ Čovekoliki robot iz serijala *Moćni rendieri*. (Prim. prev.)

Čekam dok ne čujem da je sišao, zatim polako polazim za njim. Zastajem na zavoju stepenica, ne samo da dođem do daha već i da pogledam kroz prozor na zaravan travnjaka, da povučem prst po zidu, da obuhvatim jedan potporni stubić ograde, da se nasmešim fotkama na vrhu stepenica.

U kuhinji Kal čuči na podu ispred mame i tate i samo prosto zuri u njih.

„Jesi li nešto hteo?“, pita tata.

„Hoću da slušam.“

„Izvini, ovo je razgovor za odrasle.“

„Onda hoću nešto da pojedem.“

„Upravo si pojeo pola kutije keksa.“

„Ja imam žvaku“, kaže mama. „Hoćeš li to?“ Pogleda u džep jakne i pruži mu je.

Kal gurne žvaku u usta, stane zamišljeno da je žvaće, pa kaže: „Kada Tesa umre, je l' možemo da odemo na odmor?“

Tati pođe za rukom da se istovremeno razgoropadi i iznenadi. „Grozno je to što si rekao!“

„Ja se i ne sećam kad smo bili u Španiji. Samo sam tada leteo avionom, a to je bilo tako davno da možda čak i nije istina.“

Tata kaže: „Dosta je bilo!“, i krene da ustane, ali ga mama zaustavi.

„U redu je“, kaže, i okrene se Kalu. „Tesa je već dugo bolesna, je l' tako? Ti se sigurno ponekad osećaš zapostavljeno.“

On se iskezi. „Da. Katkada ujutru jedva mogu da podnesem da otvorim oči.“

21.

Zoi mi otvara vrata, a kosa joj je u rasulu. Na sebi ima istu odeću kao i poslednji put kad sam je videla.

„Hoćemo li na more?“ Zazveckam joj ključevima ispred nosa.

Ona se zagleda pored mene u tatina kola. „Jesi li to sama došla ovamo?“

„Aha.“

„Ali ti ne umeš da voziš!“

„Sad umem. To je peta stavka na mom spisku.“

Ona se namršti. „Jesi li imala bar neki čas?“

„Kao. Smem li da uđem?“

Ona širom otvori vrata. „Obriši noge ili se izuj.“

Kuća njenih roditelja uvek je neviđeno uredna, kao da je iz nekog kataloga. Toliko su van nje, na poslu, da se valjda nikada ne nađu u prilici da je uneređe. Polazim za Zoi u dnevni boravak i sedam na kauč. Ona seda naspram mene na ivicu naslonjače i prekršta ruke.

„Znači, tata ti je dao kola, jel da? Iako nisi osigurana, a to je strogo zabranjeno?“

„On ne zna baš da sam ih uzela, ali vožnja mi sjajno ide od ruke! Videćeš. Položila bih vozački da imam dovoljno godina.“

Ona zavrti glavom kao da naprosto ne može da veruje koliko sam glupa. Trebalo bi da se ponosi mnome. Zbrisala sam a da me tata nije ni primetio. Setila sam se da pogledam u retrovizor pre no što sam upalila motor, zatim nagazila na kvačilo, ubacila u prvu, pustila kvačilo, nagazila na gas. Uspela sam da napravim tri kruga oko bloka a da mi je motor zatajio samo dvaput, što mi je najbolji uspeh do sada. Prošla sam kroz kružni tok i čak ubacila u treću brzinu na glavnoj ulici do Zoine kuće. A ona sada sedi tu i strelja me pogledom, kao da je sve to nekakva strašna greška.

„Znaš“, izgovaram dok ustajem i zakopčavam kaput, „mislila sam da će mi auto-put biti jedina preostala poteškoća ako dospem ovamo a da se ne slupam. Nije mi palo na pamet da ćeš ti biti takav smarač.“

Ona povuče noge po podu, kao da nešto briše. „Izvini. Samo imam neka posla.“

„Šta radiš?“

Ona slegne ramenima. „Ne možeš da pretpostaviš da su svi slobodni samo zato što si ti.“

Osećam kako nešto u meni raste dok je gledam i shvatam kristalno jasno da mi se ona uopšte ne dopada.

„Znaš šta?“, kažem, „zaboravi. Sprovešću spisak sama.“

Ona ustane, zamaše svojom glupavom kosom i pokuša da izgleda uvređeno. To je štos koji pali kod frajera, ali ne pravi nikakvu razliku u onome šta osećam prema njoj.

„Nisam rekla da neću da idem!“

Ali dosadila sam joj, to je očigledno. Volela bi da već jednom umrem pa da može da nastavi sa životom.

„Ne, ne, ti ostani ovde“, kažem joj. „Sve se ionako uvek pretvori u sranje kada si ti u blizini!“

Ona pođe za mnom u predvorje. „Ne pretvori se!“

Okrećem se na otiraču. „Pričala sam o sebi. Zar nikada nisi primetila da sva govna koja padaju uvek slete na moju glavu, a nikad na tvoju?“

Ona se namršti. „Kada? Kada se to dešava?“

„Stalno. Ponekad se pitam da mi nisi drugarica samo zato da bi uvek mogla da budeš srećnija od mene.“

„Bože!“, kaže ona. „Možeš li makar na tren da prestaneš da brbljaš o sebi?“

„Zaveži!“, kažem joj. I to mi toliko godi da ponovim.

„Ne“, kaže ona. „Ti zaveži“, ali glas joj je jedva šapat, što je neobično. Uzmakne jedan koračić, zastane kao da će reći još nešto, predomisli se i otrči uz stepenice.

Ne idem za njom. Kratko čekam u predvorju, osećajući debljinu itisona pod nogama. Osluškujem sat. Brojim šezdeset otkucaja, zatim odlazim u dnevni boravak i uključujem TV. Sedam minuta gledam amatersko baštovanstvo. Učim da se na sunčanom parčetu zemljišta, okrenutom ka jugu, mogu gajiti kaj sije, čak i u Engleskoj. Pitam se zna li Adam to. Ali onda se smaram s biljnim vašima i baštenskim paukovima i jednoličnim glasom tog budalastog čoveka, te ga isključujem i šaljem Zoi poruku: IZVINI.

Gledam kroz prozor da vidim jesu li kola i dalje tu. Jesu. Nebo je tmurno, oblaci su baš nisko i imaju boju sumpora. Nikada nisam vozila po kiši, što me malko zabrinjava. Volela bih da je još oktobar. Tada je bilo toplo, kao da je svet zaboravio da treba da dođe jesen. Sećam se da sam gledala kako lišće pada kraj bolničkog prozora. Zoi uzvratila poruku. I TI.

Silazi i ulazi u dnevni boravak. Na sebi ima tirkiznu mini-haljinu i gomilu grivni. Puze joj uz ruku i zveckaju dok mi prilazi i grli me. Lepo miriše. Naslanjam joj se na rame, a ona me ljubi u teme.

Zoi se nasmeje kada upalim kola a ona se smesta ugase. Pokušam opet, i dok skakućemo po putu kao kengur, ispričam joj kako me je tata pet puta vodio da vozim, a ja to jednostavno nisam mogla da izvedem kako treba. Stopala su mi bila strašno kruta - trebalo je da blago odignem nožne prste s kvačila, i da isto toliko nagazim gas.

„Tako je!“, neprestano je vikao. „Je l' osećaš gde hvata?“

Ali ja ništa nisam osećala, čak ni kad sam se izula.

Umorili smo se, oboje. Svaka vožnja je bila kraća od prethodne, dok nismo sasvim prestali da idemo, i nijedno od nas to više nikada nije pomenulo.

„Sumnjam da će do ručka primetiti da kola nema“, kažem joj. „A čak i tada, šta će da uradi? Kao što si rekla, ja sam imuna na pravila.“

„Ti si pravi heroj!“, kaže ona. „Sjajna si!“

I smejem se kao nekad. Bila sam zaboravila koliko volim da se smejem sa Zoi. Ona mi ne zakera zbog vožnje kao što je to radio tata. Ne plaši se kada uz struganje prebacim u treću brzinu, ili kad zaboravim da dam levi migavac na kraju ulice. Mnogo bolje vozim kada ona gleda.

„Nisi loša. Matori te je najzad nečemu naučio.“

„Mnogo mi se sviđa“, kažem joj. „Zamisli koliko bi zabavno bilo voziti kroz Evropu. Mogla bi da pauziraš godinu na koledžu i pođeš sa mnom.“

„Ne želim“, kaže, pa uzme kartu i ućuti.

„Ne treba nam karta.“

„Zašto ne?“

„Zamisli ovo kao film o putovanju.“

„Sranje“, kaže i ubode prstom u vetrobran.

Put pred nama preprečila je družina dečaka na biciklima. Stavili su kapuljače na glave, zaklanjaju njima cigarete u ustima. Nebo je zaista čudnovate boje i gotovo da nema nikoga drugog u blizini. Odmah usporavam.

„Šta da radim?“

„Idi-u rikverc“, kaže Zoi. „Oni se neće skloniti.“

Spuštam prozor. „Ej!“, vičem. „Mrdaj dupe!“

Oni olabavljaju, lenjo se premeštaju na ivicu puta i cere se dok im šaljem poljupce.

Zoi se zabezknula. „Šta te je spopalo?“

„Ništa - samo još nisam naučila da idem u rikverc.“

Upadamo u gužvu na glavnoj ulici. Kroz prozor posmatram deliće tuđih života. Jedna beba plače na svom sedištu u kolima, jedan čovek dobuje prstima po volanu, jedna žena čačka nos. Jedno dete maše.

„Zar nije čudesno?“, izgovaram.

„Šta?“

„Ja sam ja a ti si ti, a svi oni tamo napolju su oni. I svi smo strašno različiti i jednako nebitni.“

„Govori u svoje ime.“

„Istina je. Zar nikada to ne pomisliš kad se gledaš u ogledalu? Zar nikada ne zamišljaš svoju lobanju?“

„Ne, pravo da ti kažem, ne zamišljam.“

„Ja ne znam tablicu množenja za sedmicu i osmicu i ne podnosim cveklu i celer. Ti ne voliš svoje bubuljice i svoje noge, ali u opštem poretku svemira ništa od toga nije važno.“

„Umukni, Tesa! Prestani da sereš.“

Ja to i radim, ali u glavi znam da mi je dah svež od paste za zube, a da je njoj gorak od dima. Ja imam dijagnozu. Ona ima dva roditelja koji žive zajedno. Ja sam jutros ustala iz kreveta a čaršavi su bili znojavi. Ja sada vozim. To je moje lice u retrovizoru, moj osmeh, moje kosti koje će spaliti ili sahraniti. To će biti moja smrt. Ne Zoina. Moja. I prvi put u životu, to nije tako strašno.

Ne razgovaramo. Ona samo pilji kroz prozor a ja vozim. Izlazimo iz grada, na auto-put. Nebo postaje sve mračnije. Super je.

Ali naposljetku Zoi ponovo počinje da se žali.

„Ovo mi je najgora vožnja u životu“, kaže. „Muka mi je. Zašto nikako nekud da stignemo?“

„Zato što ne obraćam pažnju na znake.“

Ona pogleda u mene, zaprepašćena. „Zašto to radiš? Ja želim da budem negde.“

Silovito nagazim na gas. „Dobro.“

Zoi zacvili, podupre se rukama o instrument-tablu. „Uspori! Tek si naučila da voziš, jebote!“

Pedeset. Pedeset pet. Toliko snage u mojim rukama!

„Uspori. To je bio grom!“

Kiša prska po vetrobranu. Od njenog sjaja na staklu sve se muti i stvara odbleske. Liči na struju, nimalo na vodu. Čutke brojim u glavi dok munja seva preko neba. „Jedan kilometar daleko“, kažem joj.

„Zaustavi!“

„Zašto?“

Kiša sada žestoko bije po krovu automobila, a ja ne znam gde su brisači. Prtljam s prekidačima za svetla, sirenom, paljenjem. Zaboravljam da su kola u četvrtoj brzini i ona se istog trena gase.

„Ne ovde!“, vikne Zoi. „Na auto-putu smo! Je l' hoćeš da pogineš?“

Vraćam auto u ler. Uopšte se ne plašim. Voda se u talasima sliva niz vetrobran, a kola iza nas trube i ablenduju dok prolaze, ali ja vrlo mirno gledam u retrovizor, palim motor, zatim ubacujem u prvu brzinu i krećem. Pronalazim čak i brisače dok prebacujem iz druge u treću brzinu.

Zoino lice je uspaničeno. „Ti si luda. Pusti mene da vozim!“

„Nisi osigurana.“

„Nisi ni ti!“

Oluja je sada glasnija, i nema više razmaka između gromova i munja. Druga kola su upalila farove, premda je dan. Međutim, izgleda da ja ne mogu da pronađem naše.

„Molim te!“, dere se Zoi. „Molim te, zaustavi!“

„U kolima je bezbedno. Kola imaju gume.“

„Uspori!“, viče. „Sudarićemo se. Zar nikada nisi čula za držanje rastojanja?“

Nisam. Umesto toga, otkrila sam petu brzinu, za koju nisam ni znala da postoji. Sad već istinski jurimo, a nebo je prikladno obasjano rašljastom munjom. Nikada je ranije nisam videla izbliza. Kad nas je tata vodio u Španiju, bila je jedna električna oluja iznad mora i gledali smo je s hotelskog balkona. Ali nismo imali osećaj da je stvarna, pre da je nalik nečemu upriličenom za turiste. Ova je tačno iznad nas i stvarno je čudesna.

No Zoi ne misli tako. Ona se šćućurila na svom sedištu. „Kola su napravljena od metala!“, krešti. „Mogla bi da nas udari svaki čas! Zaustavi!“ Žao mi je zbog nje, ali greši što se tiče munje.

Pomamljeno ubada prstom u prozor. „Eno benzinske pumpe, vidi. Zaustavi onde, ili ću otvoriti vrata i baciti se napolje.“

Ionako mi se jede čokolada, pa skrećem. Idemo malčice prebrzo, ali uspevam da pronađem kočnicu. Opasno proklizavamo po dvorištu i zaustavljamo se okružene benzinskim pumpama i fluorescentnim svetlima. Zoi zažmuri. Čudno, ja bih radije bila na drumu sa širom otvorenim očima.

„Ne znam koju igru igraš“, procedi ona kroz zube, „ali zamalo nas obe nisi ubila.“

Otvori vrata, izađe, zalupi ih i besno odmaršira u prodavnicu. Načas pomislih da odem bez nje, ali pre no što stignem o tome čestito da razmislim, ona dotopće nazad i otvori moja vrata. Drukčije miriše, hladno i sveže. Trgne mokar rep kose iz usta.

„Nemam para. Potrebne su mi cigarete.“

Pružam joj svoju torbicu. Naprasno sam veoma radosna. „Kupi i meni malo čokolade.“

„Kad popušim cigaretu“, kaže ona, „idem u toalet. Kad se vratim, daćeš meni da vozim.“

Zalupi vrata i krene natrag po dvorištu. Još pljušti kiša, a ona se povija pod njom, čkilji u nebo dok nastavlja da grmi. Nikada je ranije nisam videla uplašenu i najednom me preplavi ljubav prema njoj. Ona ne može s tim da izađe na kraj kao ja. Nije navikla na to. Čitav svet bi mogao da grmi a ja se ne bih prestravila. Želim lavinu na sledećoj raskrsnici. Želim da pada crna kiša i da iz kasete izuži pošast skakavaca. Jadna Zoi. Vidim je sada u prodavnici, kako nedužno kupuje slatkiše i pljuge. Pustiću je da vozi, ali samo zato što ja tako hoću. Ne može više da upravlja mnome. Prevazišla sam je.

22.

Četiri i dvadeset je i more je sivo. Sivo je i nebo, mada je nebo neznatno svetlije i ne kreće se tako brzo. Od mora mi se vrtilo u glavi - od pomisli na beskrajno kretanje i na to kako niko ne bi mogao da ga zaustavi čak i kad bi hteo.

„Sumanuto je biti ovde”, kaže Zoi. „Kako sam ti dozvolila da me ubediš?”

Sedimo na klupi na morskoj obali. Mesto je maltene pusto. Daleko preko peska, jedan pas laje na talase. Njegov vlasnik je tek tačkica na obzorju.

„Nekada sam svako leto dolazila ovamo za raspust”, kažem joj. „Pre no što je mama otišla. Pre no što sam se razbolela. Odsedali smo u hotelu *Kroskiz*. Svako jutro bismo ustali, doručkovali i provodili dan na plaži. Dve nedelje, svaki bogovetni dan.”

„Veselo, veselo, veselo!”, kaže Zoi, sroza se niz naslon klupe i navuče kaput na grudi.

„Nismo se čak ni peli u hotel na ručak. Tata je pravio sendviče i kupovali smo pakovanja praška za puding. On ga je mešao s mlekom na žalu u plastičnoj posudi. Zvuk viljuške koja lupa po činiji bio je krajnje neobičan među lepetom galebova i šumom talasa.”

Zoi me gleda dugo i pomno. „Da nisi danas zaboravila da popiješ neki važan lek?”

„Ne!” Hvatam je za ruku i povlačim na noge. „Hodi, pokazaću ti hotel u kom smo odsedali.”

Hodamo po šetalištu. Pesak pod nama prekriven je sipama. One su teške i izbrazdane kao da ih je svaka plima bacala jedne na druge. Našalim se pomenuvši da bi mogla ih sakupim i prodam prodavnici kućnih ljubimaca za papagaje. Sve je to zbilja čudno. Ne sećam se da se to isto dešavalo kad sam dolazila ovamo ranije.

„Možda je to pojava tipična za jesen”, kaže Zoi. „Ili ima veze sa zagađenjem. Čitava luda planeta umire. Treba da smatraš sebe srećnicom što odlaziš odavde.”

Zoi kaže da mora da piški, pa siđe niz stepenice na plažu i tamo čučne. Ne mogu sasvim da poverujem da to radi. U blizini nema bezmalo nikog, ali obično bi joj bilo baš stalo da je neko ne vidi. Njena šorka šiklja, buširup u pesku i nestaje, pušeći se. Ona izgleda veoma iskonski dok se podiže i vraća prema meni.

Neko vreme stojimo i gledamo zajedno u more. Ono nagrće, beli se, povlači se.

„Drago mi je što si mi drugarica, Zoi”, izgovaram, uzimam je za ruku i čvrsto je stežem.

Pešačimo zajedno do luke. Umalo joj ne ispričam sve o Adamu i vožnji motorom i o tome šta se desilo na onom brdu, ali to mi je preteško, i stvarno ne želim da pričam o tome. Umesto toga, izgubim se u prisećanju na ovo mesto. Sve je tako poznato - daščara za prodaju suvenira sa svojim koricama i lopaticama i stalcima razglednica, okrečeni zidovi sladoledžinice i džinovski ružičasti kornet što treperi ispred. Pode mi za rukom čak i da pronađem onu uličicu nedaleko od luke koja je prečica do hotela.

„Drugacije izgleda”, kažem joj. „Nekada je bio veći.”

„Ali to je to mesto?”

„Aha.”

„Sjajno, možemo li onda sada da se vratimo u kola?”

Otvaram kapiju, koračamo po stazici. „Pitam se hoće li me pustiti da pogledam sobu koju smo iznajmljivali.”

„O, bože!”, promumla Zoi, i ljosne na zid da sačeka.

Vrata otvori jedna sredovečna žena. Ljubazna je i debela i ima kecelju na sebi. Ne sećam je se. „Da?”

Kažem joj da sam dolazila ovamo kao dete, da smo svako leto imali porodičnu sobu na dve nedelje.

„Tražite li sobu i za noćas?”, pita.

To mi i nije zaista palo na pamet, ali namah zazvuči kao divna zamisao. „Možemo li da dobijemo istu?”

Zoi domaršira stazom iza mene, uhvati me za mišicu i okrene. „Šta to radiš, dođavola?”

„Uzimam sobu.”

„Ne mogu da ostanem ovde, sutra imam predavanje.”

„Uvek imaš predavanje”, kažem joj. „I imaš još mnogo sutrašnjih dana.”

Mislim da to zazvuči prilično ubedljivo i začelo kao da ućutka Zoi. Ponovo se spusti na zid, pa sedi tamo i gleda u nebo.

Opet se okrećem ženi. „Izvinite zbog ovoga“, kažem. Dopada mi se. Nije nimalo sumnjičava. Možda danas izgledam kao da mi je pedeset godina, pa misli da je Zoi moja užasna maloletna ćerka.

„Tamo je sada postelja s baldahinom“, kaže, „ali apartman i dalje ima sopstveno kupatilo.“

„Dobro. Uzećemo ga.“

Penjemo se za njom. Zadnjica joj je ogromna i zanosi se dok hoda. Zapitam se kako bi bilo imati je za majku.

„Evo nas“, kaže dok otvara vrata. „Potpuno smo je preuredili, tako da verovatno izgleda drugačije.“

Izgleda. Sobom dominira krevet s baldahinom. Visok je i staromodan i zastrt somotom.

„Dolaze nam u goste mnogi parovi na medenom mesecu“, objasni žena.

„Sjajno!“, progunđa Zoi.

Teško je videti onu sunčanu sobu u kojoj sam se budila svako leto. Nema više ležajeva, zamenio ih je sto s čajnikom i priborom za čaj. Lučni prozor prepoznajem, a u zidu se nalazi isti onaj ugradni ormar.

„Ostaviću vas“, kaže žena.

Zoi zbaci cipele s nogu i popne se na postelju. „Ova soba košta sedamdeset funti za noć!“, kaže. „Imaš li ti uopšte novca kod sebe?“

„Samo sam htela da pogledam.“

„Jesi li ti luda?“

Penjem se na krevet pored nje. „Nisam, ali zvučaće glupo naglas.“

Ona se podiže na jedan lakat i podozrivo me gleda. „Da čujem.“

I tako joj prepričam poslednje leto kada sam bila ovde, kako su se mama i tata svađali više no ikada. Ispričam joj kako jednog jutra za doručkom mama nije htela da jede, kako je kazala da joj je muka od kobasica i paradajza u konzervi i da bi bilo jeftinije da smo otišli u Benidorm.¹² „Idi, onda“, rekao je tata. „Pošalji nam razglednicu kad stigneš.“

Mama me je uzela za ruku i vratile smo se gore u sobu. „Hajde da se sakrijemo od njih“, kazala je. „Zar to neće biti zabavno?“ Bila sam baš uzbuđena. Ostavila je Kala s tatom. Mene je odabrala.

„Ovde nas niko neće naći“, rekla je.

I niko nas nije našao, premda nisam bila sigurna ni je li nas iko zaista tražio. Sedele smo tamo čitavu večnost, dok mama naposletku nije ispuzala da bi uzela olovku iz torbice, zatim se vratila i vrlo pažljivo napisala svoje ime na unutrašnjoj strani vrata ormara. Pružila mi je olovku pa sam i ja napisala svoje ime pored njenog.

„Tako“, kazala je. „Čak i ako se nikad ne vratimo, uvek ćemo biti ovde.“

Zoi me nepoverljivo snima. „Je l' to to? Kraj priče?“

„To je to.“

„Ti i tvoja mama ste se potpisale u nekom ormaru i mi smo morale da prevalimo sedamdeset kilometara da bi mi ti to rekla?“

„Mi nestajemo na svakih nekoliko godina, Zoi. Sve naše ćelije zamenjuju druge ćelije. Ni jedan jedini delić mene nije isti kao kad sam poslednji put bila u ovoj sobi. Bila sam neko drugi kada sam tamo unutra napisala svoje ime, neko zdrav.“

Zoi se ispravi i sedne. Besna je. „Znači, ako je tvoj potpis još tu, bićeš čudesno izlečena, je l' to? A ako nije, šta onda? Zar nisi čula kada je žena rekla da su preuredili?“

Ne volim kada više na mene. „Možeš li da pogledaš u orman i da vidiš, Zoi?“

„Ne. Ti si me naterala da dođem ovamo a ja nisam to želela. Osećam se usrano, a sada ovo - glupavi ormar! Neverovatna si!“

„Zašto si toliko ljuta?“

---

¹² Španski primorski grad i letovalište. (Prim. prev.)

Ona siđe s postelje. „Odlazim. Šiznuću od tvog neprestanog traženja znakova.“ Uzme svoj kaput odande gde ga je bacila kraj vrata i trzajem ga navuče na sebe. „Ti ne prestaješ da pričaš o sebi, kao da si jedina na svetu kojoj nešto fali. Svi smo u istom sosu, znaš. Rodimo se, jedemo, seremo, umremo. To je to!“

Ne znam kako da se ponašam kada više ovako glasno. „Šta je s tobom?“

„Isto to“, prodere se, „pitam ja tebe!“

„Sa mnom nije ništa, osim očiglednog.“

„Onda je i sa mnom sve u redu.“

„Nije. Pogledaj se.“

„Šta, pogledaj se? Kako izgledam?“

„Tužno.“

Pokoleba se na vratima. „Tužno?“

Nastupi jeziv mir. Primetim jednu malu poderotinu na tapetu iznad njenog ramena. Primetim prljave tragove prstiju na prekidaču za svetlo. Negde dole u kući, vrata se otvore i zatvore. Kada se Zoi okrene ka meni, shvatim da se život sastoji od niza trenutaka, i da je svaki putovanje do kraja.

Kada konačno progovori, glas joj je turoban i jednoličan. „Trudna sam.“

„O, bože!“

„Nisam htela da ti kažem.“

„Jesi li sigurna?“

Ona potone na stolicu kraj vrata. „Uradila sam dva testa.“

„Jesi li ih uradila kako treba?“

„Ako drugi prozorčić postane ružičast i ostane ružičast, onda si trudna. Meni je dvaput ostao ružičast.“

„O, bože!“

„Hoćeš li prestati to da govoriš?“

„Je l' Skot zna?“

Ona klimne glavom. „Nisam mogla da ga nađem onaj dan u supermarketu a ceo vikend nije hteo da se javi na telefon, te sam juče otišla kod njega i naterala ga da me sasluša. Mrzi me. Trebalo je da vidiš kako me je gledao.“

„Kako?“

„Kao da sam debil. U fazonu, kako mogu da budem toliko glupa? Sigurno se viđa s nekom drugom. One devojke su imale pravo.“

Poželim da joj priđem i da je pomilujem po ramenima, po tvrdoj krivulji kičme. Ali ne radim to, jer mislim da ona to ne bi želela.

„Šta ćeš da radiš?“

Ona slegne ramenima, a u tom sleganju ja vidim njen strah. Liči na dvanaestogodišnjakinju. Liči na dete u čamcu, koje putuje po nekom velikom moru bez hrane i kompasa.

„Mogla bi da rodiš, Zoi.“

„To nije čak ni duhovito.“

„Nije ni trebalo da bude. Rodi ga. Zašto da ne?“

„Neću ga roditi zbog tebe!“

Vidim da joj nije prvi put da je to pomislila. „Onda ga se otarasi.“

Ona tiho zaječi kada nasloni glavu na zid iza sebe i očajno se zagleda u tavanicu.

„Zašla sam u četvrti mesec“, kaže. „Je l' misliš da je prekasno? Je l' misliš da će me uopšte pustiti da abortiram?“ Obriše rukavom prve suze. „Kako sam glupa! Kako sam mogla da budem tako glupa? Sada će mama saznati. Trebalo je da odem u apoteku i da kupim pilulu za dan posle. Volela bih da ga nikada nisam srela!“

Ne znam šta da joj kažem. Ne znam čak ni da li bi me čula kad bih nešto smislila. Strašno mi je daleka dok sedi na toj stolici.

„Samo želim da nestane“, kaže. Onda pogleda pravo u mene. „Je l' me mrziš?“

„Ne.“

„Hoćeš li me mrzeti ako ga se ratosiljam?“

Možda i bih.

„Skuvaću nam po šolju čaja“, kažem joj.

Na jednom tanjiru nalaze se kolačići od prhkog testa i kesice šećera i mleka. Ovo je stvarno vrlo lepa soba. Gledam kroz prozor dok čekam da voda provri. Dva dečaka igraju fudbal na šetalištu. Pada kiša i oni na glavama imaju kapuljače. Ne znam kako vide loptu. Zoi i ja samo što smo bile tamo dole, na vetru i studeni. Držala sam Zoi za ruku.

„Brodovi svakodnevno idu na izlete iz luke“, kažem joj. „Možda idu nekud daleko, gde je toplo.“

„Idem da spavam“, kaže. „Probudi me kad bude gotovo.“

Ali niti se pomeri sa stolice niti zažmuri. Pored prozora prođe jedna porodica. Na kiši tata gura dečja kolica, a devojčica u ružičastom blistavom mantilu drži se mami za ruku. Pokisla je, možda joj je i hladno, ali zna da će uskoro biti kod kuće i suva. Toplo mleko. Emisije za decu. Možda parče kolača pa ranije u pidžamu.

Zapitam se kako se zove? Rouzi? Amber? Izgleda kao da njeno ime ima neku boju u sebi. Skarlet?

Stvarno ne nameravam. Isprva čak i ne razmišljam o tome. Naprosto odlazim u drugi kraj sobe i otvaram vrata ormara. Poplašim vešalice i one zazveče. Zapahne me miris vlažnog drveta.

„Jel tu?“, pita Zoi.

Unutrašnja strana vrata je blistavobela. Skroz je prebojena. Dodirujem je prstima, ali ona ostaje ista.

Toliko je svetla da soba leluja na njenim rubovima. Svakih nekoliko godina nestajemo.

Zoi uzdahne i zavalila se na naslon. „Nije trebalo da gledaš.“

Zatvorim vrata ormara i vratim se čajniku.

Dok kesice čaja nalivam vodom, računam. Zoi je u četvrtom mesecu trudnoće. Bebi treba devet meseci da poraste. Rodiće se u maju, isto kao ja. Volim maj. Dva bankarska praznika.¹³ Procvale trešnje. Zvončići. Kosačice za travu. Uspavljajući miris sveže pokošene trave.

Do maja ima sto pedeset četiri dana.

---

¹³ Dani kada su u Engleskoj banke po zakonu zatvorene. (Prim. prev.)

23.

Kal dokaska iz dna mračnog vrta, s ispruženom rukom. „Sledeći”, kaže.

Mama otvara kutiju vatrometa u svom krilu. Gleda kao da bira čokoladu, istančano odabira jedan, zatim čita etiketu pre no što ga pruži.

„Začarati vrt”, kaže mu.

On pohita s njim natrag kod tate. Njegove gumene čizme šljapkaju jedna o drugu dok trči. Mesečina se cedi kroz stablo jabuke i prska travu.

Mama i ja smo donele stolice iz kuhinje i sedimo zajedno kod zadnjih vrata. Dah nam je kao dim. Sad kada je stigla zima, zemlja miriše mokro, kao da je život čučnuo, kao da sve poleže, čuva snagu.

Mama upita: „Znaš li koliko je strašno kada odeš i ne kažeš nikome gde si?”

Budući da je ona najveći stručnjak svih vremena za nestajanje, ja na to prsnem u smeh. Ona se iznenadi, očito ne kapirajući ironiju. „Tata kaže da si spavala puna dva dana kad si se vratila.”

„Bila sam umorna.”

„Strašno se uplašio.”

„A ti?”

„Oboje smo.”

„Začarani vrt!”, najavi tata.

Iznenada nešto zapršti, pa u vazduhu procvetaju cveto-vi od svetlosti, rašire se, da bi na kraju potonuli i izgubili se na travi.

„Aaaa”, kaže mama. „To je bilo divno.”

„To je bilo dosadno”, dovikne Kal dok nam se galopom vraća.

Mama ponovo otvori kutiju. „Jesi li za jednu raketu? Da li bi raketa bila bolja?”

„Raketa bi bila sjajna!” Kal potrči po bašti da proslavi pre no što je preda tati. Zajedno zabiju prut u tlo. Setim se one ptice, Kalovog zeca. Svih stvorenja koja su umrla u našem vrtu, njihovih kostura koji se tiskaju pod zemljom.

„Zašto na more?”, pita mama.

„Jednostavno sam poželela.”

„Zašto tatinim kolima?”

Slegnem ramenima. „Vožnja mi je bila na spisku.”

„Znaš”, kaže, „ne možeš da ideš unaokolo i da radiš samo ono što želiš. Moraš da misliš na ljude koji te vole.”

„Na koga?”

„Na ljude koji te vole.”

„Jedna glasna”, kaže tata. „Ruke na uši, dame.”

Raketa se lansira uz jedno jedino *bum*, toliko glasno da se njegova energija proširi u meni. Zvučni talasi mi se prelamaju u krvi. Mozak mi je kao plima i oseka.

Mama mi nikada nije rekla da me voli. Nikada. Mislim da nikada i neće. Sada bi to bilo odveć očigledno, odveć puno sažaljenja. Obe bi nas postidela. Ponekad se pitam o svim onim nemim trenucima koji su se zasigurno odvijali između nas pre no što sam se rodila, kad sam bila sklupčana u njoj, sitna i tamna. Ali ne pitam se prečesto.

Ona se nelagodno promeškolji na stolici. „Tesa, nameravaš li nekoga da ubiješ?” Zvuči neobavezno, ali rekla bih daje možda mislila ozbiljno.

„Naravno da ne!”

„Dobro.” Istinski joj lakne. „Onda, šta je sledeće na tvom spisku?”

Iznenadim se. „Stvarno te zanima?”

„Stvarno.”

„Dobro. Sledeća je slava.”

Ona užasnuto zavrti glavom, ali Kal, koji je došao po novi vatromet, misli da je to da umreš od smeha.

„Vidi koliko slamčica možeš da strpaš u usta”, kaže. „Svetski rekord je dvesta pedeset osam.”

„Razmisliću o tome”, kažem mu.

„Ili bi mogla da se istetoviraš po celom telu kao leopard. Ili bismo mogli da te guramo po auto-putu u krevetu.”

Mama ga zamišljeno posmatra. „Vatromet od dvadeset jednog hica”, kaže.

Brojimo ih. Poleću uz tiho *fu*, razleću se u grozdove zvezda, zatim polako lebde naniže. Zapitam se hoće li trava do jutra biti umrljana sumpornožutom, cinoberom, akvamarinom.

Sledeća je kometa, da se utoli Kalova glad za uzbuđenjem. Tata je upali i ona odfijuče preko krova, ostavljajući za sobom bleštavi rep.

Mama je kupila dimne bombe. Koštaju tri i po funte komad i Kal je pod velikim utiskom. Vikne cenu tati.

„Više novca no razuma”, odvratila tata.

Mama mu pokazuje srednjak a on se nasmeje tako srdačno da ona uzdrhti.

„Dobila sam dve po ceni jedne”, kaže mi. „To je jedna od prednosti toga što si bolesna i što pravimo vatromet u decembru.”

Bombe rasprše zeleni dim po bašti. Brdo dima. Izgleda kao da će svaki čas stići neki zlodusi. Kal i tata dotrče iz dna vrta, smejući se i pijuckajući.

„To je besmislena količina dima!”, uzvikne tata. „Kao da smo u Bejrutu!”

Mama se osmehne, pruži mu ognjeno kolo. „Hajde ovo sledeće. To mi je omiljeno.”

On uzme čekić, a ona ustane i pridrži stub od ograde dok on zakuca ekser. Zajedno se smeju.

„Nemoj da me udariš po prstima”, kaže ona, i blago ga mune laktom.

„Hoću ako to budeš radila!”

Kal seda na mamino mesto i otvara pakovanje prskalica. „Kladim se da ću se proslaviti pre tebe”, kaže mi.

„Kladim se da nećeš.”

„Postaću najmlađa osoba svih vremena koja se priključila *Madioničarskom krugu*.”

„Zar ne moraju da te pozovu?”

„*Pozvaće* me! Imam dara. Šta ti umeš? Ne umeš čak ni da pevaš.”

„Ej!”, kaže tata. „Šta je ovo?”

Mama uzdahne. „Oba naša deteta žele da se proslave.”

„Jel?”

„Slava je sledeća na Tesinom spisku.”

Po tatinom licu vidim da to nije očekivao. Okrene se meni, mlitavo držeći čekić pored tela. „Slava?”

„Aha.”

„Kako?”

„Nisam odlučila.”

„Mislio sam da si završila sa spiskom.”

„Nisam.”

„Mislio sam da ćeš nakon kola, nakon svega što se desilo...”

„Ne, tata, nije gotovo.”

Nekada sam verovala da tata može da učini sve, da me od svega spase. Ali ne može, on je samo čovek. Mama ga grli jednom rukom i on se naslanja na nju.

Zurim u njih. U majku. U oca. Njegovo lice je u senci, a krajevi njene kose ukrašeni su svetlošću. Sedim veoma mirno. Kal, kraj mene, takođe sedi vrlo mirno.

„Čoveče!”, prošapuće.

To me zaboli više no što sam ikada mogla da zamislim.

U kuhinji, za sudoperom, ispiram usta vodom i pljujem. Pljuvačka mi je ljugava, toliko se polako vuče prema odvodu da moram da je ubrzam dodatnom vodom iz slavine. Sudopera je hladna na dodir.

Gasim svetlo i gledam svoju porodicu kroz prozor. Stoje zajedno na travnjaku, pretresaju poslednje preostale vatromete. Tata podiže svaki pojedinačni i osvetljava ga baterijskom lampom. Izabiraju jedan, zatvaraju kutiju, i sve troje odlaze na suprotnu stranu vrta.

Možda sam umrla. Možda je ovo sve što će se zbiti. Živi će terati dalje u svom svetu - dodirivaće se, hodati.

A ja ću nastaviti da postojim u ovom praznom svetu, da nečujno kucam na staklo između nas.

Izlazim na ulazna vrata, zatvaram ih za sobom i sednem na stepenice. Žbunje zašušti, kao da neko noćno stvorenje pokušava da se sakrije od mene, ali ja se ne prestravim, čak se i ne pomerim. Kako mi se oči privikavaju, vidim ogradu i grmlje koje se pruža duž nje. Sasvim jasno vidim ulicu iza kapije, svetlost ulične lampe koja kupa pločnik, ukoso pada ljudima na kola, odbleskuje se od tuđih praznih prozora.

Osećam miris luka. Čevapa. Da mi je život drugačiji, bila bih napolju sa Zoi. Jele bismo pomfrit. Stajale bismo na nekom uličnom uglu, lizale slane prste, čekale da krenemo u akciju. Umesto toga, ovde sam. Mrtva na pragu.

Čujem Adama pre no što ga vidim, grleni gromor njegovog motora. Kada se približi, vazduh zadamara od buke, pa drveće kao da zaigra. Zaustavi se ispred svoje kapije, ugasi motor i svetla. Tišina i tama se opet spuštaju dok on skida kacigu, provlači je kroz upravljač i gura motor po kolskom prilazu.

Ponajviše verujem u kaos. Kad bi se želje ispunjavale, kosti me ne bi bolele kao da je sav prostor u njima iskorišćen. Pred očima mi ne bi bila izmaglica koju ne mogu da obrišem.

Ali dok gledam Adama kako korača po toj stazi, osećam da imam izbor. Možda svemir i jeste proizvoljan, ali ja mogu nešto da promenim.

Prelazim preko niskog zida koji razdvaja naša dva vrta. On vezuje motor za kapiju s bočne strane kuće. Ne vidi me. Prilazim mu iza leđa. Osećam se veoma moćno i samouvereno.

„Adame?”

On se okreće, prepadnut. „Jebote! Mislio sam da si duh!” Miriše kao da se okupao hladnom vodom, kao da je životinja izašla iz noći. Prilazim mu još korak.

„Šta to radiš?”, upita.

„Rekli smo da ćemo biti drugovi.”

On se zbuni. „Da.”

„Ja ne želim da budemo.”

Između nas je prostor, a u tom prostoru je mrak. Prilazim mu još korak, tako blizu da delimo dah. Isti. Udišemo i izdišemo.

„Tesa”, kaže. Znam da je to upozorenje, ali baš me briga.

„Šta je najgore što može da se desi?”

„Boleće”, kaže.

„Već boli.”

On veoma polako klimne glavom. I kao da nastane rupa u vremenu, kao da sve stane a ovaj jedan minut, dok gledamo jedno u drugo tako izbliza, rastegne se između nas. Kada se nagne prema meni, osetim kako kroz mene prosejava neobična toplota. Zaboravljam da mi je mozak pun svih tužnih lica na svim prozorima pored kojih sam u životu prošla. Kada se on nagne bliže, osećam samo toplotu njegovog daha na koži. Ljubimo se vrlo nežno. Sasvim ovlaš, kao da nismo sigurni. Dodirujemo se samo usnama.

Odmičemo se i gledamo jedno u drugo. Kojim bih rečima opisala pogled koji mu ja upućujem a on mi uzvraća? Oko nas su se sjatile i počele da pilje sve noćne stvari. Stvari izgubljene i ponovo nađene.

„Jebote, Tes!”

„U redu je”, kažem mu. „Neću se slomiti.”

I da bih to dokazala, guram ga na zid njegove kuće i ne dozvoljavam mu da se pomeri. Ali ovaj put to nema veze s nežnošću. Jezik mi je u njegovim ustima, traži, susreće se s njegovim. On me obuhvata u topao zagrljaj. Ruka mu je na mom zatiljku. Topim se. Ruka mi klizi niz njegova leđa. Priljubljujem se uz njega još jače, ali nije dovoljno blizu. Hoću da uđem u njega. Da živim u njemu. Da budem on. Sve je jezik i žudnja. Ližem ga, grickam ga po rubovima usana.

Nisam imala pojma da sam ovako gladna.

On se odmiče. „Jebote!”, kaže. „Jebote!” I provlači ruku kroz kosu; ona se vlažno presijava, životinjski tamna. Ulična svetla plamte u njegovim očima. „Šta nam se ovo dešava?”

„Želim te“, kažem mu.
Srce mi lupa. Osećam se sto posto živa.

24.

Zoi nije trebalo da traži da idem s njom. Otkad smo ušle na vrata, ne mogu da prestanem da računam. Ovde smo već sedam minuta. Njen pregled je za šest minuta. Zatrudnela je pre devedeset pet dana.

Pokušavam da mislim na nasumične brojeve, ali kao da svi oni izlaze na nešto. Osam - broj neupadljivih prozora na naspramnom zidu. Jedan - podjednako neupadljiva recepcionarka. Petsto - broj funti koje će Skot morati da plati da bi se otarasio bebe.

Zoi mi dobaci bojažljiv osmeh preko časopisa. „Kladim se da ne dobijaš ništa slično ovome u državnoj bolnici.”

I ne dobijaš. Sedišta su kožna, tu je veliki četvrtasti nizak sto s gomilom blistavih časopisa, i toliko je toplo da sam morala da skinem kaput. Mislila sam da će biti puno neutešnih devojaka s maramicama u rukama, ali ovde smo samo Zoi i ja. Vezala je kosu u konjski rep i opet je u svojoj vrećastoj trenerci. Umorna je i bleđa.

„Je l' te zanima koji će mi simptomi najmanje nedostajati?” Spušta časopis u krilo i odbrojava ih prstima. „Grudi mi liče na neku nakaznu mapu, sve su prekrivene plavim venama. Teška sam - čak su mi i prsti teški. Nепrestano povraćam. Stalno me boli glava. I oči me peku.”

„Išta dobro?”

Ona razmisli načas o tome. „Drugačije mirišem. Mirišem baš lepo.”

Naginjem se preko stočića i udišem njen miris. Miriše na dim, parfem, žvaku. I još nešto.

„Fekundna¹⁴ si”, kažem joj.

„Molim?”

„To znači da si oplodena.”

Ona zavrti glavom kao da sam šenula. „Je l' te dečko tome naučio?”

Kad joj ne odgovorim, vraća se svom časopisu. Dvadeset dve strane uzbuđljivih novih spravica. Kako napisati savršenu ljubavnu pesmu. Hoće li putovanje svemirom ikada biti pristupačno?

„Gledala sam jednom film”, kažem joj, „o jednoj devojci koja je umrla. Kada je dospela u raj, tamo je već bilo mrtvorođeno dete njene sestre, i ona je vodila računa o njemu dok se sve nisu opet našle na okupu.”

Zoi se napravi da me nije čula. Okrene stranicu kao da ju je pročitala. „To bi meni moglo da se desi, Zoi.”

„Neće.”

„Tvoja beba je toliko sitna da bih mogla da je držim u džepu.”

„Zaveži, Tesa!”

„Pre neki dan si gledala odeću za nju.” Zoi se sroza na stolici i zažmuri. Usta joj omlitave, kao da ju je neko isključio iz struje.

„Molim te”, kaže. „Molim te, zaveži. Nije trebalo da ideš ako ćeš da mi prebacuješ.”

U pravu je. Znala sam to sinoć kada nisam mogla da zaspim. Sa suprotne strane odmorišta kapao je tuš, a nešto - bubašvaba? pauk? - trčalo je po itisonu u mojoj sobi.

Ustala sam i otišla dole u kućnoj haljini. Nameravala sam da popijem šolju tople čokolade, možda da malo gledam noćni program na TV-u. Ali tamo, nasred kuhinje, nalazio se miš zalepljen za jednu tatinu zamku za bubašvabe. Jedini deo tela kojim nije prianjao za karton bio mu je jedna zadnja noga, kojom se služio kao veslom ne bi li umakao od mene. Bio je u ropcu. Znala sam da ću morati da ga ubijem, ali nisam mogla da smislim kako da to izvedem a da mu ne nanese još bola. Kuhinjskim nožem? Makazama? Olovkom kroz potiljak? Na pamet su mi padali samo jezivi krajevi.

Naposletku sam izvadila iz kredenca jednu staru kutiju od sladoleda i napunila je vodom. Potopila sam miša unutra i pritisla ga varjačom. Gledao je uvis u mene, u čudu, dok se borio za dah. Iz usta su mu izašla tri sićušna mehurića vazduha, jedan za drugim.

Pišem poruku Zoinoj bebi: SAKRIJ SE!

„Za koga je to?”

„Ni za koga.”

---

¹⁴ Od latinskog *fecundus*, plodan. (Prim. prev.)

Ona se nagne preko stola. „Daj da vidim.“ Brišem je i pokazujem joj prazan ekran. „Je l' bilo za Adama?“
„Nije.“

Ona prevrće očima. „Samo što ste niste kresnuli u bašti a ti onda upadneš u neki nastrani trip da ti prija da se praviš kao da se to nije ni dogodilo.“

„Nije zainteresovan.“

Ona se namršti. „Naravno da je zainteresovan. Mama mu je izašla i zatekla vas, to je sve. Inače bi mu bilo drago da te povali.“

„To je bilo pre četiri dana, Zoi. Da je zainteresovan, javio bi mi se.“

Ona slegne ramenima. „Možda ima posla.“

Neko vreme sedimo s tom laži. Kostu mi se provide kroz kožu, imam ljubičaste podočnjake, i nesumnjivo počinjem čudno da mirišem. Adam verovatno još ispira usta.

„Ljubav ionako ne donosi ništa dobro“, kaže Zoi. „Ja sam živi dokaz za to.“ Baca časopis na sto i gleda na sat. „Za šta ja tačno plaćam, dođavola?“

Pomeram sedišta da joj budem bliže.

„Možda je ovo fora“, kaže. „Možda ti uzmu novac, puste te da se preznojavaš, i nadaju se da će ti biti toliko neprijatno da ćeš naprosto otići kući.“

Uzimam je za ruku i obuhvatam je svojim. Ona je malko iznenađena, ali je ne izvlači.

Prozori imaju zatamnjena stakla tako da se ne vidi ulica. Kada smo stigle, počinjao je da pada sneg; ljudi u božičnoj kupovini bili su umotani do brade da bi se zaštitili od studeni. Ovde unutra, toplota izbija iz radijatora i preplavljuje nas neupadljiva ambijentalna muzika. Napolju je mogao da bude i smak sveta, ali ovde unutra to se ne bi znalo.

Zoi kaže: „Kad se ovo završi i opet budemo samo ti i ja, vratićemo se tvom spisku. Na šestu stavku. Slava, jel tako? Pre neki dan, gledala sam jednu ženu na telišu. Ima neizlečivi rak i upravo je učestvovala u trijatlону. Treba i ti to da uradiš.“

„Ona ima rak dojke.“

„Pa?“

„Pa drugačije je.“

„Motiviše je trčanje i vožnja bicikla. Koliko drugačije može biti? Poživela je mnogo duže no što je iko mislio, i baš je poznata.“

„Ne podnosim trčanje!“

Zoi vrlo ozbiljno vrti glavom, kao da sam namerno naporna. „A staje s *Velikim bratom*? Nikada u tome nisu imali nikoga kao što si ti.“

„Ne počinje do sledećeg leta.“

„Pa?“

„Pa mučni malo glavom!“

I tada medicinska sestra izađe iz jedne bočne prostorije i zakorači prema nama. „Zoi Voker? Spremni smo za vas.“

Zoi me povuče na noge. „Sme li da uđe i moja drugarica?“

„Žao mi je, ali bolje da sačeka ispred. Danas je razgovor, ali nije razgovor koji je lako voditi pred drugaricom.“

Sestra zvuči veoma uvereno u to i Zoi kao da ne može da se usprotivi. Pruži mi kaput i kaže: „Pričuj mi ovo“, i ode sa sestrom. Vrata se zatvore za njima.

Ja se osećam prilično čvrsto. Nisam mala, već velika, i damaram i živa sam. To je sasvim opipljivo, postojanje i nepostojanje. Ovde sam. Uskoro neću biti. Zoina beba je ovde. Puls joj kuc-kucka. Uskoro neće više. A kada Zoi izađe iz te sobe, pošto se potpisala na isprekidanoj liniji, biće drugačija. Shvatiće ono što ja već znam - da smrt okružuje sve nas.

I ima ukus metala među zubima.

25.

„Kuda ćemo?“

Tata skloni jednu ruku s volana da bi me potapšao po kolenu. „Sve u svoje vreme.“

„Hoće li biti neprijatno?“

„Nadam se da neće.“

„Hoćemo li upoznati nekoga poznatog?“

On se načas zbuni. „Jesi li to želela?“

„Ne baš.“

Vozimo se kroz grad i on neće da mi kaže. Prolazimo pored naselja i izlazimo na obilaznicu, i ja počinjem da pogađam posve nasumice. Volim da ga zasmejavam. Ne smeje se često.

„Sletanje na Mesec?“

„Ne.“

„Takmičenje talenata?“

„S tvojim pevačkim glasom?“

Pozivam Zoi da vidim hoće li ona da pogađa, ali ona je još u frci zbog operacije. „Treba da povedem sa sobom jednu odgovornu odraslu osobu. Koga ću da pitam, dođavola?“

„Ići ću ja.“

„Misle na pravu odraslu osobu. Znaš, kao što je roditelj.“

„Ne mogu te naterati da kažeš roditeljima.“

„Mrzim ovo“, kaže. „Mislila sam da će mi dati pilulu i da će jednostavno ispasti. Zašto mi treba operacija? Nije veće od tačkice.“

Tu greši. Sinoć sam izvadila *Riders dajdžestov Porodični lekar* i potražila trudnoću. Zanimalo me je koliko su bebe velike u šesnaestoj nedelji. Otkrila sam da su dugačke kao maslačak. Nisam mogla da prestanem da čitam. Potražila sam ubode pčela i košnice. Prekrasne obične, porodične bolesti - ekcem, upala krajnika, gušobolja.

„Si još tu?“ , pita.

„Da.“

„E pa ja sad idem. Kiselina mi se penje kroz grlo i ulazi mi u usta.“

Slabo varenje. Trebalo bi da izmasira debelo crevo i popije malo mleka. Proći će. Šta god odlučila da uradi s bebom, Zoini simptomi će proći. Međutim, ne kažem joj to. Umesto toga, pritiskam crveno dugme na telefonu i usredsređujem se na put pred sobom.

„Vrlo je budalasta“, kaže tata. „Što duže bude čekala, gore će biti. Prekid trudnoće nije kao iznošenje đubreta.“

„Zna ona to, tata. Bilo kako bilo, to nema nikakve veze s tobom - ona nije tvoja ćerka.“

„Ne“, složi se. „Nije.“

Pišem Adamu poruku. Pišem: GDE SI, DOĐAVOLA? Onda je brišem.

Pre šest noći njegova mama je stajala na pragu i plakala. Rekla je da ju je vatromet prestravio. Pitala ga je zašto ju je ostavio kad je smak sveta.

„Daj mi tvoj broj mobilnog“, rekao je. „Javicu ti se.“

Razmenili smo brojeve. Bilo je erotično. Mislila sam da je to obećanje.

„Slava“, kaže tata. „Na šta mislimo kad kažemo 'slava', a?“

Ja mislim na Šekspira. Onaj njegov obris s gizdavom bradom i perom u ruci nalazio se na koricama svih njegovih komada u školi. Izmislio je gomile novih reči i svi znaju ko je stotinama godina kasnije. Živeo je pre automobila i aviona, pištolja i bombi i zagađenja. Pre penkala. Kada je on pisao, na prestolu je bila kraljica Elizabeta I. I ona je bila čuvena, ne samo po tome što je bila ćerka Henrija VIII već i po krompiru i armadi¹⁵ i duvanu i pameti.

---

¹⁵ Misli se na špansku flotu koju su 1588. godine potukli engleski ratni brodovi. (Prim. prev.)

Zatim je tu Merilin. Elvis. Ostaće zapamćene čak i savremene ikone poput Madone. *Take That* su opet na turneji i karte za njihove koncerte rasprodale su se u deliću sekunde. U očima su im urezane godine i Robi uopšte ne peva, ali ljudi ih još žele. Takva slava nije ono na šta mislim. Ja bih volela da svi na svetu prestanu da rade to što rade i lično dodu da se oprostite sa mnom kada umrem. Šta još postoji?

„Šta je za tebe slava, tata?”

Nakon što je kratko razmislio, on kaže: „Valjda kad ostaviš nešto iza sebe.”

Pomislim na Zoi i njenu bebu. Kako raste. Raste.

„Dobro”, kaže tata. „Tu smo.”

Nisam sigurna gde je to „tu”. Liči na biblioteku, jedna od onih četvrtastih, funkcionalnih zgrada s mnoštvom prozora i svojim parkingom s dodeljenim mestima za direktora. Stajemo na jedno mesto za invalide.

Ženu koja se javila na interfon zanima kod koga smo došli. Tata pokušava da šapne, ali ona ga ne čuje, te mora da ponovi glasnije. „Kod Ričarda Grina”, kaže i pogleda me iskosa.

„Ričard Grin?”

On klimne glavom, zadovoljan sobom. „Poznaj ga jedan računovođa s kojim sam nekad radio.”

„A to je važno zbog...?”

„Želi da te intervjuiše.”

Kolebam se na stepenicama. „Intervjuiše? Na radiju? Ali svi će me čuti!”

„Zar to nije ideja?”

„O čemu treba da me intervjuiše?”

I tada on pocrveni. Tada je možda uvideo da je to nešto najgore čega se ikada setio, jer se ja izdvajam samo svojom bolešću. Da nije toga, bila bih u školi ili bih spavala. Možda bih bila kod Zoi i donosila joj tablete za gorušicu iz ormarića u kupatilu. Možda bih ležala u Adamovom naručju.

Recepcionarka se pravi da je sve u redu. Pita nas kako se zovemo i oboma nam da po nalepnicu. Mi ih poslušno zalepimo na kaput a ona nam kaže da će nam se producentkinja uskoro pridružiti.

„Sedite”, kaže, pokazavši na red naslonjača na suprotnom kraju predvorja.

„Ne moraš da pričaš”, izgovara tata dok sedamo. „Ući ću sam ako hoćeš, a ti možeš ostati ovde.”

„A o čemu bi ti pričao?”

On slegne ramenima. „O malom broju odeljenja za omladinu obolelu od raka, nedostatku sredstava za istraživanje alternativnih metoda lečenja, o tome da tvoje prehrambene potrebe ne pokriva zdravstveno osiguranje. Mogao bih satima da pričam, dođavola. Ta tema mi je specijalnost.”

„Prikupljanje sredstava? Ne želim da se proslavim po tome što sam prikupila malo novca! Želim da se proslavim po tome što sam sjajna! Želim slavu kakvoj ne treba prezime. Slavu ikone. Jesi li ikada čuo za to?”

On se okrene prema meni, a oči mu se cakle. „A kako ćemo tačno to da izvedemo?”

Aparat za vodu ispušta mehuriće i kaplje pored nas. Muka mi je. Mislim na Zoi. Mislim na njenu bebu, kojoj su svi nokti već na mestu - sićušni, sićušni maslaččkovi nokti.

„Da kažem recepcionarki da otkáže?”, pita tata. „Neću da kažeš da sam te naterao.”

Malkice mi ga bude žao dok drlja nogama po podu ispod stolice kao školarac. Koliko smo samo kilometara daleko jedno od drugog!

„Ne, tata, ne moraš da otkážeš.”

„Znači, ući ćeš?”

„Ući ću.”

On me stegne za ruku. „To je sjajno, Tesa.” Jedna žena se pope uz stepenice i uđe u predvorje. Priđe nam krupnim korakom i srdačno se rukuje s tatom. „Čuli smo se telefonom”, kaže.

„Da.”

„A ovo mora da je Tesa.”

„To sam ja!”

Ona mi pruži ruku, ali ja je zanemarim, napravim se da ne mogu da pomeram ruke. Možda će pomisliti da je to deo moje bolesti. Pogled joj žalosno putuje po mom kaputu, šalu i šeširu. Možda zna da napolju nije tako hladno.

„Nema lifta”, kaže. „Hoćete li moći niz stepenice?”

„Snaći ćemo se”, kaže tata.

Njoj lakne. „Ričard se zaista raduje susretu s vama.”

Očijuka s tatom dok silazimo u studio. Proleti mi kroz glavu da to njegovo tromo zaštitništvo možda privlači žene. Da zbog toga požele da ga spasu. Od mene. Od sve ove patnje.

„Intervju će ići uživo”, kaže nam. Spušta glas kada stižemo do vrata studija. „Vidite ono crveno svetlo? To znači da je Ričard u etru i da ne možemo ući. Za minut će pustiti špicu i svetlo će postati zeleno.” Kaže to kao da moramo ostati pod utiskom.

„Na šta će Ričard igrati?”, upitam. „Je l' na čitav onaj fazon s devojkom na samrti, ili je smislio nešto originalno?”

„Molim?” Osmeh joj se pokoleba; preko lica joj preleti zabrinutost kada pogleda u tatu da bi je on umirio. Je l' ona to nanjušila jedva primetan miris nečega neprijateljskog u vazduhu?

„U bolnicama nema mnogo odeljenja za omladinu obolelu od raka”, brzo kaže tata. „Kad bismo mogli bar da pomislimo da smo podigli svest o tome, to bi bilo sjajno.”

Crveno svetlo ispred studija pretvori se u zeleno. „To ste vi!”, kaže producentkinja i otvori nam vrata. „Tesa Skot i njen otac”, najavi nas.

Zvučimo kao gosti na večeri, kao da smo došli na bal. Ali Ričard Grin nije nikakav princ. Jedva se pridiže sa stolice i pruža svoju debelu ruku da se jedno pa drugo rukujemo s njim. Šaka mu je znojava, kao da je treba iscediti. Pluća mu zahripaju kada opet sedne. Smrdi na pljuge. Raspoređuje hartije. „Sedite”, kaže nam. „Ja ću vas najaviti, i odmah ćemo preći na priču.”

Nekada sam gledala Ričarda Grina kako vodi gradske vesti za vreme ručka. Dopadao se jednoj medicinskoj sestri u bolnici. Sad znam zašto su ga sklonili na radio.

„Dobro”, kaže on. „Idemo. Budite što prirodniji. Biće vrlo neobavezno.” Okrene se mikrofonu. „A sada imam čast da predstavim svoju današnju gošću u studiju, jednu veoma hrabru mladu damu po imenu Tesa Skot.”

Srce mi zalupa kada izgovori moje ime. Hoće li Adam slušati? Ili Zoi? Ona možda leži na krevetu s uključenim radiom. I muka joj je. Napola drema.

„Tesa protekle četiri godine živi s leukemijom i došla je ovamo danas sa svojim tatom da bi nam pričala o čitavom tom iskustvu.”

Tata se naginje napred i Ričard, možda prepoznajući njegovu dobru volju, postavlja njemu prvo pitanje.

„Ispričajte nam kako ste shvatili da je Tesa bolesna”, kaže Ričard.

Tati se to mnogo dopadne. Priča o bolesti koja je ličila na grip, trajala četiri nedelje i koja nikako nije htela da se povuče. Priča o tome kako naš lekar opšte prakse nije rutinskim pregledom uočio uzrok jer je leukemija tako retka.

„Primetili smo modrice”, kaže. „Mala krvarenja na Tesinim leđima, izazvana smanjenjem broja krvnih pločica.”

Tata je heroj. Priča o tome kako je morao da napusti svoj posao finansijskog savetnika, o tome kako nam se život izgubio u bolnicama i lečenju.

„Rak nije lokalna bolest”, priča, „već bolest celog tela. Kada je Tesa odlučila da prestane s agresivnijim tretmanima, rešili smo da teramo dalje kod kuće, holističkim pristupom. Ona je na naročitoj dijeti. Skupo je održavati je, ali ja čvrsto verujem da zdravlje ne donosi hrana u vašem životu, već život u hrani koju jedete a koja zaista vredi.”

To me zapanji. Je l' on to želi da se ljudi javljaju i daju novac za organsko povrće?

Ričard se okreće meni, ozbiljnog lica. „Odlučila si da prestaneš s lečenjem, Tesa? To zvuči kao veoma teška odluka za nekoga ko ima šesnaest godina.”

Grlo mi je suvo. „Ne baš.”

On klimne glavom kao da očekuje još. Letimice pogledam u tatu, koji mi namiguje. „Hemoterapija produžava život“, kažem, „ali se od nje osećate loše. Bila sam na prilično teškom lečenju i znala sam da ću moći štošta više da radim ako prekinem.“

„Tvoj tata kaže da želiš da se proslaviš“, kaže Ričard. „Zato si želela da danas dođeš na radio, je l' da? Da ugrabiš svojih petnaest minuta slave?“

To zvuči kao da sam jedna od onih žalosnih devojčica što da ju oglaš u mesnim novinama jer žele da budu deveruše na nečijem venčanju, ali ne poznaju nijednu nevestu. Zvuči kao da sam prava-pravcata glupačica.

Duboko udišem. „Imam spisak onoga što želim da uradim pre no što umrem. Na njemu je i to da se proslavim.“

Ričardu blesnu oči. On je novinar i prepoznaje dobru priču. „Tvoj tata nije pominjao nikakav spisak.“

„Zato što je to na njemu većinom zabranjeno.“

Maltene je spavao dok je pričao s tatom, ali sada je na rubu stolice. „Stvarno? Na primer?“

„Pa, uzela sam tatina kola i odvezla se na ceo dan bez dozvole i polaganja ispita.“

„Ho-ho!“, zakikoće se Ričard. „Odoše vaše premije osiguranja, gospodine Skote!“ Lako gurne tatu laktom da bi mu pokazao da u opasci nije bilo pakosti, ali tata se samo smuši. Osećam talas krivice i moram da skrenem pogled.

„Jedan dan sam pristajala na sve što bi mi neko predložio.“

„Šta se desilo?“

„Završila sam u reci.“

„Postoji jedna takva reklama na TV-u“, kaže Ričard. „Je l' te ona nadahnula?“

„Nije.“

„Umalo nije vrat slomila na motoru“, prekine nas tata. Hoće da nas vrati na bezbedan teren. Ali on je ovo smislio i sada ne može da se izvuče.

„Malo je nedostajalo da me uhapse za krađu u prodavnici. Želela sam da prekršim što više zakona za jedan dan.“

Ričard je već malčice napet.

„Zatim seks.“

„I droga...“

„I rokenrol!“, veselo kaže Ričard u mikrofon. „Čuo sam da se, kada vam kažu da imate neizlečivu bolest, to može videti kao prilika da sredite život, da dovršite nedovršena posla. Mislim da ćete se složiti, dame i gospodo, da ovde imamo jednu mladu damu koja živi punim plućima.“

Ispraćaju nas prilično na brzaka. Pomišljam da će se tata obrušiti na mene, ali on to ne radi. Polako se penjemo uza stepenice. Iscrpljena sam.

Tata kaže: „Ljudi bi mogli da daju novac. To se već dešavalo. Ljudi će želiti da ti pomognu.“

Omiljeni Šekspirov komad mi je *Magbet*. Kada on ubije kralja, u čitavoj zemlji zbivaju se čudnovate stvari. Sove krešte. Zrikavci ciče. Nema dovoljno vode u okeanu da spere svu krv.

„Ako skupimo dovoljno novca, mogli bismo da te odvedemo u onaj istraživački institut u Americi.“

„Novac ne pomaže, tata.“

„Pomaže! Nikako to ne bismo mogli da priuštimo bez pomoći, a oni su imali izvesnog uspeha sa svojim programom jačanja imuniteta.“

Hvatam se za ogradu. Od plastike je, blistava i glatka.

„Hoću da prestaneš, tata.“

„Da prestanem s čim?“

„Da prestaneš da se praviš da ću ozdraviti.“

26.

Tata perjanom pajalicom briše stočić, zatim okvir kamina i sve četiri prozorske daske. Šire razmiče zavese i pali obe lampe. Kao da hoće da upozori mrak da ne dolazi.

Mama, koja sedi kraj mene na kauču, ima izraz lica sablaznutog poznatim. „Bila sam zaboravila“, kaže.

„Šta?“

„Kako upadaš u takvu paniku.“

On je podozrivo prostreli pogledom. „Je l' to uvreda?“

Uzima mu pajalicu i pruža čašu šerija iz koje nateže i dopunjava je od doručka. „Evo“, kaže. „Trebalo da me sustigneš.“

Mislila da se probudila pijana. Zacelo se probudila u tatinoj postelji. Kal me je odvuкао preko odmorišta da vidim.

„Sedma stavka“, rekla sam mu.

„Šta?“

„Na mom spisku. Htela sam da putujem po svetu, ali sam zamenila to za to da se mama i tata opet smuvaju.“

On mi se iscerio, kao da je sve to moja zasluga, a oni su zapravo sve izveli sami. Otvorili smo čarape i poklone na podu njihove sobe dok su oni dremljivo netremice gledali u nas. Kao da smo bili u vremeplovu.

Tata sada ode do trpezarijskog stola i stane da preraspoređuje viljuške i salvete. Ukrasio je sto praskavim bombonama i figuricama Sneška Belića od vate. Presavio je salvete u origami ljljane.

„Rekao sam im u jedan“, kaže.

Kal zastenje iza svog stripa. „Ne znam zašto si im išta govorio. Čudni su.“

„Tišina“, kaže mu mama. „Božićni duh!“

„Božić je glup“, mrmlja on, prevrće se na itisonu i tugaljivo se zagleda u nju. „Voleo bih da smo samo mi.“

Mama ga blago gurne cipelom, ali on neće da se nasme-je. Ona zamahne na njega perjanom pajalicom. „Hoćeš malo ovoga?“

„Samo probaj!“ On skoči na noge, smejući se, i otrči u suprotan kraj prostorije, kod tate. Mama ga pojuri, ali ga tata zaštiti tako što joj se ispreči na putu i odbije je tobožnjim karate udarcima.

„Preturicete nešto“, kažem im, ali niko me ne sluša. Umesto toga, mama gura pajalicu tati među noge i trese je. On joj je otima i gura u bluzu, potom je juri oko stola.

Neobično je koliko me to razdražuje. Želela sam da ponovo budu zajedno, ali nisam baš na to mislila. Mislila sam da će biti ozbiljniji.

Dižu toliko buke da ne čujemo zvono na vratima. Neko nam neočekivano zakuca na prozor.

„Ups“, kaže mama. „Stigli su nam gosti!“ Kao da joj se vrti u glavi kada skakuće da otvori vrata. Tata namešta pantalone. Još se smeši kada on i Kal izađu za njom u predvorje.

Ja jednostavno ostajem tu gde sam, na kauču. Prekrštam noge. Raskrštam ih. Uzimam TV program i nemarno prelistavam stranice.

„Gle ko je došao“, kaže mama uvodeći Adama u dnevni boravak. On na sebi ima košulju s dugmadima i platnene pantalone umesto farmerki. Očešljao se.

„Srećan ti Božić“, kaže.

„I tebi.“

„Kupio sam ti čestitku.“

Mama mi namigne. „Ostaviću ja vas dvoje nasamo.“

To nije baš suptilno.

Adam seda na ručku stolice naspram mene i posmatra me kako otvaram čestitku. Na njoj je crtež irvasa s božikovinom obmotanom oko rogova. Unutra, napisao je: *Nek ti je srećan!* Nema poljubaca.

Stavljam je uspravno na stočić između nas i oboje je gledamo. Čeznem za nečim. To je mršavo i staro, kao da ga ništa ne može ukloniti.

„Što se tiče onoga od pre neko veče...“, kažem.

On sklizne s ručke na sedište stolice. „Šta s tim?“

„Misliš li da treba da razgovaramo o tome?“

On okleva, kao da bi to moglo biti trik pitanje. „Verovatno.“

„Jer ja mislim da si se možda malo uplašio.“ Usuđujem se da pogledam u njega. „Je l' jesi?“

Ali pre no što on stiže da odgovori, otvaraju se vrata od dnevnog boravka i Kal upada unutra.

„Kupio si mi čunove za žongliranje!“, objavi. Stane pred Adama krajnje zadivljen. „Otkud si znao da ih želim? Mnogo su gotivni! Gledaj, već mi malo nedostaje.“

Nije ni za šta. Čunovi se razleću po dnevnom boravku na sve strane. Adam se smeje, kupi ih, pa se i sam okušava. Iznenadjuće je dobar; polazi mu za rukom da ih sedamnaest puta uhvati pre no što mu ispadnu.

„Misliš da bi mogao s noževima?“, pita ga Kal. „Jer jednom sam video čoveka koji žonglira s jabukom i tri noža. Oljuštio je jabuku i pojeo je dok je žonglirao. Je l' možeš tome da me naučiš pre no što napunim dvanaest godina?“

„Pomoći ću ti da vežbaš.“

Kako su samo bezbrižni dok se dobacuju čunovima! Kako im je lako da pričaju o budućnosti!

Adamova mama ulazi i seda pored mene na kauč. Rukujemo se, što je blago uvrnuto. Šake su joj sitne i suve. Izgleda umorno, kao da je danima na putu.

„Ja sam Seli“, kaže. „I tebi smo kupili poklon.“

Pružna mi kesu za kupovinu. Unutra je bombonjera. Nije čak ni umotana. Vadim je i okrećem u krilu.

Kal joj dodaje čunove za žongliranje. „Hoćete da pokušate?“ Ona se dvoumi, ali ipak ustaje. „Pokazaću vam šta da radite“, kaže on.

Adam seda na njeno mesto na kauču, pored mene. Naginje se ka meni i kaže: „Nisam se uplašio.“

Osmehuje se. Ja mu uzvraćam osmeh. Želim da ga dodirnem ali ne mogu jer ulazi tata, s bocom šerija u jednoj ruci a kuhinjskim nožem u drugoj, i objavljuje da je večera na stolu.

Ima brdo hrane. Tata je spremio ćuretinu, pečenje i krompir-pire, pet različitih vrsta povrća, nadev i umak. Pustio je svoj disk Binga Krozbiya, pa ta prastara muzika o praporcima i snegu struji iznad nas dok jedemo.

Mislila sam da će odrasli sedeti i razglabati o hipotekama i biti uopšteno dosadni. Ali pošto su mama i tata pripiti, budalasti su jedno prema drugom i nije nimalo neprijatno.

Čak ni Seli ne može da se ne smeši dok mama priča kako su njeni roditelji smatrali da tata odveć liči na šljakera i zabranili joj da se viđa s njim. Priča o privatnim školama i debitantskim balovima, o tome kako je redovno krala sestri ponija i noću jahala na drugi kraj grada u socijalno naselje da poseti tatu.

On se smeje na pomen te uspomenu. „Bio je to tek pijačni gradić, ali ja sam živeo na samom suprotnom kraju. Jedne subote taj jadni poni je toliko klipsao da više nikada nije pobedio ni najednom turniru.“

Mama dopuni Seli čašu vina. Kal izvede jedan mađioničarski trik s nožem za puter i salvetom.

Možda Seli lekovi omogućavaju da dosegne druge stvarnosti, jer zbilja je očigledno kako Kal pomera salvetu, a ona ga posmatra sa strahopoštovanjem.

„Umeš li da izvedeš još nešto?“, upita ga.

On se oduševi. „Gomilu toga. Pokazaću vam kasnije.“

Adam sedi naspram mene. Noge nam se dodiruju ispod stola. Svaki delić mene svestan je toga. Gledam ga kako jede. Kada otpije gutljajčić vina, zamišljam kakvog bi ukusa bili njegovi poljupci.

„Gore“, govorim mu očima. „Gore, odmah. Hajde da pobegnemo.“

Šta bi uradili? Šta bi mogli da urade? Mogli bismo da se skinemo, da legnemo u moj krevet.

„Praskave bombone!“, uzvikne mama. „Zaboravili smo da otvorimo praskave bombone!“

Ukrštamo ruke i povezujemo se, pravimo božićni praskavi lanac oko stola. Dok vučemo, kroz vazduh lete šeširi i vicevi i plastične igračke.

Kal čita svoj vic naglas. „Kako se zovu Betmen i Robin kad ih pregazi parni valjak?“ Niko ne zna. „Fletmen i Ribon!¹⁶“ usklikne.

---

¹⁶ *Flatman and Ribbon - Pljosnati čovek i Traka.* (Prim. prev.)

Svi se nasmeju, sem Seli. Možda ona misli na svog pokojnog muža. Moj vic je bezveze, o čoveku koji ušeta u bar, ali to je gvozdeni bar¹⁷ pa ga zaboli glava. Adamov nije čak ni vic, već zapažanje da bi se, da se svemir pojavio danas, čitava zabeležena istorija odigrala u poslednjih deset sekundi.

„To je tačno”, kaže Kal. „Ljudska bića su krajnje beznačajna u poređenju sa Sunčevim sistemom.”

„Mislim da bih mogla pokušati da se zaposlim u fabrici praskavih bombona”, kaže mama. „Zamislite da čitavu godinu smišljate viceve, zar to ne bi bilo zabavno?”

„Ja bih mogao da ubacujem petarde”, kaže tata i namigne joj. Stvarno su previše popili.

Seli se dodiruje po kosi. „Da pročitam ja svoj?”

Svi se međusobno ućutkujemo. Pogled joj je setan dok čita. „*Uđe patka u apoteku da kupi karmin. Apotekarka kaže: 'To je pedeset devet penija.'*” Patka kaže: „*Hvala, možete li mi to staviti na račun, molim vas?*”

Kal prasne u smeh. Baci se sa stolice na pod i zamaše nogama. Seli je drago, ponovo čita vic. I jeste smešan. Počinje kao talasić u mom stomaku, zatim mi se penje do usta. Smeje se i Seli, snažno i grleno. Kao da se iznenadi što proizvodi takav zvuk, na šta se mama, tata i Adam zakikoću. Kakvo olakšanje! Kakvo prokletost olakšanje! Ne sećam se kad sam se poslednji put naglas smejala. Suze mi se kotrljaju niz obraze. Adam mi pruža svoju salvetu preko stola.

„Evo.” Očeše me prstom po prstu.

Brišem oči. Gore, gore. Želim da prelazim rukama po tebi. Upravo se spremam da to kažem naglas, upravo se spremam da kažem: „Imam nešto za tebe, Adame, ali nalazi se kod mene u sobi, te ćeš morati da dođeš i da uzmeš”, kada se začuje kucanje po prozoru.

To je Zoi, lica priljubljenog uz staklo, kao Marija u onoj božičnoj priči. Trebalo je da s roditeljima dođe tek posle podne.

Unosi hladnoću. Otresa noge na itisonu pred svima nama. „Srećan vam Božić svima”, kaže.

Tata joj nazdravlja i poželi isto. Mama ustaje i grli je.

Zoi kaže: „Hvala vam.” Zatim brižne u plač.

Mama joj donesi stolicu i papirne maramice. Odnekud se pojavljuju dve pite s mlevenim mesom i mnogo krema s brendijem. Zoi zaista ne bi trebalo da pije alkohol, ali možda se ne računa ako je u kremu.

„Kada sam pogledala kroz prozor”, smrkne, „ličilo je na nešto iz neke reklame. Umalo nisam otišla kući.”

Tata pita: „Šta se dešava, Zoi?”

Ona gurne u usta kašiku pite i putera s rakijom, brzo sažvače i proguta. „Šta vas zanima?”

„Šta god hoćeš da nam kažeš.”

„Pa dobro, zapušten mi je nos i osećam se usrano. Jel vas to zanima?”

„To je usled porasta nivoa HCG-a”, kažem joj. „To je hormon trudnoće.” Za stolom zavlada trenutak tišine kada svi pogledaju u mene. „Pročitala sam u *Riders dajdžestu*.”

Nisam sigurna je li trebalo to da govorim naglas. Zaboravila sam da Adam, Kal i Seli uopšte ne znaju da je Zoi trudna. Međutim, niko od njih ništa ne kaže, a Zoi kao da nema ništa protiv, već samo trpa pitu u usta.

Tata pita: „Je li se nešto dogodilo kod kuće, Zoi?”

Ona pažljivo ponovo napuni kašiku. „Rekla sam roditeljima.”

„Rekla si im danas?” Zazvuči iznenađeno.

Ona obriše usta rukavom. „Možda je bio pogrešan čas.”

„Šta su ti rekli?”

„Rekli su milion stvari, i sve su bile ružne. Mrze me. U stvari, svi me mrze. Osim bebe.” .

Kal se iskezi. „Rodićeš bebu?”

„Aha.”

„Kladim se da je dečak.”

Ona zavrta glavom. „Ne želim dečaka.”

Tata upita: „Ali želiš bebu?” Kazao je to vrlo nežno.

---

¹⁷Igra reči: na engleskom *bar* znači i šipka. (Prim. prev.)

Zoi okleva, kao da razmišlja o tome prvi-prvcijati put. Zatim mu se osmehne vodnjikavih i začuđenih očiju. Nikada ranije nisam videla takav izraz na njenom licu. „Da”, kaže. „Stvarno mislim da želim. Nazvaću je Lorin.”

Ona je u devetnaestoj nedelji trudnoće, beba je sasvim poprimila oblik i teži približno dvesta četrdeset grama. Kad bi se sada rodila, stala bi mi na dlan. Stomak bi joj bio išaran ružičastim venama i proziran. Kad bih nešto rekla, čula bi me.

Kažem: „Stavila sam tvoju bebu na svoj spisak.” Verovatno ni to nije trebalo da kažem naglas. Stvarno nisam namerno. Opet svi pilje u mene.

Tata pruža ruku preko stola i dodiruje me po ruci. „Tesa”, kaže.

Mrzim to. Guram njegovu ruku. „Želim da budem tamo.”

Zoi kaže: „To je tek za pet meseci, Tes.”

„Pa? To je samo sto šezdeset dana. Ali ako me ne želiš tamo, mogu da sedim ispred i možda uđem posle. Hoću da budem jedna od prvih ljudi na svetu koji će je u životu držati.”

Ona ustaje i zaobilazi sto. Obavija ruke oko mene. Drugačija je na dodir. Veoma je vruća i tibia joj je sva otvrdla.

„Tesa”, kaže, „*želim* da budeš tamo.”

27.

Popodne brzo protiče. Sto je raščišćen i uključen je TV. Svi slušamo kraljičin govor, zatim Kal izvodi nekoliko mađioničarskih trikova.

Zoi provodi poslepodne sa Seli i mamom, prepričavajući sve pojedinosti svoje propale veze sa Skotom. Čak im traži i savet o porođaju. „Recite mi“, kaže, „je l' boli onoliko koliko se priča?“

Tata je zaokupljen svojom novom knjigom, *Organskom ishranom*. Povremeno čita statistike o hemikalijama i pesticidima svakome koga to zanima.

Adam uglavnom priča s Kalom. Pokazuje mu kako da obrće čunove; uči ga novom triku s novčićem. Stalno se predomišljam kada je on u pitanju. Ne oko toga da li mi se sviđa ili ne, već da li se ja njemu sviđam. Malo-malo pa nam se pogledi susretnu, ali ga on uvek odvrati pre mene.

„Želi te“, nemo mi govori Zoi u nekom trenutku. Ali ako je to tačno, ne znam kako to da ostvarim.

Provela sam popodne prelistavajući knjigu koju mi je Kal kupio, *Sto uvrnutih načina da odeš bogu na istinu*.

Prilično je duhovita, ali ja ne prestajem da se osećam kao da u meni postoji prostor koji se smanjuje. Sedela sam dva sata na ovoj stolici u uglu, i odvojila sam se. Znam da to radim i znam da to nije u redu, ali ne znam kakva drugačija da budem.

U četiri se smrkne i tata pali sva svetla. Iznosi činije sa slatkišima i orašastim voćem. Mama predlaže partiju karata. Ja pobočke izlazim u predvorje dok oni preraspoređuju stolice. Dosta mi je nepokretnih zidova i polica. Dosta mi je centralnog grejanja i zabavnih igara. Uzimam kaput s kuke i izlazim u vrt.

Zaprepašćena sam koliko je hladno. Zima mi pali pluća, pretvara mi dah u dim. Stavljam kapuljaču, povlačim uzicu, vezujem je ispod brade i čekam.

Polako, kao da izranja iz magle, u žižu ulazi sve u bašti - žbun božikovine koji grebe po šupi, ptica na stubu ograde, njeno perje koje raščešljava vetar.

Unutra sigurno dele karte i dodaju jedni drugima kikiriki, ali ovde napolju svetluca svaka vlat trave, zašiljena mrazom. Ovde napolju nebo je krcato zvezdama, kao iz bajke. Čak i mesec kao da se zapanjio.

Čizmama gnječim opalo voće dok koračam ka jabuci. Dodirujem čvorove na stablu, pokušavam da osetim njegovu nagnječenu boju škriļjca kroz prste. Nekoliko listova snuždeno visi na granama. Šaka sasušenih jabuka pretvara se u rđu.

Kal kaže da su ljudi sazđani od atomskog praha mrtvih zvezda. Kaže da ću se, kad umrem, opet pretvoriti u prašinu, sjaj, kišu. Ako je to tačno, želim da me sahrane tačno ovde pod ovim drvetom. Njegovo korenje će posegnuti u mekano rasulo mog tela i isisati me do poslednje kapi.

Preobraziću se u cvet jabuke. Sleteću na proleće kao konfete i prilepiti se za cipele članova moje porodice. Oni će me nositi u džepu, i rasejavati tananu svilu mene po jastuku da lakše zaspe. Šta li će tada sanjati?

U leto će me pojesti. Adam će preskočiti ogradu da me ukrade, pomamljen mojim mirisom, mojom oblinom, mojim sjajem i zdravljem. Daće mami da me spremi u kolaču s mrvicama ili štrudli i onda će me pokrkat.

Ležem na tlo i pokušavam to da zamislim. Stvarno, stvarno. Mrtva sam. Pretvaram se u drvo jabuke. Međutim, malo je teško. Pitam se šta je sa pticom koju sam malopre videla, je li odletela. Pitam se šta rade ovi unutra, da li im već nedostajem.

Prevrćem se i guram lice pravo u travu; ona mi hladno uzvraća guranjem. Provlačim šake kroz nju, podižem prste da pomirišem zemlju. Miriše na humus od lišća, na crvlji dah.

„Šta to radiš?“

Okrećem se veoma polako. Adamovo lice je naopačke. „Pomislio sam da izađem da te potražim. Jesi li dobro?“

Uspravljam se i sedam i brišem zemlju s pantalona. „Dobro sam. Bilo mi je vruće.“

On klima glavom, kao da to objašnjava zašto mi mokro lišće prijanja za kaput. Ličim na debila, znam da ličim. A i podvezala sam kapuljaču ispod brade kao neka starica. Brzo je razvezujem.

Njemu jakna zaškripi kada sedne pored mene. „Hoćeš smotanu pljugu?“

Uzimam cigaretu koju mi pruža i puštam ga da mi pripali. On pali i sebi pa ćutke sedimo i duvamo dim u baštu. Osećam da me gleda. Misli su mi toliko bistre da se ne bih iznenadila da on vidi kako mi blešte iznad glave poput neonske reklame ispred kioska za prženu ribu i pomfrit. Sviđaš mi se. Sviđaš mi se. *Bles. Bles. Bles.* S neonskim crvenim srcem koje gori kraj reći.

Opet ležem na travu da se sklonim od njegovog netremičnog pogleda. Hladnoća mi se probija kroz pantalone kao voda.

On leže pored mene, tik do mene. Strašno me boli tolika njegova blizina. Muka mi je od nje. „Ono je Orionov pojas“, kaže.

„Šta?“

Uperi prst u nebo. „Vidiš one tri zvezde u liniji? Mintaka, Alnilam, Alnitak.“ One procvetaju na vrhu njegovog prsta kada ih pomene.

„Otkuda to znaš?“

„Kad sam bio mali, tata mi je pričao priče o sazveždima. Ako uperiš dvogled ispod Oriona, videćeš divovski oblak gasa gde se rađaju sve nove zvezde.“

„Nove zvezde? Mislila sam da svemir umire.“

„Zavisi kako to posmatraš. Uz to se i širi.“ Prevrne se na bok i nalakti. „Čujem od tvog brata da si se proslavila.“

„A je l' ti ispričao i da je to bila potpuna propast?“

On se nasmeje. „Nije, ali sada moraš ti.“

Volim da ga zasmejavam. Ima prelepa usta i to mi pruža priliku da gledam u njega. Zato mu prepričam čitavu bezveznu posetu radio-stanici i napravim je mnogo smešnjom no što je to zbilja bila. Ispadam junak, anarhista radio-talasa. Onda, pošto ide tako dobro, pričam mu i da sam uzela tatina kola i odvezla Zoi u hotel. Ležimo na vlažnoj travi s ogromnim nebom iznad glave, mesec je nisko i svetao je; pričam mu i o garderobnom ormanu, i o tome kako je moje ime nestalo s lica sveta. Pričam mu čak i o svojoj navici da pišem po zidovima. Lako je pričati u mraku - nisam to ranije znala.

Kada završim, on kaže: „Ne treba da brineš da ćeš biti zaboravljena, Tes.“ Zatim kaže: „Misliš li da ćemo im nedostajati ako odemo kod mene na deset minuta?“

Oboje se nasmešimo.

Bles, bles, blešti znak iznad moje glave.

Dok prolazimo kroz polomljeni deo ograde i koračamo stazom dio njegovih zadnjih vrata, njegova ruka se češe o moju. Jedva se dodirujemo, ali stresam se od toga.

Polazim sa njim u kuhinju. „Odmah se vraćam“, kaže. „Imam poklon za tebe“, i izgubi se u predvorju i otrči uz stepenice.

Nedostaje mi čim ode. Kad nije sa mnom, mislim da sam ga izmaštala.

„Adame?“ To je prvi put da sam ga pozvala po imenu. Ono zvuči čudno na mom jeziku, i moćno, kao da će se nešto dogoditi ako ga budem izgovarala dovoljno često. Odlazim u predvorje i gledam ka vrhu stepenica.

„Adame?“

„Gore sam. Popni se ako hoćeš.“

To i uradim.

Njegova soba je ista kao moja, samo naopačke. On sedi na postelji. Izgleda drugačije, neobično. U ruci ima srebrni paketić.

„Ne znam čak ni hoće li ti se ovo dopasti.“

Sedam pored njega. Svaku noć spavamo a deli nas samo zid. Probiću rupu u zidu iza svog ormana i napraviti tajni prolaz u njegov svet.

„Evo“, kaže. „Valjda je najbolje da ga otvoriš.“

Unutar ukrasne hartije nalazi se vrećica. U vrećici je kutija. U kutiji je narukvica - sedam kamenčića, svi različitih boja, povezani srebrnim lancem.

„Znam da se trudiš da ne stičeš nove stvari, ali mislio sam da bi ti se mogla svideti.“

Toliko sam zatečena da ne mogu da govorim.

On kaže: „Da ti pomognem da je staviš?“

Ispružim ruku a on mi obavije lančić oko zgloba i prikači kvačicu. Potom uplete prste u moje. Gledamo u ruke koje su spojene na krevetu između nas. Moja je drukčija, isprepletana s njegovom, s novom grivnom na zglobu. A njegove šake su potpuno nove za mene.

„Tesa?“, kaže.

Ovo je njegova soba. Samo zid deli moju postelju i njegovu. Držimo se za ruke. Kupio mi je narukvicu. „Tesa?“, ponovi.

Kada pogledam u njega, kao da se uplašim. Oči su mu zelene i pune senki. Usta su mu divna. Naginje se prema meni i ja znam. Znam.

Još se nije desila, ali desiće se.

Osma stavka je ljubav.

28.

Srce mi preskače. „Mogu ja to.“

„Ne“, kaže Adam. „Ja ću.“

Svakoj kopči posvećuje punu pažnju, zatim mi svlači čizme i spušta ih jednu kraj druge na pod.

Pridružujem mu se na tepihu. Odvezujem mu pertle, uzimam mu nogu po nogu sebi u krilo i izuvam mu patike. Gladim ga po zglobovima, guram mu ruku u pantalone i milujem po listovima. Dodirujem ga. Dodirujem mekane malje na njegovim nogama. Nisam znala da mogu biti tako smela.

Pravimo od toga igru, nalik strip-pokeru, ali bez karata ili kockica. Raskopčam mu jaknu i puštam je da padne na pod. On mi otkopčava kaput i skida mi ga s ramena. Pronalazi list iz vrta u mojoj kosi. Dodirujem ga po tamnim kovrdžama, uvijam njihovu snagu oko prstiju.

Ništa nije malo kada me on gleda, te ne žurim s dugmadima na njegovoj košulji. Ovo poslednje se sabija u planetu pod našim pogledom - mlečnobelu i savršeno okruglu.

Čudesno je što oboje znamo šta da radimo. Ja ne moram čak ni da razmišljam o tome. Nije kao da me on vuče za sobom. Ovo nije ni spretno ni znalacki. Ovo je kao da zajedno otkrivamo put.

Pružam ruke uvis kao dete, a on mi skida džemper. Moja kosa, moja nova kratka kosa, puni se statičkim elektricitetom i pucketa u mraku. Smejem se na to. Osećam se kao da mi je telo punačko i zdravo.

Njegova nadlanica me ovlaš dira po grudima kroz brus, i on zna da je to u redu, jer se gledamo. Dodirivalo me je brdo ljudi, bockalo i čarkalo, ispitivalo i operisalo. Mislila sam da mi je telo otupelo, da je neprijemčivo za dodir.

Opet se ljubimo. Minutima. Kratkim poljupcima gde me on nežno grize za gornju usnu, a moj jezik ide po rubovima njegovih usana. Soba kao da je puna duhova, drveća, neba.

Naši poljupci se produbljuju. Tonemo jedno u drugo. Kao kad smo se prvi put ljubili - neodložno, žestoko. „Želim te“, kaže. A želim i ja njega.

Hoću da mu pokažem grudi. Hoću da raskopčam brus i da ih izvadim. Povlačim ga ka krevetu.

Još se ljubimo - u grlu, po vratu, u usta. Soba kao da je puna dima, s nečim što gori tu između nas.

Ležem na krevet i propinjem se kukovima. Moram da skinem farmerke. Hoću da mu se pokažem, hoću da me vidi.

„Jesi li sigurna u ovo?“, pita.

„Vrlo.“

Prosto je.

On mi otkopčava farmerke. Raskopčavam mu kaiš jednom rukom, kao mađioničar. Obilazim mu prstom oko pupka, palcem mu gurajući bokserice.

Dodir njegove kože uz moju, njegova težina na meni, njegova toplota koja se utiskuje u mene - nisam znala da će biti ovako. Nisam shvatala da, kada vodiš ljubav, zapravo *praviš* ljubav. Uskomešaš stvari. Utičeš na onog drugog. Dah koji mi se otima je omamljen. On ga udiše uz brektaj.

Njegova ruka mi klizi pod kuk, ja je dočekujem svojom, prsti su nam isprepletani. Nisam sigurna koja je čija ruka.

Ja sam Tesa. Ja sam Adam.

Prekrasno je što znam gde su moje ivice. Naš dodir pod našim prstima. Naš ukus na našim jezicima.

I sve vreme posmatramo jedno drugo, proveravamo jedno kod drugog, kao u muzici, kao u plesu. Gledamo se u oči.

Pojačava se, to žiganje među nama, menja se i nadima. Želim ga. Želim ga bliže. Ne mogu dovoljno da priđem. Grlim ga nogama oko nogu, prelazim mu rukama po leđima, trudeći se da ga uvučem dublje u sebe.

Kao da mi srce skače uvis i ženi se mojoj dušom, kao da mi se celo telo urušava. Kao kada kamen padne u baru, kroz mene se talasaju krugovi i krugovi ljubavi.

Adam kliče od radosti. Grlim ga i priljubljujem uz sebe. Zadivljena sam njime. Nama. Ovim darom.

On me mazi po glavi, po licu, ljubi mi suze. Živa sam, srećna što sam s njim na ovom svetu, u ovom trenu.

29.

Curi ini krv iz nosa. Stojim pred ogledalom u predsoblju i gledam kako mi se sliva niz bradu i kroz prste dok mi ruke ne postanu klizave od nje. Kaplje na pod i širi se po tkanju itisona.

„Molim te“, šapućem. „Ne sada. Ne večeras.“

Ali ona ne prestaje.

Čujem kako je gore mama poževela Kalu laku noć. Zatvara vrata njegove sobe i odlazi u kupatilo. Čekam, osluškajući je kako piški, a zatim pušta vodu. Zamišljam je kako pere ruke na umivaoniku, briše ih peškirom. Možda se gleda u ogledalo, baš kao što ja to radim ovde dole. Pitam se oseća li se isto tako daleko kao ja, isto tako zaslepljeno svojim odrazom.

Zatvara vrata od kupatila i silazi niz stepenice. Ja joj preprečim put kada se pojavi na poslednjem stepeniku.

„O, bože!“

„Curi mi krv iz nos.“

„Lipti iz tebe!“ Zaleprša rukama. „Ovamo, brzo!“ Ugura me u dnevni boravak. Teške, tupe kapi pljuskaju po itisonu dok hodam. Bulke mi cvetaju pod nogama.

„Sedi“, zapovedi mi. „Zabaci glavu i stegni nos.“

To je suprotno od onoga što treba da se uradi, te ne obraćam pažnju na to. Za deset minuta doći će Adam i idemo da đuskamo. Mama na trenutak stoji i gleda me, zatim istrči iz sobe. Pomislim da je možda otišla da povrati, ali ona se vraća s krpom i gura mi je u ruke.

„Zabaci glavu. Pritisni ovo na nos.“

Pošto moj pristup ne pomaže, poslušam je. Krv mi pocuri u grlo. Gutam koliko god mogu, ali mnogo mi odlazi u usta i ne mogu baš najbolje da dišem. Naginjem se napred i pljujem na krpu. Na njoj se zacakli veliki ugrušak, vanzemaljski taman. To svakako nije nešto što bi trebalo da bude van mog tela.

„Daj mi to“, kaže mama.

Pružam joj je i ona je pomno osmatra pre no što je presavije. Njene ruke, kao i moje, sada su umrljane krvlju.

„Šta ću da radim, mama? On će uskoro doći.“

„Prestaće svaki čas.“

„Pogledaj mi odeću!“

Ona očajnički vrti glavom. „Bolje lezi.“

I to je pogrešan postupak, ali krv ne prestaje da curi, te je ionako sve upropašćeno. Mama seda na rub kauča. Ja ležem na leđa i posmatram kako se obrisi rasvetljavaju i rastaču. Zamišljam da sam na brodu koji tone. Neka avet maše krilima na mene.

Mama pita: „Je l' ti išta bolje?“

„Mnogo.“

Mislim da mi ne veruje pošto ode u kuhinju i vraća se s posudom za kockice leda. Čučne kraj kauča i isprazni je u krilo. Kockice leda joj skliznu s farmerki i padnu na itison. Ona podigne jednu, obriše dlačice i pruži mi je.

„Stavi ovo na nos.“

„Bolji bi bio zaleđeni grašak, mama.“

Ona načas razmisli o tome, pa ponovo odjuri, i vrati se s pakovanjem šećerca.

„Hoće li ovo poslužiti? Nije bilo graška.“

Na to se nasmejem, što je valjda nešto.

„Šta?“, upita ona. „Šta je tako smešno?“

Maškara joj se razmazala, kosa raščupala. Posežem za njenom rukom i ona mi pomaže da se uspravim i sednem. Osećam se prastaro. Spuštam noge na pod i štipam se prstima za vrh nosa kao što su mi pokazali u bolnici. Puls mi tuče u glavi.

„Ne prestaje, je l' da? Pozvaću tatu.“

„Misliće da ne možeš s ovim da izađeš na kraj.“

„Neka ga.“

Brzo okreće njegov broj. Pogreši, okreće ponovo.

„Hajde, hajde“, kaže u pola glasa.

Soba je veoma bleđa. Svi ukrasi na okviru kamina izbeljeni kao kosti.

„Ne javlja se. Zašto se ne javlja? Kolika buka može biti u kuglani?“

„To mu je prvi izlazak posle nekoliko nedelja, mama. Ostavi ga. Snaći ćemo se.“

Njoj omlitavi lice. Nije imala iskustva ni s jednom transfuzijom ili lumbalnom punkcijom. Nije smela da bude sa mnom za vreme presađivanja koštane srži, ali mogla je da bude tu na bilo kojoj dijagnozi, a nije. Čak su i njena obećanja da će me češće posećivati zamrla s Božićem. Sada je na nju red da iskusi malo stvarnosti.

„Moraš da me vodiš u bolnicu, mama.“

Ona se užasne. „Kola su kod tate.“

„Zovi taksi.“

„Šta ćemo s Kalom?“

„On spava, zar ne?“

Ona bespomoćno klimne glavom jer ti detalji prevazilaze njene sposobnosti.

„Napiši mu poruku.“

„Ne možemo ga ostaviti samog!“

„Jedanaest mu je godina, mama, praktično je odrastao.“

Ona se tek kratko koleba, zatim u telefonu traži broj taksija. Gledam je u lice, ali žiža mi popušta. Imam samo utisak straha i pometenosti. Zažmurim i setim se jedne majke koju sam jednom videla u nekom filmu. Živela je u planini s puškom i mnoštvom dece. Bila je nepokolebljiva i samouverena. Zalepim tu majku na svoju, kao flaster na ranu.

Kada ponovo otvorim oči, njoj su pune ruke peškira i vuče me za kaput. „Verovatno ne bi trebalo da zaspiš“, kaže. „Hajde da te podignemo. To su bila vrata.“

Ošamućena sam i vruće mi je, kao da bi sve moglo biti san. Ona me osovi na noge i zajedno se odvučemo u predvorje. Čujem kako od zida dopire šapat.

Ali to nije taksi; to je Adam, sav doteran za naš sudar. Pokušavam da se sakrijem, da se oteturam natrag u dnevni boravak, ali on me vidi.

„Tesa“, kaže. „O, bože! Šta se desilo?“

„Krvvari iz nosa“, kaže mu mama. „Mislile smo da si taksi.“

„Idete u bolnicu? Odvešću vas ja tatinim kolima.“

Stupa u predvorje i pokušava da me obgrli rukom kao da ćemo svi jednostavno otići do njegovih kola i ući. Kao da će on voziti a ja krvariti svud po presvlakama i da ništa od toga nije važno. Ličim na životinju koju su udarila kola. Zar on ne shvata da stvarno ne bi trebalo da me gleda ovakvu?

Guram ga. „Idi kući, Adame.“

„Vodim te u bolnicu“, ponovi on, kao da ga možda nisam čula prvi put, ili da sam oglupela od ove krvi.

Mama ga uhvati za mišicu i nežno povede napolje. „Snaći ćemo se“, kaže. „U redu je. Bilo kako bilo, vidi, taksi je stigao.“

„Želim da budem s njom.“

„Znam“, kaže mu ona. „Žao mi je.“

On me dodiruje po ruci dok prolazim stazom pored njega. „Tes“, kaže.

Ne odgovaram mu. Čak i ne gledam u njega jer mu je glas tako čist da bih se mogla predomisliti ako pogledam. Da pronađem ljubav baš kada odlazim i moram da je se odrekнем - kakva neslana šala! Ali moram. Radi njega i radi sebe. Pre no što zaboli još više.

Mama širi peškire na zadnjem sedištu taksija i stavlja nam pojas, onda bodri vozača da napravi veoma uzbuđljiv polukružni zaokret ispred kapije.

„Tako je“, kaže mu mama. „Nagazite.“ Zvuči kao da je u filmu.

Adam gleda s kapije. Maše. Smanjuje se i smanjuje dok se odvozimo.

Mama kaže: „To je bilo lepo od njega.“

Zažmurim. Premda sedim, osećam se kao da padam.

Mama me blago gurne laktom. „Ostani budna.“

Mesec skakuće u prozoru. Pred farovima - magla.

Trebalo je da idemo da igramo. Želela sam da opet probam alkohol. Želela sam da stojim na stolovima i pevam navijačke pesme. Želela sam da preskočim ogradu u parku, ukradem čamac i kružim po jezeru. Želela sam da se vratim kod Adama, da mu se ušunjam u sobu i da vodimo ljubav.

„Adame“, izgovaram u pola glasa. Ali i to prekriva krv, kao i sve ostalo.

U bolnici mi pronalaze invalidska kolica i smeštaju me u njih. Ja sam hitan slučaj, govore mi dok me žurno odvođe s recepcije. Iza sebe ostavljamo obične žrtve kafanskih tuča, loše droge i nasilja u porodici u sitne sate i hitamo hodnikom na neko važnije mesto.

Slojevi bolnice me neobično umiruju. Ovo je kopija sveta sa sopstvenim pravilima i svi imaju svoje mesto. U urgentnom centru su mladići s brzim kolima i trulim kočnicama. Motociklisti koji su preoštro ušli u krivinu.

U operacionim salama su ljudi koji su petljali s puškama ili koje je neki psihopata pratio do kuće. Osim njih, tu su i žrtve nesreća - dete kome je kosa zapala u pokretne stepenice, žena koja je na sebi imala grudnjak sa žicom za vreme oluje s grmljavinom.

A u postelji, duboko u zgradi, nalaze se sve glavobolje koje neće proći. Otkazali bubrezi, osipi, mladeži nepravilnih ivica, guke na grudima, kašalj koji je postao gadan. Na odeljenju *Marija Kiri*, na četvrtom spratu, nalaze se deca s rakom. Potajno i polako izjeda im telo.

Tu je na kraju i mrtvačnica, gde mrtvi leže u rashlađenim fiokama s identifikacionim karticama na stopalima.

Prostorija u kojoj završavam svetla je i sterilna. Unutra su postelja, umivaonik, doktor i medicinska sestra.

„Mislim da je žedna“, kaže mama. „Izgubila je mnogo krvi. Zar ne treba nešto da popije?“

Doktor to odbacuje zamahom ruke. „Moramo da joj tamponiramo nos.“

„Da ga tamponirate?“

Sestra vodi mamu do stolice i seda pored nje. „Doktor će joj staviti trake gaze u nos da bi zaustavio krv“, kaže. „Slobodno možete da ostanete.“

Drhtim. Sestra ustaje da mi da cebe i navlači mi ga do brade. I dalje drhtim.

„Neko te sanja“, kaže mama. „To to znači.“

Oduvek sam mislila da znači da mi, u nekom drugom životu, neko stoji na grobu.

Doktor me uštine za nos, zaviri mi u usta, opipa mi grlo i zatiljak.

„Mama?“, upita.

Ona se prene i ispravi se na stolici. „Ja?“

„Ikakvih znakova trombocitopenije¹⁸ pre danas?“

„Molim?“

„Je li se žalila na glavobolju? Jeste li uočili majušne masnice?“

„Nisam gledala.“

Doktor uzdahne, u trenutku proceni da je to za nju sasvim nov jezik, a ipak, začudo, nastavi.

„Kada je bila poslednja transfuzija krvnih pločica?“

Mama je sve smetenija. „Nisam sigurna.“

„Je li pila u poslednje vreme nešto što u sebi ima aspirina?“

„Izvinite. Ne znam ništa od toga.“

Odlučujem da je spasem. Nije dovoljno jaka, i mogla bi naprosto da izađe ako postane preteško.

„Dvadeset prvog decembra je bila poslednja transfuzija krvnih pločica“, kažem. Glas mi je hrapav. Mehurići krvi u grlu.

Doktor se namršti na mene. „Nemoj da pričaš. Mama, dođite ovamo i držite ćerku za ruku.“

Ona poslušno dođe i sedne na rub postelje.

---

¹⁸ Smanjen broj trombocita u krvi. (Prim. prev.)

„Stegni maminu ruku jednom za 'da'“, kaže mi doktor. „Dva puta za 'ne'. Jasno?“

„Da.“

„Čuti“, kaže. „Stiskaj. Nemoj da pričaš.“

Idemo iz početka, sve po redu - modrice, glavobolje, aspirin, ali ovaj put mama zna odgovore.

„Bondžela ili Tidžel?¹⁹“ pita doktor.

Dva stiska. „Ne“, kaže mu mama. „Nije ih koristila.“

„Antiinflamatorici?“

„Ne“, kaže mama. Gleda me u oči. Napokon govori mojim jezikom.

„Dobro“, kaže doktor. „Tamponiraću ti prednji deo nosa gazom. Ukoliko to ne pomogne, tamponiraćemo pozadi, a ako se krvarenje i dalje nastavi, moraćemo da kauterizujemo.²⁰ Jesu li ti ikada dosada kauterizovali nos?“

Stežem mamu za ruku tako snažno da se ona trgne. „Da, jesu.“

To boli kao đavo. Danima sam osećala miris svog sprženog mesa.

„Moraćemo da ti proverimo broj krvnih pločica“, nastavlja ona. „Iznenadio bih se ako nisi ispod dvadeset.“

Dodiruje me po kolenu preko ćebeta. „Žao mi je. Ovo je baš gadna noć za tebe.“

„Ispod dvadeset?“, odjekne mama.

„Verovatno će joj biti potrebne dve jedinice“, objasni on. „Ne brinite, ne bi trebalo da potraje duže od sata.“

Dok mi on trpa sterilnu vatu u nos, pokušavam da se usredsredim na jednostavne stvari - na stolicu, na srebrne breze bliznakinje u Adamovoj bašti i na to kako im lišće treperi na sunčevoj svetlosti.

Ali ne mogu da istrajem u tome.

Osećam se kao da sam pojela uložak; usta su mi suva i teško mi je da dišem. Gledam u mamu, ali vidim samo da se ona gadi i da je okrenula glavu. Kako mogu da se osećam zrelije od rođene majke? Žmurim da ne moram da je gledam kako me izneverava.

„Neprijatno?“, pita doktor. „Mama, ima li ikakvih izgleda da joj skrenete pažnju?“

Volela bih da nije to rekao. Šta će da radi? Da nam igra? Peva? Možda će izvesti svoju čuvenu tačku nestajanja i izaći na vrata.

Tišina traje dugo. Zatim: „Sećaš li se onog dana kad smo svi probali ostrige, i kad je tvoj tata povratio u kantu za đubre na kraju keja?“

Otvaram oči. Sve senke u sobi nestaju s jasnoćom njenih reči. Čak se i medicinska sestra smeši.

„Tačno su imale ukus mora“, kaže. „Sećaš li se?“

Sećam se. Kupili smo četiri, po jednu za svakog. Mama je odmah zbacila glavu i progutala svoju celu. Ja sam uradila isto. Tata je svoju sažvakao i zapela mu je među zube. Otrčao je po keju držeći se za stomak, a kada se vratio, popio je celu limenku limunade ne zastajući da uzme vazduh. Ni Kalu se nisu svideli. „Možda su one ženski fazon“, rekla je mama, i obema nam kupila po još jednu.

Ona nastavi da opisuje primorski grad i hotel, kratku šetnju do žala i dane kada je sunce sijalo jarko i toplo.

„Mnogo ti se sviđalo tamo“, kaže. „Satima si skupljala školjke i oblutke. Jednom si vezala parče konopca za komad drveta koje je izbacilo more i čitav dan ga vukla gore-dole po plaži praveći se da imaš psa.“

Sestra se na to nasmeje a mama se osmehne. „Bila si čudesno maštovita devojčica“, kaže mi. „Krajnje bezbrižno dete.“

A kad bih mogla da pričam, pitala bih je zašto me je onda napustila? I možda bi ona konačno rekla nešto o čoveku zbog koga je ostavila tatu. Možda bi mi ispričala za ljubav tako veliku da bih počela da shvatam.

---

¹⁹ Antiseptički i analgetički gelovi za usta. (Prim. prev.)

²⁰ Kauterizacija, sagorevanje, uništavanje tkiva (rane, izrasline) nekim kaustičnim sredstvom, odnosno visokom toplotom. (Prim. prev.)

Ali ja ne mogu da pričam. Grlo mi je malo i nadraženo. Umesto toga, slušam kako mama istražuje staro sunce, izbledele dane, minulu lepotu. Dobro je. Vrlo je dosetljiva. Reklo bi se da čak i doktor uživa. U njenoj priči nebo svetluca i dan za danom gledamo delfine kako se igraju u moru.

„Dopunski kiseonik“, kaže doktor. I namiguje mi kao da mi nudi drogu. „Nema potrebe da kauterizujemo. Odlično.“ Priča kratko sa sestrom, zatim se okreće na vratima da mahne u znak pozdrava. „Zasada najbolja mušterija noćas“, kaže mi, pa se neznatno nakloni mami. „A ni vi niste bili tako loši.“

„Kakva je ovo bila noć!“, kaže mama kada konačno uđemo u taksu da nas odveze kući.

„Drago mi je što si bila sa mnom.“

Ona se iznenadi, bude joj čak i milo. „Nisam sigurna od kakve sam koristi bila.“

Rano jutarnje svetlo prosipa se s neba po ulici. U taksiju je hladno, vazduh je proređen, kao u crkvi.

„Evo“, kaže mama, raskopča kaput i zaogrne me njime.

„Nagazite“, kaže vozaču, i obe se kikoćemo.

Vraćamo se putem kojim smo došle. Vrlo je pričljiva, puna planova za proleće i Uskrs. Hoće da provodi više vremena kod nas, kaže. Hoće da pozove neke svoje i tatine stare prijatelje na večeru. Možda će želeti da priredi zabavu za moj rođendan, u maju.

Možda ovaj put ozbiljno misli.

„Znaš li“, kaže, „da svako veče kada pakuju robu s pijačnih tezgi, ja izađem i sakupim povrće i voće sa zemlje. Ponekad bace cele kutije manga. Prošle nedelje našla sam pet morskih grgeča kako samo leže tamo u najlonskoj kesi. Ako počnem da stavljam stvari u tatin zamrzivač, imaćemo dosta za žurke i večere, a tvog oca to neće koštati ni penija.“

Gubi se u zabavnim igrama i koktelima. Priča o bendovima i zabavljačima; iznajmljuje ovdašnju opštinsku salu i prekriva je lepršavim trakama i balonima. Ja se pripijam uz nju i stavljam joj glavu na rame. Čerka sam joj, na kraju krajeva. Trudim se da budem izrazito mirna jer ne želim da se to promeni. Divno je kako me uljuljkuju njene reči i toplota njenog kaputa.

„Gle“, kaže. „To je neobično.“

S mukom otvaram oči. „Šta?“

„Tamo na mostu. Toga ranije nije bilo.“

Stali smo na semaforu ispred železničke stanice. Prometno je čak i ovako rano, taksiji dovoze putujuće radnike rešene da izbegnu špic. Na mostu, visoko iznad ulice, tokom noći su procvetala slova. Nekolicina ljudi gleda. Tu je jedno krivudavo „T“, jedno nepravilno „E“, i četiri međusobno povezane krive za dvostruko „S“. Na kraju, veće od ostalih slova, tu je jedno golemo „A“.

Mama kaže: „To je slučajnost.“

Ali nije.

Telefon mi je u džepu. Prsti mi se sklapaju oko njega.

Noćas je to uradio. Bilo je mračno. Popeo se na zid, opkoračio ga, zatim se nagnuo preko.

Srce me žigne. Vadim telefon i pišem poruku: SI ŽIV?

Na semaforu se pali žuto, pa zeleno svetlo. Taksu prolazi ispod mosta i nastavlja glavnom ulicom.

Pola šest je. Hoće li uopšte biti budan? Šta ako je izgubio ravnotežu i strmoglavio se dole na ulicu?

„Bogo moja“, kaže mama. „Pa ti si svugde!“

Na buticima u glavnoj ulici još su spuštene metalne rolo-rešetke, praznog pogleda i usnule. Moje ime je nažvrljano na svima njima. Nalazim se na *Adžejovoj* radnji. Nalazim se na skupim roletnama prodavnice zdrave hrane. Na *Hendijevoj* prodavnici nameštaja, *Kraljevskoj piletini* i *ćevabdžinici*. Gazim po pločniku ispred banke sve do butika za trudnice. Zauzela sam ulicu i blistavi sam krug na kružnom toku.

„Ovo je čudo!“, prošapuće mama.

„To je Adam.“

„Iz komšiluka?“ Zvuči zapanjeno, kao da je na delu kakva čarolija.

Oglasi mi se telefon. ŽIV. II?

Glasno se smejem. Kada se vratim, pokucaću mu na vrati i izviniću mu se. On će mi se nasmešiti onako kako je to uradio juče kada je nosio baštensko đubre po stazi, primetio me da ga gledam i kazao: „Ti baš ne možeš bez mene, je l' da?“ To me je nasmejalo, jer je zapravo bilo tačno, ali više nije bilo tako bolno kada je izrekao naglas.

„Adam je ovo uradio za tebe?“ Mama uzdrhti od uzbuđenja. Oduvek je verovala u romantiku.

Odgovorim mu na poruku. I JA ŽIVA. VRAĆAM SE KUĆI.

Zoi me je jednom pitala: „Koji je najbolji trenutak u tvom dosadašnjem životu?“ A ja sam joj ispričala za ono kad sam vežbala stoj na rukama sa svojom drugaricom Lorejn. Bilo mi je osam godina, sutradan je bio školski bazar, a mama je obećala da će mi kupiti kutijicu za nakit. Ležala sam na travi i držala se sa Lorejn za ruke, ošamućena od sreće i posve uverena da je svet dobar.

Zoi je mislila da sam šašava. Ali zaista, bilo mi je to prvi put u životu da sam tako svesno znala da sam srećna.

To je potisnulo ljubljenje s Adamom. A to je potisnulo vođenje ljubavi. A sada je učinio ovo za mene. Proslavio me je. Stavio je moje ime na svet. Čitavu noć provela sam u bolnici. Glava mi je natrpana vatom. Držim papirnu kesu punu antibiotika i analgetika, a ruka me boli od dve jedinice krvnih pločica koje su mi dali kroz port. A ipak, neverovatno je koliko sam srećna.

30.

„Želim da se Adam useli kod nas.“

Tata se okreće od sudopere, dok mu na pod s ruku kaplje pena od deterdženta. Ne može biti zgranutiji. „Ne budi smešna!“

„Ozbiljna sam.“

„Gde bi trebalo da spava?“

„Kod mene u sobi.“

„Ne dolazi u obzir da pristanem na to, Tesa!“ Opet se okreće sudoperi, zvekeće činijama i tanjirima. „Je l' i to na tvom spisku? Je l' ti na spisku da živiš s dečkom?“

„Zove se Adam.“

On zavrti glavom. „Zaboravi.“

„Onda ću se ja useliti kod njega.“

„Misliš da će te njegova majka hteti tamo?“

„Onda ćemo zapaliti u Škotsku i živeti u seoskoj kućici. Jel bi ti to bilo draže?“

Usta mu se grče od besa kada se ponovo okrene prema meni. „Odgovor je 'ne', Tesa.“

Mrzim način na koji poteže autoritet, kao da je sve sređeno jer on kaže „ne“. Ljutito odmarširam gore u svoju sobu i zalupim vrata. On misli da se radi o seksu. Zar ne vidi da je to dublje? I zar ne vidi koliko je teško to tražiti?

Pre tri nedelje, krajem januara, Adam me je vozio na motoru, brže no ranije i dalje - na jedno mesto na granicama Kenta gde se ravno močvarno zemljište spušta na žalo. U moru su bile četiri vetrenjače, a njihova avetinjska krila su se okretala.

On je kamenčićima pravio žabice po talasima a ja sam sedela na šljunku i pričala mu kako mi se spisak batrga.

„Želim strašno mnogo stvari. Deset više nije dovoljno.“

„Kaži mi“, rekao je.

Isprva je bilo lako. Pričala sam i pričala. Proleće. Narcisi i lale. Plivanje pod mirnim plavim večernjim nebom. Dugačko putovanje vozom, paun, zmaj. Još jedno leto. Ah nisam mogla da mu kažem šta najviše želim.

Tu noć otišao je kući. Svaku noć ide kući da čuva svoju majku. Spava pukih nekoliko metara daleko od mene, iza zida, s druge strane ormara.

Sutradan se pojavio s kartama za zooški vrt. Otišli smo vozom. Videli smo vukove i antilope. Jedan paun je raširio rep za mene, smaragdni i akvamarinski. Ručali smo u jednom kafeu a Adam me je častio tanjirima voća s crnim grožđem i sočnim komadima manga.

Nekoliko dana kasnije odveo me je na spoljašnji bazen s grejanjem. Posle plivanja, sedeli smo na ivici, umotani u peškire, i klatili nogama u vodi.

Pili smo toplu čokoladu i smejali se deci koja su se drala na tom hladnom vazduhu.

Jedno jutro dostavio mi je u sobu bokal šafrana.

„Proleće“, kazao je.

Odveo me je motorom na naše brdo. Kupio je džepnog zmaja u prodavnici i zajedno smo ga puštali.

Dan za danom, bilo je to kao da mi je neko rastavio život i najbrižnije moguće izglancao svaki njegov delić pre no što ga je opet sastavio.

Ali nismo proveli zajedno ni jednu jedinu noć.

Zatim, na Dan zaljubljenih, postala sam malokrvna samo dvanaest dana nakon transfuzije krvi.

„Šta to znači?“, pitala sam lekara.

„Približila si se liniji“, rekao je.

Sve mi je teže da dišem. Podočnjaci su mi dodatno potamnili. Usne mi liče na plastiku rastegnutu preko kapije.

Noćas sam se probudila u dva ujutru. Noge su me bolele, tupo su damarale, nalik zubobolji. Popila sam paracetamol pre no što sam otišla na spavanje, ali trebalo mi je kodeina. Na putu za kupatilo prošla sam pored otvorenih vrata tatine spavaće sobe i mama je bila unutra - kosa joj se rasipala po jastuku, a njegova ruka je bila zaštitnički prebačena preko nje. To je treći put da je ostala da prespava u protekle dve nedelje.

Stajala sam na odmorištu i gledala ih kako spavaju, i nedvosmisleno sam znala da više ne mogu biti sama u mraku.

Mama se popne i sedne mi na krevet. Ja stojim na prozoru i posmatram sumrak. Nebo je puno nečega, oblaci su nisko i puni iščekivanja.

„Čujem da želiš da se Adam useli ovamo“, kaže.

Pišem svoje ime u pari na prozoru. Osećam se mlado dok gledam tragove svojih prstiju razmrljane po staklu.

Ona kaže: „Tvoj tata bi pristao na poneku noć, Tesa, ali neće dozvoliti da Adam živi ovde.“

„Tata je kazao da će mi pomoći sa spiskom.“

„I pomaže ti. Upravo nam je svima kupio karte da idemo na Siciliju, zar ne?“

„Zato što hoće da provede čitavu nedelju s tobom!“

Kada se okrenem da pogledam u nju, ona mi se namrgodi kao da sam neko koga nikada ranije nije videla.

„Je l' on to rekao?“

„Zaljubljen je u tebe, očigledno je. Putovanje uopšte nije više na mom spisku.“

Ona se smete. „Mislila sam da je putovanje na sedmom mestu.“

„Zamenila sam ga za to da se ti i tata opet smuvate.“

„O, Tesa!“

Čudno je, jer od svih ljudi na svetu, ona bi trebalo da razume ljubav. Prekrštam ruke. „Pričaj mi o njemu.“

„O kome?“

„O čoveku zbog koga si nas ostavila.“

Ona vrti glavom. „Zašto to sada potežeš?“

„Zato što si rekla da nemaš izbora. Zar nisi to kazala?“

„Kazala sam da sam nesrećna.“

„Mnogi ljudi su nesrećni, ali ne beže.“

„Molim te, Tes, zaista ne želim da pričam o tome.“

„Voleli smo te.“

Množina. Prošlo vreme. Ali i dalje zvuči preveliko za ovaj sobičak.

Ona pogleda u mene, bledog i koščatog lica. „Žao mi je.“

„Mora da si ga volela više no što si ikada volela ikoga drugog. Mora da je bio predivan, nekakav čaroban lik.“

Ona ništa ne govori.

Jednostavno. Ljubav tako velika. Okrećem se natrag prozoru. „Onda bi trebalo da razumeš šta ja osećam prema Adamu.“

Ona ustaje i prilazi mi. Ne dodiruje me, ali stoji veoma blizu. „Oseća li i on isto prema tebi, Tesa?“

„Ne znam.“

Poželim da se naslonim na nju i da se pravim da će sve biti u redu. Ali, umesto toga, samo obrišem svoje ime s prozora i zagledam se u noć. Napolju je neobično tmurno.

„Pričaću s tatom“, kaže. „Otišao je da stavi Kala na spavanje, ali kada završi, izvešću ga na pivo. Hoćete li moći sami?“

„Pozvaću Adama da dođe. Spremiću mu nešto za večeru.“

„Dobro.“ Okreće se da ode, zatim se na vratima ponovo okreće. „Želiš neke krasne i divne stvari, Tesa, ali pazi. Drugi ljudi ne mogu uvek da ti daju ono što želiš.“

Odsecam četiri ogromna parčeta hleba na dasci za sečenje i stavljam ih na rešetku. Uzimam paradajz s police za povrće, a pošto Adam stoji leđima okrenut sudoperi i gleda me, podižem po paradajz u obe ruke u visinu grudi i vrcam s njima nazad do pulta.

On se smeje. Sečem oba paradajza i stavljam ih na rešetku pored tosta. Uzimam rende iz kredenca, sir iz frižidera, i rendam gomilu sira na dasku za sečenje dok se hleb peče. Znam da mi se majica odigla od pantalona. Znam da je tu jedna naročita oblina (jedina oblina koja mi je preostala), tu gde mi se kičma spaja s guzom, i da se ta oblina istura prema Adamu kada se naslonim na kuk.

Kada sam izrendala sir, polizala sam prst po prst, vrlo namerno, i to je postiglo upravo ono čemu sam se nadala. On priđe i poljubi me u zatiljak.

„Je l' te zanima o čemu razmišljam?“, prošapuće.

„Kaži mi.“ Mada već znam.

„Želim te.“ Okrene me i poljubi me u usta. „Mnogo.“ Govori kao da ga je šćepala neka sila koju ne razume. To mi se mnogo dopada. Priljubljujem se uz njega. Pitam: „Je l' te zanima šta ja želim?“

„Kaži.“

Osmehuje se. Misli da zna šta ću reći. Ne želim da prestane da se smeje. „Tebe.“ Istina je. I nije istina.

Isključujem plin pre no što odemo gore. Tost se ugljenisao. Rastuži me miris paljevine.

Zaboravljam u njegovom naručju. Ali posle, dok ćutke ležimo zajedno, setim se.

„Imam noćne more“, kažem.

On me pomiluje po kuku, po vrhu butine. Ruka mu je topla i čvrsta. „Ispričaj mi.“

„Odlazim nekud u njima.“

Hodam bosonoga po poljima do jednog mesta na rubu ovog sveta. Preskačem plotove i šipčim kroz visoku travu. Svaku noć idem dalje. Sinoć sam dospela do jedne šume - mračne i ne preterano velike. Na drugoj strani bila je reka. Izmaglica je lebdela nad površinom. Nije bilo ribe, a dok sam gacala kroz nju, glib mi se gnječio između prstiju.

Adam me ovlaš dodirne prstom po obrazu. Potom me privuče i poljubi. U obraz. U bradu. U drugi obraz. Pa u usta. Veoma nežno.

„Išao bih s tobom kad bih mogao.“

„Vrlo je strašno.“

On klimne glavom. „Ja sam vrlo hrabar.“

Znam da jeste. Koliko bi ljudi uopšte bilo ovde sa mnom?

„Adame, moram nešto da te pitam.“

On čeka. Glava mu je na jastuku pokraj moje, oči su mu mirne. Teško je. Ne mogu da pronađem prave reči. Knjige na polici iznad kao da uzdišu i vrpolje se.

On se uspravi i pruži mi olovku. „Napiši na zidu.“

Pogledam sve ostalo što sam tu napisala u minulih nekoliko meseci. Škrabotine žudnje. Toliko bih mnogo još mogla da dodam! Da imamo zajednički račun u banci, da pevam u kadi sa njim, da ga godinama i godinama slušam kako hrče.

„Hajde“, kaže. „Moram uskoro da idem.“

I upravo mi te reči, s primesom spoljašnjeg sveta u sebi, o stvarima koje treba uraditi i mestima na kojima treba biti, omogućavaju da napišem.

Želim da se useliš kod mene. Želim naše noći.

Pišem to brzo izrazito ružnim rukopisom, da on možda ne bi mogao da pročita. Onda se krijem pod jorgan.

Nastaje trenutak tišine.

„Ne mogu, Tes.“

S mukom se izvlačim ispod jorgana. Ne vidim mu lice, samo tračak svetlosti odražene u njegovim očima. Možda tamo sijaju zvezde. Ili mesec.

„Zato što ne želiš?“

„Ne mogu da ostavim mamu samu.“

Mrzim njegovu majku, bore na njenom čelu i oko njenih očiju. Mrzim njen ranjeni izraz lica. Izgubila je muža, ali nije izgubila ništa drugo.

„Zar ne možeš da se vratiš kad ona zaspi?”

„Ne.”

„Jesi li je bar pitao?”

On ustane iz kreveta ne dodirnuvši me i obuče se. Volela bih da mu mogu razmazati ćelije raka po dupetu. Posegnula bih odavde, i zauvek bi bio moj. Podigla bih itison i odvukla ga pod patos do temelja kuće. Vodili bismo ljubav pred crvima. Moji prsti bi mu zadirali pod kožu.

„Progoniću te”, kažem mu. „Ali iznutra. Svaki put kad se nakašlješ, pomislićeš na mene.”

„Prestani da mi praviš zbrku u glavi”, kaže.

A zatim ode.

Grabim odeću i polazim za njim. On uzima jaknu s ograde. Čujem ga kako korača kroz kuhinju i otvara zadnja vrata.

Još stoji na stepenicama kada ga sustižem. Iza njega, napolju u vrtu, u kovitlacu padaju ogromne snežne pahulje. Mora da je počelo da veje dok smo bili gore. Staza je prekrivena, kao i trava. Nebo ga je puno. Svet kao da je zanemio i smanjio se.

„Želela si sneg.” On ispruži ruku da uhvati jednu pahulju i pokaže mi je. Prava je, nalik onima koje sam isecala od salveta i lepila na prozore u osnovnoj školi. Gledamo je kako se topi na njegovom dlanu.

Uzimam kaput. Adam pronalazi moje čizme, šal i šešir, i pomaže mi dok idem niz stepenice. Dah mi se pretvara u inje. Sneg pada tako jako da nam zatire otiske stopala čim ih ostavimo.

Sneg na travnjaku je dublji; škripi kad stanemo na njega. Zajedno prelazimo po njegovoj svežini. Koracima pišemo svoja imena, pokušavajući da ga istanjimo, da dopremo do trave ispod. Ali novi sneg prekriva svaki trag koji ostavimo.

„Gledaj”, kaže Adam.

Leže nauznak i leprša rukama i nogama. Vrišti koliko mu zebu vrat i glava. Ponovo skače na noge, otreša sneg s pantalona.

„Za tebe”, kaže. „Snežni anđeo.”

To je prvi put da je pogledao u mene otkad sam napisala ono na zidu. Oči su mu setne.

„Jesi li ikada jeo snežni sladoled?”, pitam.

Šaljem ga unutra po činiju, šećer u prahu, vanilu i kašiku. On prati moja uputstva, ubacuje šake snega u činiju, meša sve sastojke zajedno. To se pretvara u kašu, poprimala smeđu boju, ima čudan ukus. Nije onako kako se sećam kad sam bila mala.

„Možda beše jogurt i sok od pomorandže.”

On odjuri. Vratu se. Pokušavamo opet. Još gore je, ali se on ovoga puta smeje.

„Divna usta”, kažem mu.

„Cvokoćeš”, kaže. „Treba da uđeš.”

„Ne bez tebe.”

On gleda na sat.

Kažem: „Kako se zove Sneško Belić u pustinji?”

„Moram da idem, Tesa.”

„Barica.”

„Ozbiljno.”

„Ne možeš sad da odeš, vidiš da je snežna oluja. Nikada neću pronaći put do kuće.”

Otkopčavam se. Puštam da mi se kaput otvori i da mi otkrije rame. Ranije je Adam minutima ljubio baš taj deo ramena. On gleda u mene i trepće. Sneg mu pada na trepavice.

Pita: „Šta hoćeš od mene, Tes?”

„Noć.”

„Šta zaista hoćeš?” Znala sam da će razumeti.

„Hoću da budeš sa mnom u mraku. Da me držiš. Da me voliš. Da mi pomogneš kad se uplašim. Da dođeš do same ivice i vidiš šta je tamo.“

On se pomno zagleda u mene. „Šta ako zabrljam?“

„Nemoguće je zabrljati.“

„Mogao bih da te izneverim.“

„Nećeš.“

„Mogao bih da se prestravim.“

„Nije važno. Samo želim da budeš tu.“

Netremice gleda u mene u toj zimskoj bašti. Oči su mu veoma zelene. U njima vidim njegovu budućnost kako se pruža pred njim. Ne znam šta on vidi u mojima.

Ali on je hrabar. Oduvek sam to znala o njemu. Uzima me za ruku i vodi nazad unutra.

Gore kao da sam teža, kao da se krevet prilepio za mene i da me usisava u sebe. Adam se skida čitavu večnost, zatim stoji tu u boksericama i tresе se.

„Da legnem i ja?“

„Samo ako hoćeš.“

On prevrće očima, kao da se sa mnom nikako ne može izaći na kraj. Teško mi je da dobijem ono što želim. Brinem se da mi ljudi daju i pružaju nešto samo zato što ih grize savest. Hoću da Adam *želi* da bude ovde. Kako ću ikada moći da uočim razliku?

„Zar ne treba da kažemo tvojoj mami?“, pitam dok on leže pored mene.

„Reći ću joj sutra. Preživeće.“

„Ne radiš ovo zato što me sažaljevaš, je l' tako?“

On zavrti glavom. „Prestani, Tes.“

Ušuškavamo se zajedno, ali još drhtimo od snega; ruke i noge su nam led. Vozimo nogama bicikl da se ugrijemo. On me trlja, miluje. Opet me uzima u naručje. Osećam kako mu kita raste. Smejem se na to. I on se smeje, ali bojažljivo, kao da se smejem njemu.

„Želiš li me?“, pitam.

On se osmehne. „Stalno te želim. Ali kasno je, treba da spavaš.“

Od snega je spoljašnji svet postao svetliji. Svetlost se prosejava kroz prozor. Uranjam u san posmatrajući je kako svetluca i blista na njegovoj koži.

Kada se probudim, još je noć a on spava. Kosa mu je tamna na jastuku, ruka prebačena preko mene kao da može da me zadrži ovde. On uzdahne, prestane da diše, promeškolji se, ponovo prodiše. U srednjem je delu sna - deo ovog sveta, ali isto tako deo drugog. To me neobično teši.

Međutim, njegovo prisustvo ne sprečava noge da me bole. Ostavljam mu jorgan, umotavam se u ćebe i teturam do kupatila po kodein.

Kada izađem, tata je stoji na odmorištu u kućnom ogrtaču. Bila sam zaboravila da uopšte postoji. Nema papuče na nogama. Prsti su mu veoma dugi i sivi.

„Mora da stariš“, kažem mu. „Stari ljudi ustaju noću.“

On obavije ogrtač još više oko sebe. „Znam da je Adam tu unutra s tobom.“

„A je li mama tu unutra s tobom?“

Pitanje je važno, ali on odluči da ga zanemari. „Uradila si to bez moje dozvole.“

Gledam u itison i nadam se da će brzo završiti s tim. Noge su mi do vrška pune, kao da mi kosti otiču. Prebacujem se s noge na nogu.

„Ne želim da kvarim zabavu, Tesa, ali posao mi je da pazim na tebe i ne želim da nastradaš.“

„Malo je kasno za to.“

To je bila šala, ali on se ne nasmeje. „Adam je još klinac, Tesa. Ne možeš se osloniti na njega za sve: mogao bi da te izneveri.“

„Neće.“

„A šta ako te izneveri?“

„Onda ću i dalje imati tebe.“

Čudno je grliti se s njim u mraku na odmorištu. Grlimo se čvršće no što pamtim da smo ikada ranije. Naposljetku on olabavi stisak i pogleda me veoma ozbiljno.

„Ja ću ti se uvek naći, Tes. Šta god da uradiš, šta god da ti je još ostalo da uradiš, na šta god da te tvoj glupavi spisak nagoni. Treba to da znaš.”

„Gotovo ništa nije ostalo.”

Deveta stavka je da se Adam useli. To je dublje od seksa. Posredi je suočavanje sa smrću, ali neću to učiniti sama. Moja postelja više nije zastrašujuće mesto, već mesto gde Adam leži topao i čeka me.

Tata me poljubi u teme. „Briši.”

On ode u kupatilo.

Ja se vratim Adamu.

31.

Proleće je moćna čarolija.

Plavetnilo. Oblaci visoko na nebu i podbuli. Vazduh je topliji no što je to nedeljama bio.

„Svetlost je jutros bila drugačija”, kažem Zoi. „Probudila me je.”

Ona se promeškolji na ležaljci. „Blago tebi. Mene je probudio grč u nozi.”

Sedimo pod jabukom. Zoi je donela ćebe s kauča i umotala se u njega, ali meni uopšte nije hladno. Jedan je od onih blagih martovskih dana kada Zemlja kao da se naginje unapred. Travnjak je prošaran belim radama. Po rubovima ograde niču kite lala. Vrt čak i miriše drukčije - vlažno i tajnovito.

„Si dobro?”, pita Zoi. „Izgledaš malčice čudno.”

„Usredsređujem se.”

„Na šta?”

„Na znake.”

Ona tiho prostenje, uzme brošuru turističke agencije iz mog krila i počne da lista stranice. „Onda ću se naprosto mučiti ovim. Reci mi kad završiš.”

Nikada neću završiti.

Onaj rascep u oblaku kroz koji prolazi svetlost. Ona mesingana ptica što u pravoj liniji leti po nebu. Znaci su svuda. Čuvaju me.

I Kal je počeo time da se bavi, premda praktičnije. On ih zove „činima za teranje smrti”.

Stavio je beli luk iznad svih vrata i na sva četiri ugla mog kreveta. Napravio je daske s natpisom NE ULAZI za prednju i zadnju kapiju.

Sinoć, dok smo gledali TV, vezao nam je noge vijačom. Izgledali smo kao da smo se prijavili za trku na tri noge.

Kazao je: „Niko te neće uzeti kad si privezana za mene.”

„Mogli bi i tebe da uzmu!”

Slegnuo je ramenima, kao da mu to nije bitno. „Neće te dobiti ni na Siciliji; neće znati gde si.”

Sutra letimo. Čitava nedelja na suncu.

Zadirkujem Zoi brošuram, prelazim prstom po vulkanskom žalu s crnim peskom, po moru obrubljenom planinama, po kafeima i picama. Na nekim fotografijama gorostasna Etna čuči u pozadini, daleka i ognjena.

„Vulkan je aktivan”, kažem joj. „Noću iskri, a kada pada kiša, sve se prekrije pepelom.”

„Ali neće padati kiša, je l' da? Sigurno ima tridesetak stepeni.” Zalupi brošuru. „Ne mogu da verujem da je tvoja mama dala kartu Adamu.”

„Ni tata ne može da poveruje.”

Zoi razmisli o tome na trenutak. „Zar na tvom spisku nije bilo i da se oni opet smuvaju?”

„Sedma stavka.”

„To je strašno.” Baci brošuru na travu. „Sad sam se rastužila.”

„To je od hormona.”

„Ne bi poverovala koliko sam se rastužila.”

„Jeste, hormoni su.”

Ona se bespomoćno zagleda u nebo, pa se maltene odmah ponovo okrene meni sa smeškom na licu. „Jesam li ti rekla da za tri nedelje uzimam ključeve?”

Uvek se razvedri kada priča o stanu. Opština joj je odobrila dodatno finansiranje. Moći će da trampira vaučere za boju i tapete, kaže mi. Izrazito živne kada opisuje mural koji je namenila za svoju spavaću sobu, i pločice s tropskim ribicama kakve želi u kupatilu.

Čudno je, ali dok ona priča, obrisi tela počinju da joj se leluju. Pokušavam da se usredsredim na njene planove za kuhinju, ali ona kao da je u izmaglici.

„Jesi li dobro?”, pita. „Opet imaš onaj uvrnuti izraz na licu.”

Naginjem se napred i masiram se po glavi. Upravljam pažnju na bol iza očiju i pokušavam da ga oteram. „Da odem po tvog tatu?”

„Ne.“

„Čašu vode?“

„Ne. Ostani tu. Odmah se vraćam.“

„Kuda ćeš?“

Ne vidim Adama, ali ga čujem. On prevrće zemlju da bi njegova mama mogla da posadi cveće dok smo mi na putu. Čujem kako čizmom pritiska ašov, kako mu se vlažna zemlja opire.

Prolazim kroz rupu u ogradi. Prisutan je šapat svega što raste - pupoljci se otvaraju, nežni zeleni perasti listovi džigljaju uvis.

On je skinuo džemper, na sebi ima samo potkošulju i farmerke. Juče se ošišao i luk njegovog vrata, mesto na kome se spaja s ramenom, neviđeno je lep. Isceri se kada me vidi da gledam, spusti ašov i priđe mi.

„Ej, ti!“

Naslanjam se na njega i čekam da mi bude bolje. Topao je. Koža mu je slana i miriše na sasušenu sunčevu svetlost. „Volim te.“

Tišina. Zaprepašćenje. Jesam li namerno to rekla? On se osmehne svojim krivim osmehom. „I ja volim tebe, Tes.“

Stavljam mu ruku na usta. „Ne govori to ako ne misliš tako.“

„Mislim.“ Od njegovog daha vlaže mi prsti. Ljubi me u dlan.

Zakopavam te stvari u srce - njega pod mojim prstima, njegov ukus na mojim ustima. Sve će mi biti potrebne, kao amajlije, da preživim jedno nemoguće putovanje.

On mi ovlaš prelazi prstom po obrazu, od slepoočnice do brade, a zatim po usnama. „Si dobro?“

Klimam glavom.

On pogleda u mene, blago zbunjen. „Nešto si mi mirna. Da dođem i da te pronađem kada završim? Mogli bismo da se isfuramo motorom ako hoćeš, da se oprostimo s brdom na nedelju dana.“

Ponovo klimam glavom. Hoću.

On me poljubi za rastanak. Ima ukus putera.

Držim se za ogradu dok se opet provlačim kroz prolaz. Neka ptica peva jednu složenu pesmu a tata stoji na zadnjim stepenicama i drži ananas. To su povoljni znaci. Nema potrebe da se plašim.

Vraćam se na svoju stolicu. Zoi se pravi da spava, ali otvara jedno oko kada sednem. „Pitam se da l' bi ti se sviđao da nisi bolesna.“

„Bi.“

„Nije zgodan kao Džejk.“

„Mnogo je bolji.“

„Kladim se da ti ponekad ide na živce. Kladim se da lupeta krajnje gluposti ili da hoće da te kreše kada tebi nije do toga.“

„Nije istina.“

Ona se namršti. „Tip je, zar ne?“

Kako da joj objasnim? To koliko me noću teši njegova ruka oko mog ramena? To kako mu se disanje menja s proticanjem vremena pa znam kada je zora? Svako jutro kada se probudi, poljubi me. Zbog njegove ruke na mojim grudima srce mi i dalje kuca.

Tata dođe stazom još držeći ananas. „Moraš sada da udeš. Filipa je došla.“

Ali ja ne želim da budem unutra. Muče me zidovi. Želim da ostanem pod jabukom, napolju na prolećnom vazduhu.

„Zamoli je da izađe, tata.“

On slegne ramenima i opet se okrene ka kući.

„Trebalo da mi izvade krv“, kažem Zoi.

Ona nabira nos. „Dobro. Ovde je ionako da se smrzneš.“

Filipa uvuče prste u sterilne rukavice. „Znači, još deluje ljubavna čarolija?“

„Sutra nam je deseta godišnjica.“

„Deset nedelja? E pa čudo koliko ti godi! Počecu da preporučujem svim pacijentima da se zaljube.“

Diže mi ruku uvis i briše gazom oko porta.

„Jesi se već spakovala?“

„Dve haljine. Bikini i sandale.“

„To je sve?“

„Šta će mi još biti potrebno?“

„Za početak, krema za sunčanje, šešir za sunce i razuman džemperčić! Ne želim da te lečim od opekotina kada se vratiš.“

Volim kada se bakće oko mene. Već nedeljama mi je redovna medicinska sestra. Mislim da sam joj možda omiljeni pacijent.

„Kako je Endi?“

Umorno se osmehne. „Celu nedelju je prehladen. Mada on, naravno, kaže da je grip. Znaš kakvi su muškarci.“

Baš i ne znam, ali ipak klimam glavom. Zapitam se da li je muž voli, da li se s njim oseća kao da je divna, da li on opčinjeno leži u njenom debelom naručju.

„Zašto nemate dece, Filipa?“

Ona pogleda pravo u mene dok uvlači krv u špric. „Nisam mogla da izađem na kraj s takvim strahom.“

Izvadi drugi špric krvi i prebaci je u bočicu, opere mi port sonim rastvorom i heparinom, potom spakuje stvari u svoju lekarsku torbu i ustane. Načas pomislim da će se sagnuti i zagrliti me, ali ona to ne čini.

„Lepo se provedi“, kaže. „I ne zaboravi da mi pošalješ razglednicu.“

Posmatram je kako se gega po stazi. Na stepenicama se okreće da mi mahne.

Zoi se vrati napolje. „Šta ona tačno traži u tvojoj krvi?“

„Bolest.“

Ona mudro klimne glavom i ponovo sedne. „Inače, tvoj tata sprema ručak. Izneće ga ovamo za koji minut.“

Jedan list zaigra. Senka prevali put s jednog na drugi kraj vrta.

Znaci su svuda. Neke praviš ti. Neki ti dolaze.

Zoi me uhvati za ruku i privije je sebi na stomak.

„Mrda se! Stavi tu ruku - ne, tu. Tako je. Osećaš?“

To je sporo kotrljanje, kao da njena beba pravi najtromiji premet. Ne želim da sklonim ruku. Želim da beba to ponovi.

„Ti si prva na svetu koja je to osetila. Osetila si, je l' tako?“

„Osetila sam.“

„Zamisli je“, kaže Zoi. „Stvarno je zamisli.“

Često to radim. Nacrtala sam je na zidu iznad postelje. Nije baš sjajan crtež, ali sve razmere su tačne - bedrena kost, stomak, obim glave.

Deseta stavka na mom spisku. Lorin Tesa Voker.

„Sastavni delovi kičme su na svom mestu“, kažem Zoi. „Trideset tri pršljena, sto pedeset zglobova i hiljadu ligamenata. Očni kapci su otvoreni, jesi li znala? A mrežnjače su se oblikovale.“

Zoi gleda u mene i trepće, kao da ne može sasvim da poveruje da bi iko znao te podatke. Odlučujem da joj ne kažem da njoj srce kuca dvostruko brže no inače, da za svaki minut pronese šest litara krvi. Mislim da bi se od toga izbezumila.

Tata dolazi stazom. „Izvolite, devojke.“ Spušta poslužavnik na travu između nas. Salata od avokada i potočarke. Komadi ananasa i kivija. Činija ribizli.

Zoi kaže: „Znači, pljeskavica ne dolazi u obzir?“

On se namršti, shvati da se šali i iskezi se. „Izvadiću kosačicu za travu.“ Ode u šupu.

Adam i njegova mama pojave se kod rupe u ogradi. „Prekrasan dan, zar ne?“, dovikne Seli.

„Proleće je“, kaže Zoi, dok joj iz usta klija potočarka.

„Nije dok se ne pomeri vreme.“

„Onda mora da je do zagađenja.“

Seli se uzruja. „Neki čovek na radiju rekao je da bismo mogli priuštiti ljudskoj rasi još hiljadu godina na planeti kad bismo prestali da vozimo kola.“

Adam se nasmeje i zazvecka joj ključevima ispred nosa. „Hoćemo li onda peške u garden centar, mama?“

„Ne, hoću da kupim biljke za presađivanje. Nećemo moći da ih nosimo.“

On zavrti glavom. „Vrat ćemo se za sat.“

Gledamo ih kako silaze stazom. On mi na kapiji namiguje.

Zoi kaže: „E to bi mi sto posto išlo na živce.“

Ne obraćam pažnju na nju. Jedem parče kivija. Ima ukus nekog dalekog mesta. Oblaci skakuću po nebu, poput prolećne jagnjadi na neobičnom plavom polju. Sunce se pojavljuje i nestaje. Sve je nestalno.

Tata izvlači kosačicu iz šupe. Prekrivena je starim peškirimama, kao da je spavala zimskim snom. Nekada je pobožno vodio računa o bašti, sadio i orezivao, sputavao kanapom i održavao neki opšti red. Međutim, sada je to divljina - trava je mokra i blatnjava, ruže se guraju u šupu.

Smejemo mu se kada kosačica neće da upali, ali njemu to kao da ne smeta, samo nam sleže ramenima kao da ionako nije želeo da kosi travu. Vraća se u šupu, izlazi s baštenskim makazama i počinje da potkresuje trnovito žbunje duž ograde.

Zoi kaže: „Jesam li ti rekla da postoji grupa za maloletne trudnice? Daju ti kolač i čaj i pokažu ti kako se menjaju pelene i tome slično. Mislila sam da će biti bez veze, ali super smo se zezali.“

Avion preleće preko neba, ostavljajući dimni trag. Drugi avion preleće preko prvog, napravivši poljubac. Nijedan avion ne pada. Zoi kaže: „Je l' me ti slušaš? Ne izgledaš kao da me slušaš.“

Trljam oči, pokušavam da se usredsredim. Kaže da se sprijateljila s jednom devojkom... nešto o tome da treba da se porode istog dana... još nešto o babici. Zvuči kao da mi govori kroz tunel. Primećujem kako joj se napinje dugme na sredini košulje.

Leptir sleće na stazu i širi krila. Sunča se. Ovo doba godine je rano za leptire.

„Jesi sigurna da me slušaš?“

Kal dođe kroz kapiju. Baci bajs na travnjak i dvaput oprtči oko bašte.

„Odmor počinje ovde!“, vikne. Popne se na jabuku da proslavi, zaglavivši kolena između dve grane i čučnuvši onde kao patuljak.

Dobija poruku, a plavo svetlo na njegovom telefonu blešti među mladim lišćem. To me podseti na san koji sam usnila pre neku noć. U tom snu plava svetlost isijavala je iz mog grla svaki put kad bih zinula.

On odgovori na poruku, pa brzo dobije jednu zauzvrat. Nasmeje se. Stiže mu još jedna poruka, pa još jedna, poput jata ptica koje sleću na drvo.

„Sedmi razred je pobedio!“, objavi veselo. „Vodio se vodeni rat u parku protiv desetog razreda i mi smo pobedili!“

Kal, koji stiže u srednju školu. Kal s drugarima i novim mobilnim. Kal, koji pušta kosu jer želi da liči na skejtera.

„U šta bleneš?“ Plazi mi se, skače s drveta i utrčava u kuću.

Vrt je utonuo u senku. Vazduh je vlažan. Vetar nosi papirić od bombone po stazi.

Zoi uzdrhti. „Mislim da bih mogla da krenem.“ Čvrsto me zagrlji, kao da bi jedna od nas mogla pasti. „Baš si vruća? Je l' treba da budeš?“

Tata je isprati.

Adam dođe kroz rupu u ogradi. „Sve završeno.“ Primakne ležaljku do mene i sedne. „Kupila je pola garden centra. Koštalo je malo bogatstvo, ali to je baš zanima. Hoće da zasadi začinsko bilje.“

Čini za teranje smrti. Čvrsto drži svog dečka za ruku.

„Jesi dobro?“

Polažem mu glavu na rame. Osećam se kao da nešto čekam.

Tu su zvuci - nejasno zvečanje posuda iz kuhinje, šum lišća, rika nekog dalekog motora.

Sunce se pretvorilo u tečnost, hladno se stapa s obzorjem.

„Baš si vruća.“ Stavljajući mi ruku na čelo, ovlaš me dodiruje po obrazu, pipa me po zatiljku. „Ne mrdaj.“

Ostavlja me, trči stazom ka kući.

Planeta se vrti, vetar huji kroz drveće.

Ne bojim se.

Samo diši. Samo nastavi da dišeš. Lako je - udahni, izdahni.

Čudno je kako se tlo podigne da se susretne sa mnom, ali prijatnije je biti nisko. Razmišljam o svom imenu dok ležim ovde. Tesa Skot. Lepo ime od tri sloga. Svakih sedam godina telo nam se promeni, svaka ćelija. Svakih sedam godina nestanemo.

„Bože! Pa ona gori!” Tatino lice treperi tačno iznad mene. „Zovi hitnu pomoć!” Glas mu dopire izdaleka.

Želim da se osmehnem. Želim da mu zahvalim što je tu, ali iz nekog razloga kao da ne mogu da sklopim reči.

„Ne zatvaraj oči, Tes. Čuješ li me? Ostani s nama!”

Kada klimnem glavom, nebo se zavrti mučnom brzinom, kao da padam sa zgrade.

32.

Smrt me veže za bolnički krevet, kandžama mi se probija na grudi i seda tu. Nisam znala da će ovako boleti. Nisam znala da će ona isprazniti iz mene sve lepo što mi se ikada desilo u životu.

to se upravo zbiva i zbilja je zbilja stvarno i koliko god svi oni obećavali da me neće zaboraviti nije važno ni ako me zaborave jer jaza to neću ni znati zato što me više neće biti

U uglu sobe otvara se crna rupa i ispunjava maglom, nalik kakvoj tkanini što se mreška kroz krošnje.

Čujem sebe kako ječim izdaleka. Ne želim da slušam. Uočavam ozbiljnost letimičnih pogleda. Sestra pogleda u doktora, doktor u tatu. Prigušeno pričaju. Iz tatinog grla kulja panika.

Ne još. Ne još.

Stalno mislim na cvet. Na beli cvet s plavog neba što se vrti. Koliko su ljudska bića mala, koliko ranjiva u poređenju s kamenjem, sa zvezdama.

Dolazi Kal. Sećam ga se. Želim da mu kažem da se ne plaši. Želim da priča kao i obično i da mi ispriča nešto smešno. Ali on stoji pored tate, miran i mali, i šapuće: „Šta je s njom?“

„Ima infekciju.“

„Hoće li umreti?“

„Dali su joj antibiotike.“

„Znači biće joj bolje?“

Tišina.

Ne bi trebalo da bude ovako. Iznenada, kao kad te udare kola. Ne ova čudnovata vrelina, ovaj osećaj snažnog oticanja duboko unutra. Leukemija je bolest koja napreduje postepeno. Trebalo bi da budem sve slabija i slabija dok ne prestanem da reagujem.

Ali još reagujem. Kada ću prestati da reagujem?

Pokušavam da mislim na obične stvari - kuvani krompir, mleko. Ali umesto toga, misli mi opsedaju strahote -prazno drveće, tanjiri prašine. Izbeljeni ugao vilične kosti.

Hoću da kažem tati koliko se bojim, ali kada zaustim, to liči na pokušaj da izađem iz bačve ulja. Moje reči dopiru s nekog mračnog i klizavog mesta.

„Ne daj mi da padnem.“

„Držim te.“

„Padam.“

„Tu sam. Držim te.“

Ali pogled mu je uplašen a lice obešeno kao da ima sto godina.

33.

Budim se okružena cvećem. Vazama s lalama, karanfilima kao na venčanju, šlajer-travom koja se preliva preko noćnog ormarića.

Budim se pored tate, koji me još drži za ruku.

Sve stvari u sobi su divne - bokal, stolica. Nebo je veoma plavo iza prozora.

„Jesi li žedna?“, pita tata. „Hoćeš li nešto da popiješ?“

Hoću sok od manga. I to mnogo. On mi podupire jastuk pod glavu i pridržava mi čašu. Ne skida pogled s mene. Otpijam gutljaj, gutam. On mi ostavlja vremena da dišem, pa opet naginje čašu. Kad se napijem, briše mi usta papirnom maramicom.

„Kao beba“, kažem mu.

On klima glavom. Na oči mu naviru neme suze. Spavam. Ponovo se budim. Ovoga puta umirem od gladi. „Ima li ikakvih izgleda da dobijem sladoled?“ Tata spušta knjigu i ceri se. „Sačekaj tu.“ Ne bude dugo odsutan, vrati se sa sladoledom od jagode. Umota štapić u papirnu maramicu da ne kaplje a meni pođe za rukom da ga sama držim. Izvrstan je. Moje telo se popravlja. Nisam znala da još može. Znam da neću umreti sa sladoledom od jagode u ruci.

„Mislim da bih možda još jedan posle ovoga.“

Tata mi kaže da mogu da dobijem i pedeset sladoleda ako to želim. Mora da je zaboravio da ne smem da jedem šećer i mlečne proizvode.

„Imam još nešto za tebe.“ Zakopa po džepu od jakne i izvuče magnet za frižider. U oblikuje srca, obojen crveno i nevešto premazan lakom. „Kal ga je napravio. Pozdravlja te.“

„Šta je s mamom?“

„Dvapat je dolazila da te obiđe. Bila si veoma ranjiva, Tesa. Posete su morale da se svedu na najmanju moguću meru.“

„Znači da Adam nije bio?“

„Ne još.“

Ližem štapić od sladoleda, pokušavam da isisam sav ukus iz njega. Drvo mi struže po jeziku.

Tata pita: „Da ti donesem još jedan?“

„Ne. Hoću da sada odeš.“

On se zbuni. „Kuda da odem?“

„Hoću da odeš i sačekaš Kala iz škole, da ga odvedeš u park i da igrate fudbal. Kupi mu pomfrit. Vrati se kasnije i ispričaj mi kako je bilo.“

Tata se malo iznenadi, ali se nasmeje. „Vidim da si se probudila živahna!“

„Hoću da pozoveš Adama. Reci mu da me poseti po podne.“

„Još nešto?“

„Kaži mami da želim poklone - skup sok, gomilu časopisa i novu šminku. Ako će da se ponaša kao govno, može bar da mi kupuje stvari.“

Tata likuje dok uzima parče hartije i zapisuje marku podloge i karmina koje želim. Podstiče me da se setim i drugih stvari koje bih možda želela, te naručujem pecivo s borovnicama, čokoladno mleko i pakovanje od šest komada krem-jaja. Na kraju krajeva, Usrks samo što nije.

On me ljubi triput u čelo i kaže mi da će se vratiti kasnije.

Kada ode, na prozorsku dasku sleti ptica. Nije to nikakva upadljiva ptica, ni lešinar ni feniks, već običan čvorak. Ulazi medicinska sestra, prčka po čaršavima, puni mi bokal s vodom. Pokazujem joj na pticu, šalim se da je stražar smrti. Ona uvlači vazduh kroz zube i kaže mi da ne čikam sudbinu.

Ali ptica pogleda pravo u mene i podigne glavu.

„Ne još“, kažem joj.

Doktor dolazi u vizitu. „Dakle“, kaže, „na kraju smo pronašli pravi antibiotik.“

„Konačno.“

„Mada je neko vreme bilo blago zastrašujuće.“

„Stvarno?“

„Mislio sam za tebe. Takav stepen infekcije ume veoma da dezorijentiše.“

Čitam njegovu pločicu s imenom dok mi sluša pluća. Dr Džejms Vilson. Otprilike je tatinih godina, tamne kose koja se proređuje na temenu. Mršaviji je od tate. Izgleda umorno. Gleda mi ruke, noge i leđa da se uveri da ne krvarim ispod kože, zatim seda na stolicu pored postelje i beleži nalaze na moju temperaturnu listu.

Doktori očekuju da budete uljudni i zahvalni. To im olaškava posao. Ali meni danas nije do obzirnosti.

„Koliko mi je još ostalo?“

On podiže pogled, iznenađen. „Da sačekamo tvog tatu pre no što započnemo taj razgovor?“

„Zašto?“

„Da bismo mogli zajedno da vidimo koje su mogućnosti lečenja.“

„Ja sam bolesna, ne moj tata.“

On vrati penkalo u džep. Zatežu mu se mišići oko vilice. „Ne želim da me uvučesh u vremenske rokove, Tesa. Oni baš ničemu ne koriste.“

„Koriste meni.“

Nije da sam rešila da budem hrabra. Ovo nije novogodišnja odluka. Radi se samo o tome da imam infuziju u ruci i da sam izgubila nekoliko dana u bolničkom krevetu. Naprasno mi je postalo sasvim očigledno šta je važno.

„Moja najbolja drugarica treba da se porodi za osam nedelja i ja moram da znam hoću li biti tamo.“

On prekršta noge, onda ih smesta rastavlja. Bude mi ga malo žao. Lekare ne uče mnogo tome kako da izađu na kraj sa smrću.

Kaže: „Ako budem odveć optimističan, razočaraćeš se. Isto tako nije od pomoći ni da ti dam nepovoljno predviđanje.“

„Ne hajem. Vi imate bolju predstavu od mene. Molim vas, Džejmse.“

Sestrama je zabranjeno da oslovljavaju doktore po imenu, i ja se inače nikada ne bih drznula. Ali nešto se promenilo. Ovo je moja smrt i moram ponešto da znam.

„Neću vas tužiti ako pogrešite.“

On mi se sumorno nasmeši. „Iako smo uspeli da te izlečimo od infekcije i očito se osećaš mnogo bolje, krvna slika ti se nije popravila onoliko koliko smo se nadali, te smo obavili neke testove. Kada ti se otac vrati, možemo zajedno da porazgovaramo o rezultatima.“

„Imam li perifernu bolest?“

„Ti i ja se ne poznajemo dobro, Tesa. Zar ne bi radije sačekala oca?“

„Samo mi kažite.“

On veoma duboko udiše, kao da ne može sasvim da poveruje da će popustiti. „Da, pronašli smo bolest u tvojoj perifernoj krvi. Mnogo mi je žao.“

Onda je to to. Izrešetana sam rakom, imuni sistem mi je iscrpljen i oni više nikako ne mogu da mi pomognu. Svake nedelje vadili su mi krv i proveravali. A sada je bolest tu.

Oduvek sam mislila da će konačna presuda biti nalik udarcu u stomak - bol praćen tupim žiganjem. Ali ono uopšte nije tupo. Oštro je. Srce mi juri, adrenalin struji kroz mene. Savršeno sam usredsređena.

„Je l' moj tata već zna?“

On klimne glavom. „Hteli smo zajedno da ti kažemo.“

„Koje mogućnosti imam?“

„Imuni sistem ti otkazuje, Tesa. Mogućnosti su ti ograničene. Možemo da nastavimo s krvlju i krvnim pločicama ako hoćeš, ali to će verovatno imati kratkotrajan učinak. Ako bi postajala malokrvna odmah nakon transfuzije, morali bismo da prestanemo.“

„Šta onda?“

„Onda bismo učinili sve što možemo da ti bude udobno i ostavili te na miru.“

„Svakodnevne transfuzije nisu izvodljive?“

„Ne.“

„Znači da onda neću izdržati osam nedelja, je l' da?“

Doktor Wilson pogleda pravo u mene. „Imaćeš mnogo sreće ako izdržiš.“

Znam da ličim na gomilu kostiju prekrivenu najlonskom folijom. Vidim sablaznutost u Adamovim očima.

„Nisam baš onakva kakvu me pamtiš, a?“

Sagne se i poljubi me u obraz. „Divna si.“

Ali mislim da se ovoga oduvek plašio - da ću morati da ga zanimam kad budem ružna i beskorisna.

Doneo mi je lale iz vrta. Nabijam ih u bokal s vodom dok on gleda moje čestitke sa željama za ozdravljenje. Neko vreme ne pričamo ni o čemu naročito - kako napreduju biljke koje je kupio u garden centru, kako njegova mama uživa u vremenu sad kada je češće napolju. On pogleda kroz prozor, našali se o pogledu na parking.

„Adame, hoću da budeš iskren.“

On se namršti kao da ne razume.

„Ne pravi se da ti je stalo. Ne trebaš mi kao anestetik.“

„Šta bi to trebalo da znači?“

„Ne želim da se iko folira.“

„Ne foliram se.“

„Ne krivim te. Nisi znao da ću se ovoliko razboleti. A biće samo gore.“

On razmisli načas o tome, zatim zbací cipele s nogu. „Šta to radiš?“

„Ponašam se iskreno.“

Povuće ćebe i legne kraj mene u krevet. Privuće me sebi i zagrlí.

„Volim te“, ljutito mi šapuće u vrat. „Boli me više no što me je ikada išta bolelo, ali volim te. Zato se ne usuđuj da mi govoriš da te ne volim. Da mi to više nikada nisi rekla!“

Prekrivam mu lice dlanom a on se zabija u njega. Proleće mi kroz glavu da je usamljen. „Izvini.“

„I treba da se izvinjavaš.“

Neće da pogleda u mene. Mislim da suzdržava suze.

Ostaje čitavo poslepodne. Gledamo *MTV*, potom on čita novine koje je tata ostavio a ja ponovo odremam. Sanjam njega, iako je tik do mene. Zajedno hodamo po snegu, ali vruće nam je i na sebi imamo kupaće kostime. Tu su prazne ulice i smrznuto drveće i jedan put koji zavija i nema kraja.

Kad se probudim, opet sam gladna, pa ga pošaljem po novi sladoled od jagode na štapiću. Nedostaje mi čim ode. Kao da se cela bolnica isprazni. Kako je ovo moguće? Kršim ruke pod čebetom dok on ponovo ne legne u postelju pored mene.

On otvori sladoled i pruži mi ga. Ja ga stavim na noćni stočić.

„Dodirni me.“

On se smete. „Otopiće ti se sladoled.“

„Molim te.“

„Tu sam kraj tebe. Već te dodirujem.“

Stavljam mu ruku sebi na grudi. „Ovako.“

„Ne, Tesa, mogao bih da te povredim.“

„Nećeš.“

„A medicinska sestra?“

„Gađaćemo je guskom ako uđe.“

On mi veoma nežno obuhvati rukom dojku preko pidžame. „Ovako?“

Dodiruje me kao da sam skupocena, kao da je zapanjen, kao da ga moje telo zadivljuje, čak i sada, kada otkazuje. Kada njegova koža dodirne moju, koža na kožu, oboje uzdrhtimo.

„Hoću da vodimo ljubav.“

Ruka mu zastane. „Kada?“

„Kad se vratim kući. Još jednom pre no što umrem. Hoću da mi obećaš.“

Uplaši me pogled u njegovim očima. Nikada ga ranije nisam videla. Tako je dubok i realan, kao da je na ovom svetu video stvari o kojima drugi mogu samo da sanjaju.
„Obećavam.”

34.

Smenjuju se kao portiri. Tata dolazi svako jutro. Adam dolazi svako popodne. Tata se vraća uveče s Kalom. Mama me posećuje proizvoljno, a u drugoj poseti polazi joj za rukom da presedi čitavu transfuziju krvi.

„Stižu hemoglobin i krvne pločice“, kazala je kad su me prikačili.

Svidelo mi se što zna te reči.

Ali deset dana. Propustila sam čak i Uskrs. To je isuviše mnogo vremena.

Svaku noć ležim u svojoj bolničkoj postelji za jednog i žudim za Adamom, za njegovim nogama isprepletanim s mojim, za njegovom toplinom.

„Hoću da idem kući“, kažem medicinskoj sestri.

„Ne još.“

„Bolje mi je.“

„Nije ti dovoljno dobro.“

„Čemu se nadate? Leku?“

Sunce se penje svako jutro a sva svetia u gradu zažmure. Oblaci jezde po nebu, mahnuti saobraćaj ćurka na parking i sa njega, zatim se sunce opet strmekne na obzorje i završi se još jedan dan. Vreme juri. Krv juri.

Pakujem se i oblačim. Sedim na postelji i trudim se da izgledam živahno. Čekam Džejmsa.

„Idem kući“, kažem mu dok pregleda moju temperaturnu listu.

On klimne glavom kao da je to očekivao. „Jesi li rešila?“

„Čvrsto. Nedostaje mi vreme.“ Uperim prst u prozor, čisto za slučaj da je imao previše posla da primeti blagu svetlost i oblake na plavom nebu.

„Potrebna je izvesna strogost da bi se održavala ova krvna slika, Tesa.“

„Zar ne mogu da budem stroga kod kuće?“

On me gleda vrlo ozbiljno. „Postoji tanka linija između kvaliteta života koji ti je ostao i lekarske intervencije neophodne da bi se on održavao. Samo ti to možeš da proceniš. Je l' mi govoriš da ti je dosta?“

Neprestano razmišljam o sobama u našoj kući, bojama itisona i zavesa, tačnom položaju nameštaja. Postoji jedno putovanje na koje zbilja volim da idem, iz moje sobe, niz stepenice, kroz kuhinju pa u vrt. Hoću da prevalim taj put. Hoću da sedim na svojoj ležaljci na travnjaku.

„Poslednja transfuzija je potrajala samo tri dana.“

On saosećajno klimne glavom. „Znam. Žao mi je.“

„Jutros sam primila još jednu. Koliko dugo mislite da će potrajati?“

On uzdahne. „Ne znam.“

Pogladim čaršav dlanom. „Samo hoću da idem kući.“

„Zašto ne bih popričao sa službom za kućno lečenje? Ako nam zajemče svakodnevne posete, onda možda možemo napraviti ponovnu procenu.“ Prikači moju temperaturnu listu nazad na kraj mog kreveta. „Telefoniraću im i vratiti se kad ti tata stigne ovamo.“

Kad on ode, izbrojim do sto. Jedna muva pase po stolu. Pružam prst da pipnem ta labava krila. Ona oseti da se približavam, zazuji i odševrda do svetlosne instalacije, gde počne da kruži van mog domašaja.

Oblačim kaput, ogrčem se šalom i uzimam torbu. Sestra čak i ne primeti kada prođem pored njenog radnog stola i uđem u lift.

Kada dospem u prizemlje, šaljem Adamu poruku: SEĆAŠ SE ŠTA SI OBEĆAO?

Hoću da umrem kako ja hoću. Ovo je moja bolest, moja smrt, moj izbor.

To znači pristajanje.

To je zadovoljstvo hodanja, nogu pred nogu, u praćenju žutih linija nacrtanih na podu hodnika do same recepcije. To je zadovoljstvo okretnih vrata - pravim dva kruga da bih proslavila genijalnost čoveka koji ih je izumeo. I zadovoljstvo vazduha. Slatkog, svežeg, potresnog spoljašnjeg sveta.

Na kapiji je kiosk. Kupujem mlečnu čokoladu i paketić voćnih bombona. Žena iza pulta gleda me čudnjikavo dok joj plaćam. Mislim da se možda neznatno sijam od silnih tretmana, a neki ljudi to mogu da vide, kao neonsku ranu koja bukta dok se krećem.

Polako koračam ka taksi stanici, uživajući u pojedinostima - u kameri za nadzor na banderi koja se klata na svojoj osovinu, u mobilnim telefonima koji cvrkuću svud oko mene. Bolnica kao da se povlači dok ja šapućem „zbogom“, a senka platana pretvara sve prozore u tamu.

Mimoilazim se s devojkom koja njiše kukovima u hodu, a visoke potpetice joj kuckaju; oseća se na prženu piletinu dok liže prste, jedan čovek s uplakanim detetom u naručju viče u telefon: „Ne! Ne mogu da teglim i prokleti krompir!“

Pravimo obrasce, delimo trenutke. Katkada mislim da sam jedina koja to vidi.

Kada se priključimo u saobraćaj za vreme ručka, delim čokoladu s taksistom. Danas je na duploj smeni, kaže mi, a, za njegov ukus, ima previše kola na putu. Očajnički maše ka njima dok milimo kroz centra grada.

„Gde će se sve ovo svršiti?“, pita.

Nudim mu voćnu bombonu da ga razveselim. Zatim opet šaljem Adamu poruku: TREBA DA ODRŽIŠ OBEĆANJE.

Vreme se promenilo, oblaci su sakrili sunce. Otvaram prozor. Studeni april mi prene pluća. Vozač nestrpljivo dobuje prstima po volanu. „Ovo je potpuni zastoj!“

Sviđa mi se to - kako saobraćaj zapinje i vuče se, duboko brujanje autobuskog motora, neodložno trubljenje u daljini. Dopada mi se što milimo po glavnoj ulici tako polako da imam vremena da primetim još nekupljena uskršnja jaja u izlogu prodavnice, opuške pometene u urednu gomilicu ispred *Kraljevske piletine*. Vidim decu koja nose najneobičnije stvari - belog medveda, hobotnicu. A pod točkovima dečjih kolica ispred butika za trudnice vidim svoje ime, koje je već izbledelo, ali i dalje krivuda po pločniku sve do banke.

Zovem Adama na mobilni. On se ne javlja, te ostavljam novu poruku: ŽELIM TE.

Prosto.

Na raskrsnici stoji vozilo hitne pomoći, popreko, otvorenih vrata, dok njegovo plavo svetlo blešti po ulici. Svetlo treperi čak i na oblake, nisko iznad nas. Na ulici leži jedna žena prekrivena ćebetom.

„Vidi ti to“, kaže taksista.

Svi gledaju - ljudi u drugim kolima, službenici koji su izašli da pojedu sendvič na pauzi za ručak. Ženi je pokrivena glava, ali joj vire noge. Ima najlonke na sebi; cipele joj stoje pod čudnim uglovima. Njena krv, tamna kao kiša, skuplja se u lokvi pored nje.

Taksista mi dobacuje pogled u retrovizoru. „Shvati čovek, je l' da?“

Da. Krajnje je opipljivo. Biti i ne biti.

Osećam se kao da u nožnim prstima imam biljni sok koji mi se penje uz zglobove i uliva u kolenice, dok kucam na Adamova vrata.

Seli ih odškrine i proviri. Osetim nalet ljubavi prema njoj.

„Je l' tu Adam?“

„Zar ne bi trebalo da si u bolnici?“

„Ne više.“

Ona se zbuni. „Nije rekao da te puštaju.“

„Ovo je iznenađenje.“

„Novo?“ Ona uzdahne, još malko otvori vrata i pogleda na sat. „Neće se vratiti do pet.“

„Pet?“

Ona mi se namršti. „Jesi li dobro?“

Ne. Pet je prekasno. Dotada bih mogla da budem potpuno malokrvna. „Gde je on?“

„Otišao je vozom za Notingem. Pristali su da ga prime na razgovor.“

„Za šta?“

„Za univerzitet. Želi da krene u septembru.“

Vrt se zavrti.

„Iznenađila si se isto kao i ja.“

Zaspala sam mu u naručju u onom bolničkom krevetu. „Dodirni me“, kazala sam, i on je to učinio.

„Volim te“, rekao je. „Ne usuđuj se da mi govoriš da te ne volim.“ Obećao mi je nešto.

Dok se vraćam stazom ka kapiji, počinje da pada kiša. Nežna srebrnkasta kiša, kao da padaju paukove mreže.

35.

Strgnem svoju svilenu haljinu s vešalice u ormanu i isečem na njoj zjapeću rupu odmah ispod struka. Ove makaze su toliko oštre da je lako, kao da provlačim metal kroz vodu. Moja plava uska haljina dobija dijagonalni razrez preko grudi. Položim ih jednu kraj druge na postelju kao dve bolesne drugarice i mazim ih. To mi ne pomaže.

One glupave farmerke koje sam kupila s Kalom ionako mi nikada nisu stajale, te odsecam nogavice kod kolena. Param džepove na svim trenerkama, režem rupe u džemperima i bacam sve to pokraj haljina.

Treba mi čitava večnost da izbodem čizme. Bole me ruke i hripam. Ali jutros sam primila transfuziju i kroz vene mi teče tuđa krv, te ne prestajem. Isecam obe čizme po dužini. Dve strahovite rane.

Želim da budem prazna. Želim da živim negde nepretrpana.

Otvaram prozor i izbacujem čizme. Padaju na travnjak.

Nebo je sasvim oblačno, sivo i nisko. Rominja kišica. Šupa je mokra. Trava je mokra. Roštilj šuška na svojim točkićima.

Izvlačim ostatak odeće iz ormara. Pluća mi šište, ali ne stajem. Dugmad zviždi po prostoriji dok rasecam kapute. Džempere sečem na komade. Kidam sve pantalone do jednih. Ređam patike na prozorsku dasku i odsecam im jezike.

Dobro je. Osećam se živo.

Grabim haljine s kreveta i guram ih napolje s patikama. One se otkotrljaju zajedno u baštu i ostanu da leže na kiši.

Proveravam telefon. Nema poruka. Nema propuštenih poziva.

Mrzim svoju sobu. Sve što je u njoj podseća me na nešto drugo. Porcelanska činijica iz Sent Ajvsa. Smeđa keramička tegla u kojoj je mama nekada držala keks. Usnuli pas sa svojom nemom papučom kome je mesto bilo na bakinom okviru kaminu. Moja zelena jabuka. Sve završi na travnjaku osim psa, koji se razbija o ogradu.

Knjige padaju otvorene kad ih zavrļačim. Stranice im lepršaju kao egzotične ptice, cepaju se i lelujaju. Diskovi i de-ve-deovi lete poput frizbija preko komšijske ograde. Adam može da ih pušta svojim novim drugovima na univerzitetu kad umrem.

Jorgan, čaršavi, ćebad, sve napolje. Bočice i kutijice lekova s mog noćnog stočića, pumpa za špric, krema za kožu, hidrantna krema. Moja kutijica za nakit.

Sečem vreću za izležavanje, ukrašavam pod kuglicama od stiropora i bacam praznu vreću napolje na kišu. U vrtu je poprilična gužva. Štošta će nići. Pantalon-drveće. Knjiške loze. Ja ću se baciti napolje kasnije i pustiti koren na onom mračnom mestu kraj šupe.

Još nema poruke od Adama. Bacam telefon preko njegove ograde.

TV je težak kao kola. Zabole me leđa. Zapeku me noge. Vučem ga i teglim po itisonu. Ne mogu da dišem, moram da stanem. Soba se naginje. Diši. Diši. Možeš ti ovo. Sve mora da ode.

Na prozorsku dasku s TV-om.

I napolje.

On zagrmi i rasprsnje se u uzbuđljivom tresku stakla i plastike.

To je to. Sve je otišlo. Gotovo.

Tata mi bane u sobu. Načas stoji, nepokretan i otvorenih usta.

„Čudovište“, prošapuće. Moram da pokrijem uši.

On prilazi i uzima me za obe ruke. Dah mu miriše na ustajali duvan. „Je l' hoćeš da me ostaviš bez ičega?“

„Niko nije bio tu!“

„Pa si pomislila da uništiš kuću?“

„Gde si bio?“

„Bio sam u supermarketu. Onda sam otišao u bolnicu da te posetim, ali ti nisi bila tamo. Svi smo se izbezumili.“

„Baš me briga, tata!“

„E pa mene je briga! I te kako me je briga! To će te do kraja iscrpeti!“

„Ovo je moje telo! Mogu da radim šta hoću!”

„Znači, više ti nije stalo do tvog tela?”

„Ne, muka mi od njega! Muka mi je od lekara i igala i vađenja krvi i transfuzija. Muka mi je od toga da dan za danom čamim u krevetu dok vi ostali živite svoj život. Mrzim to! Sve vas mrzim! Adam je otišao na razgovor za univerzitet, jesi li znao? On će godinama biti ovde i raditi šta god želi, a ja ću za dve nedelje biti pod zemljom!”

Tata brizne u plač. Sroza se na postelju, zarije glavu u šake i samo zarida. Ne znam šta da uradim. Zašto je on slabiji od mene? Sedam pored njega i dodirujem ga po kolenu. „Ne vraćam se u bolnicu, tata.”

On obriše nos rukavom košulje i pogleda u mene. Liči na Kala. „Stvarno ti je dosta?”

„Stvarno mi je dosta.”

Obgrlim ga jednom rukom a on mi nasloni glavu na rame. Pogladi ga po kosi. Kao da plutamo unaokolo u čamcu. Čak i vetrić pirka kroz otvoren prozor. Sedimo čitavu večnost.

„Nikad se ne zna, možda neću umreti ako budem kod kuće.”

„Bilo bi divno da ne umreš.”

„Umesto toga ću polagati srednjoškolske ispite. Pa ću se upisati na faks.”

On uzdahne, istegne se na krevetu i zažmuri. „To je lepa zamisao.”

„Zaposliću se, i možda ću jednog dana imati decu - Čestera, Merlina i Dejzi.”

Tata nakratko otvori jedno oko. „Nek im je bog u pomoći!”

„Bićeš deda. Stalno ćemo te posećivati. Posećivaćemo te godinama i godinama, dok ne napuniš devedeset.”

„A šta onda? Prestaćete da dolazite?”

„Ne, onda ćeš umreti. Pre mene. Kako treba da bude.”

On ništa ne govori. Kao da nestaje tu gde se mrak cedi kroz prozor a da mu senka dodiruje ruku.

„Više nećeš živeti u ovoj kući, već u nekoj manjoj blizu mora. Ja imam ključeve pošto te tako često posećujem, i jednog dana otključavam sama, kao i obično, ali zavese nisu razmaknute a pošta je na otiraču. Penjem se u spavaću sobu da vidim gde si. Toliko mi lakne kad te vidim kako mirno ležiš u postelji da se glasno nasmejem. Ali kada razgrnem zavese, primećujem da su ti usne plave. Dodirujem ti obraz, a on je hladan. Hladna ti je i ruka. Zovem te po imenu iznova i iznova, ali ti me ne čuješ i ne otvaraš oči.”

Tata se uspravi i sedne. Opet plače. Privlačim ga sebi i tapšem po leđima.

„Izvini. Jesam li te izbezumila?”

„Ne, ne.” On se odmakne, pređe rukom preko očiju. „Bolje da odem da raščistim napolju pre no što se smrkne. Hoćeš li moći sama ako odem to da uradim?”

„Naravno.”

Gledam ga s prozora. Sada već pljušti, pa je obuo gumene čizme i obukao vetrovku s kapuljačom. Uzima metlu i kolica iz šupe. Stavlja baštenske rukavice. Podiže teliš. Mete razbijeno staklo. Uzima kartonsku kutiju i slaže sve knjige u nju. Sakuplja čak i stranice koje leže uz ogradu i drhte.

Kal se pojavljuje u školskoj uniformi s rancem i biciklom. Izgleda normalno i zdravo. Tata odlazi i grli ga.

Kal ostavlja bicikl i priključuje se raščišćavanju. Dok okreće svaki prsten ka nebu, liči na lovca na blago. Pronalazi srebrnu ogrlicu koju sam dobila za poslednji rođendan, i moju narukvicu od ćilibara. Zatim pronalazi kojekakve gluposti - puža, pero, neki naročiti kamen. Nailazi na blatnjavu baricu i zgazi u nju. Tata se smeje zbog toga. Naslanja se na metlu i glasno se smeje. Smeje se i Kal.

Kiša tiho dobuje po prozoru, i obojicu ih osvetljava dok ne počnu da se provide.

36.

„I, jesi li uopšte nameravao da mi kažeš?“

Adam me namrgođeno posmatra sa svog mesta na rubu stolice. „Bilo je teško.“

„Znači nisi.“

On sleže ramenima. „Pokušavao sam u nekoliko navrata. Ali jednostavno sam smatrao da nije pošteno, u fazonu, zašto ću ja živeti život?“

Naginjem se napred na krevetu. „Da se nisi usudio da sažaljevaš sebe zato što ćeš me nadživeti!“

„Ne sažaljevam.“

„Jer ako i ti želiš da umreš, onda evo plana. Sešćemo na motor. Uđi u oštru krivinu zaista brzo baš kada iz suprotnog pravca nailazi šleper, i umrećemo zajedno - krvi koliko hoćeš, zajednička sahrana, naše kosti isprepletane zauvek. Šta kažeš na to?“

On se toliko prepadne da prsnem u smeh. On se isceri, odahnuvši. To je kao da se probijamo kroz maglu, kao da sunce izlazi u sobi.

„Hajde prosto da zaboravimo na to, Adame. Bio je nezgodan trenutak, to je sve.“

„Pobacala si sve kroz prozor!“

„Ne samo zbog tebe.“

On nasloni glavu na naslon stolice i zažmuri. „Ne.“

Tata mu je kazao da sam završila s bolnicom. Svi znaju. Filipa dolazi ujutru da porazgovaramo o mogućnostima, premda mislim da neće biti mnogo šta da se priča. Današnja transfuzija se već crpi.

„Kako je uopšte bilo na univerzitetu?“

On slegne ramenima. „Veliki je, sa mnogo zgrada. Malo sam zalutao.“

Ali on zrači budućnošću. Vidim mu to u očima. Popeo se na voz i otišao za Notingem. Kuda li će sve ići bez mene!

„Jesi li upoznao neke devojke?“

„Ne!“

„Zar ne idu ljudi zato na univerzitet?“

On ustane sa stolice i sedne na ivicu kreveta. Pogleda u mene vrlo ozbiljno. „Idem jer mi je život bio sranje dok nisam sreo tebe. Idem jer ne želim da budem ovde kada ti ne budeš, da još živim s mamom i da se ništa iole ne promeni. Ne bih čak ni pomislio da idem da nije bilo tebe.“

„Kladim se da ćeš me zaboraviti do kraja prvog semestra.“

„Kladim se da neću.“

„To je praktično zakon.“

„Prestani! Moram li da uradim nešto nečuvano da bi mi ti poverovala?“

„Da.“

On se iskezi. „Šta predlažeš?“

„Ispuni obećanje.“

On pruži ruku da podigne jorgan, ali ja ga zaustavim. „Prvo ugasi svetlo.“

„Zašto? Hoću da te vidim.“

„Kost i koža sam. Molim te.“

On uzdahne, ugasi glavno svetlo i opet sedne na postelju. Mislim da sam ga uplašila jer ne pokušava da uđe pod jorgan, već me miluje preko njega - po čitavoj dužini noge, od butine do članka, pa po čitavoj dužini druge. Ruke su mu samouverene. Osećam se kao instrument koji neko štимуje.

„Satima bih mogao da se zadržim na svakom deliću tebe“, kaže. Zatim se nasmeje, kao da je bilo negativno reći tako nešto. „Stvarno si prelepa.“

Pod njegovim rukama. Zato što njegovi prsti daju mom telu dimenziju.

„Jel ovo u redu, da te ovako milujem?“

Kada klimnem glavom, on sklizne s kreveta, klekne na tepih i uhvati me za stopala obema rukama, da ih zagreje kroz čarape.

Masira ih tako dugo da umalo ne zaspim, ali kada se probudim, svlači mi čarape, prinosi oba stopala ustima i stane da ih ljubi. Kruži jezikom oko svakog prsta. Grebe me zubima po tabanima. Liže mi pete.

Mislila sam da mi telo neće opet osećati vrelinu, onakvu neodložnu vrelinu kakvu sam ranije osećala s njim. Zadivljena sam što ona ponovo struji kroz mene. Znam da i on to oseća. Skida majicu i zbacuje čizme. Pogledi nam se susreću dok otkopčava farmerke.

Neobično je lep - to kako mu je kosa sada kratka, kraća od moje, luk njegovih leđa dok svlači farmerke, tvrdi mišići od održavanja bašte.

„Lezi”, kažem mu.

U sobi je toplo, radijatori su vrela, ali ja ipak zadrhtim kada on odigne jorgan i legne pored mene. Pazi da me ne optereti svojom težinom. Pridiže se na lakat i veoma nežno ljubi me u usta.

„Nemoj me se bojati, Adame.”

„Ne bojim se.”

Ali moj jezik pronalazi njegov. Ja premeštam njegovu ruku sebi na grudi i hrabrim ga da mi otkopča dugmad.

Njemu se iz grla otima zvuk, duboko ječi dok se spušta poljupcima. Držim mu glavu u rukama. Gladim ga po kosi dok mi nežno sisa dojku, kao što bi to mogla beba.

„Mnogo si mi nedostajao”, kažem mu.

Ruka mu sklizne na moj struk, pa na stomak i na vrh butina. Njegovi poljupci idu za rukom, spuštaju se dok mu se glava ne nađe među mojim nogama a onda me pogleda, tražeći dozvolu očima.

Pomisao da će me tu ljubiti potpuno me pomuti.

Glava mu je u senci, ruke pod mojim nogama. Dah na mojoj butini je topao. Počinje veoma polako.

Kad bih mogla da đipam, đipala bih. Kad bih mogla da zavijam na mesec, zavijala bih. Da osetim ovo, kada sam mislila da je gotovo, kad mi se telo gasi i kad sam mislila da mi neće više priuštiti nikakvo zadovoljstvo!

Blagoslovena sam.

„Dođi ovamo. Popni se ovamo.”

U očima mu zatreperi zabrinutost. „Jesi li dobro?”

„Otkud si znao kako to da uradiš?”

„Jel bilo dobro?”

„Bilo je neviđeno!”

On se isceri, besmisleno zadovoljan sobom. „Video sam jednom u nekom filmu.”

„Ali šta je s tobom? Ti si sad izostavljen.”

On slegne ramenima. „U redu je, umorna si. Ne moramo da radimo ništa drugo.”

„Mogao bi da se diraš.”

„Pred tobom?”

„Ja bih mogla da gledam.”

On pocrveni. „Ozbiljno?”

„Zašto da ne? Treba mi još uspomena.”

On se snektivljivo osmehne. „Stvarno to želiš?”

„Stvarno.”

Podiže se na kolena. Možda mi nije preostalo snage, ali mogu da mu dam svoj pogled. Gleda mi u grudi dok se dodiruje. Nikada nisam podelila ništa tako prisno, nikada nisam videla takav izraz pometene ljubavi dok mu se usta otvaraju a oči rogače.

„Tesa, volim te! Kako te samo volim!”

37.

„Ispričajte mi kako će biti.“

Filipa klimne glavom kao da je očekivala to pitanje. Ima neobičan izraz na licu - profesionalan, uzdržan. Mislim da je počela da se povlači. Šta drugo može da učini? Njen posao je da neguje one na samrti, ali ako se odveć približi, mogla bi da padne u provaliju.

„Odsad pa nadalje nećeš želiti mnogo da jedeš. Verovatno će ti se mnogo spavati. Možda nećeš želiti da pričaš, ali možeš imati dovoljno energije za dobre desetominutne razgovore između dva sna. Možda ćeš čak poželeti da siđeš ili izadeš ako je dovoljno toplo, ako tata može da te nosi. Ali uglavnom ćeš spavati. Kroz nekoliko dana, počćeš na mahove da gubiš svest, i u toj fazi možda nećeš moći da reaguješ, ali znaćeš da su ljudi s tobom i moći ćeš da ih čuješ dok ti pričaju. Naposljetku ćeš samo odlutati, Tesa.“

„Hoće li boleti?“

„Mislim da će bol ostati podnošljiv.“

„U bolnici nije bio. U početku.“

„Nije“, prizna ona. „Isprva su se mučili da pronađu odgovarajuće lekove. Ali ja ti ovde dajem morfin-sulfat, a on ima produženo oslobađanje. Imam i oramorf, pa možemo da dodamo ako bude bilo neophodno. Ne bi trebalo da te boli.“

„Mislite li da ću se plašiti?“

„Mislim da je u redu kakva god da budeš.“ S lica mi vidi da mislim da su to gluposti. „Mislim da te je snašla najgora nesreća na svetu, Tesa, i da sam na tvom mestu, ja bih se plašila. Ali isto tako smatram da ćeš izaći na kraj s ovim poslednjim danima upravo onako kako treba.“

„Mrzim kada kažete *dani*.“

Ona se namršti. „Znam. Izvini.“

Priča mi o ublažavanju bola, pokazuje mi paketiće i bočice. Priča tiho, njene reči me preplavljaju, njena uputstva se gube. Imam osećaj da se sve stiče u jednu tačku, čudnovatu halucinaciju da se čitav moj život svodi na ovaj trenutak. Rodila sam se i rasla da bih primila tu vest i dobila ovaj lek od ove žene.

„Imaš li neka pitanja, Tesa?“

Pokušavam da se setim svega što bi trebalo da pitam. Ali osećam samo prazninu i nelagodnost, kao da je ona došla na stanicu da me isprati a obe se nadamo da će voz požuriti kako bismo izbegle sve besmisleno ćaskanje.

Vreme je.

Napolju je vedro aprilsko jutro. Svet će nastaviti da se kotrlja bez mene. Ja nemam izbora. Puna sam raka. Izrešetana njime. I tu nema pomoći.

Filipa kaže: „Idem sada dole da popričam s tvojim tatom. Potrudću se da te uskoro ponovo obiđem.“

„Ne morate.“

„Znam, ali hoću.“

Debela, blaga Filipa, pomaže svim ljudima između Londona i južne obale da umru. Pruža ruke i grli me. Topla je i znojava i miriše na lavandu.

Kad ona ode, usnim san u kome ulazim u dnevnu sobu a svi sede u njoj. Tata proizvodi zvuk kakav nikada ranije nisam čula.

„Zašto plačeš?“, pitam. „Šta se desilo?“

Mama i Kal sede jedno kraj drugog na kauču. Kal na sebi ima odelo i kravatu, kao maleni igrač bilijara.

I onda me strefi - mrtva sam.

„Tu sam, baš tu!“, vičem, ali oni me ne čuju.

Jednom sam gledala neki film o mrtvima - o tome kako oni nikada zaista ne odu, već nečujno žive među nama. Poželim to da im kažem. Pokušavam da srušim olovku sa stola, ali ruka mi prođe pravo kroz nju. I kroz kauč. Prolazim kroz zid i vraćam se. Umačem prste tati u glavu a on se meškolji na stolici, možda se zapitavši otkud ta studen od koje je ustreptao.

Onda se budim.

Tata sedi na stolici pored postelje. Hvata me za ruku. „Kako si?“

Razmišljam o tome, istražujem telo. „Ništa me ne boli.“

„To je dobro.“

„Malo sam umorna.“

On klimne glavom. „Jesi li gladna?“

Želim da budem. Radi njega. Želim da tražim pirinač i kozice i puding od melase, ali lagala bih.

„Mogu li nešto da ti donesem, želiš li šta?“

Da upoznam bebu. Završim školu. Odrastem. Proputujem svet. „Šolju čaja.“

Tati bude drago. „Još nešto? Keks?“

„Olovku i papir.“

Pomaže mi da se uspravim i sednem. Podupire jastuk iza mene, pali svetlo kraj uzglavlja i dodaje mi blokče i olovku s police. Zatim odlazi dole da pristavi čajnik.

Jedanaesta stavka. Šolja čaja.

Dvanaesta stavka...

Uputstva za tatu

Ne želim da idem u frižider kod nekog pogrebnika. Želim da me zadržite kod kuće do sahrane. Jel može neko, molim vas, da sedi sa mnom za slučaj da budem usamljena? Obećavam da vas neću plašiti.

Želim da me sahranite u mojoj leptir-haljini, lila kompletu brusa i gaćica i crnim čizmama s rajsferšlusom (sve je još u koferu koji sam spakovala za Siciliju). Takođe želim da imam narukvicu koju mi je Adam poklonio.

Nemojte me šminkati. To izgleda glupo na mrtvoin ljudima. NE želim da me kremirate. Kremacije zagađuju atmosferu dioksinima, hidrohlornom kiselinom, hidrofluornom kiselinom, sumpor-dioksidom i ugljen-dioksidom. A u krematorijumima imaju i one sablasne zavese. Želim biorazgradiv vrbov sanduk i sahranu u šumi. Ljudi iz Centra za prirodnu smrt pomogli su mi da izaberem mesto nedaleko od naše kuće, i oni će vam pomoći sa svojim pripremama.

Želim da se na mom grobu, ili u njegovoj blizini, posadi neko domaće drvo. Volela bih hrast, ali nemam ništa ni protiv kestena ili čak vrbe. Želim drvenu ploču sa svojim imenom. Želim da mi na grobu rastu diolje biljke i coeće.

Želim da služba bude jednostavna. Recite Zoi da povede Lorin (ako se rodi do tada). Pozovite Filipu i njenog muža Endija (ako hoće da dođe), i Džejmsa iz bolnice (mada će on možda imati posla).

Ne želim da iko ko me ne poznaje govori išta o meni. Ljudi iz Centra za prirodnu smrt biće sa vama, ali ni oni ne treba da se mešaju u to. Želim da ljudi koje volim ustanu i pričaju o meni, a biće u redu čak i ako budete plakali. Želim da budete iskreni. Reci da sam bila čudovište ako hoćeš, reci kako sam te terala da me juriš unaokolo. Ako se setiš ičega lepog, kaži i to! Najpre zapiši, jer ljudi, po svemu sudeći, neretko zaborave šta hoće da kažu na sahrani.

Ni u kom slučaju nemojte čitati onu Odenovu pesmu.²¹ Nasmrt se otrcala (ha-ha) i previše je tužna. Nek neko pročita dvanaesti Šekspirov sonet.

Muzika - „Blackbird“ Bitlsa. „Plainsong“ Kjura. „Live Like You Were Dying“ Tima Megroa. „Ali the Trees of the Field Will Clap Their Hands“ Sufjana Stivensa. Možda neće biti vremena za sve, ali obavezno pustite poslednju. Zoi mi je pomogla da ih izaberem i sve ih ima na svom ajpodu (on ima zvučnike ako budete morali da ga pozajmite).

Posle, idite u pab na ručak. Imam 260 funti na štednom računu i zaista želim da ih upotrebite za to. Stvarno, ozbiljno vam kažem - ručak je na moj račun. Obavezno naručite puding - lepljivu karamelu, tortu s čokoladnim kremom, veliku porciju sladoleda, nešto baš loše za vas. I napijte se ako hoćete (ali nemojte uplašiti Kala). Potrošite sav novac.

A nakon toga, kada prođu dani, budite na oprezu. Možda ću napisati nešto u pari na ogledalu kad se budete kupali, ili se igrati lišćem na jabuci kada budete u bašti. Mogla bih da vam se ušunjam u san. Posećujte mi grob kada možete, ali se ne sekirajte ako ne možete, ili ako se preselite pa on naprasno bude predaleko. Lepo je onde leti (pogledajte sajt). Možete da dođete na izlet i da sedite sa mnom. Volela bih to.

Dobro. To je to. Volim te.

Tesa cmok

---

²¹ Misli se na pesmu „Pogrebni bluz“ („Funeral Blues“). (Prim. prev.)

38.

„Biću jedino dete u školi kome je umrla sestra.“

„Biće gotivno. Moći ćeš čitavu večnost da se vadiš za domaći, i sviđaćeš se svim devojkama.“

Kal razmisli o tome. „Hoću li i dalje biti brat?“

„Naravno.“

„Ali ti nećeš znati za to.“

„Dabome da hoću.“

„Hoćeš li me proganjati?“

„Je l' želiš?“

On se bojažljivo osmehne. „Mogao bih da se uplašim.“

„Onda neću.“

Ne može da miruje, šetka tamo-amo po itisonu između mog kreveta i ormara. Nešto se promenilo među nama od bolnice. Ne šalimo se onako lako.

„Baci teliš kroz prozor ako hoćeš, Kale. Meni je pomoglo.“

„Ne želim.“

„Onda mi pokaži neki mađioničarski trik.“

On otrči po svoje stvari, vrati se u svojoj odabranoj jakni, onoj crnoj sa skrivenim džepovima. „Gledaj vrlo pažljivo.“

Veže dve svilene maramice na jednom kraju i ugura ih sebi u pesnicu. Otvori ruku prst po prst. Prazna je.

„Kako si to izveo?“

On zavrti glavom i lupne se po nosu čarobnim štapićem. „Mađioničari nikada ne odaju svoje tajne.“

„Ponovi.“

Umesto toga, on promeša i raširi špil karata. „Izaberi jednu, pogledaj je, i nemoj mi reći koja je.“

Izabiram kraljicu pik, pa je vraćam u špil. Kal ponovo širi karte, ovoga puta licem naviše. Ali nje nema.

„Dobar si, Kale!“

On se skljoka na postelju. „Nisam dovoljno dobar. Voleo bih da izvedem nešto veće, nešto zastrašujuće.“

„Možeš da me preteterišiš napola ako hoćeš.“

On se isceri, ali maltene smesta zaplače, isprva tiho, a potom stane da grca i rida. Koliko ja znam, to mu je tek drugi put u životu da je zaplakao, pa mu je možda potrebno. Oboje se ponašamo kao da tu nema pomoći, kao da je posredi krvarenje iz nosa koje nema nikakve veze s tim kako se on oseća. Privlačim ga sebi i grlim. On mi jeca na ramenu, suze mu prodiru kroz moju pidžamu. Poželim da ih polížem. Njegove prave, prave suze.

„Volim te, Kale.“

Lako je. Premda on na to zaplače deset puta jače, zbilja mi je drago što sam se usudila.

Trinaesta stavka, da držim svog brata u naručju dok se sumrak spušta na prozorsku dasku.

Adam leže pored mene u krevet. Navlači jorgan do same brade, kao da mu je hladno ili da strahuje da bi mu se tavanica mogla sručiti na glavu.

Kaže: „Sutra će tvoj tata kupiti kamperski krevet i staviti ga tu na pod za mene.“

„Zar nećeš više spavati sa mnom?“ .

„Možda nećeš to želeti, Tes. Možda nećeš želeti da te neko grli.“

„Šta ako budem želela?“

„E pa onda ću te grliti.“

Ali prestravljen je. Vidim mu to u očima.

„U redu je, oslobađam te.“

„Ćuti.“

„Ne, stvarno. Oslobađam te.“

„Ne želim da budem slobodan.“ Naginje se i ljubi me. „Probudi me ako ti zatrebam.“

Brzo zaspi. Ja ležim budna i slušam kako se širom grada gase i pale svetla. Kako se šapuće laku noć. Kako opruge u krevetima sanjivo škripe.

Pronalazim Adamovu ruku i hvatam je čvrsto.

Drago mi je što postoje noćni portiri i medicinske sestre i vozači kamiona na duge pruge. Teši me saznanje da u drugim zemljama s drugim vremenskim zonama žene peru odeću u rekama a deca u koloni idu u školu. Negde na svetu upravo sada neki dečak sluša veselo zvečanje kozjeg zvona dok se uspinje uz planinu. Mnogo mi je milo zbog toga.

39.

Zoi šije. Nisam znala da ume. Preko kolena joj je prebačen kombinezon za bebe boje limuna. Udeva konac u iglu, žmureći na jedno oko, provlači konac i uvija ga u čvor liznutim prstima. Ko ju je tome naučio? Gledam je minutima, a ona šije kao da je tako oduvek bilo. Njena plava kosa skupljena je visoko na glavi, vrat pod blagim uglom. Grize se za donju usnu od usredsredenosti.

„Živi”, kažem joj. „Živećeš, je l' da?”

Ona naglo podiže glavu i posisa svetlu krv s prsta. „Sranje!”, kaže. „Nisam znala da si budna.”

Kikoćem se na to. „Cvetaš.”

„Debela sam!” Ispravlja se na stolici i izbacuje stomak da mi dokaže. „Velika sam kao medved.”

Volela bih da sam ta beba duboko u njoj. Da sam mala i zdrava.

Uputstva za Zoi

Ne govori ćerci da se planeta raspada. Pokaži joj samo ono divno. Budi div za nju, iako tvoji roditelji nisu to mogli da urade za tebe. Nikada se nemoj spetljati ni s jednim momkom koji te ne voli.

„Kad se dete rodi, misliš li da će ti nedostajati tvoj pređašnji život?”

Zoi me pogleda veoma ozbiljno. „Treba da se obučeš. Ne valja ti da po ceo dan sediš u pidžami.”

Naslanjam se natrag na jastuke i gledam po uglovima sobe. Kad sam bila mala, oduvek sam želela da živim na tavanici - činila mi se tako čista i nenatpana, kao vrh torte. Sada me samo podseća na čaršave.

„Imam utisak da sam te izneverila. Neću moći da ti čuvam bebu niti šta slično.”

Zoi kaže: „Napolju je baš lepo. Da zamolim Adama ili tvog tatu da te iznesu?”

Ptice dele megdan na travnjaku. Iskrzani oblaci obrubljuju plavo nebo. Ležaljka za sunčanje je topla, kao da već satima upija sunčevu svetlost.

Zoi čita časopis. Adam me miluje po stopalima preko čarapa.

„Slušajte ovo”, kaže Zoi. „Ovaj je pobedio na takmičenju za najsmješniji vic godine.”

Četrnaesta stavka, vic.

„Čovek ode kod lekara i kaže: 'Zaglavila mi se jagoda u dupetu.' 'A', kaže lekar, 'imam kremu²² za to.'”

Mnogo se smejem. Ja sam kostur koji se smeje. Dok nas slušam - Adama, Zoi i sebe - to je kao da mi je neko ponudi prozor da prođem kroz njega. Nadalje je sve moguće.

Zoi mi tutne svoju bebu u naručje. „Zove se Lorin.”

Debela je i lepljiva i mleko joj curi iz usta. Lepo miriše. Maše mi ručicama, hvata vazduh. Njeni prstići s noktima u obliku srpa cupkaju me po nosu.

„Zdravo, Lorin.”

Kažem joj koliko je velika i pametna. Kažem joj sve one koještarije koje zamišljam da bebe vole. A ona me gleda nedokučivim očima i širom zeva. Vidim unutrašnjost njenih ružičastih ustašca.

„Dopadaš joj se”, kaže Zoi. „Zna ko si.”

Stavljam Lorin Tesu Voker na rame i kružim joj rukom po leđima. Osluškujem joj srce. Zvuči oprezno, odlučno. Strašno je topla.

Pod jabukom igraju senke. Sunčeva svetlost se prosejava kroz grane. U daljini bruji kosačica za travu. Zoi još čita časopis, baca ga dole kada vidi da sam budna.

„Spavala si čitavu večnost”, kaže mi.

„Sanjala sam da se Lorin rodila.”

„Je l' bila divna?”

---

²² Igra reči: na engleskom *cream*, znači i *krema* i *šlag*. (Prim. prev.)

„Razume se.“

Adam podigne pogled i nasmeši mi se. „Ej“, kaže. Tata dolazi stazom i snima nas video-kamerom. „Prestani“, kažem mu. „Morbidno je.“

On vraća kameru u kuću, izlazi s kutijom za recikliranje i spušta je kraj kapije. Lati se otkidanja uvelih cvetova. „Dođi sedi s nama, tata.“

Ali on ne može da miruje. Vraća se unutra, pa opet izlazi s činijom grožđa, čokoladicama, čašama soka. „Je li ko za sendvič?“

Zoi vrti glavom. „Meni su dobre ove čoko-kuglice, hvala.“

Sviđa mi se kako joj se usne puće dok ih sisa.

Čini za teranje smrti.

Zamoli najbolju drugaricu da ti čita sočne delove iz časopisa - modu, tračeve. Osokoli je da sedne dovoljno blizu da je dodiruješ po tibi, po njenom ogromnom prostranstvu. A kad bude morala da ide kući, duboko udahni i reci joj da je voliš. Jer to je istina. A kada se ona nagne i šapatom ti uzvрати ljubav, čvrsto je zagrlji, jer to nisu reči koje biste inače podelile.

Nagovori brata da sedne s tobom kad se vrati iz škole i nateraj ga da ti do tančina prepriča kako je proveo dan, sve časove, sve razgovore, čak i šta je imao za ručak, dok se toliko ne ugnjavi i stane da preklinje da ga pustiš u park da igra fudbal s drugarima.

Gledaj mamu kako izuva cipele i izmasiraj joj noge jer njen novi posao u knjižari podrazumeva da mora da stoji po čitav dan i bude ljubazna prema neznancima. Smej se kada pokloni tati knjigu jer ima popust i može da priušti da bude velikodušna.

Gledaj kako je tata ljubi u obraz. Primeti kako se smeše. Znaj da su oni tvoji roditelji, šta god da se desi.

Slušaj komšinicu kako orezuje ruže dok se senke izdužuju po travnjaku. Ona pevuši neku staru pesmu a ti si pod čebetom sa svojim dečkom. Kaži mu da se ponosiš njime, jer je naveo taj vrt da raste i podstakao majku da vodi računa o njemu.

Proučavaj Mesec. Blizu je i ima ružičasti plamen oko sebe. Tvoj dečko ti kaže da je to optička varka, da se samo čini krupan zbog svog ugla u odnosu na Zemlju.

Izmeri se u odnosu na njega.

I, u noć, kada te budu odneli nazad gore i još jedan dan bude bio gotov, ne dozvoli svom dečku da spava na kamperskom krevetu. Reci mu da želiš da te drži u naručju i ne plaši se da on to možda ne želi, jer ako kaže da hoće, onda te voli, a to je jedino važno. Isprepleti noge s njegovim. Slušaj ga kako spava, kako nežno diše.

A kada čuješ jedan zvuk, nalik lepršanju zmaja koji se približava, nalik krilima vetrenjače koja se sporo okreću, kaži: „Ne još, ne još.“

Diši. Samo diši. Lako je. Udahni i izdahni.

40.

Svetlost se polako vraća. Potpuni mrak bleedi po rubovima. Usta su mi suva. Grlo mi je obloženo zrcima sinoćnog leka.

„Ej”, kaže Adam.

Digao mu se; izvine se zbog toga uz stidljivi smešak, zatim razvlači zavese, staje na prozor i gleda napolje. Iza njega, mutni ružičasti jutarnji oblaci.

„Bićeš ovde godinama bez mene”, kažem mu.

On pita: „Da nam spremim doručak?”

Poput sluge, donosi mi štošta. Sladoled od limuna na štapiću. Termofor. Kriške pomorandže na tanjiru. Još jedno čebe. Stavlja štapiće cimeta da se kuvaju dole na šporetu jer želim da osetim miris Božića.

Kako se ovo zbililo tako brzo? Kako se zaista obistinilo?

molim te dođi u krevet i lezi na mene sa svojom toplotom i objujmi me rukama i neka prestane

„Mama postavlja rešetku od letvica”, kaže. „Najpre je bilo začinsko bilje, potom ruže, a sada želi orlove nokte. Možda ću izaći da joj pomognem kada tvoj tata dođe da sedi s tobom. Je l' bi to bilo u redu?”

„Naravno.”

„Ne sedi ti se danas opet napolju?”

„Ne.”

Mrzi me da se pomeram. Sunce mi drobi po mozgu i sve me boli.

ovaj psihopata kaže svima da odu na polje i kaže izabraću jednog od vas samo jednog od vas od svih vas da umre i svi gledaju unaokolo misleći baš je malo verovatno da to budem ja jer ima nas na hiljade te je statistički to sasvim malo verovatno a psihopata korača gore-dole gledajući u sve a kada stigne blizu mene zastane i osmehne se a zatim uperi prst pravo u mene i kaže ti si ta a ja se užasnem što sam to ja a ipak naravno da sam ja zašto ne bih bila znala sam to od početka

Kal bane u sobu. „Je l' smem napolje?”

Tata uzdahne. „Gde?”

„Samo napolje.”

„Moraš da budeš malo određeniji.”

„Javiću ti kad stignem.”

„To nije dovoljno.”

„Svi ostali smeju da izlaze kad hoće.”

„Ne zanimaju me svi ostali.”

Predivan bes dok Kal maršira do vrata. Delići bašte u njegovoj kosi, prljavština pod njegovim noktima. Njegovo telo sposobno da cimne vrata i zalupi ih za njim.

„Kakvi ste skotovi svi vi!”, dere se dok trči niz stepenice.

Uputstva za Kala

Nemoj umreti mlad. Nemoj dobiti meningitis, ni sidu ni bilo šta drugo, nikada. Budi zdrav. Nemoj se boriti ni u jednom ratu, niti se pridružiti sekti, niti postati pobožan, niti dati srce nekome ko to ne zaslužuje. Nemoj misliti da moraš biti dobar jer si jedini preostao. Budi loš do mile volje.

Uzimam tatu za ruku. Prsti su mu ranjavi, kao da su prošli kroz rende.

„Šta si to radio?”

On slegne ramenima. „Ne znam. Nisam ni primetio.”

Dalja uputstva za tatu - nek ti Kal bude dovoljan.

Volim te. Volim te. Šaljem tu poruku kroz prste u njegove prste, kroz njegovu ruku i u njegovo srce. Čuj me. Volim te. Žao mi je što te ostavljam.

Budim se satima kasnije. Kako se to desilo?

Kal je ponovo tu, sedi pored mene na krevetu poduprt jastucima. „Izvini što sam vikao.”

„Je l' ti tata rekao da to kažeš?”

On klimne glavom. Zavesa su razmaknute a mrak se odnekud vratio.

„Je l' se plašiš?” Kal to upita veoma tiho, kao da je posredi nešto o čemu razmišlja, ali što nije hteo da izgovori.

„Plašim se da zaspim.”

„Da se nećeš probuditi?”

„Da.”

Njemu zablistaju oči. „Ali znaš da to neće biti večeras, zar ne? Mislim, znaćeš, zar ne?”

„Neće biti večeras.”

On mi položi glavu na rame. „Baš, baš mrzim ovo”, kaže.

41.

Zvono koje su mi dali glasno je u mraku, ali baš me briga. Adam ulazi, mutnog pogleda, u boksericama i majici. „Ostavio si me.”

„Samo što sam sišao da skuvam šolju čaja.”

Ne verujem mu. I baš me briga za njegovu šolju čaja. Može da pije mlaku vodu iz mog bokala ako je tako očajan.

„Drži me za ruku. Ne puštaj.” Svaki put kad zažmurim, padam.

Beskrajno padam.

42.

Sva svojstva su ista - svetlost što prolazi kroz zavese, udaljeno brujanje saobraćaja, strka vode u bojleru. Mogao bi biti dan mrmota, s tim što mi je telo umornije, a koža prozirnija. Za nijansu me manje ima nego juče.

Adam je na kamperskom krevetu.

Pokušavam da se uspravim i sednem, ali ne mogu baš da smognem snage. „Zašto si spavao tu dole?“

On me dodirne po ruci. „Bolelo te je noćas.“

On razmakne zavese kao što je to učinio juče. Stane na prozor i pogleda napolje. Iza njega, nebo je bledo i vodnjikavo.

vodili smo ljubav dvadeset sedam puta i delili postelju šezdeset dve noći a to je mnogo ljubavi

„Doručak?“, pita.

Ne želim da umrem.

Nisam dovoljno dugo ovako bila voljena.

43.

Mamin porođaj sa mnom trajao je četrnaest sati. Bio je to najtopliji zabeleženi maj. Toliko topao da prve dve nedelje života nisam na sebi imala nikakvu odeću.

„Imala sam običaj da te položim sebi na tibu i spavale bismo satima“, kaže ona. „Bilo je prevruće za sve sem za spavanje.“

Ovo kopanje po uspomenu je kao igra pogađanja.

„Vodila sam te autobusom da se nađemo s tatom na njegovoj pauzi za ručak, a ti si mi sedela u krilu i zurila u ljude. Odisala si vatrenošću. Svi su to primećivali.“

Svetlost je veoma blistava. Velika ploča svetlosti upada kroz prozor i sleće na krevet. Mogu da odmaram ruku na suncu a da je čak i ne pomeram.

„Sećaš li se kad smo bili u Kromeru a ti izgubila na žalu svoju narukvicu s privescima?“

Donela je fotke, pokazuje ih jednu po jednu.

Zeleno-belo popodne prošarano belim radama.

Kredasta zimska svetlost na gradskoj farmi.

Žuto lišće, blatnjave čizme i jedna ponosna crna kofa. „Šta si hvatala, sećaš li se?“

Filipa je rekla da će me sluh poslednji izdati, ali nije rekla da ću videti boje kada ljudi pričaju.

Čitave rečenice pružaju se u lukovima po sobi poput duga.

Zbunjujem se. Ja sam kraj postelje a mama umire umesto mene. Podižem pokrivač da je pogledam a ona je gola, izborana starica sa sedim stidnim dlakama.

Plačem za psom, koga su udarila kola i koga smo sahranili. Nikada nismo imali psa. To nije moja uspomena. Ja sam mama na poniju i kaskam na drugi kraj grada da posetim tatu. On živi u socijalnom naselju, pa ja i poni ulazimo u lift i penjemo se na osmi sprat. Ponijeva kopita metalno klopoću. To me nagoni na smeh.

Dvanaest mi je godina. Vraćam se kući iz škole a mama je na pragu. Na sebi ima kaput i kofer kraj nogu. Pruža mi koverat. „Daj ovo tati kad se vrati kući.“

Ljubi me na rastanku. Gledam je dok ne stigne do obzorja i nestane na vrhu brda kao oblak dima.

44.

Svetlost je srceparajuća.

Tata pijucka čaj pored postelje. Želim da mu kažem da će propustiti jutarnji program, ali nisam sigurna da hoće. Nisam sigurna koliko je sati.

Doneo je i nešto da prezalogaji. Slani keks s ljutim sosom i stari zreli cedar. Volela bih da mi se to jede. Da me zanima ukus - drobljivost i suva keksavost hrane.

On spusti tanjir kad me vidi da gledam i uzme me za ruku. „Lepotice“, kaže.

Ja mu zahvalim.

Ali usne mi se ne mrdaju a on kao da me ne čuje.

Onda kažem: Baš razmišljam o onom košu za netbal²³ koji si mi napravio kad sam ušla u školski tim. Sećaš li se kako si pogrešio razmere i napravio ga previsoko? Toliko sam marljivo vežbala na njemu da sam u školi stalno prebacivala koš pa su me opet izbacili iz tima.

Ali on kao da ne čuje ni to.

Ja se onda osilim.

Tata, igrao si raunders²⁴ sa mnom, iako si ga mrzeo i želeo da se latim kriketa. Naučio si kako se održava zbirka poštanskih maraka jer je mene to zanimalo. Satima si dreždao po bolnicama i nikada se, niti jednom, nisi požalio. Češljao si me kao što majka treba da češlja. Odrekao si se posla radi mene, prijatelja radi mene, četiri godine života radi mene. Nikada nisi zakukao. Gotovo nikada. Dozvolio si mi da imam Adama. Dozvolio si mi da imam svoj spisak. Bila sam neobuzdana. Želela sam i želela, tako mnogo. A ti nikada nisi rekao: „Dosta je bilo. Prestani.“

Želela sam to da kažem već neko vreme.

Kal se zagleda u mene. „Zdravo“, kaže. „Kako si?“

Trepnem mu.

On seda na stolicu i pomno me posmatra. „Zar zaista više ne možeš da pričaš?“

Pokušavam i kažem mu da naravno mogu. Je li glup, ili šta?

On uzdiše, ustaje i odlazi do prozora. Pita: „Misliš li da sam premlad da imam devojkicu?“

Kažem mu da jeste.

„Jer gomila mojih drugova ima devojkicu. Nije baš da izlaze. Ne baš. Samo se dopisuju porukama.“ Vrti glavom u neverici. „Nikada neću razumeti ljubav.“

Ali ja mislim da već razume. Bolje od većine ljudi.

Zoi kaže: „Ej, Kale.“

On kaže: „Ej.“

Ona kaže: „Došla sam da se pozdravim. Mislim, znam da sam to već uradila, ali htela sam još jednom.“

„Zašto?“, pita on. „Gde ćeš?“

Prija mi težina mamine ruke u mojoj.

Ona kaže: „Kad bih mogla da se menjam s tobom, bih, znaš.“ Zatim kaže: „Samo bih volela da te mogu spasti ovoga.“ Možda misli da je ne čujem.

Kaže: „Mogla bih da napišem priču za jedan od onih časopisa s istinitim pričama, o tome koliko je bilo teško ostaviti te. Ne želim da misliš da je bilo lako.“

²³ Sport koji podseća na košarku i koji uglavnom igraju žene. (Prim. prev.)

²⁴ Engleska igra loptom slična bejzbolu. (Prim. prev.)

kad mi je bilo dvanaest godina potražila sam Škotsku na karti i videla da se iza zatona nalaze Orknejska ostrva i znala sam da će tamo imati čamce koji će je odneti još dalje

Uputstva za mamu

Nemoj odustati od Kala. Da se nikada nisi udaljila od njega, preselila nazad u Škotsku ili pomislila da je bilo koji muškarac važniji. Progonim te ako to uradiš. Pomeracu ti nameštaj, gađati te predmetima i plašiti te na mrtoo ime. Budi dobra prema tati. Ozbiljno. Gledam te.

Da je mi da gucnem malo ledene vode. Nežno mi stavlja hladan peškir na čelo.

Onda kaže: „Volim te.“

Kao dve kapi krvi koje padaju na sneg.

45.

Adam leže na svoj kamperski krevet. On zaškripi. Pa prestane.

Sećam se kako mi je sisao dojku. To nije bilo davno. Bili smo u ovoj sobi, oboje u mojoj postelji, držala sam ga u pregibu ruke a on se ugnezdio uz mene i osećala sam se kao da sam mu majka.

Obećao je da će doći do samog kraja. Naterala sam ga da mi obeća. Ali nisam znala da će ležati noću kraj mene kao dobar mali izviđač. Nisam znala da će me dodir boleti, da će se on odveć plašiti da me drži za ruku.

Trebalo bi da je napolju s nekom devojkom dražesnih oblina kojoj dah miriše na pomorandže.

Uputstva za Adama

Ne brini ni o kome osim o sebi. Idi na univerzitet i stekni mnoštvo prijatelja i napijaj se. Zaboravlaj ključeve od vrata. Smej se. Jedi instant-rezance za doručak. Beži s predavanja. Budi neodgovoran.

Adam kaže: „Laku noć, Tesa.”

Laku noć, Adame.

„Zvao sam sestru. Kaže da dodamo oramorf morfinu.”

„Zar niko neće da dode?”

„Snaći ćemo se.”

„Opet je dozivala mamu dok ste pričali telefonom.”

Neprestano mislim na vatru i dim koji izbijaju iz mahnite larme zvona i na lica u gomili, zblanuta kao da im je nešto oteto

„Sedeću ja s njom ako hoćeš, Adame. Idi dole i gledaj TV, ili malo odspavaj.”

„Rekao sam da je neću napuštati.”

Kao da se, jedno po jedno, gase svetla.

kišica nežno sipi na pesak i bose noge dok tata doteruje poslednje sitnice na zamku i premda pada kiša Kal i ja zahvatamo kofom morsku vodu za opkop a kasnije kada izađe sunce stavljamo zastave na svaki toranj tako da lepršaju i kupujemo sladoled u daščari na vrhu dina a još kasnije tata sedi s nama dok plima nadire i zajedno pokušavamo da izguramo svu tu vodu natrag napolje da se ljudi u zamku ne podave

„Idi, Adame. Niko od nas neće joj biti ni od kakve koristi ako budemo iznureni.”

„Ne, neću da idem.”

kad mi je bilo četiri godine zamalo nisam pala u okno rudnika kalaja a kad mi je bilo pet prevrnula su se kola na auto-putu a kad mi je bilo sedam otišli smo na odmor i pregoreo je plinski rešo u kamp-prikolici a niko nije primetio

Umirem čitav život

„Smirila se.”

„Hmm.”

Čujem samo deliće razgovora. Reči upadaju u pukotine, izgube se na nekoliko sati, zatim izlete odande i slete mi na grudi.

„Zahvalan sam ti.“

„Na čemu?“

„Što nisi uzmakao. Većina momaka bi već odavno pobjegla.“

„Volim je.“

46.

„Ej“, kaže Adam, „budna si.“

Nagne se i ovlaži mi usne sunđerom. Briše ih tapkajući peškirom i maže ih vazelinom.

„Hladne su ti ruke. Držaću ih malo da ih ugrijem, važi?“

Smrdim. Osećam kako prdim. Čujem kako ružni krpelj od mog tela proždire samog sebe. Tonem, tonem u krevet.

Petnaest, da ustanem iz postelje i siđem i da je sve šala.

Dvesta devet, da se udam za Adama.

Trideset, da odem na roditeljski sastanak i da nam je dete genije. Sve troje naše dece, zapravo - Čester, Merlin i Dejzi.

Pedeset jedan, dva, tri. Da otvorim oči. Otvori ih, skote.

Ne mogu. Padam.

Četrdeset četiri, da ne padam. Ne želim da padam. Bojim se. Četrdeset pet, da ne padam. Misli na nešto. Neću umreti ako budem mislila na Adamov vreo dah između mojih nogu.

Ali ništa ne mogu da zadržim.

Kao drvo koje gubi lišće.

Zaboravim čak i na šta sam mislila.

„Zašto proizvodi taj zvuk?“

„Zbog pluća. Tečnost ne može da otiče jer se ona ne mrda.“

„Jezivo zvuči.“

„Zvuči gore no što jeste.“

Je l' to Kal? Čujem ga kako povlači otvarač, kako šišti limenka koce.

Adam upita: „Šta ti tata radi?“

„Telefonira. Govori mami da dođe ovamo.“

„Dobro.“

Kale, šta se dešava s leševima?

Prašina, sjaj, kiša.

„Misliš da nas čuje?“

„Sigurno.“

„Jer svašta sam joj pričao.“

„Šta?“

„Neću da ti kažem!“

veliki prasak je bio začetak Sunčevog sistema i tek tada je nastala Zemlja i tek tada je život mogao da se pojavi a kada je prestala da pada sva kiša i zgasle sve vatre pojavile su se ribe pa zatim insekti vodozemci dinosaurusi sisari ptice primati hominidi i na kraju ljudi

„Jesi li siguran da treba da proizvodi taj zvuk?“

„Mislim da je u redu.“

„Upravo se promenio.“

„Ćuti, ne mogu da čujem.“

„To je gore. Zvuči kao da uopšte ne može da diše.“

„Sranje!“

„Je l' umire?“

„Idi po tatu, Kale. Trči!“

ptičica pomera planinu peska zrno po zrno i uzima po jedno zrno na svakih milion godina a kada planina bude pomerena ptica sve to vrati i toliko je duga večnost i baš je dugo toliko biti mrtav

Možda ću se vratiti kao neko drugi.

Biću ona devojka divlje kose koju će Adam upoznati u svojoj prvoj nedelji na univerzitetu. „Zdravo, studiraš li i ti hortikulturu?“

„Tu sam, Tes. Tu sam, držim te za ruku. I Adam je tu, sedi s druge strane kreveta. I Kal. Mama je krenula, brzo će. Svi te volimo, Tesa. Svi smo tu s tobom.“

„Ne mogu da podnesem taj zvuk. Zvuči kao da je boli.“

„Ne boli je, Kale. Nesvesna je. Ne oseća bol.“

„Adam je rekao da nas čuje. Kako može da nas čuje ako je nesvesna?“

„To je kao da spava, samo što zna da smo ovde. Sedi sa mnom, Kale, u redu je. Dođi sedi mi u krilo. Ona je spokojna, ne brini.“

„Ne zvuči spokojno. Zvuči kao pokvareni bojler.“

Okrećem se ka unutra, njihovi glasovi postaju žubor vode.

Trenuci se zbijaju.

Avioni udaraju u zgrade. Tela jezde kroz vazduh. Vozovi i autobusi eksplodiraju. Radijacija prokapava iz pločnika. Sunce se pretvara u sićušnu crnu tačku. Ljudska rasa izumire i bubašvabe vladaju svetom.

Nadalje je sve moguće.

Instant-puding na plaži.

Viljuška tuče po činiji.

Galebovi. Talasi.

„U redu je, Tesa, možeš da ideš. Volimo te. Možeš sada da ideš.“

„Zašto to govoriš?“

„Možda joj treba dozvola da umre, Kale.“

„Ja neću da umre. Nema moju dozvolu.“

Hajde onda da pristanemo.

Da pristajemo na sve samo još jedan dan.

„Možda bi trebalo da se oprostiš, Kale.“

„Neću.“

„To bi moglo biti važno.“

„Mogla bi da umre od toga.“

„Ne može da umre ni od čega što ti kažeš. Želi da zna da je voliš.“

Još jedan tren. Još jedan. Mogu da izdržim još jedan.
Vetar nosi papirić od bombone po stazi.

„Hajde, Kale.“

„Glupo mi je.“

„Niko od nas ne sluša. Pridi i šapni.“

Moje ime opasuje kružni tok.
Sipe nasukane na žalu.
Mrtva ptica na travnjaku.
Milion crva ošamućeni sunčevom svetlošću.

„Zbogom, Tes. Proganjaj me ako hoćeš. Nemam ništa protiv.“

Uđe patka u apoteku da kupi karmin.
Miš potopljen u vodu i pritisnut varjačom.
Tri malena mehurića vazduha isplivavaju na površinu, jedan za drugim.
Šest Sneška Belića od vate.
Šest salveta presavijenih u origami ljiljane.
Sedam kamenčića, svi različitih boja, povezani srebrnim lancem.

Sunce je u mojoj šolji čaja.
Zoi zuri kroz prozor a ja vozim van grada. Nebo postaje sve mračnije.

Otpusti sve to.

Adam duva dim u grad pod nama. Kaže: „Svašta bi moglo da se događa onde dole, ali ovde jednostavno ne bismo znali.“

Adam me miluje po glavi, po licu, ljubi mi suze.
Blagosloveni smo.

Otpusti sve to.

Zvuk ptice koja u niskom letu preleće baštu. Zatim ništa. Ništa. Prolazi oblak. Opet ništa. Svetlost pada kroz prozor, pada na mene, u mene.

Trenuci.

Svi se zbijaju ka ovom.

IZRAZI ZAHVALNOSTI

Hvala prvim i najboljim čitaocima - Megan Dan, Brajanu Kiniju, Ani Daglas i Nikoli Vilijems.

Na velikodušnosti (duha i prostora), hvala Ani Mekšejn.

Na korisnom istraživanju, hvala Endruu Sindžonu.

Hvala mojim kolegama piscima iz projekta za razvijanje književnosti *Senterprajz* na stalnoj podršci i hrabrenju - Nataliji Abi-Ezi, Štivu Kuku, Sari Lerner, Evi Luin, Ani Oven, Stefi Piksner, Džejkobu Rosu i Spajku Vorviku.

I hvala Katarini Klark, na njenoj veri.

O AUTORKI

Dženi Daunam rođena je 1964. godine. Pre nego što se u potpunosti posvetila pisanju bavila se glumom. Živi u Londonu sa dva sina.

Knjiga „Pre nego što umrem“ je ekranizovana pod nazivom „Now Is Good“ a glavne uloge tumače Dakota Fanning, Jeremy Irvine i Paddy Considine.